

**Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op vrijdag 10 en vrijdag 17 december 2010**

Inhoudsopgave	blz.	nummer
Lijst van de leden van Provinciale Staten	7	
Agenda	9	
Presentielijst	11	
Opening van de vergadering op 10 december 2010	11	
Sprekers:		
Voorzitter	11,12,13	
Van den Oord	11	
Mw. Verstappen	13	
Zeegers	13	
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 6 september 2010	12	64/10
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 1 oktober 2010	12	87/10
Ingekomen Stukken	12	89/10
Tweede wijziging provinciale milieuverordening Noord-Brabant 2010	12	38/10
Oprichting Parkschap Nationaal Park de Biesbosch	12	66/10
Vaststellen Bijdrageverordening Stedelijke Vernieuwing Bodem Noord-Brabant	12	74/10
Kredietaanvraag N279	12	69/10
Sprekers:		
Martens	12	
Van der Staak	12	
Plaatsvervangend voorzitter van PS	13	90/10
Samen Investeren in West-Brabant - project World Class Maintenance	13	70/10
Sprekers:		
Voorzitter	14	
Mw. Tsoutsanis-van der Koogh	13	
Van Vugt	14	

Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant**14****62/10**

Sprekers:

Voorzitter	14,16,18,20,21,22,27,28,30,31,32,33,34
Mw. Arts	14,15,16,25,28,31,32,33,34
De Boer	24,25,27,28,30,31
Göring	14,15,28,31,32,33,34
Heijmans	16,28
Mw. Lestrade-Brouwer	23,25,32,33,34
Martens	21,24,28,32,33,34
Stalknecht	21,30,31,32,33,34
Mw. Tsoutsanis-van der Koogh	20,29,31,32,33,34
Mw. Verstappen	23,24,25,32,33,34
Vreugdenhil	22,30,31,32,33,34
Amendement A1 (mw. Arts; verworpen)	18,32
Amendement A2 (mw. Arts; verworpen)	18,32
Amendement A3 (mw. Arts; verworpen)	18,32
Amendement A4 (mw. Arts; verworpen)	18,32
Amendement A5 (Martens; verworpen)	22,33
Motie M2 (mw. Arts; verworpen)	19,33
Motie M3 (mw. Arts; verworpen)	19,33
Motie M4 (mw. Arts; verworpen)	19,34
Motie M5 (Vreugdenhil; verworpen)	30,34

Vijf voorstellen in het kader van Investeringsstrategie**34****Noord-Brabant:**

- **Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid** **59/10**
- **BrabantStad Culturele Hoofdstad 2018: De Kunst van het Samenleven** **76/10**
- **Olympisch Plan Brabant: versterking sportinfrastructuur** **77/10**
- **Grootschalige cultuurhistorische complexen** **78/10**
- **Landschappen van allure** **79/10**

Sprekers:

Voorzitter	38,39,41,43,44,47,48,50,54,56,58,60,62,64,68,69,70,72,73,74,75
Mw. Geeraedts	43,44,47,66,67,70,71,74,75
Mw. Van Haaften-Harkema	60,61,62,71,72
Ten Harmsen van der Beek	40,41,61
Heijmans	35,44,46,47,59,60
Van Heugten	56,57,70,71
Mw. Jacobs	58,59,60,71
Mw. Kamphorst	39,40,41,42,62,65,74
Mw. Kerkhof-Mos	34,35,64,69,74,75
Mw. Lestrade-Brouwer	42,54,55,56,68,70,74,75
Van Lopik	59,60
Van Schoonhoven	50,51,55,57,66,67,69,74,75
Schouten	38,59,64,74

Stalknecht	48,68,74,75
Mw. Tsoutsanis-van der Koogh	72
Mw. Verstappen	51,53,54,63,64,69,73,74,75
Vreugdenhil	51,69,74,75
Van Vugt	62,63,64,72,73,74
Wagemakers	63
Van Zeeland	42,47,63,65,66,68,73,74
Amendement A6 (mw. Verstappen; ingetrokken)	54,64
Amendement A7 (mw. Verstappen; verworpen)	69,75

Partiële herziening structuurvisie ruimtelijke ordening

75

75/10

Sprekers:

Voorzitter	75,76,78,79,80
Arkes	79
Van Heugten	76,77,78
Mw. Kerkhof-Mos	78,79,80
Martens	80
Mw. Prins-Afman	80
Mw. Verstappen	76,77,78,79,80
Vreugdenhil	80
Wagemakers	80
Zeegers	77,78,79,80
Amendement A8 (mw. Verstappen e.a.; verworpen)	76,80
Amendement A9 (mw. Verstappen e.a.; verworpen)	76,80

Wijziging van de verordening ruimte 1^e fase

80

82/10

Noord-Brabant intensieve veehouderij

Sprekers:

Voorzitter	80,81,83,84,85,87,94,95,96,97,98,99
Van der Burgt	82,83,95,97,98,99
Mw. Geeraedts	86
Van Heugten	88,90,91,92,93,94,97
Mw. Kerkhof-Mos	80,82,83,94,97,98,99
Martens	85,90,92,93,96,97,98,99
Verhoeven	92
Mw. Verstappen	83,86,87,96,97,98,99
Vreugdenhil	86,96,98,99
Wagemakers	84,87,93,96,97,98,99
Zeegers	80,81,86,90,94,95,96,97,98,99
Amendement A10 (Zeegers; ingetrokken)	81,94
Amendement A11 (Van der Burgt e.a.; gewijzigd In A11A; unaniem aangenomen)	83,96,98
Amendement A12 (Martens e.a.; verworpen)	85,98
Amendement A13 (Zeegers; aangenomen)	95,98
Amendement A14 (Zeegers; verworpen)	95,98
Amendement A15 (Zeegers; verworpen)	95,99

Motie vreemd aan de orde de dag**99**

Sprekers:

Voorzitter	99,100,101
Mw. Van Breda	100
Mw. Van Haaften-Harkema	100,101
Heijmans	100
Hoogeveen	100
Van den Oord	99,101
Motie M1 (Van den Oord e.a.; unaniem aangenomen)	99, 101

Schorsing van de vergadering**101**

Spreker:

Voorzitter	101
------------	-----

Presentielijst	103	
Heropening van de vergadering op 17 december 2010	103	
Spreker:		
Voorzitter	103	
Verordening Ruimte Noord-Brabant 2^e fase	103	73/10
Sprekers:		
Voorzitter	105,106,109,110,111,112,113,114,115,116, 117,118,119,120,123,127,128,129,130,131, 132,134,136,137,138,139,140,141,142,143	
Arkes	136	
Mw. Geeraedts	109,128,133	
Heijmans	106,134	
Van Heugten	120,121,122,123,124,125,126,127,132,133, 134,136	
Mw. Lestrade-Brouwer	117,131,137,138,139,140,141,142,143	
Martens	112,124,127,130,137,138,139,140,141,142, 143	
Van den Oord	127,134	
Mw. Prins-Afman	106,109,129,132,136,137,138,139,140,141, 142	
Verhoeven	115,116	
Mw. Verschuuren	103,106,108,109,127,128,137,138,139,140, 141,142	
Mw. Verstappen	115,116,125,130,137,138,139,140,141,142, 143	
Vreugdenhil	114,130,137,138,139,140,141,142,143	
Wagemakers	110,121,129,134,137,138,139,140,141,142	
Zeegers	118,121,123,126,128,132,137,138,139,140, 141,142	
Van Zeeland	105,106	
Amendement A16 (mw. Verschuuren e.a.; gewijzigd; aangenomen)	105,128,137	
Amendement A17 (mw. Verschuuren e.a.; gewijzigd; verworpen)	105,128,137	
Amendement A18 (mw. Verschuuren e.a.; gewijzigd; verworpen)	105,128,137	
Amendement A19 (mw. Prins-Afman e.a.; aangenomen)	110,138	
Amendement A20 (Wagemakers e.a.; ingetrokken)	111,130	
Amendement A21 (Martens e.a.; verworpen)	113,138	
Amendement A22 (Martens e.a.; verworpen)	113,138	
Amendement A23 (Martens e.a.; verworpen)	114,139	
Amendement A24 (mw. Verstappen e.a.; verworpen)	116,139	
Amendement A25 (mw. Verstappen e.a.; verworpen)	116,139	
Amendement A26 (mw. Verstappen; verworpen)	117,139	

Amendement A27 (mw. Verstappen e.a.; verworpen)	117,140
Amendement A28 (mw. Verstappen; verworpen)	117,140
Amendement A29 (Zeegers; unaniem aangenomen)	119,140
Amendement A30 (Zeegers; verworpen)	119,140
Amendement A31 (Zeegers; verworpen)	120,141
Amendement A32 (Zeegers; verworpen)	120,141
Amendement A33 (Zeegers; verworpen)	120,141
Amendement A34 (Wagemakers; verworpen)	130,142
Amendement A35 (mw. Prins-Afman e.a.; aangenomen)	132,142
Motie M6 (mw. Prins-Afman e.a.; aangenomen)	109,143
Motie M7 (Martens e.a.; ingetrokken)	113,127
Motie M8 (mw. Verstappen; ingetrokken)	131,143

Onderzoek over proces verkoop aandelen Essent; rapportage ZRK

143

85/10

Sprekers:

Voorzitter	143,145,146,148,149,151,153,154,155,156,157,158,159,160,161,162,163,164,165,166,167,168,169,170,171,172,173
Griffier	173
Arkes	148,149,151,152,153,154,155,166,167,172,173
Mw. Geeraedts	148,149,150,151,152,156,162,163,165,168,169,170,171,172
Heijmans	144,146,150,151,152,153,155,158,160,161,162,164,165,168,169,170,171,172,173
Mw. Jacobs	160,161,162,163,168,169
Mw. Lestrade-Brouwer	145,152,158,159,161,167
Martens	154,155,167,172
Van den Oord	143,144,145,150,151,157,164,170,171
Mw. Verstappen	144,157,158,167,173
Vreugdenhil	145,153,155,156,157,159,163,166,167
Motie M9 (Van den Oord e.a.; ingetrokken)	145,170
Motie M10 (Heijmans e.a.; verworpen)	165,173
Motie M11 (mw. Geeraedts; verworpen)	170,173

Sluiting van de vergadering

173

Sprekers:

Voorzitter	174
Thuis	173

Besluit nr. 17/11

175

17/11

LIJST VAN DE LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN

VAN NOORD-BRABANT

prof. dr. W.B.H.Ĵ. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Aarts-van de Loo, mw.ing. J.P.H.	CDA	St.Oedenrode
Andreas-de Jong, mw. H.F.C.	SP	Bergen op Zoom
Arkes, J.G.	PvdA	Rosmalen
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Boxtel, mw. M.W.A. van	SP	Sint Oedenrode
Breda, mw. R.E.M. van	PvdA	Tilburg
Burgt, C.H.M. van der	VVD	Helmond
Coonen, drs. G.P.J.H.M.	CDA	's-Hertogenbosch
Doelen, W.M. van der	CDA	Maren-Kessel
Dörr, J.E.J.	CDA	Waalwijk
Erarslan, ing. S.	PvdA	Breda
Erciyas, M.	SP	Oss
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Göring, R.A.H.M.	CDA	Lieshout
Gounou, mw. E.	PvdA	Oss
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoogeveen, drs. J.H.	VVD	Eersel
Hosseini-Ghreani, mw. Z.	SP	Boxmeer
Jetten, mw. A.A.V.C.	Brabantse Partij	Heeswijk-Dinther
Kamphorst, mw. M.T.	SP	Eindhoven
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Kielenstijn, drs. H.J.	VVD	Eindhoven
Lamers, mw. drs. A.J.H.W.	CDA	Prinsenbeek
Lavrijssen, mw. A.A.P.M.	CDA	Hapert
Lestrade-Brouwer, mw. M.C.	D66	Boxtel
Lopik, ing. A.T. van	VVD	Heesch
Oord, ir. H.C.A.M. van den	CDA	Oirschot
Martens, J.A.M.	GroenLinks	Biezenmortel
Moonen-Gerrits, mw. J.M.C.W.	CDA	Uden
Mulders, A.A.W.G.	CDA	Moergestel
Paulides-Ruitenbergh, mw. drs. ing. P.A.	CDA	Raamsdonkveer
Prins-Afman, mw. drs. M.W.	VVD	Sint Oedenrode
Schoonhoven, E.F.H. van	GroenLinks	Ravenstein
Schouten, N.	SP	Oss
Slegers, mw. drs. V.T.C.	SP	Tilburg
Smolders, A.P.H.	CDA	Bergeijk

Staak, W.R. van der	SP	Boskant
Stalknecht, J.W.	PvdA	Bergen op Zoom
Thuis, drs. W.T.	CDA	Eindhoven
Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.	VVD	Breda
Verhoeven, J.A.	VVD	Bergeijk
Verrijt, P.A.	PvdA	's-Hertogenbosch
Verschuuren, mw. mr. I.R.G.W.	CDA	Gemert
Verstappen, mw. dr. B.E.J.M.	PvdD	Hilvarenbeek
Voeten, drs. M.M.A.J.	VVD	Made
Vreugdenhil, ing. H.J.	CU-SGP	Nieuwendijk
Vught, A.C.J.M. van	CDA	Rijkevoort
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Woudrichem
Wagemakers, R.J.J.M.	PvdA	Tilburg
Wijnands, mw. drs. A.M.	PvdA	Helmond
Wolters, H.	CDA	Uden
Zeegers, S.J.	SP	Uden
Zeeland, R.J.C. van	SP	's-Hertogenbosch
Zwijnenburg-van der Vliet, mw. J.	VVD	Woudrichem

A.Ĵ. Brul, griffier, wnd.

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 10 EN VRIJDAG 17 DECEMBER 2010

Agenda

- I Opening van de vergadering/vaststellen agenda
- II Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 6 september en 1 oktober 2010
- III Ingekomen stukken
- IV Voorstellen

De nummers:

- 38/10 Tweede wijziging provinciale milieuverordening Noord-Brabant 2010*
- 62/10 Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant*
- 66/10 Oprichting Parkschap Nationaal Park de Biesbosch*
- 70/10 Samen investeren in West-Brabant – project World Class Maintenance*
- 74/10 Vaststellen Bijdragenverordening stedelijke vernieuwing bodem Noord-Brabant*

Vijf voorstellen in het kader van Investeringsstrategie Noord-Brabant:

- 59/10 Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid*
- 76/10 BrabantStad Culturele Hoofdstad 2018: De Kunst van het Samenleven*
- 77/10 Olympisch Plan Brabant: versterking sportinfrastructuur*
- 78/10 Grootschalige cultuurhistorische complexen*
- 79/10 Landschappen van allure*
- 69/10 Kredietaanvraag N279*
- 73/10 Verordening Ruimte Noord-Brabant 2^e fase*
- 75/10 Partiële herziening structuurvisie ruimtelijke ordening*
- 82/10 Wijziging van de Verordening Ruimte fase 1 Noord-Brabant intensieve veehouderij*

Vaststellen agenda

85/10 *Onderzoek over proces verkoop aandelen Essent; rapportage ZRK*

90/10 *Plaatsvervangend voorzitter van Provinciale Staten*

V Vragenuurtje

VI Sluiting

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 10 DECEMBER 2010

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Griffier wnd.: A.J. Brul

Volgens de presentielijst zijn 48 leden aanwezig, te weten:

mw. drs. ing. Paulides-Ruitenbergh, mw. drs. Lamers, Dörr, Martens, Van der Staak, drs. Voeten, Schouten, Göring, ing. Van Lopik, Ten Harmsen van der Beek, Van Schoonhoven, mw. Kamphorst, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, mw. mr. Geeraedts, Van Vugt, Van den Oord, ing. Vreugdenhil, mw. Lavrijssen, mw. Kerkhof-Mos, mw. Lestrade-Brouwer, mw. Van Boxtel, Wolters, mw. Arts, mw. Moonen-Gerrits, mw. Wijnands, Wagemakers, Arkes, Heijmans, mw. mr. Verschuuren, Stalknecht, mw. drs. Prins-Afman, Verrijt, mw. mr. Tsoutsanis-van der Koogh, mw. Gounou, drs. Coonen, Van Zeeland, Van Vught, drs. Thuis, mw. ing. Aarts-van de Loo, Van der Burgt, Zeegers, drs. Kielenstijn, Van der Doelen, mw. dr. Verstappen, mw. Van Breda, drs. Hoogeveen, Smolders en Verhoeven.

Afwezig zijn 7 leden: mw. Andreas-de Jong, Erarslan, Erciyas, mw. Hosseini-Ghreani, mw. Jetten, Mulders en mw. drs. Slegers.

De voorzitter opent om 9.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan.

De *voorzitter*: Dames en heren. Ik heet u allen van harte welkom op wat een stevige vergaderdag van onze Staten gaat worden. Wij hebben nogal wat te doen vandaag. Ik heet ook de bezoekers op onze publieke tribune van harte welkom. Het gaat, naast de vaste bezoekers, om een groep van de ZLTO Dommelland. Zij zijn vanochtend ontvangen door de Statenleden mw. Aarts-van de Loo en de heer Van der Doelen. U hebt een mooie dag uitgekozen om onze vergadering bij te wonen.

Ik heb begrepen dat er een motie vreemd aan de orde van de dag zal worden ingediend.

De heer *Van den Oord* (CDA): De CDA-fractie wil graag een motie vreemd aan de orde van de dag indienen over de voortzetting van de satelliet-

uitzendingen van Omroep Brabant. Ik ben nog even de diverse fracties aan het consulteren of zij samen met ons die motie willen indienen. Ik zal de motie dus later formeel indienen, maar wil die nu alvast formeel op de agenda geplaatst hebben.

De *voorzitter*: Het wordt een motie vreemd aan de orde van deze dag. Ik wil de motie graag aan het einde van deze vergadering behandelen, want het programma voor de 17de loopt ook alweer behoorlijk vol. Ik wil de heer Van den Oord verzoeken niet te lang te wachten met het indienen van deze motie. Ik stel haar voor het einde van deze vergadering aan de orde.

Ik loop met u de voorstellen even langs want er zijn nogal wat veranderingen omdat bij bepaalde voorstellen de verzoeken om spreektijd zijn ingetrokken.

Nummer 64/10

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 6 september 2010

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Nummer 87/10

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 1 oktober 2010

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Nummer 89/10

Ingekomen stukken

Er wordt besloten conform de voorstellen van de griffier.

De *voorzitter*: Ik loop de voorstellen een voor een langs. Zoals u weet, spreken wij over voorstellen die voor deze vergadering of voor de vergadering van 17 december geagendeerd zijn. Ik zal duidelijk aangegeven welke voorstellen wij vandaag behandelen en welke op 17 december.

Nummer 38/10

Tweede wijziging provinciale milieuverordening Noord-Brabant 2010

Dit Statenvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat er spreektijd is aangevraagd voor Statenvoorstel 62/10 Beleidsnota Luchtvaart. Dit voorstel gaan wij als eerste behandelen.

Nummer 66/10

Oprichting Parkschap Nationaal Park De Biesbosch

Dit Statenvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De *voorzitter*: Voor Statenvoorstel nr. 70/10 Samen investeren in West-Brabant, project Word Class Maintenance is spreektijd aangevraagd zowel door het CDA als door de VVD. Ik stel voor dat direct meteen te behandelen.

Daartoe wordt besloten.

Nummer 74/10

Vaststellen Bijdrageverordening Stedelijke Vernieuwing Bodem Noord-Brabant.

Dit Statenvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De *voorzitter*: De voorstellen 59/10, 76/10, 77/10, 78/10 en 79/10 worden in samenhang behandeld. Dit zijn de investeringsvoorstellen in het kader van de Agenda van Brabant. Hier is spreektijd voor aangevraagd. Ik heb gezien dat bij alle fracties sprake is van één woordvoerder voor alle voorstellen, met uitzondering van de fractie van de SP. Dat is het derde voorstel dat wij vandaag behandelen.

Nummer 69/10

Kredietaanvraag N279

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Wij zijn tegen dit voorstel omdat wij geen krediet willen verlenen voor de N279.

De heer *Van der Staak* (SP): Voorzitter! Wij gaan ervan uit dat wij door akkoord te gaan met deze kredietaanvraag niet pertinent kiezen voor de 100km-variant. Wij willen graag dat de 80km-variant duidelijk in beeld blijft.

Dit Statenvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen. De fractie van GroenLinks wordt aantekening verleend tegen dit voorstel te hebben gestemd.

De *voorzitter*: Dan komen wij bij Statenvoorstel 73/10. In verband met het feit dat de Memorie van Antwoord goed bestudeerd en besproken moet kunnen worden, is besloten dit voorstel op 17 december te behandelen.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! U heeft gelijk dat de Memorie van Antwoord goed bestudeerd en besproken moet kunnen worden, maar eerlijk gezegd heb ik de Memorie van Antwoord nog niet eens gezien.

De *voorzitter*: Dat is misschien ook de reden waarom ik deze opmerkte maakte. Zij is er wel. Zij zit ergens tussen de auteur en uw postvak. Het verandert niets aan de conclusie dat wij dit voorstel op 17 december aanstaande behandelen.

Bij Statenvoorstel 75/10 is alleen spreektijd gevraagd door de Partij voor de Dieren. Wij behandelen dit voorstel ook maar zo meteen om ervoor te zorgen dat de agenda van de 17de niet belast wordt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Kan het wel in de volgorde behandeld worden zoals die nu is aangegeven? Ik wil namelijk twee amendementen indienen maar heb die nu nog niet in mijn bezit. Ik zou die eventueel later kunnen indienen.

De *voorzitter*: Dan behandelen wij dit voorstel vlak voor de motie vreemd aan de orde van de dag.

Ik stel vast dat voor voorstel 82/10 Wijziging van de Verordening Ruimte 1^e fase Noord-Brabant intensieve veehouderij spreektijd is aangevraagd. Wij behandelen dit voorstel vandaag na de behandeling van de investeringsvoorstellen.

Voor Statenvoorstel 85/10 Onderzoek van de Rekenkamer over het proces verkoop aandelen Essent; rapportage ZRK is spreektijd aangevraagd. Dit wordt behandeld op 17 december aanstaande.

Tot slot is er een voorstel voor de aanwijzing van een plaatsvervangend voorzitter PS. Daarvoor is geen spreektijd aangevraagd.

Nummer 90/10

Plaatsvervangend voorzitter van PS

Dit Statenvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De *voorzitter*: Wij beginnen nu met voorstel 70/10.

Nummer 70/10

Samen investeren in West-Brabant, project World Class Maintenance

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voorzitter! Wij hechten eraan dit voorstel nog even onder de aandacht te brengen. Het is een technische begrotingswijziging. Daarop kun je een hamerklap geven en dan is het gebeurd. Wij moeten ons wel realiseren wat er allemaal voorbij gekomen is bij dit project en welke rol wij daarbij hebben gespeeld. Per saldo gaat het om onze ambitie om topregio Brabant te worden. In dat kader is dit een uitstekend en sterk voorbeeld. Met biobased economy en het logistieke deel is dit een combinatie in West-Brabant waarin world class maintenance een zeer centrale functie heeft. Het is een prachtig voorbeeld van drie O's. Ik wil namens onze fractie benadrukken wat een goed model dat is. Het is grensoverschrijdend met Zeeland en het is grensoverschrijdend met Gent, Brugge etc. Er is sprake van een supercombinatie hoger onderwijs. U weet dat dit top is in West-Brabant. Avans scoort daarmee buitengewoon hoog. Begin september is de eerste opleiding op hogeschoolniveau gestart voor worldclass maintenance. Daarnaast biedt het ROC (Regionaal opleidingscentrum) een ontzettend goede aanvulling. Het bedrijfsleven omarmt dit en er ontstaan allerlei kleine maintenance-bedrijven. De overheden zijn onze counterparten. De West-Brabantse gemeenten zijn goed georganiseerd.

Daarom willen wij dit onderwerp even benadrukken. Wij moeten ons realiseren dat de provincie in haar rol als aanjager dit volop moet blijven steunen. In het kader van de Assembly of European Regions heb ik afgelopen dinsdag een verhaal mogen houden over de positie van Brabant die op weg is om een topregio te worden en over de Europese gelden die vanaf 2014 beschikbaar komen. Een en ander was vooral gericht op

voorbeelden uit Eindhoven en Brainport. Toen ik sprak over de drie O's werd mij gevraagd om meer voorbeelden. Toen was dit voorbeeld van West-Brabant uitstekend. Vandaar dat ik hier namens mijn fractie graag even aandacht voor vraag. Uiteraard zijn wij akkoord met deze begrotingswijziging.

De *voorzitter*: Dan geef ik nu het woord aan de heer Van Vugt van het CDA. Ik had hem het eerste het woord moeten geven, excuus, maar het is nog niet te laat.

De heer *Van Vugt* (CDA): Voorzitter! Wij zijn bescheiden, een tweede plaats bij de woordvoering is geen enkel probleem.

Ook wij zijn zeer content over dit voorstel. Wij willen Breda en West-Brabant feliciteren. In een periode waarin het economisch af en toe tegenzit, is het belangrijk dat dit soort ontwikkelingen waarbij overheid, onderwijs en ondernemers elkaar vinden, tot stand komen. Het is mooi dat dit in Brabant gebeurt en dat de provincie daaraan een stevige bijdrage levert.

De *voorzitter*: Ik kijk even of de gedeputeerde behoefte heeft aan een reactie. De gedeputeerde meldt dat dit buitengewoon positief is ontvangen. Ik kijk even rond of het nodig is om tot stemming over te gaan, of dat wij kunnen besluiten dat dit voorstel op algemene steun kan rekenen. Ik zie dat dit het geval is, waarvoor dank.

Statenvoorstel 70/10 wordt zonder stemming aangenomen.

Nummer 62/10

Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Göring van de fractie van het CDA. Terwijl de heer Göring naar het spreekgestoelte loopt, zie ik de heer Kraak in de zaal zitten. Namens de Brabantse Staten wil ik hem feliciteren met zijn recente vaderschap.

De heer *Göring* (CDA): Voorzitter! Op 10 juli 2009 hebben Provinciale Staten de startnotitie Lucht-

vaart Noord-Brabant van 14 april 2009 vastgesteld. Deze beleidsnota heeft aardig lang in de lucht gehangen. Om maar in luchtvaarttermen te blijven: iets wat zo lang in de lucht blijft hangen, kan niet anders dan een luchtballon zijn. Wij zullen eens kijken wat graaf Yves Zeppelin ons heeft voorgeschoteld.

Voorzitter. Op het oog is het een prima beleidsnota. Zij biedt scenario's voor de verschillende luchthavens en voor de ontwikkelingen in de lokale luchtvaart. Daarnaast bevat de nota het lang verwachte hoofdstuk over Eindhoven Airport. Dat wij daarop lang hebben moeten wachten, ligt overigens niet aan dit huis. Laat dat duidelijk zijn.

Voorzitter. Ik wil eerst kijken naar de gemotoriseerde luchtvaart, en met name naar Seppe en Kempen Airport. Zoals wij ook vorig jaar concludeerden, zijn de groei van het aantal vluchten en de groeiwensen van beide luchthavens gering. Ik kom daarop straks nog even terug. Het CDA kan zich dan ook vinden in het gekozen trendvolgende scenario en onderschrijft dat. Wij kunnen ook instemmen met het terughoudende scenario bij de helihavens: maximaal twee voor Brabant gesitueerd bij twee grote steden.

Er zijn echter wel een paar punten die onze aandacht verdienen. Later vandaag zal er worden gesproken over de kunst van het samenleven. Dat is heel belangrijk, niet alleen voor Brabant Culturele Hoofdstad, maar ook voor het inpassen van luchtvaart in het algemeen in ons mooie Brabant. Ik ga niet pleiten voor het inzetten van Essent-middelen voor de luchtvaart, maar het is wel belangrijk om draagvlak te creëren. Het gaat hier om de inpassing van iets dat aan de ene kant ons vestigingsklimaat verbetert, ons sport- en leisure-aanbod vergroot of in stand houdt, en aan de andere kant overlast veroorzaakt. De commissie van regionaal overleg (CRO's) bieden in onze visie hiervoor prima platforms voor lokaal/regionaal overleg: kleine Alderstafeltjes.

De Wet regelgeving burgerluchthavens en militaire luchthavens (RBML) geeft voor de samenstelling van de CRO's kaders mee over de vertegenwoordiging van verschillende organisatie.

Mevrouw *Arts* (SP): Voorzitter! De heer Göring stelt dat kleine luchthavens positief zijn voor het

vestigingsklimaat in Noord-Brabant. In de voorliggende beleidsnotitie staat echter dat het vestigingsklimaat niet of nauwelijks beïnvloed wordt door de aanwezigheid van luchthavens. Ik vraag mij af hoe de heer Göring tot deze stelling komt.

De heer *Göring* (CDA): Voorzitter! Ik bedoel luchtvaart in het algemeen.

Mevrouw *Arts* (SP): Ik had begrepen dat de heer Göring nu over de kleine luchthavens sprak.

De heer *Göring* (CDA): Ook kleine luchthavens betekenen voor veel mensen een verhoging van de feestvreugde, of zij nu parachutespringen, sportvliegen, zweefvliegen, etc.

Voorzitter. De wet geeft richtlijnen voor het samenstellen van de CRO's. In de commissie EMG hebben wij besproken wie aan tafel zouden moeten zitten: de gemeente, de exploitant, omwonenden, gebruikers van de luchthaven, milieuorganisaties en het bedrijfsleven. Ik weet niet meer of we in die commissievergadering ook getalsmatig hebben afgegeven hoe de verdeling zou moeten zijn. Ik wil nogmaals pleiten voor een gelijke verdeling binnen de CRO van "bevoordeelden en benadeelden" van de luchthavens.

De selectiecommissie, bestaande uit mevrouw Gounou, mevrouw Tsoutsanis en ondergetekende heeft begin dit jaar al een voorzitter aangezocht. Wij hopen dat hij begin volgend jaar kan worden aangesteld. Omdat wij positieve ervaringen hebben met CRO's, kunnen wij ons dergelijke commissies ook voor de helihavens voorstellen.

Voorzitter. Wij vinden het heel belangrijk om afspraken vooraan in het proces te maken. Ik was dan ook een beetje verrast toen tijdens de commissievergadering een inspreker sprak over een "megalomane" uitbreiding van de luchthaven Seppe. Het antwoord van de gedeputeerde was dat hier het RO-traject gevolgd wordt. Als er gesproken wordt over uitbreiding van een luchthaven, moeten wij proberen in een vroeg stadium een zo breed mogelijk draagvlak te creëren. Als er bij de bewoners sprake is van achterstand in informatie, zou dat door middel van het concept van een CRO kunnen worden rechtgetrokken. Ik vraag de gedeputeerde expliciet

om hierop in te gaan.

Voorzitter. Het is prima dat aan de voorkant afspraken gemaakt worden en dat er CRO's komen, maar wij zeggen altijd: je moet vertrouwen, maar ook verifiëren; met andere woorden: toezicht houden. In de commissievergadering hebben we aangedrongen op de geoptimaliseerde variant. Die is inmiddels toegezegd in de Memorie van Antwoord. Wij vinden fysieke controles door de provincies erg belangrijk. Dat kan wellicht gebeuren in de vorm van een soort schouw samen met de CRO. Ik geef dit in overweging.

In de commissie hebben wij ook gevraagd om een degelijke klachtenregistratie en afhandeling. Ook dit is in de Memorie van Antwoord goed geregeld door dit onder te brengen bij de milieuklachten-centrale.

Voorzitter. Er ligt een voorstel van Alderstafel dat ondertekend is door GS. Tijdens de commissievergadering heb ik gevraagd om helderheid over wat in dit traject en met name wat in dezen des GS is wat des PS is. Dit is niet terechtgekomen in de Memorie van Antwoord. Ik daag de gedeputeerde uit om daaraan in een aantal volzinnen duiding te geven. Daarnaast vragen wij een regelmatige terugkoppeling van de uitwerking van de hoofdpunten van de intentieovereenkomst. Met name de verplaatsing van de militaire gebruikruimte buiten Brabant, het bereikbaarheidsplan voor luchthaven Eindhoven en het traject dat zal worden bewandeld bij het tot stand komen van een luchthavenbesluit zijn voor mijn fractie zeer belangrijk. Het CDA verwacht dat de gedeputeerde zal aandringen op een besluit dat op brede steun in de regio kan rekenen en dat in de geest is van de Kunst van het Samenleven. Wij willen dat op zijn Brabants doen, namelijk in samenspraak, en niet op de Haagse manier. Ik hoor graag hoe de gedeputeerde een en ander wil aanpakken.

Wat er verder met het advies van de heer Alders wordt gedaan, is op dit moment aan Den Haag. Ik weet niet of ook hier een luchtballon lang boven de markt kan blijven hangen, maar wellicht heeft de gedeputeerde al iets van de minister vernomen? Wij willen heel duidelijk aangeven dat in onze visie de luchthaven Eindhoven zich verder mag ontwikkelen tot een luchthaven die tot versterking van de brainportregio leidt, maar let wel: alles omgeven

met de Kunst van het Samenleven.

Afsluitend: het landingsgestel van deze nota mag uitgekapt worden maar voor een volledige touch down wacht ik nog even de beantwoording af.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Arts van de fractie van de SP.

Mevrouw *Arts* (SP): Voorzitter! Vandaag vindt de afrondende bespreking plaats van het lange traject dat de beleidsnota gekend heeft. De heer Göring heeft dat al uitvoerig gememoreerd.

Op de valreep bereikten ons het herziene ontwerpbesluit en de Memorie van Antwoord. Omdat de termijn zo kort is en ik een aantal moties en amendementen wil indienen, is het helaas niet gelukt om dit met andere fracties te overleggen. Ik zal die moties en amendementen reeds aan het einde van mijn eerste termijn aan u overhandigen, zodat de fracties de mogelijkheid hebben daarop te reageren als zij dat wensen.

Voorzitter. Ik ga in mijn betoog kort in op de volgende zaken: onze bevoegdheid bij kleine luchthavens, de gekozen scenario's, de opmerkingen in de Memorie van Antwoord over de CRO's en het klachtenmeldpunt en ten slotte de bijlage over Eindhoven Airport.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Wil mevrouw Arts duidelijk maken wat een CRO is?

Mevrouw *Arts* (SP): Een CRO is een commissie van omwonenden en belanghebbenden die de zaken rondom het vliegveld monitoren.

De *voorzitter*: Mag ik korthedshalve de suggestie doen dat degenen die meekijken via internet ook Google aanzetten en de afkortingen even opzoeken? Anders gaat het erg lang duren.

Mevrouw *Arts* (SP): Voorzitter! In deze nota wordt met betrekking tot beleid, toezicht en handhaving telkens de keuze gegeven voor drie scenario's. Dat is een hele verbetering ten opzichte van de vorige nota. Wij kunnen nu onze afwegingen duidelijk maken en dan kiezen.

Bij het beleid stellen GS voor om te kiezen voor het trendvolgend scenario. De SP-fractie heeft hier

duidelijk een andere mening. Omdat Brabant, zoals GS zelf stellen in de nota, al volop deelt in de overlast van vliegverkeer omdat alle militaire luchtvaart naar Brabant is overgeheveld en het gebruik door Defensie intensiever is geworden, vinden wij dat bij de kleine vliegvelden waar de provincie bevoegd gezag is een terughoudend scenario op zijn plaats is. Als wij serieus menen dat wij – ik citeer – "een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving bieden en bevorderen dat deze vliegvelden een relatief kleine bijdrage aan de vervoersprestatie en de economie van Noord-Brabant leveren" is een dergelijke keuze op zijn plaats. De SP kiest hier net als de Provinciale Omgevingscommissie voor een terughoudend scenario. Er is bovendien geen zicht op de huidige feitelijke overlast, want zoals de gedeputeerde in de commissie opmerkte: "Wat er in de lucht gebeurt, daar gaan wij niet over", maar ondertussen zitten de inwoners van Brabant wel met de herrie en met andere overlast. Ter illustratie wijs ik op een bericht uit het Eindhovens Dagblad van 3 december jl. waarin staat dat toestellen van Kempen Airport tot februari over de kern van Dorpplein vliegen; onaangekondigd, zelfs de gemeente en de provincie weten van niks. Uit dit bericht blijkt verder dat ook de commercieel directeur van Kempen Airport de veiligheid van de huidige regels over de ruimtelijke ordening rond zijn vliegveld in twijfel trekt. Graag een reactie van de gedeputeerde op dit bericht en met name op de vraag of de provincie in deze en soortgelijke situaties toch kan ingrijpen. Wij zullen naar aanleiding van het voorgaande een amendement indienen voor een terughoudend scenario.

Dat brengt mij automatisch op de scenario's met betrekking tot het toezicht. Na de afgelopen commissievergadering is nu gekozen voor de geoptimaliseerde toezichtsvariant. Dat is winst. Gezien de situatie echter dat er nu in de praktijk feitelijk overschrijdingen van het aantal vliegbevingen kunnen plaatsvinden of plaatsvinden met bijbehorend geluids- en ander milieuoverlast, pleiten wij vooralsnog voor de maximale variant waarbij wij voorstellen dat het toezicht na evaluatie zoals ook in de nota staat, na twee jaar kan worden teruggeschroefd, eventueel naar de geoptimaliseerde variant. Ook hierover dienen wij een

amendement in.

Dan kom ik op de voorliggende tekst van het ontwerpbesluit. In het ontwerpbesluit wordt de aparte positie van de helihavens met betrekking tot het terughoudende scenario niet genoemd. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of dat nog moet worden aangepast omdat het daar niet genoemd wordt.

Ik kom terug op de positie van de helihavens in de beleidsnota. Het standpunt van de SP is net zoals in de nota zo treffend verwoord, dat een netwerk van helihavens met uitzondering van die voor politie en ziekenhuizen over het algemeen niet of nauwelijks bijdraagt aan het oplossen van de bereikbaarheidsproblemen die doorslaggevend is voor bedrijven als vestigingsfactor en dat het belangrijkste effect daarvan de geluidsbelasting voor de omgeving is. Daarom stellen wij voor, de twee nieuwe helihavens die in het stuk worden aangekondigd niet te gunnen. Ook daartoe dienen wij een amendement in.

Verder stelt de SP voor, de twee bestaande helihavens die op de grens van een stiltegebied liggen, namelijk de helihavens bij Zundert en Landerd, binnen een termijn van drie jaar te sluiten. Ook hiertoe dienen wij een amendement in.

Dan kom ik op de CRO's. De Memorie van Antwoord maakt een aantal zaken een stuk duidelijker. Het benoemingsbesluit van de voorzitter komt in het eerste kwartaal van 2011. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of wij dan ook de provinciale verordening vaststellen en de nadere regels rond de CRO's. De heer Göring heeft al gememoreerd dat wij het er bij de vorige behandeling van de stukken in 2009 over de regels rond de CRO's hebben gehad. Mijn vraag is eigenlijk over die nog expliciet in 2011 bij ons terugkomen.

Het in de Memorie van Antwoord genoemde klachtenmeldpunt ziet er goed uit maar mijn vraag is of dit klachtenmeldpunt wel voldoende bij de inwoners van Brabant bekend is, of er een terugkoppeling naar de klagers is en of het handhavingsprotocol ook een soort van evaluatie kent. Of zijn het zaken die verder binnen de CRO's moeten worden afgehandeld.

Voorzitter. Ik besluit mijn bijdrage met wat de nota

zegt over Eindhoven Airport en het advies van Alders. Om het standpunt van de SP over deze zaak te illustreren eerst maar even een krantencitaat van 23 november jongstleden. Daarin gaat het over het feit dat maatschappijen als Transavia, Arke Fly en Corendon nu al moeilijker op Schiphol kunnen vliegen en gestimuleerd worden om, zo staat er letterlijk, in deze volgorde naar Eindhoven, Rotterdam of Groningen uit te wijken. Citaat van de topman van Schiphol Nijhuis: Schiphol wil het liefst verder zonder vakantieverkeer. Het heeft voor ons minder waarde. Dan wijst de baas van Schiphol op een nauwe afspraken met Den Haag, KLM en omwonenden van Schiphol om in de komende jaren een duurzaam en ijzersterk zakenvliegveld te ontwikkelen waarmee de economie en de werkgelegenheid in de regio Amsterdam veel meer gediend zijn. Dit citaat geeft precies aan waarom de regiogemeentes met uitzondering Eindhoven, de BOW (Belangenbehartiging Omwonenden Welschap) en de BMF (Brabantse Milieufederatie), het advies van de Alders-tafel niet onderschrijven, dit in tegenstelling tot wat mogelijk in de bijlage wordt gesuggereerd. De provincie heeft bij monde van de gedeputeerde wel ingestemd met het advies van Alders en volgens de SP dus onterecht. De voorgestelde getrapte toename van vliegbewegingen, eerst met 10.000 tot 2015 en daarna tot 2020 met nog eens 15.000 faciliteert Schiphol in hoge mate. Er wordt een toetsing van voorwaarden gesteld in 2015, maar de belangrijkste voorwaarden, namelijk het aandeel zakelijke vluchten en milieumaatregelen, zijn boterzacht. Door nu akkoord te gaan met de eerste tranche zijn in feite 25.000 vliegbewegingen een feit. Daardoor hebben GS naar onze mening de regiogemeenten in de kou gezet. Wij dienen een motie in om de burgerluchtvaart op Eindhoven Airport te beperken tot een geluidsruimte van maximaal zes vierkante kilometer en voor defensie tot drie vierkante kilometer. Deze geluidsruimte biedt overigens Eindhoven Airport nog volop ruimte om te groeien. Deze wens werd ook aan de Alders-tafel breed gedragen maar is in de eindversie van Alders niet terug te vinden. Wij willen steun uitspreken voor voortzetting van het Globe-akkoord na 2014. Ook daartoe dienen wij een motie in. In het nieuwe

akkoord zou ook gestreefd moeten worden naar een adequate milieuparagraaf en een aanvulling van deelnemende partijen aan Globe zoals defensie en een partner namens brainport. Ook hiertoe dienen we een motie in.

Tenslotte, de afspraken die in het Alders-advies staan met betrekking tot het milieu zijn onvolledig. De afspraken voor de gebouwen van de luchthaven zijn prima maar het ETS-systeem voor compensatie voor CO₂-vervuiling van de vluchten dekt de schade slechts voor de helft af. Daarom dienen wij een motie in waarin wij pleiten voor aanvullende milieu eisen die de gebrekkige werking van het ETS-systeem aanvullen en waarmee wij als Brabant voorop kunnen lopen in duurzaamheid en klimaatneutraliteit.

Ik heb nog een laatste vraag aan de gedeputeerde, dit in aanvulling op wat de heer Göring zei. Stemmen we nu als wij voor dit voorstel stemmen impliciet in met de 2,5 miljoen euro krediet voor verplaatsing van militaire vluchten?

De voorzitter: Ik zal de moties nummeren vanaf nr. M2. Nummer M1 is dan gereserveerd voor de motie vreemd aan de orde van de dag.

Door het lid mw. Arts worden de volgende amendementen voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010, behandelend de Beleidsnota Luchtvaart, overwegende, dat:

- 1. de provincie zegt dat zij ambities heeft die er toe moeten leiden dat zij een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving realiseert;*
- 2. de provincie zegt dat de geldende beleidskaders en de ambities zich niet verenigen met het voeren van een luchtvaartbeleid dat erop gericht is de groei van luchtvaartactiviteiten te stimuleren,*

besluiten dat:

in het ontwerpbesluit onder 2. de passage "trendvolgend beleid" vervangen wordt door "terughoudend beleid."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010, behandelend de Beleidsnota Luchtvaart, overwegende, dat:

- 1. er nu in feite overschrijdingen van de maximaal toegestane*

vliegbewegingen plaatsvinden;

- 2. hierdoor geluids- en milieuoverlast plaats kan vinden;*
- 3. het belangrijk is, dat er fysieke controles plaatsvinden naar aanleiding van klachten en bij naderende overschrijdingen van grenswaarden, ook buiten kantooruren,*

besluiten dat:

in het ontwerpbesluit onder 2. de passage "geoptimaliseerde variant" vervangen wordt door "maximale variant."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010, behandelend de Beleidsnota Luchtvaart:

overwegende dat:

- 1. een netwerk van helihavens over het algemeen niet of nauwelijks bijdraagt aan het oplossen van bereikbaarheidsproblemen;*
- 2. de aanwezigheid van een netwerk van helihavens niet doorslaggevend is voor de vestigingsfactoren voor bedrijven;*
- 3. het belangrijkste effect van een helihaven de geluidsbelasting op de omgeving is;*

besluiten dat:

het ontwerpbesluit moet worden aangevuld met punt 3., luidend:

"De provincie staat geen nieuwe commerciële helihavens toe." "

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010, behandelend de Beleidsnota Luchtvaart,

overwegende, dat:

- 1. twee van de drie bestaande commerciële helihavens in Noord-Brabant op de grens van een stiltegebied liggen (in de omgeving van Landerd en Zundert);*
- 2. op een locatie waar ze ook nog eens geen enkel economisch belang dienen;*
- 3. het belangrijkste effect van een helihaven de geluidsbelasting op de omgeving is,*

besluiten dat het ontwerp-besluit moet worden aangevuld met punt 4., luidend:

"De vergunning voor de helihavens bij Landerd en Zundert wordt zo spoedig mogelijk ingetrokken." "

De voorzitter: Deze amendementen maken onderwerp van de beraadslaging uit. Ze krijgen de nrs. A1, A2, A3 en A4.

Door het lid Arts worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010, behandelend de Beleidsnota Luchtvaart, overwegende, dat:

1. er in aanvulling op de publieke regelgeving rond vliegveld Eindhoven m.b.t. de civiele luchtvaart een aanvullend civielrechtelijk maatschappelijk contract bestaat, geheten de Regionale Overeenkomst, waarvan de organisatie GLOBE de bewaker is;
2. dit contract loopt van 2000 t/m 2014, met af en toe een wederzijds overeengekomen updating;
3. gedurende de looptijd van deze Overeenkomst de civiele luchtvaart in 10 jaar op een harmonische wijze kon groeien van 350.000 naar 2.000.000 passagiers;
4. de Regionale Overeenkomst geen milieuparagraaf bevat;
5. in de Regionale Overeenkomst vijf gemeenten rond het vliegveld, de provincie, de BOW, de BMF, en Eindhoven Airport partners zijn,

van mening zijnde dat:

1. een aanvullend maatschappelijk contract ook in de toekomst een onmisbare meerwaarde heeft;
 2. Om de People, Planet, Profitgedachte beter vorm te geven,
 3. een regionale Overeenkomst een prima middel is om bovenwettelijke milieuafspraken vast te leggen;
 4. uitbreiding van de partners in een Regionale Overeenkomst met o.a. Defensie en een evenwichtige selectie uit de economische en Brainportvertegenwoordigers verstandig is,
- spreken uit dat:

1. er uiterlijk eind 2014 een nieuwe Regionale Overeenkomst moet komen op een vergelijkbare juridische basis als de bestaande,
 2. met een goede milieuparagraaf;
 3. waarvoor ook Defensie en een vertegenwoordiger namens de economische en Brainportbelangen uitgenodigd worden;
- dragen GS op:

om het uitvoeren van dit besluit te bevorderen, en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010, behandelend de Beleidsnota Luchtvaart, overwegende, dat:

1. het Alders-advies, wat betreft het klimaat, steunt op twee beperkingen,
2. namelijk, wat betreft de activiteiten op de grond, op het zoveel mogelijk klimaatneutraal maken van de luchthaveninstallaties alsmede op een wat sterkere inzet op openbaar vervoer,

3. namelijk, wat betreft het eigenlijke vliegen, op het Emission Trade System van de EU (ETS);

4. het Alders-advies geen uitspraken doet over luchtvervuiling die geen consequenties heeft voor het klimaat, zoals zwavel- en stikstofdioxiden en fijn stof,

van mening zijnde, dat:

1. de intenties, die de luchthaven heeft uitgesproken m.b.t. zijn installaties, een goede start zijn;
2. recente publicaties, onder meer van het IPCC, bewezen hebben dat het ETS, door gebreken in de opzet ervan, op de langere termijn slechts ongeveer de helft van de klimaatproblematiek afdekt van het eigenlijke vliegen, met name op grote hoogte;
3. ook milieuvervuiling, die geen gevolgen heeft voor het klimaat, aangepakt moet worden;

spreken uit dat:

1. er voor Eindhoven Airport een krachtiger milieuparagraaf moet komen dan in het Alders-advies verwoord is, in die zin dat de niet-klimaat effecten benoemd worden en de klimaat effecten van het vliegen zelf volledig worden afgedekt;
2. daartoe milieumaatregelen moeten worden voorgeschreven en vastgelegd die verder gaan dan het minimum, dat door Alders in zijn advies vastgelegd is;
3. deze milieumaatregelen ook moeten worden vastgelegd als de landelijke en Europese wetgeving nog niet zover is;

dragen GS op:

om het uitvoeren van dit besluit te bevorderen, en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010, behandelend de Beleidsnota Luchtvaart,

overwegende dat:

1. de in de nota geluidsruimte van 10,8 km² civiel door de gemeenten (behalve Eindhoven), de BMF en de BOW niet onderschreven wordt;
2. dat deze partners aan de Alderstafel zich uitgesproken hebben voor een maximering van de geluidsruimte van het civiele verkeer op 6 km², en van het militaire verkeer op 3 km²;
3. dat deze bovengrens een behoorlijke groei toestaat van de civiele luchtvaart en de militaire luchtvaart vastlegt op ongeveer de huidige waarde;
4. dat het gebruik van geluidsruimgrenzen in plaats van vliegtuigbewegingen een verdere groei toestaat als de vliegtuigen stiller worden;

van mening zijnde dat:

1. *het zakelijke vliegverkeer binnen 6 km² ruimhartig gefaciliteerd kan worden;*

2. *een groei van het militaire vliegverkeer binnen Brabant onwenselijk is;*

spreken uit dat:

1. *de omvang van het vliegverkeer consequent in geluidsruimte gemeten wordt ("km²");*

2. *het militaire vliegverkeer op 3 km² gemaximeerd moet worden;*

3. *het civiele vliegverkeer op 6 km² gemaximeerd moet worden;*

dragen GS op:

om het uitvoeren van dit besluit bij het bevoegd gezag te bevorderen,

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze moties maken onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgen de nrs. M2, M3 en M4.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voorzitter! De Beleidsnota luchtvaart heeft een lange en stevige aanvliegroute gehad. Ze is niet zomaar uit de lucht komen vallen. De luchtvaart is ons aandachtspunt geworden doordat het rijk heeft gemeend deze taak naar ons te moeten decentraliseren. Dat is een kerntaak erbij. We hadden al een discussie over de kerntaken maar zo gaat dat dan. Het is niet zo'n gemakkelijke taak die we erbij hebben gekregen. Het gaat om een afweging tussen het geven van de ruimte aan het belang van de luchtvaart en de kwaliteit van woon- en leefomgeving en het borgen van natuurwaarden. Het is een heel lastige balans. Het gaat om bestaande luchtvaartactiviteiten maar ook om de toekomst naar nieuwe activiteiten toe en hoe dat te doen. Voor de stevige aanvliegroute die u hebt gekozen, heeft u zich laten adviseren door deskundigen – het is tenslotte ook allemaal nieuw in dit huis – en zijn zorgvuldig inspraak- en inzageprocedures gevolgd. Deze nota is dus geen gebakken lucht meer maar wat de VVD betreft een goed uitgebalanceerd voorstel. Er zijn kwalitatieve en kwantitatieve criteria opgesteld. Dan gaat het over hoofdelementen zoals afstand, geluid en externe veiligheid, en dat is precies waar het om gaat. Er zijn scenario's ontwikkeld om keuzes te maken.

Wat de VVD betreft is het trendsettend scenario dat waarvoor wij willen gaan. De huidige situatie wordt vastgelegd, voortzetting daarvan wordt aan de criteria getoetst en de groei van de luchtvaart vindt alleen plaats binnen de thans aanwezige milieuruimtes. Dat is op zich een goed referentiekader waar we blij mee zijn. Natuurlijk, je kunt ten dele tegemoetkomen aan de wensen van de luchtvaart want als je die zou volgen, zou het groeiscenario aan de orde zijn geweest. Dat zou echter de balans wat ons betreft doen doorslaan. Een terughoudend scenario daarentegen betekent een rem op de ruimte naar de toekomst toe en ook daar zijn we niet voor. We kiezen daarom voor het trendsettende en dat noemen we het referentiekader. Wij begrijpen de terughoudendheid en ondersteunen die ook ten aanzien van de uitbreiding van helikopteractiviteiten.

We hebben er begrip voor dat dit alles voor de burgers in Brabant nieuw is en ook hoe zij dit trendsettend scenario moeten aanvaarden. Wij hebben daarom ook steeds gezegd dat als je die ruimte geeft, zorg dan ook voor goede handhaving en toezicht. Wij hechten daar steeds aan als wij regels opstellen. Het één kan niet zonder het ander. Een trendsettend scenario gevolgd door een goede handhaving en toezicht zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Vandaar dat wij in de commissie al voor hebben gepleit niet op het minimale niveau te gaan zitten waar u oorspronkelijk aan dacht. Wij hopen overigens dat u niet steeds ook bij andere handhavingstaken op het minimale niveau gaat zitten, maar op het geoptimaliseerde toezicht. Dat geeft de burgers namelijk het anker dat er wat wordt gedaan om die zorgvuldigheid te bereiken. Let op die burgers en omwonenden, ook bij dat trendsettende scenario als er uitgebreid wordt. Neem die bij de hand, communiceer veel. Voor hen geldt toch een andere balans dan wij hier op papier vaststellen. Kijk naar het verhaal over de inspraak en de gevoelens die rond Seppe leven. De gedachte was dat uitbreiding van het RO-gebeuren in het gebied onmiddellijk tot heel grote overlast en overschrijding van de milieunormen zou leiden en dat is absoluut niet de bedoeling. Wij vragen u ook de commissie regionaal overleg goed te bewaken opdat zij draagvlak opbouwen in de regio. Dat moet een duidelijk voorportaal worden waar

mensen zich in kunnen vinden om met elkaar te communiceren.

Wij zijn er blij mee dat ons pleidooi voor een betere klachtenbehandeling ook in deze notitie is verwerkt want dat is ook van belang. Natuurlijk is die functie verankerd in de milieuklachtencentrale maar ook daar zal de omvang van de klachten toenemen en wij vragen u die functie te bewaken en te eisen dat die goed wordt ingevuld, zowel wat de inhoud van het vak luchthavenoverlast betreft als waar het gaat om andere vaardigheden die bij klachtenafhandeling horen, de sociale competenties daarvan. De omwonenden hebben daar recht op en helder moet zijn dat wij daar als overheid zorgvuldig mee omgaan.

Het gaat om onze taak, het gaat om regionale luchthavens en dus niet over Eindhoven Airport in die zin dat wij de illusies moeten hebben dat wij bij deze nationale luchthaven enige bevoegdheid hebben om daar invloed uit te oefenen zoals wij dat bij de regionale luchthavens wel hebben. Het gaat er natuurlijk wel om dat wij daarin meedoen in het kader van infra- en ruimtekerntaken voor versterking en dat hebben we ook gedaan. Wij hebben bij de oorspronkelijke nota gevraagd om inzicht in het verloop van die Alders-tafel en die heeft u ook gegeven, maar uiteindelijk constateren wij toch dat wij er weinig mee kunnen. Wij sluiten ons aan bij de vraag van het CDA hierover, hoe u uw vertegenwoordiging daarin heeft ingezet en welke binding ervan uit is gegaan. Eigenlijk had u zich misschien kunnen afvragen of u dat met ons had kunnen organiseren aan de voorkant. Wij beschouwen de informatie over Eindhoven Airport dan ook alleen als informatie maar hechten wel aan beantwoording van die vraag. Ook zijn we het eens met het verzoek van het CDA om periodieke informatieverschaffing over het volgen van de uitwerking. Wij willen het kunnen blijven volgen want wij worden daarover benaderd. Het gaat nu om onze regionale luchtvaarttaak. Wij hebben daarbij één verzoek. Zorgt u bij de verdere uitwerking en de verdere voorstellen – daar moeten nog heel wat regelgeving daarover in deze Staten vaststellen – dat u steeds dat referentiekader dat u hebt vastgesteld met die goede criteria en die uitdrukkelijke scenario keuze, inzichtelijk maakt zodat het de toets aan dit referentiekader kan

doorstaan. Dat horen wij u graag toezeggen in uw reactie hierop.

De *voorzitter*: De heer Stalknecht heeft PM spreektijd gevraagd en krijgt daarom 2 minuten.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voorzitter! Ik zal het kort houden omdat al veel onderwerpen in de commissie zijn besproken en hier niet nog een keer naar voren moeten komen. De nota bevat een evenwichtig verhaal. De regionale luchtvaart levert maar een beperkte bijdrage aan de regionale economie. Gelet op de beperkte bijdrage die er is, stemmen wij in met de keuze voor een trendvolgend scenario. Ik wil deze gelegenheid gebruiken om toch een paar opmerkingen te maken over hoe we verder moeten met de afspraken die over Eindhoven zijn gemaakt.

Voor de klachten zit er een goed voorstel in de uitwerking in de Memorie van Antwoord. Houdt dat goed in de gaten. Er mag nooit badinerend over worden gedaan. Een goede en toegankelijke klachtenregistratie en afhandeling daarvan via een onafhankelijke partij vinden wij van groot belang. Wij zouden graag zien dat defensie participeert in de ontwikkelingen, zodat we ook van tevoren kunnen inspelen op mogelijke problemen. Een eenvoudige eerste stap zou kunnen zijn het opzetten van structureel overleg over oefeningen van Defensie. Wij zouden graag zien dat vanuit onze inbreng in het geheel wordt bevorderd dat Eindhoven Airport zich inzet voor CO2-compensatie. Wij willen graag dat er bij de uitwerking goed wordt gekeken naar de bereikbaarheid van de regio. Wij zouden graag zien dat aansluiting van de regio op het HSL-netwerk plaatsvindt.

Voor de rest stemmen wij in met de nota.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Het is een heel traject geweest met deze nota maar ze ligt nu ter besluitvorming voor. Ik wil maar meteen ingaan op Eindhoven Airport, dat er overigens formeel niet onder valt maar wel een bijkomend punt is. Door de vorige sprekers is er ook al het nodige over gezegd. Ook voor ons is het de vraag wat nog de bevoegdheid van de Staten hierbij is. We zitten wel aan tafel bij Alders maar we hebben

soms het gevoel dat we buitenspel gezet worden. Ik hoor graag daar dadelijk het antwoord van de gedeputeerde op. Mocht er een nieuw akkoord komen dan moeten de partners van Globe wat ons betreft er allemaal bij betrokken zijn. Ik was helaas net wat te laat toen de woordvoerder van het CDA zei dat er wel grote steun moet zijn. Misschien kan hij in tweede termijn zeggen wat hij onder grote steun verstaat want daar ben ik wel benieuwd naar. Wat ons betreft moeten in ieder geval alle partners van Globe die erbij betrokken zijn hun jawoord geven.

In de luchtvaartnotitie worden verschillende scenario's voorgesteld. Wij kiezen in elk geval voor het terughoudende scenario. Het bevreemdt ons dan ook dat GS voor het trendvolgende scenario kiezen, met name omdat ze zelf aangeven "dat de luchtvaart van regionale betekenis is en een relatief kleine bijdrage levert aan de vervoersprestatie en de economie van Noord-Brabant". En ze zeggen ook nog: "er zijn geen zwaarwegende economische of mobiliteitsargumenten die ervoor pleiten een beleid te voeren dat leidt tot stimuleren van luchtvaart-activiteiten". Dit is volgens mij in tegenspraak met trendvolgend in het voorstel van GS. Wat GroenLinks betreft is toch duidelijk het terughoudende scenario de keuze die we zouden moeten maken.

Een tweede punt, de helihavens. Onze woordvoerder in de commissie EMG is daar duidelijk op ingegaan. In de notitie zelf lezen we dat GS een terughoudend beleid voorstaan. Het woord terughoudend is zelfs onderstreept. Dan is het toch wel vreemd dat GS zelf zeggen dat er toch maximaal twee commerciële helihavens bij mogen komen. Aan welke criteria wil je dan die twee commerciële helihavens binden? Als je dan die twee wel toestaat waarom dan de nummers drie, vier, vijf niet. Wat ons betreft moet je ze gewoon schrappen en wij hebben daarom een amendement voorbereid om die twee extra commerciële niet in de notitie op te nemen.

Wat het toezicht betreft hebben GS nu gelukkig gekozen voor de geoptimaliseerde variant, een keuze die wij als GroenLinks in de commissie al voorstonden. Wij zijn blij dat GS het advies van de commissie hebben overgenomen.

De *voorzitter*: Door het lid Martens wordt het

volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 december 2010,

behandelend de Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant,

overwegende dat:

- *in de Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant een onderzoek van Tiwynstra Gudde uit 2008 wordt geciteerd, waarin is te lezen dat:*
 - *een netwerk van helihavens niet of nauwelijks bijdraagt aan het oplossen van bereikbaarheidsproblemen;*
 - *de aanwezigheid van een netwerk van helihavens niet doorslaggevend is voor de vestigingsfactoren voor bedrijven in Noord-Brabant;*
 - *het belangrijkste effect van een heli haven de geluidsbelasting op de omgeving is;*

constaterende dat:

- *in de Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant is opgenomen dat "de provincie voor nieuwe helihavens waarvoor een Luchthavenbesluit of Luchthavenregeling nodig is en dus een bestemmingsplanaanpassing noodzakelijk is, een terughoudend beleid voorstaat. Dit houdt in dat de provincie geen nieuwe helihavens wil met uitzondering maximaal 2 commerciële helihavens bij de grote steden.";*

besluiten dat:

- *de toevoeging "met uitzondering van maximaal 2 commerciële helihavens bij de grote steden", op pagina 23 van de Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant vervalt."*

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van de beraadslaging uit. Het krijgt nr. A5.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! We zijn al een aantal jaren bezig met haar beleid en nu ligt de luchtvaartnota voor ons. Ook aan onze fractie is nu de beoordeling of deze nota voldoende handvatten biedt om tot heldere luchtvaartbesluiten te komen. Vooropgesteld moet worden dat deze beleidsnota fors is gewijzigd en verbeterd. Wij hebben verleden jaar een notitie geschreven om aan te geven op welke punten wij bevoegdheden en verantwoordelijkheden hebben die we ook terug wilden zien in de nota. Voor een deel is dat ook gebeurd; dank daarvoor. Op een aantal andere punten kan nog helderder worden beschreven waar de verantwoordelijkheid en de

keuzes van de Staten liggen. Kiezen voor een trendvolgend scenario zegt ons niet zoveel. Wat is de trend, wat wordt de trend en past die trend wel binnen de gebiedsontwikkelingen. Volgens mij is dat niet een helder en scherp criterium waaraan wij straks de luchtvaartbesluiten kunnen afmeten. De fractie van de ChristenUnie-SGP is dan ook niet voor een trendvolgend scenario maar eerder voor een terughoudend scenario dat meer past bij de situatie en de situering van de verschillende kleine luchthavens in Brabant. Ook vinden wij het heel jammer dat in het hele proces en in deze notitie het hele proces van de dialoog rond Seppe bijna niet terugkomt. Juist daar is in 2003 al een proces tot stand gekomen om samen met luchthaven, bewoners en andere belanghebbenden te komen tot enerzijds een beperking van de geluidsproductie en anderzijds ruimte te bieden om de luchthaven daadwerkelijk te kunnen exploiteren. Daarbij was met name oog voor de bron- en vlootmaatregelen die moesten worden genomen, was er met name oog voor handhaving en verbetering van de communicatie. GS hebben volgens mijn informatie ook aangegeven dat ze die voorstellen en die conclusies die uit dat rapport kwamen, ook als input zouden gebruiken voor de af te geven luchthavenbesluiten. Daarvan zien wij te weinig terug in dit uiteindelijke beleidsdocument. Met name ten aanzien van de bron- en vlootmaatregelen is deze notitie nog niet helder en wordt er wat ons betreft te weinig gedaan met het dialoogproces. Dick Stellingwerf, kamerlid voor de RPF, heeft zich druk gemaakt voor het vliegveld Seppe omdat het aantal vliegbewegingen geplaatst binnen de geluidscontouren en de geluidsmogelijkheden, nog wel eens heel flexibel kan zijn. Door allerlei plussen en manieren van meten kan een groot aantal extra vliegbewegingen plaatsvinden, meer dan in de aanwijzing besluiten zouden staan. Wij pleiten er dan ook voor tot een heel helder aantal vliegtuigbewegingen te komen en dat ook werkelijk te hanteren. Daarmee sluiten wij ons aan bij de conclusies die in het dialoogproces ook werkelijk zijn bereikt. Wij vragen het college dan ook of het de conclusies en de voorstellen uit het dialoogproces als leidraad wil hanteren voor het hele proces en ook straks voor het luchthavenbesluit.

Ik heb nog twee vragen. De geluid- en emissie-eisen kunnen wij als provincie naar de best mogelijke technieken aanpassen. Wij vragen dan ook hoe het college dat straks in het luchthavenbesluit wil regelen en of het voor de duurzame variant wil gaan.

Op het punt van de handhaving zijn wij tevreden met de aanscherping die in de beleidsnota is opgenomen. Wij zijn voor de geoptimaliseerde variant en die is ook gekozen. Er blijft nog een punt over dat ook in het dialoogproces uitdrukkelijk naar voren kwam, namelijk de communicatie met omwonenden. Ik vraag me af of het instellen van een CRO voldoet aan de wensen en de gevoelens die in de regio leven. Ook hierover zijn heel heldere conclusies getrokken in het dialoogproces om te komen tot een helder communicatie plan om op die manier het draagvlak te behouden. Volgens mij is dat meer dan een CRO en ik vraag op dat punt van het dialoogproces een reactie van de gedeputeerde.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik wil heel kort zijn. Wij kiezen voor het terughoudende scenario en wij kiezen ook voor een geoptimaliseerde variant. Wij zijn faliekant tegen twee extra commerciële helihavens. Volgens het destijds uitgebrachte externe rapport hebben die geen meerwaarde. Er komen niet minder files door, het is geen criterium voor bedrijven om zich ergens te vestigen, het geeft alleen meer geluidsoverlast. Wij zouden graag horen waarom toch voor die twee extra commerciële helihaven wordt gekozen terwijl het uitgebrachte externe advies hierin geen meerwaarde ziet. Verder sluiten wij ons aan bij de vorige spreker dat het van enorm belang is om contact te houden met de omwonenden om draagvlak te blijven houden of te creëren voor dit initiatief.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Het voordeel van rugklachten is dat ik in een soort twittervariant achter het spreekgestoelte sta omdat ik anders te lang stilsta. D66 is voor het trendsettende scenario zoals wij al in de commissie hebben aangegeven. Wij ondersteunen ook het terughoudende beleid ten aanzien van helihavens want als het commercieel aantrekkelijk was, waren wij intussen al overspoeld met aanvragen om overal

helihavens te kunnen ontwikkelen. Kort geleden is uit een onderzoek al gebleken dat dit niet het geval is.

Bij het overleg met de burgers hebben wij in die zin twijfels dat wij er graag nog meer aandacht voor zouden willen hebben. Het CDA sprak zo-even al over de bevoor- en benadeelden en de gelijke positie. Als je de benadeelden betitelt als de burgers en omwonenden dan zouden wij ook graag hun positie zien aangemerkt als belangrijk in al die overlegstructuren.

Toezicht en handhaving heeft u in één term samengevat. In de nota komt het begrip toezicht weer sterk naar voren maar handhaving minder. U vatte het samen in één term. Het zou prettig zijn als ook duidelijk was wat de sanctie is als te laat rapportages worden ingeleverd en dat dit ook helder met de burgers wordt gecommuniceerd zodat zij ook weten wat ermee wordt gedaan. In die zin bedoel ik het ook dat de communicatie helder moet zijn en de nadruk op handhaving moet liggen. Inzake Seppe vragen wij u de link met de ruimtelijke ordening goed in de gaten te houden zodat het daar niet een rommeltje wordt.

Het klopt dat wij over upgradering van Eindhoven Airport zeer weinig hebben te zeggen. Ik hoop dat dat wel een beetje het geval is want op enige afstand van het gebouw zelf is het wel een beetje achenebbisj. Ik noem de stoeptegels, het gras, het onkruid, de wat verwaarloosde gebouwen. Het zou geen kwaad kunnen als daar sprake werd van upgradering.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Ik zal proberen om binnen de toegestane tijd te antwoorden. Ik constateer dat de Staten tevreden zijn dat de reacties die in de commissie waren gegeven, verwerkt zijn. Op een paar punten is blijkbaar nog enige aanscherping nodig.

Door verschillende woordvoerders is gesproken over de helihavens. Dit relateert aan de kleinere luchthavens waarover de Staten op grond van het besluit van de minister ook daadwerkelijk iets te zeggen hebben. De aanvragen bij de helihavens zijn dermate legio dat wij dit als een commerciële activiteit mogen interpreteren. Dat is de reden waarom die aanvragen willen bundelen en een maximum aantal commerciële helihavens willen

toelaten, namelijk twee binnen de B-5. Ik ben van mening dat daarmee voldaan wordt aan wat de economie in deze tijd verlangt.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Welke criteria hanteert de gedeputeerde als hij spreekt over twee helihavens?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Dat is gerelateerd aan de B-5. Daar vinden veel activiteiten plaats die gerelateerd zijn aan helihavenverkeer. Mensen moeten snel kunnen worden getransporteerd van het ene belangrijke beslispunt naar het andere in Europa of in Nederland.

De heer *Martens* (GroenLinks): Als er straks tien aanvragen binnenkomen voor helihavens in het stedelijk gebied, welke criteria worden dan gehanteerd om maar twee van die tien aanvragen goed te keuren?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Wij kennen al een aantal van die aanvragen. Wij hebben er een aantal direct afgewezen omdat die mogelijkwjs hinder kunnen opleveren voor gebieden direct in de omgeving. Hinder en hinderbeperking zijn duidelijke criteria bij het bepalen welke luchtvaart- c.q. helimaatschappijen daar mogen opereren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Indertijd is er een rapport verschenen over de vraag naar helihavens. Kent de gedeputeerde dit rapport? Op basis waarvan wordt het rapport als onzin geclassificeerd? GS gaan er namelijk tegenin.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Dat rapport is mij niet bekend. Ik kan daarvan wel kennisnemen. Op het moment dat het relevant wordt voor het geven van toestemming voor een extra vestiging zal het als zodanig gebruikt worden. Nu weet ik het niet en heb daarvoor dus een onvoldoende. Dat klopt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): In het rapport staat dat er geen behoefte is aan helihavens omdat die niets toevoegen.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik heb net proberen aan te geven dat die behoefte er wel is vanuit commerciële overwegingen, dat wij die behoefte willen honoreren maar het aantal helihavens willen beperken tot maximaal twee. Die overweging staat ook in deze nota. Dat is ook in de besluitvorming ondergebracht bij het laatste liggende streepje.

Mevrouw *Arts* (SP): Voorzitter! In de nota staat dat een netwerk van helihavens over het algemeen niet of nauwelijks bijdraagt aan het oplossen van bereikbaarheidsproblemen, dat de aanwezigheid niet doorslaggevend is voor de vestigingsfactor bij bedrijven en dat het belangrijkste effect geluidsbelasting op de omgeving is. Dat betekent dat het college het eventuele gemak van een paar commerciële jongens – de rechtse hobby, zoals mijn fractievoorzitter zegt – laat prevaleren boven de geluidsbelasting op de omgeving. Ik kan u vertellen dat die niet gering is.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Wij hebben die discussie ook gevoerd in de commissie. Daarover verschillen mevrouw *Arts* en ik van mening. Ik heb nogmaals aangegeven dat het geen groot economisch en commercieel belang is maar wel een belang wat meespeelt voor het vestigingsklimaat in onze provincie. Dat is de reden waarom wij het maximaliseren op twee.

Mevrouw *Arts* (SP): In uw eigen nota, mijnheer *De Boer*, zegt u dat de aanwezigheid van helihavens niet doorslaggevend is voor de vestigingsfactoren voor bedrijven. Ik constateer dat dit dus flauwekul is.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Als wij zouden besluiten om het aantal vrij te laten en bijvoorbeeld tien helihavens in Brabant toe te staan, dan heeft mevrouw *Arts* een punt. Dat is de reden waarom wij het beperken tot twee.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Het rapport waarnaar mevrouw *Verstappen* refereerde en waarop ik ook gewezen heb, is op 1 juli 2008 behandeld in de commissie EMG. Het is een beetje vreemd dat dit rapport niet bekend is bij de gedeputeerde. Daarin stonden conclusies en op

basis van die conclusies komt het college tot het best te begrijpen standpunt dat er maar twee helihavens komen.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Dat rapport is natuurlijk hier behandeld. Ik heb aangegeven dat ik het rapport nog niet diepgaand heb kunnen lezen. Het heeft echter wel deel uitgemaakt van de beraadslaging, zoals mevrouw *Lestrade* terecht opmerkt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! In dat rapport staat dat er geen commerciële belangen zijn bij die helihavens. Wij vrezen dat als er aanvragen gehonoreerd worden, andere partijen zullen zeggen dat zij het ook leuk vinden om van Brabant naar Hilversum te hoppen of van Maastricht naar vul maar wat in. Dat leidt vanzelf tot méér aanvragen. Hoe gaat het college daarmee om?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Ik blijf mijzelf herhalen. Wij praten over maximaal twee commerciële luchthavens. Sinds het rapport van 2008 is verschenen, zijn wij drie jaar verder. Dat is de reden waarom wij helihavens niet uitsluiten maar beperken tot maximaal twee.

Er is ook een vraag gesteld over de CRO's. De Staten vragen nadrukkelijk aan het college om te kijken hoe die commissies van regionale overleggen optimaal kunnen functioneren. In het kader van de militaire luchthavens als een mooie relatie daarmee kunnen maken. Wij hebben de meldpunten en het draagvlak kunnen optimaliseren. Met die CRO's hebben wij een belangrijk middel om enerzijds de communicatie in de regio te kunnen verbeteren. De CRO's kunnen een belangrijke rol spelen om enerzijds het draagvlak binnen de bevolking te vergroten en anderzijds te bewaken en te analyseren wat er met die klachten wordt gedaan. De Staten houden een pleidooi om de bevolking in gelijke mate in de CRO's vertegenwoordigd te laten zijn. Ik denk dat dit inderdaad mogelijk is. Veel mensen hebben belangstelling om in die CRO's zitting te kunnen nemen. Op die manier kan er ook een goede afhandeling plaatsvinden. De desbetreffende opmerkingen zal ik zeker meenemen in dit proces. Het zijn nieuwe instituten. Wij kunnen

heldere afspraken maken om de wensen van de Staten in dezen te borgen.

Voorzitter. De uitbreiding van Seppe is ook al even aan de orde geweest. Mijn opmerking van destijds dat het hier primair gaat om een traject van ruimtelijke ordening geldt nog steeds. Ik zeg daar onmiddellijk bij de ruimtelijke ordening en ruimtelijke ontwikkelingen niet alleen staan. Op het moment dat er een RO-traject wordt gestart, moeten daarbij verschillende andere beleidsterreinen betrokken worden, o.a. het beleidsveld dat nu aan de orde is. Die opmerking is terecht gemaakt. Bij Seppe is sprake van een wens. Die wens heeft ons nog niet bereikt in de vorm van een bouwaanvraag of door middel van het starten van een procedure. De gemaakt opmerkingen zijn voor ons relevant. Verschillende beleidsterreinen kunnen op die manier vorm krijgen. Ik denk daarbij o.a. aan geluidsbelasting en aan het milieu.

Ik beperk mij nu even tot hetgeen trendvolgend is genoemd en kom aan het eind van mijn antwoord bij de Alderstafel. Ik snap dat een aantal partijen liever een terughoudend scenario hadden gehad. Ik ben van mening dat zowel voor de luchthavens waar wij over gaan als voor de bevolking daaromheen het trendvolgend scenario recht doet aan wat men nu al kan weten. Er moet binnen de huidige lijnen geopereerd worden. De bevolking is daarvan op de hoogte of kan daarvan op de hoogte zijn en de ondernemers zijn daarvan op de hoogte. Het zou vreemd zijn om die twee luchthavens terug te ploegen tot het niveau waarop het vaag is wat je met elkaar moet afspreken. Het trendvolgend scenario geeft exact de grenzen aan. Geluidsruimte en bewegingen zijn afgesproken. Een trendvolgend scenario dient daarbinnen te blijven. Als zich andere ontwikkelingen voordoen, komen wij daarop hier in de Staten terug.

Mevrouw Arts sprak over de vliegbewegingen bij Dorpplein. Wij kunnen daar niet ingrijpen. Wij zijn echter wel voortdurend in overleg, ook vanuit de ruimtelijke ordening met de structuurplankaart, met de organisaties die gaan over het militaire als het burgervliegverkeer over dit soort signalen van bedrijven en bewoners. Het krantenartikel heb ik ook gelezen. Ik heb de organisaties gevraagd om hierover een gesprek te organiseren en te kijken of die gevoelens op de een of andere manier

gekanaliseerd kunnen worden en of er maatregelen genomen kunnen worden die wij zelf niet kunnen nemen.

Ik ben geen voorstander van sluiten van de helihavens in Zundert en Landerd om de doodeenvoudige reden dat daarmee bedrijven in een keer de nek worden omgedraaid. Ik zou niet weten hoe wij die bedrijven moeten compenseren anders dan met geld.

Wat ik heb gezegd over de CRO's geldt eigenlijk ook voor het klachtenmeldpunt bij de provincie. Als nog niet voldoende bekend is dat het klachtenmeldpunt een verbrede functie krijgt omdat de provincie nu ook over de kleine luchthavens gaat, moeten wij daarop actie ondernemen. Dat kan echter pas als de Staten daarover vandaag een beslissing nemen. Ik zal ervoor zorgen dat de mensen weten dat het klachtenmeldpunt er is, dat er voldoende terugkoppeling moet en kan plaatsvinden en dat een en ander gecombineerd kan worden met de CRO's. Dat is immers de logische plek waar die klachten met elkaar besproken kunnen worden. Dat is ook belangrijk voor de ontwikkeling van het draagvlak.

De heer Stalknecht heeft gevraagd of er structureel overleg met Defensie plaatsvindt. Dat is inderdaad het geval. Voor de militaire velden is er een COVM (Commissie voor Veiligheid en Milieuhygiëne). Er is structureel overleg met Defensie over veiligheid en over overlast. Er wordt gekeken of die overlast kan worden beperkt dan wel worden gemuteerd door andere vliegtuigen te kopen of door andere vliegbewegingen. Het eerste is wat lastig in Nederland, het tweede is veel gemakkelijker af te spreken. Defensie biedt steeds de mogelijkheid om samen met de bevolking te kijken hoe daarmee beter kan worden omgesprongen.

Er is een aantal vragen gesteld over de Alderstafel. Dit punt is ook in de commissie aan de orde geweest. Het is ook gevoegd bij deze nota maar het maakt geen onderdeel uit van de besluitvorming vandaag.

De Staten hebben in het verleden overeenstemming bereikt over de regionale overeenkomst. Die is door alle partijen afgesloten en is steeds de basis geweest. Ik heb in de commissie gezegd dat het college heeft gehandeld binnen de marges van deze overeenkomst die door uw Staten is vastgesteld. De Raad

van State heeft nog een uitspraak gedaan over de uitbreiding van die kilometers ruimte. Binnen die marges is het college ook gebleven. Volgende week is er opnieuw een Alderstafel. Op het moment dat stappen genomen moeten worden anders dan wat in de regionale overeenkomst staat, is de Statenvergadering het gremium om daarover met elkaar te spreken en daaraan voorafgaand de commissievergadering. Zo helder is het steeds geformuleerd. Ik zal ook aan de Alderstafel benadrukken dat niet alleen gemeenteraden maar ook uw Staten uitermate belangrijk zijn in het bepalen van hoe bij een mogelijk gewenste groei daarmee omgegaan kan of moet worden en onder welke voorwaarden.

Het betekent niet dat de Staten vandaag impliciet een besluit nemen over middelen die betrekking hebben op verplaatsing van defensieactiviteiten. GS hebben steeds uitgedragen dat zij bereid zijn op dat moment dat geld aan de Staten te vragen, met daarbij de belangrijke voorwaarde dat de defensieactiviteiten buiten deze provincie liggen, zodat het geluid dat Defensie op dit moment genereert gekoppeld aan het geluid van de burgerluchtvaart niet die grenzen overschrijdt. Als je grenzen wilt oprekken en als dat betekent dat defensieactiviteiten niet meer kunnen plaatsvinden vanaf de luchthaven Eindhoven, willen wij daaraan bijdragen maar alleen onder de voorwaarde dat die activiteiten buiten onze provincie plaatsvinden. Dat is nog niet aan de orde. Wij hebben wel aan de onderhandelaars meegegeven dat GS onder die voorwaarde het besluit aan de Staten willen voorleggen.

Amendement A1 van mevrouw Arts gaat over het terughoudend scenario. Wij hebben zowel in de commissie als in onze Memorie van Antwoord als in mijn bijdrage vandaag aangegeven dat wij nadrukkelijk pleiten voor het trendvolgend beleid. Ik zou dit amendement dan ook sterk willen ontraden.

Amendement A2 sterkt ertoe om de geoptimaliseerde variant te vervangen door de "maximale variant". Wij hebben proberen aan te tonen dat handhaving en toezicht een eenheid vormen. Dat betekent dat de geoptimaliseerde variant voldoende borging of zelfs meer borging geeft dan wat wij op dit moment hebben. Ik zou

ook aanvaarding van dit amendement willen ontraden.

Amendement A3 vraagt om geen nieuwe commerciële helihavens toe te staan. Ik heb onze argumenten genoemd om het aantal nieuwe helihavens te beperken tot twee bij de grote steden. Als het er meer zouden zijn dan twee, dan heeft mevrouw Arts gelijk, maar wij stellen een beperking tot twee voor. Ik zou dit amendement willen ontraden. Amendement A4 vraagt om de vergunning voor de helihavens bij Landerd en Zundert zo spoedig mogelijk in te trekken. Dat lijkt mij een slechte zaak. De consequenties kan en wil ik zelfs niet overzien. Ik zou ook dit amendement willen ontraden.

De voorzitter: Er is nog een amendement A5 van de fractie van GroenLinks. Misschien wilt u dat ook even meenemen?

De heer De Boer (GS;VVD): Dat zou ik graag doen, voorzitter, maar ik heb het nog niet gekregen.

De voorzitter: Bij dezen.

De heer De Boer (GS;VVD): Dank u wel, voorzitter. Ook amendement A5 heeft betrekking op de helihavens. In dit amendement wordt voorgesteld om de toevoeging "met uitzondering van maximaal twee commerciële helihavens bij de grote steden" op pagina 23 van de Beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant te laten vervallen. Dit amendement ligt in lijn met het desbetreffende amendement van de fractie van de SP. Mijn opmerkingen daarover zijn ook hierop van toepassing. Ik zou dit amendement dan ook willen afwijzen.

Met motie M2 van de SP over de nieuwe regionale overeenkomst wordt uitgesproken dat er uiterlijk eind 2014 een nieuwe Regionale Overeenkomst moet komen op een vergelijkbare juridische basis als de bestaande. Volgens mij is dit conform de afspraak met de regio. Ik meen dan ook dat deze motie overbodig is. Verder wordt er gevraagd om een goede milieuparagraaf. Het voortschrijdend inzicht over duurzaamheid en milieu is en blijft een onlosmakelijk deel van ons provinciaal beleid. Ik heb al gezegd dat Defensie op dit moment reeds aan tafel zit. Op die manier wordt bewerkstelligd

dat de belangen van Defensie en de burgerluchtvaart voor de omwonenden geborgd worden. Mevrouw Arts beschrijft met deze motie de situatie van 2014 als wensbeeld.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde regelmatig zeggen dat hij zaken afwijst. Hij kan beter spreken van ontraden want afwijzen wil zeggen dat ook als een amendement of motie wordt aangenomen, het college weigert om die uit te voeren. Ik vind dat nogal ver gaan.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! De heer Heijmans maakt een terechte opmerking. In deze discussie wijs ik het af als punt, maar als slotbesluit moet het ontraden zijn. Het gaat over het debat dat ik met u voer en daarin wijs ik deze motie af. De formele stap is inderdaad ontraden. Ik zou op dit moment niet verder durven en willen gaan. De heer Heijmans heeft daarin volkomen gelijk.

Motie M3 betreft de milieumaatregelen op Eindhoven Airport. In de motie wordt gesteld dat er een krachtiger milieuparagraaf moet komen, dat milieumaatregelen moeten worden voorgeschreven en dat deze moeten worden vastgelegd als de landelijke en Europese wetgeving nog niet zover is. Eindhoven Airport heeft al maatregelen genomen met betrekking tot de voorschriften voor het aanvliegen, het gebruik van motoren en landingsgestellen en landingskleppen. In wezen is deze motie overbodig maar steunt wel het beleid dat Eindhoven Airport al heeft ingezet.

Motie M4 is ook ingediend door de fractie van de SP. Daarin wordt uitgesproken dat de omvang van het vliegverkeer consequent in geluidsruimte gemeten wordt in km². Ik ken overigens geen ander criterium dan dit. Er wordt voortdurend gekeken naar andere manieren van meten. Als blijkt dat nieuwe meetinstrumenten leiden tot beter kwaliteitsbeheersing voor de omwonenden, moet de mogelijkheid om die instrumenten te gebruiken niet worden uitgesloten. Op dit moment is het een begrijpelijke manier van werken, maar als de motie wordt aangenomen, word ik gedwongen hieraan vast te houden en kan ik nieuwe technieken niet toepassen. Ik ben daarvan geen voorstander. Het militaire vliegverkeer is bij mijn beste weten gemaximeerd op 3 km² en het civiele vliegverkeer

op 6 km².

Voorzitter. Dat was mijn antwoord in eerste termijn.

De *voorzitter*: Ik stel voor dat wij een kleine koffiepauze houden en die combineren met het voorbereiden van de inbrengen in tweede termijn inclusief de opvatting over de ingediende moties en amendementen.

De vergadering wordt van 11.00 uur tot 11.15 uur geschorst.

De heer *Göring* (CDA): Voorzitter! Ik heb geen behoefte aan een tweede termijn. Ik kan heel kort zijn vanaf deze plaats. Wij zijn in de beantwoording op onze wenken bediend. En geheel in stijl: touch down.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil het CDA vragen wat het verstaat onder een breed draagvlak voor een luchthaven besluit.

De heer *Göring* (CDA): Dat is: breed gedragen.

Mevrouw *Arts* (SP): Voorzitter! De SP heeft er toch behoefte aan kort terug te komen op het antwoord van de gedeputeerde op een aantal vragen. Ik heb een vraag gesteld over de CRO's, met name over de verdere inrichting ervan. We hebben bij de vorige bespreking in 2009 in de commissie en in de Staten al het een en ander erover gezegd, maar ik wil graag van de gedeputeerde weten hoe het nu precies zit met de verdere inrichting en de onderlinge afspraken, zeg maar het reglement, van de CRO's. In het stuk staat dat de voorzitter in het eerste kwartaal van 2011 wordt benoemd en dat wij daartoe een benoemingsbesluit voorgelegd krijgen. Ik heb de gedeputeerde gevraagd of wij dan ook meteen de provinciale verordening vaststellen en of dan ook aan ons een set regels rond CRO's wordt voorgelegd. Zoals u uit de opmerkingen van de fracties heb gemerkt zijn wij reuze bezorgd over een voldoende inbreng van de gedupeerde omwonenden in het geheel. Wij zijn dus erg benieuwd of wij als Staten nog een kans krijgen onze mening over de werking van de CRO's te geven en of wij er nog op een of andere

manier invloed op kunnen uitoefenen voordat zij van start gaan.

Verder is de gedeputeerde nogal vaag in zijn antwoord hoe er publiciteit wordt gegeven aan het klachtenmeldpunt en of er een directe terugkoppeling is naar de klagers. Ik wel graag van u iets meer specifiek horen hoe u dat verder ziet. Of zegt u: nee, dat komt in de regels voor de CRO's en die moeten dat verder doen. Dan wil ik graag weten hoe u dat precies ziet.

Verder wil ik nog even terugkomen op uw reactie naar aanleiding van de amendementen en moties die ik heb ingediend. Wij verschillen van mening over het terughoudende scenario en de maximale variant. Ik begrijp dat u het terughoudende scenario in feite niet als een serieus scenario beschouwt. Dan vraag ik mij af waarom u het in de nota hebt opgevoerd.

Wat de maximale variant betreft vind ik uw reactie op het feit dat het bij Kempen Airport op deze manier loopt juist een argument om als provincie voorlopig te gaan voor de maximale variant want het blijkt dat wij weinig of geen invloed kunnen uitoefenen op wat er daar in de huidige situatie gebeurt.

Over nieuwe en bestaande commerciële helihavens verschillen wij principieel van mening. Het amendement inzake het zo spoedig mogelijk sluiten van helihavens betekent niet dat het van vandaag op morgen op slot moet, maar dat de provincie ernaar streeft er zo snel mogelijk een eind aan te maken, voornamelijk omdat ze bij een stiltegebied liggen. Wat stelt anders een stiltegebied voor de burgers in Brabant nog voor?

Over de motie over de regionale overeenkomst stelt u dat de deelname van defensie niet speciaal gemeld hoeft te worden. Dat moet wel want bij de huidige bijeenkomsten van Globe zit defensie nog niet. Dat is de reden waarom onder punt 3 van de motie nieuwe regionale overeenkomsten defensie uitdrukkelijk wordt genoemd. Daar zit ook niemand bij van economische en brainport-belangen. Het lijkt mij goed dat die er ook bij zitten. Daarom zijn ze met nadruk vermeld en wordt u opgeroepen dat te bevorderen.

Verder ligt er de motie over milieumaatregelen op Eindhoven Airport. Nu worden door het vliegveld al een aantal maatregelen genomen om het milieu

in de omgeving te ontzien. Wij vinden dat onze motie stilliger en uitvoeriger is dan wat er op dit moment gebeurt en daarom denken wij dat het goed is ook hierop verder aan te dringen.

Dan is er nog de motie over de geluidsruimte op vliegveld Eindhoven. Zoals ook uit de stukken blijkt gaat het op dit moment aan de Alders-tafel over vliegbewegingen. Met name de klachtengemeentes – dat zijn alle regiogemeentes zonder Eindhoven, de BMF en de BOW – hebben daar ingebracht dat ze liever praten over vierkante kilometers geluidsruimte. Nu zegt u dat u zich hierop niet wilt vastleggen en dat misschien over twee jaar de geluidsruimte op een andere manier wordt gedefinieerd. Ik stel mij zo voor dat het geen enkel probleem is deze motie toch aan te nemen want u komt dan gewoon over twee jaar terug met de mededeling dat de manier om geluidsruimte te definiëren en te benoemen is veranderd door voortschrijdend inzicht en dan besluiten wij natuurlijk aan de hand van dat voortschrijdend inzicht. Hij lijkt mij dus geen enkele reden om die motie daarom niet aan te nemen.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor zijn toelichting want wij kunnen ons daar geheel in vinden. Wij hebben nog één punt. U hebt heel goed begrepen dat wij hechten aan die combinatie van klachtenbehandeling, goede registratie, goede opvang daarbij en de CRO, de commissie van regionaal overleg, die zich moet spitsen op het draagvlak in de regio om bij de communicatie met de burgers en omwonenden van regionale luchthavens een goede rol te spelen. Nu is voor ons niet helemaal duidelijk waar dat formeel gaat landen. U heeft daarmee bijna een nieuw soort werkafspraken ingevuld, zowel ten aanzien van de milieuklachtencentrale als ten opzichte van de CRO. Wat dat laatste betreft worstel ik met een vraag. We hebben een verordening op de CRO vastgesteld. Hoe verhoudt zich dit en kunnen we het ergens formeel laten landen?

Tot slot, wij zouden ook graag willen dat u toezegt dat het monitoren en bijhouden van de informatie die er uitkomt, via het normale PS-circuit bij de commissie komt. Kunt u zeggen, hoe de klachtenafhandeling en de informatie vanuit de

CRO's en de contacten met de bewoners daarin gaan? Wat ons betreft zou kunnen worden toegezegd dat het gewoon in een normale cyclus gebeurt, want dan weten wij wat 'periodiek' zo inhoudt. Dat zou anders misschien kunnen betekenen een keer per jaar of zo.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voorzitter! Wij vinden de beantwoording voldoende om ons standpunt te kunnen bepalen. De gedeputeerde noemde de moties overbodig maar wij vinden wel dat ze tot uitdrukking brengen wat de nadere aandachtspunten moeten zijn. De moties twee en drie zullen we dus steunen.

De *voorzitter*: De heer Martens heeft geen behoefte aan een tweede termijn?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De fractie van de ChristenUnie-SGP is niet zo tevreden met de beantwoording door de gedeputeerde. We hebben met name het dialoograpport centraal proberen te stellen en van daaruit willen toewerken naar het belangrijkste knelpunt, namelijk de geluidsbelasting. De berekende geluidsbelasting komt niet altijd overeen met de ervaren hinder. Juist op dat punt is er veel te leren door het dialoogproces waarin is gezocht naar een regulering op juist die momenten dat de hinder het grootst is. Ik denk dat daar belangrijke stappen zijn gezet en ook belangrijke leerpunten uit te formuleren zijn bij het opstellen van ons eigen beleid. Dan praat je over een weekendopening, avondopenstelling, zomerweekenden en, met name wat Seppe betreft, circuitbewegingen. We vinden het belangrijk – volgens mij is het ook in de vergadering van GS van 5 juli 2005 aan de orde geweest – dat deze voorstellen werkelijk input vormen voor het luchthavenbesluit dat genomen gaat worden. We zullen het voorstel niet steunen wanneer een trendvolgend scenario wordt gekozen en ik hebben daarom een motie opgesteld waarin wij uitspreken de voorstellen van het dialoograpport te gebruiken bij het opstellen van het luchtvaartbesluit voor Seppe.

Wij kunnen niet instemmen met het trendvolgend scenario. U geeft zelf aan dat een terughoudend scenario een inperkend scenario zal inhouden.

Volgens ons kan met de huidige techniek en de huidige mogelijkheden nog steeds een groei plaatsvinden tot een goed exploiteerbare luchthaven, maar ook door met een slimme manier de vliegbewegingen zodanig te plannen dat de hinder het laagst is, waardoor een terughoudend scenario zeker niet een inperkend scenario hoeft te zijn maar zeker ook een exploiteerbaar scenario. Daar kiezen wij voor en daarom gaan we niet mee met het trendvolgend scenario dat wat ons betreft te weinig richting geeft in de ontwikkelingen die wij rond Seppe ook gezien de gebiedsontwikkelingen die plaatsvinden, als ChristenUnie-SGP-fractie mogelijk willen maken.

De *voorzitter*: Door het lid Vreugdenhil wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 10 december 2010,

gelezen de beleidsnota Luchtvaart Noord-Brabant,
constaterende dat:

- *het dialoogproces Seppe belangrijke conclusies en voorstellen heeft opgeleverd ten aanzien van het beperken van de geluidsproductie, handhaving en verbetering communicatie;*
- *deze voorstellen benut dienen te worden bij het op te stellen luchthavenbesluit Seppe;*

spreken uit:

- *de voorstellen uit het dialoograpport te gebruiken voor het op te stellen luchthavenbesluit Seppe,*
en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderdeel van de beraadslaging uit en krijgt nr. M5.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Waar de CRO's nog een rol spelen en mevrouw Arts nog vroeg naar wettelijke marges en of er nog reglementen komen, moet ik zeggen dat het helder is dat er reglementen beschikbaar komen daar waar ze zitten binnen de wettelijke kaders. Ik heb geprobeerd in de Memorie van Antwoord aan te geven dat de CRO's een wettelijk kader kennen. Binnen dat wettelijk kader zullen we inderdaad met de voorzitter moeten kijken hoe dat reglement eruit komt te zien en het zal dan ongetwijfeld bij u langskomen. Ik kan niet overzien of dat ter

besluitvorming of ter kennisneming is. Het is in ieder geval zeker bij de commissie relevant gezien de discussie van vandaag dat u de CRO's op die manier kunt begeleiden en ook daarover vragen kunt stellen. Dat sluit ook mooi aan bij de opmerking van de heer Vreugdenhil waar het gaat om de dialoog. Ik denk ook dat de CRO een uitstekend platform is voor de dialoog met de bevolking, zeker als je over een evenredige vertegenwoordiging spreekt, om te kijken of de CRO op die manier met de dialoog aan de gang kan gaan.

Mevrouw *Arts* (SP): Voorzitter! Betekent dat ter kennisname dat wij wel wensen en bedenkingen kunnen formuleren wat betreft de reglementen van de CRO?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ja. De Staten hebben altijd de mogelijkheid wensen en bedenkingen te uiten. Dat is ook een automatisme dat staatkundig is vastgelegd.

Ik was bij de heer Vreugdenhil en de dialoog gebleven. Terecht zoeken we in deze samenleving hier steeds meer naar. Op meer plaatsen hebben we volgens verschillende processen dialoog met de samenleving om uiteindelijk tot gezamenlijke conclusies te kunnen komen. Ik denk dat de CRO een platform kan zijn om op die manier alvast de dialoog ook te formaliseren. De dialoog is sowieso geen wetmatigheid maar meer een houding. Ik denk dat u voldoende hebt begrepen dat die houding ook bij dit college nadrukkelijk past.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Er is een heel proces gevolgd, ook betaald door de provincie en onder leiding van ex-gedeputeerde Augusteijn. Wij hebben in dat proces al heel wat stappen gezet en u doet nu net alsof we weer opnieuw gaan beginnen. Ik vind het belangrijk aan de bevolking aan te geven welke stappen gezet zijn en welke toezeggingen zijn gedaan, en dat de provincie het serieus neemt en ook input levert voor uiteindelijk de CRO's en dit ook vanuit de Staten uiteindelijk als richtinggevend kader wordt aangegeven.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Van die

opmerking heb ik kennisgenomen.

Ik kom nog bij een opmerking van mevrouw Arts en mevrouw Tsoutsanis over de terugkoppeling, de publiciteit en waar het allemaal gaat landen. Mevrouw Tsoutsanis gaf eigenlijk zelf het antwoord al dat in de reglementen veel van dit soort zaken met elkaar kunnen worden geborgd. Wat monitorgegevens betreft denk ik dat gehoord de discussie van vandaag en daar we ook met een nieuw fenomeen zijn geconfronteerd namens het Rijk bij de provincie, het heel verstandig is, niet alleen voor het college maar ook voor u, zeker binnen de commissie en ook als het nodig is Statenbreed, dat u kunt beschikken over dit soort gegevens en dat we een manier moeten vinden om dit in de cyclus op te nemen zodat u, kijkend naar dat fenomeen, kunt zien of het allemaal nog volgens de lijnen loopt. Dat zou ook kunnen betekenen dat waar mevrouw Arts spreekt over liever de maximale variant, de monitorgegevens, de evaluatie met een CRO en wat u op de voet zou willen volgen, de evaluatie uiteindelijk zal leiden volgens mijn inschatting naar opschaling tot maximaal of neerschalen naar de status quo die toentertijd in de nota is beschreven.

Op het verzoek in de motie van de heer Vreugdenhil het dialoograpport te gebruiken voor het opstellen van het luchthavenbesluit Seppe heb ik al voldoende antwoord gegeven. De dialoog, het in gesprek zijn en die kennis daarvan meenemen, kan nu geborgd worden in een wettelijk instrument als de CRO en op die manier is ook de dialoog aan de wettelijke kant geborgd.

De *voorzitter*: We kunnen nu gaan stemmen over de ingediende amendementen, vervolgens over het voorstel zelf en dan over de ingediende moties.

In stemming komt amendement A1.

De heer *Göring* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Arts* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA en D66 tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A2.

De heer *Göring* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Arts* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD en de PvdA tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A3.

De heer *Göring* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Arts* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA en D66 tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A4.

De heer *Göring* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Arts* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP, de PvdD en D66 tegen dit amendement hebben gestemd en die van de fractie van de SP ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A5.

De heer *Göring* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Arts* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA en D66 tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt het herziene ontwerpbesluit 62/10 E.

De heer *Göring* (CDA): Voor.

Mevrouw *Arts* (SP): Tegen.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voor.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA en D66 voor dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt motie M2.

De heer *Göring* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Arts* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de VVD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M3.

De heer *Göring* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Arts* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen, omdat ik graag zie dat maatregelen die worden genomen, in lijn met de Europese richtlijnen zijn en we niet nog weer andere maatregelen nemen dan die ons vanuit Europa bereiken.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD en D66 tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M4.

De heer *Göring* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Arts* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en D66 tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M5.

De heer *Göring* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Arts* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Tegen.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de VVD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen. Voor de volgende vijf tezamen te behandelen agendapunten is voor ongeveer twee uur spreektijd aangevraagd. In afwijking van wat we gewoon zijn stel ik mij voor, de lunchpauze in te lassen als ik zie dat het voor sommigen van u nodig is.

Nummer 59/10

Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid

Nummer 76/10

BrabantStad Culturele Hoofdstad 2018: De kunst van het samenleven

Nummer 77/10

Olympisch Plan Brabant: versterking sportinfrastructuur

Nummer 78/10

Grootschalige cultuurhistorische complexen

Nummer 79/10

Landschappen van allure

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Het gaat vandaag over de investeringen in het kader van de Agenda voor Brabant. Het gaat vandaag ook weer om groot Essent-geld. De Staten gaan immers besluiten de agenda van Brabant uit te voeren met een eerste investeringsstranche van bijna € 300 miljoen. De Agenda voor Brabant bestond niet alleen uit het profiel versterkend ombuigen in het licht van de afronding van de kerntaken discussie maar ook uit een offensieve investeringsstrategie die bijdraagt aan de centrale ambitie van Brabant om tot de top van de kennis- en innovatieregio's te blijven behoren. Het regeerakkoord zegt over het profiel van de provincie: de kerntaken liggen wat het kabinet betreft op het terrein van ruimte, economie en natuur. In Brabant hebben wij ons altijd goed herkend in het rapport-Lodders. Dan speelt ook de Brabantse cultuur een belangrijke rol. Dat is ook voor buitenstaanders een herkenbare identiteit. De CDA-fractie wil dat ook zo houden.

Voorzitter. De CDA-fractie heeft de betrokkenheid van Provinciale Staten die uw college heeft georganiseerd bij de voorbereiding van dit pakket van vijf kaderstellende voorstellen zeer op prijs gesteld. U verwijst er nog terecht naar in de Memories van Antwoord. Wij danken u ook voor uw prima antwoorden op al onze vragen zoals die eerder in diverse commissies zijn gesteld. Het CDA is er blij mee dat wij deze investeringsvoorstellen nog in deze bestuursperiode kunnen behandelen.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik kom even terug op het begin van het betoog van mevrouw Kerkhof. Zij is het eens met het rapport-Lodders waarin staat dat cultuur naast economie een belangrijke provinciale taak is. Wij hebben het rapport-Lodders besproken en daarmee ingestemd op grond van de toen heersende mening dat de overheid zich ook iets aan cultuur gelegen zou laten liggen. Had mevrouw Kerkhof met de huidige wetenschap over de voorgenomen draconische bezuinigingen op het gebied van cultuur nog zo positief geoordeeld over dat rapport? Ik heb een beetje het gevoel dat het Rijk van mening is dat de provincie veel mag doen op het gebied van cultuur omdat het Rijk zelf hier een enorm gat laat ontstaan. Hoe ziet mevrouw Kerkhof dat?

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Het fijne, mijnheer Heijmans, is dat wij in Brabant ons een zelfstandig oordeel kunnen vormen over wat wij van cultuur vinden. Wij als fractie van het CDA in deze Staten vinden het ongelooflijk belangrijk dat de cultuur behouden blijft in Brabant en dat dit een deel van de provinciale taak is.

De heer *Heijmans* (SP): Ik hoor mevrouw Kerkhof ook vaak zeggen dat wij niet moeten springen in gaten die het Rijk veroorzaakt. Hier veroorzaakt het Rijk duidelijk een gat en dat gaan wij dus kritiekloos opvullen?

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Als het gaat over reguliere begrotingsposten heeft de heer Heijmans ongetwijfeld gelijk. De Staten hebben ook besloten tot bezuinigingen op cultuur. De investeringsvoorstellen gaan ook over cultuur en daar staan wij vierkant achter. Ik kom er straks nog over te spreken.

Voorzitter. Wij vinden het uitstekend dat wij nog in deze bestuursperiode deze investeringsvoorstellen behandelen. Dat is zeker van belang op een moment dat de Brabantse economie nog niet hersteld is van de crisis. Van essentieel belang vinden wij de validiteit van kwaliteitsborging, uitvoerings- en financieringsconstructies en van nieuwe samenwerkingsvormen.

Voordat ik namens het CDA op de voorstellen zelf zal reageren, wil ik u eerst het volgende voor-

houden. Twee weken geleden zijn de commissies Ruimte en Milieu en Bestuur en Middelen door uw college vertrouwelijk geïnformeerd over de gevolgen van het kabinetsbeleid voor het ILG-budget (ILG = Investeringsbudget landelijk gebied). Ik druk me eufemistisch uit als ik zeg dat dit weinig ruimte meer biedt voor nog noodzakelijke investeringen in het landelijk gebied. De robuuste verbindingzones zijn of worden door het kabinet geschrapt. Wat er precies met de EHS (Ecologische Hoofdstructuur) gebeurt, is ook niet helemaal duidelijk. Wij weten echter wel dat die in Brabant nog niet compleet, bij lange na nog niet volledig ingericht en beheerd is. Het college heeft deze week moeten besluiten bijna alle voorziene Natura-2000 gebieden, de pijlers in de EHS, nog niet aan te wijzen, omdat er door de voorgenomen rijksbezuinigingen te veel onzekerheid is of de benodigde maatregelen voor het uitvoeren van Natura 2000 en de programmatische aanpak stikstof wel zijn te bekostigen. En er ligt sinds een paar weken een manifest van de Brabantse natuur- en milieuorganisaties, de waterschappen, de ZLTO (Zuidelijke Land en Tuinbouw Organisatie) en de ANWB om toch eens te kijken hoe wij samen op een heel creatieve wijze zo goed mogelijk kunnen blijven werken aan de belangrijke opgaven op het gebied van natuur en ecologie, water en landschap. Daarop is nog geen reactie gekomen van het college. Wij hebben daar begrip voor maar die moet er wel komen. Dat geldt trouwens ook voor het regionaal ruimtelijk en economisch beleid, waarvoor het kabinet, vanuit óns Brabants perspectief, ook allerlei minder aantrekkelijke maatregelen in petto heeft. Reageren daarop kan bij de Voorjaarsnota 2011 en natuurlijk bij het nieuwe bestuursakkoord 2011-2015. De CDA-fractie wil daaraan graag haar bijdrage leveren.

Voorzitter. In lastige provinciale begrotingsdiscussies willen wij ons laten leiden door een balans in de kernwaarden van de Telos-driehoek. Wij herkennen die balans in de vijf investeringsvoorstellen. En ik zeg het maar alvast: mede daarom zijn wij er zeer over te spreken!

Dan kom ik nu aan de behandeling van de vijf voorstellen. Het eerste voorstel betreft de energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid. Laat ik beginnen met de opmerking dat de CDA-

fractie dit voorstel een zeer "Essent-ieel" vindt. Het gaat hier immers om vernieuwende technologieën op het gebied van energietransitie: zonne-energie, energie uit biomassa (biobased economy), elektrisch rijden en slimme netwerken. Wij hebben elektrisch rijden zelf bij de begrotingsbehandeling ingebracht en wij zijn dan ook zeer ingenomen met uw beslissing deze alsnog te betrekken bij de 1e tranche. Goed dat u dat zo snel hebt opgepakt!

Met het inzetten op deze speerpunten kan in de toekomst substantiële energiewinst worden geboekt en kan een beweging in gang worden gezet tot grootschalige energietransitie. Hier ligt een sterke relatie met energie- en klimaatbeleid en met duurzaamheid. Fossiele energie is immers schaars. Nieuwe technologie zal de energievoorziening houdbaar duurzaam moeten maken. Dat is goed rentmeesterschap. Naar onze mening kan en moet de provincie hier het verschil maken door aan te sluiten bij de kracht van Brabant. Wij hechten ook aan de synergie tussen grotere bedrijven enerzijds en instituten met een focus op onderzoek, kennisontwikkeling en duurzaamheid en de aanwezige onderwijsinstellingen van de TU/E, het hbo en het mbo anderzijds. Hoewel het voorstel nog wel aspecten bevat waar wij kritisch over zijn, geeft het ons voldoende vertrouwen dat het college met de kaders die het daarvoor van PS meekrijgt, voldoende in staat is het publieke belang vorm te geven.

Kritisch zijn we over de ons inziens bureaucratisch vormgegeven aansturing van Solliance. Hoe ziet het college dit? Denkt het college ook niet dat die slimmer en transparanter kan? Verder willen wij bij de uitwerking een nadere onderbouwing van de voorziene verhuiskostenvergoedingen.

Voorzitter. De doorontwikkeling van onderzoeksresultaten tot commercieel kansrijke producten onder het motto: "Kennis, kunde en kassa!" lijkt perspectiefrijk, maar wij realiseren ons ook dat dit risicovolle trajecten kunnen zijn. Ook al zijn de referenties goed, de CDA-fractie ziet wel haken en ogen aan de nog te verwerven cofinancieringen en de mate waarin de provinciale middelen revoluerend zullen zijn. Kan het college er bij dit voorstel iets over zeggen? Deze beide aspecten – revolverendheid en cofinanciering – spelen overigens bij alle projecten. Wij delen de opvatting dat

niet alleen financieel rendement van belang is, maar zeker ook het maatschappelijk rendement: de duurzame versterking van de sociaal-economische structuur en van het leef- en vestigingsklimaat van Brabant. Dat is voor alle Brabanders van belang. Innovatie versterkt de Brabantse concurrentiekracht en legt het fundament voor hoogwaardige directe en indirecte werkgelegenheid.

Dan kom ik aan BrabantStad Culturele Hoofdstad (BCH) 2018: de kunst van het samenleven. Bijzonder is dat in de Memorie van Antwoord staat: "2018 Brabant Samen Culturele Hoofdstad; de provincie en de vijf BrabantStad-steden werken samen aan het meerjarenplan dat loopt tot en met 2020. Dat "Samen" spreekt ons bijzonder aan. Draagvlak in de steden is echter wel een voorwaarde, ook vanwege het financieel commitment dat van BrabantStad wordt gevraagd. Wij rekenen er overigens wel op dat de vijf grote steden hun verantwoordelijkheid zullen nemen. Zij zullen nu kleur moeten bekennen anders komt hun geloofwaardigheid in het geding.

Culturele hoofdstad worden is als proces op weg daarnaar toe zeker zo belangrijk, voor héél Brabant. Het zal immers door zijn bovenregionale en zelfs internationale karakter, door het concept mozaïekmetropool en door de drager "De Kunst van het Samenleven" ervoor zorgen dat Brabant 2018 past bij de Agenda van Brabant én bij de Brabanders; of die nu in de stad, in een dorp of op het platteland wonen. Daar ligt overigens wat ons betreft ook een taak voor de vijf grote steden. Zij moeten hun achterbannen c.q. hun ommeland "bedienen". Zeker in de huidige tijd is het thema De Kunst van het Samenleven actueel. Samenleven betekent immers ook: met respect voor elkaar en niemand uitgezonderd. Voor het CDA staat of valt het succes van deze investeringsimpulsen met de uitstraling ervan op het woon- en leefklimaat van alle Brabanders. Wij geloven in de verwachte maatschappelijke effecten: cultuur in Brabant naar een hoger plan brengen, aantrekkelijker worden voor mensen en bedrijven om zich hier te vestigen, een betere culturele infrastructuur, meer culturele evenementen en activiteiten, meer trots op Brabant.

Mijn volgende opmerkingen betreffen het Olympisch Plan Brabant: versterking sportinfrastructuur.

Zover ik me herinner was de initiatiefnemer van de Statenbreed gesteunde motie van maart 2008: Aloysia Jetten. Jammer dat ze er vandaag niet bij is. De inzet was toen acties in gang te zetten om Brabant een rol te laten spelen bij het Nationaal Olympisch Plan 2028. We realiseren ons dat sport geen kerntaak van de provincie is, maar sportvoorzieningen van topniveau dragen bij aan het bevorderen van een sportklimaat, aan maatschappelijke binding en aan een activerend en bruisend leefklimaat. Trouwens wie durft te twijfelen aan de woorden van een spreekster op de conferentie Evaluatie Bestuursakkoord? Zij gaf aan dat bijvoorbeeld een hoogwaardige gymnastiek- en turnvoorziening als de Flik Flak Hal in Den Bosch zijn uitstraling heeft naar de hele regio, zowel voor de breedtesport als voor de topsport en voor allerlei doelgroepen. Datzelfde geldt ook voor het Pieter van den Hoogenband-zwembad in Eindhoven. NOC*NSF heeft geadviseerd te focussen op kernsporten. De vijf sporten die het college kiest, te weten: paardensport, veldhockey, wielrennen, zwemmen en voetbal, zijn naar onze mening gebaseerd op voldoende objectieve criteria. Zij passen ook bij Brabant. "Overigens", zo meldt het college "geldt dat ook voor turnen en atletiek. De Brabantse kernsporten als selectiecriterium voor investeringen zijn dan ook niet in beton gegoten." We zijn heel benieuwd op basis van welke plannen welke keuzen straks uiteindelijk gemaakt worden. Wij vinden dat het 4-sporenbeleid daarbij steeds tot zijn recht moet komen. Het gaat dan om: accommodaties, evenementen, talentontwikkeling en breedtesport/gehandicaptensport.

Ons bereikte gisteren op de valreep een mailbrief van Atletiek Vereniging Sprint uit Breda, bij wie verwachtingen zouden zijn gewekt; al is ons niet bekend door wie. Is het college hiervan op de hoogte?

Het CDA heeft in de commissie nog het belang van de gehandicaptensport en de toegankelijkheid benadrukt. De Memorie van Antwoord gaat daar in de geest van onze intenties uitstekend op in, waarvoor dank. Brabant gaat met de versterking van de sportinfrastructuur beslist bijdragen aan het welbevinden van alle Brabanders, aan de aantrekkelijkheid als vestigingsplaats en aan de nationale en internationale uitstraling en aan de

zichtbaarheid van de provincie.

Vervolgens de grootschalige cultuurhistorische complexen. Het CDA heeft altijd stevig ingezet op behoud van cultureel erfgoed. Dankzij een breed gesteunde motie is in deze bestuursperiode €25 mln. extra beschikbaar gesteld voor de restauratie van monumenten. Met het totale budget van €50 mln. is en wordt momenteel druk gerestaureerd!

Het domein "grootschalige cultuurhistorische complexen" biedt op een andere manier perspectief voor een aantal belangrijke monumenten. Deze complexen, de dragers van de identiteit van het Brabants Mozaïek, worden nu door functieverlies in hun voortbestaan bedreigd. In dit projectvoorstel kiest de provincie in plaats van voor een reactieve en toetsende rol nu voor een zeer actieve rol. Dat waarderen wij zeer. Er wordt voorgesteld om daadwerkelijk te gaan investeren in grootschalige cultuurhistorische complexen en daarvoor €61,5 mln. beschikbaar te stellen. Het CDA is een groot voorstander van deze investeringen in, zoals het college dat zo mooi noemt: "van stenen naar story". De urgentie is groot. De toenemende leegstand en soms zelfs sloop van een groot aantal cultuurhistorische complexen in de categorieën industrieel en militair erfgoed, landgoederen en kloosters kan worden voorkomen. Door restauratie en herbestemming kan worden bereikt dat deze behouden blijven voor de generaties na ons. Die straks weer beeldbepalende erfgoediconen zullen ook in de opmaat naar Brabant Culturele Hoofdstad van maatschappelijke waarde blijken. Zij kunnen de identiteitsbeleving, de sociale cohesie en een beter leef- en vestigingsklimaat versterken. In de Memorie van Antwoord wordt het Ruhr-gebied als inspirerend voorbeeld genoemd. Het is het levende bewijs van de maatschappelijke effecten die dit genereert.

Wij realiseren ons terdege dat ook aan deze ontwikkeltrajecten risico's kleven. Aan het college de opdracht deze zoveel mogelijk te beperken en zo mogelijk te spreiden over de betrokken partijen.

Het CDA is blij met de toezegging dat samenwerking wordt nagestreefd met kundige en ervaren organisaties, zoals de NV Monumentenfonds, de Stichting Boei, Monumentenwacht en Monumentenhuis Brabant. Wij gaan ervan uit dat het college met zeer aansprekende projecten komt

en dat de Staten nauw betrokken worden bij de verdere uitwerking.

Voorzitter. Met inachtneming van onze opmerkingen aan het begin over onze Brabantbrede zorg over natuur en landschap, ondersteunen wij van harte deze investering in landschappen. Voormalige rijksadviseur Dirk Sijmons heeft ons op de informele Statendag beslist geïnspireerd. Wij rekenen erop dat het college hem de gelegenheid biedt om zich bij de voorbereiding en uitvoering van dit voorstel te omringen met collegadeskundigen op de diverse terreinen. De landschappen van allure spreken ons enorm aan; landschapsversterking kan de leefomgeving nog aantrekkelijker maken, juist op de overgang stad/land. Wij onderschrijven dit als vestigingsfactor. Die is ook interessant voor de kennis- en innovatie-economie en zeker voor alle Brabanders die daar nu al wonen. Die mogen wij niet vergeten. Wij zien dat het een globaal voorstel is. Daardoor ontbreekt momenteel bij ons soms het echte 'wow'-gevoel. Het komt ons soms nog te veel over als bestaand beleid met een mooie "Essent-strik" eromheen. Ons is het onderscheid met plannen uit de reguliere begroting niet altijd duidelijk. Wij hadden en hebben aarzelingen bij onderdelen uit de voorgestelde investeringselementen. Wij roepen het college op om toch vooral in het landschap te investeren en niet de eerste focus te leggen op grijze infrastructuur, of het bouwen van bezoekerscentra of informatiepunten. Wel willen wij graag recreatie en toerisme als belangrijke economische dragers meer aandacht geven. Dat kan naar onze mening ook door zoveel mogelijk in te zetten op het revitaliseren en organiseren van bestaande kansen. Het college gaat de concrete invulling met de regio's uitwerken. De programma's worden ons ter bespreking nader voorgelegd. Wij hopen van harte dat ook lokale overheden de doelen zullen onderschrijven en zich willen inspannen voor medefinanciering.

Tot slot, voorzitter. Wij zijn het college en alle medewerkers die zich zó hebben ingezet om deze kadervoorstellen en de Memories van Antwoord in één integraal pakket op deze wijze te presenteren, zeer erkentelijk. Het college zal medewerking moeten krijgen van heel veel partners in Brabant: van medeoverheden, maatschappelijke organisaties,

wellicht van de Europese Unie, van het bedrijfsleven, van individuele ondernemers, van kennisinstellingen en van het onderwijs.

Voorzitter. Bij de conferentie over de evaluatie van het Bestuursakkoord is deze week door Hans Mommaas van Telos vooruitlopend op het definitieve onderzoeksresultaat aangegeven hoezeer de nieuwe werkwijze van de provincie waarin naast financiële steun, vooral het organiserend en mobiliserend vermogen centraal staat, gewaardeerd wordt. Op die voornamelijk bestuurlijke kwaliteiten wordt ook in deze investeringsvoorstellen een groot beroep gedaan. Mommaas formuleerde ook een aantal leerpunten. Worden die meegenomen bij de uitwerking van deze voorstellen?

De CDA-fractie ziet met grote belangstelling uit naar de verdere uitwerking en wij wensen het college daarbij alle succes. Wij verwachten dat die goed in lijn is met wat ons is gepresenteerd. Wij zeggen nu al eerlijk dat we niet zullen aarzelen om af te haken als iets niet van de grond kan komen zoals dat in zijn opzet is bedoeld. Zijn er nog worst-casescenario's?

De CDA-fractie is ervan overtuigd dat dankzij de Essent-opbrengsten deze enorme investeringsimpuls, nu nog maar de 1ste tranche, in tal van opzichten bijdragen aan een duurzaam beter Brabant; voor de huidige Brabanders en allen die daar in de toekomst ook toe gaan behoren!

De voorzitter: Ik geef nu het woord aan de fractie van de SP. Ik heb begrepen dat mevrouw Kamphorst, de heer Schouten en de heer Van Zeeland het woord zullen voeren. De heer Schouten begint.

De heer Schouten (SP): Voorzitter! In de vorige vergadering van de Staten heeft de SP bezwaren gemaakt tegen de toen voorliggende investeringsagenda die nog algemeen van karakter was. Een meerderheid heeft die echter gesteund, zodat vandaag vraag voorligt hoe we denken over de concrete voorstellen. Indachtig de besluitvorming in november zullen we de voorstellen op hun eigen merites beoordelen.

Wij waarderen de inspanningen die worden gepleegd op het gebied van energietransitie omdat we al jaren hebben gepleit voor investeringen in duurzame energie en energiebesparing. Wel zien

we steeds dat de aandacht geconcentreerd is op de vorming van nieuwe bedrijven in Brabant en daarmee op het aanbod van nieuwe technieken en goederen. Wij missen nog steeds aandacht voor de mogelijke vraag van afnemers in Brabant.

Kijken we naar de voorstellen zelf, dan zien we daarin ook bezwaren. Er wordt voorgesteld om de verhuizing te bekostigen van twee nationale instituten: het ECN (Energieonderzoek Centrum Nederland) en de FOM (Stichting voor Fundamenteel Onderzoek der Materie). Dat lijkt ons echter typisch een zaak van de rijksoverheid. Ik zie in de Memorie van Antwoord geen reactie op de vraag die in de commissie EMG hierover is gesteld. Wij willen daarom graag een antwoord bij deze behandeling. Want het is toch beleid van de provincie om geen gaten van het Rijk op te vullen? Wij mogen toch aannemen dat de verhuizing ook voor het Rijk voordelig zal uitwerken. Op zijn minst zou cofinanciering voor de hand liggen.

Bij het Solliance-initiatief wordt voorgesteld om labfaciliteiten te financieren en wel voor een bedrag van €24,6 mln.: de grootste post in het rijtje investeringen.

Voorzitter. Wij vinden dat dit geld te gemakkelijk wordt uitgegeven. We moeten immers maar hopen dat de beoogde samenwerking goed van de grond komt en duurzaam goed functioneert. Als die tegenvalt, komt er een probleem met de boedelscheiding en heeft de provincie het nakijken. De SP stelt daarom voor wel het geld ter beschikking te stellen, maar onder de voorwaarde dat het juridisch eigendom van de aangekochte apparatuur bij de provincie blijft. Het vruchtgebruik staat dan dus gratis ter beschikking van Solliance. Als de samenwerking stukloopt, kan de provincie nog wat geld terugkrijgen uit de verkoop van de apparatuur. Als alles goed gaat, kan de provincie over een aantal jaren bezien wat ze dan doet met haar eigendomstitel, en of zij bij veroudering van de apparatuur nog een claim legt op een tweedehands doorverkoop of die alsnog schenkt. Misschien gaat het wel zo goed dat de eigendomstitel afgekocht kan worden! Eenzelfde redenering kan gevolgd worden voor zover het bij de facilitering niet gaat om apparatuur maar om huisvesting.

Bij het Solliance-initiatief speelt tevens de vraag van

een vertegenwoordiger van de provincie. Volgens het Statenvoorstel moet het iemand zijn die onafhankelijk is. Op mijn vraag in de commissie van wie die persoon onafhankelijk moet zijn, heb ik geen antwoord gekregen en dat vind ik ook niet in de Memorie van Antwoord. Dat is raar, want wat heb je aan een vertegenwoordiger waar je geen invloed op kunt hebben?

Voorzitter. Bij de ondersteuning van het Knowledge and Innovation Centre missen wij aandacht voor energiebesparing en duurzaamheid in de bestaande bouw. Als dit niet goed te regelen is in het partnerschap, zou de provincie zelf dit thema op moeten pakken en daarvoor vooral contacten moeten leggen met woningcorporaties.

Bij de ondersteuning van het midden- en kleinbedrijf missen we een heldere uitwerking. Het is niet duidelijk of dit per se door subsidies moet plaatsvinden. Men kan immers ook denken aan een investeringsfonds, of aan bijzondere aandacht van de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij. Zolang niet duidelijk is hoe dit voorstel is uitgewerkt, kunnen wij het niet ondersteunen. Maar de SP kan in beginsel wel met het idee van ondersteuning instemmen.

Bij de chemische transitie waarbij aardolie of gas wordt vervangen door agrarische producten of reststoffen, zien we veel meer terughoudendheid met het weggeven van geld. (Tegen mevrouw Tsoutsanis zeg ik even dat je kunt spreken over agrochemie versus petrochemie. Dat is een andere term voor biobased economy). Een opmerkelijk verschil waarvoor ik geen verklaring zie. Hier wordt het grootste bedrag, €10 mln., in een kapitaalfonds gestoken dat zich terug moet verdienen. Bij dit onderdeel van de investeringsagenda hebben we geen bezwaren, maar het is voor ons niet vanzelfsprekend dat er in een latere fase opnieuw geld bij moet. Dus bij het opstellen van een businessplan kan het college niet zonder meer rekenen op onze steun.

Wij kunnen instemmen met de voorstellen voor elektrisch rijden en slimme netwerken.

De voorzitter: Dan is nu het woord aan mevrouw Kamphorst van de fractie van de SP.

Mevrouw Kamphorst (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik

behandel de onderwerpen BrabantStad Culturele Hoofdstad en het Olympisch Plan Brabant.

Voorzitter. Het zal u niet ontgaan zijn dat de SP zich zowel landelijk als provinciaal en gemeentelijk grote zorgen maakt over het afbraakbeleid met betrekking tot cultuur en sport. Ik zal me nu beperken tot de onderwerpen die we hier vandaag bespreken, als eerste Brabantstad Culturele Hoofdstad. De provincie gaat €50 mln. investeren en de vijf steden elk nog eens €10 mln. Ondertussen vindt er in het Haagse een enorme kaalslag plaats op alles wat maar naar cultuur ruikt; alles wat voor sommigen onder de noemer "linkse hobby" valt. Hele orkesten, koren, theatergezelschappen verdwijnen, ook in Brabant. Kleine ateliers en kunstpodia zullen niet overleven, net zomin als kleine gespecialiseerde musea waarvan er nu al verschillende gesloten dreigen te worden of zeer recent gesloten zijn. De gemeenten die een heleboel taken op hun bordje krijgen zonder het daarvoor benodigde geld, bezuinigen ook op de lokale cultuur. Amateurkunst krijgt het zwaar te verduren omdat in veel gemeenten nog uitsluitend het aandeel jeugd gesubsidieerd wordt; en dat terwijl een in te huren regisseur of dirigent juist duurder wordt. Via de vouchers van de Kunstbalie krijgen gezelschappen een fractie vergoed van wat ze werkelijk nodig hebben. De diversiteit van het aanbod, zowel productief als consumptief, gaat verloren en daarmee krijgt de vitaliteit van dorpen en steden een flinke knauw. De betekenis van kunst voor een samenleving valt zeker niet af te meten aan wat de mensen ervoor over hebben, of wat ze zich kunnen permitteren. Dat laatste is in deze tijd een gerechtvaardigde vraag. Voeg daarbij het steeds magerder wordende aanbod kunst en cultuur op basis- en middelbare scholen, waardoor kinderen nauwelijks nog de vaardigheden leren die ze nodig hebben als basis voor hun culturele ontwikkeling. Niet alle kinderen hebben de energie om buiten schooltijd extra cursussen te volgen om deze basisvaardigheden aan te leren, laat staan dat veel ouders gewoon geen geld hebben om hun kinderen naar de muziekschool of de kunsteducatie te sturen.

Al deze overwegingen verbleken kennelijk bij het belang dat gehecht wordt aan "citymarketing". Voor Den Bosch, met burgemeester Rombouts als

trekker van BrabantStad Culturele Hoofdstad, is dat hét argument om deze hele kerstboom op te tuigen. Volgens ons is dat een rechtstreekse overdracht van cultuurmiddelen naar horeca en toerisme. Let wel, er is op zich niets op tegen om horeca en toerisme te stimuleren en het vestigingsklimaat te verbeteren, maar hebben de Brabanders die hier al wonen niet het recht op behoud van kunst en cultuur om hun leefklimaat een beetje goed te houden?

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Voorzitter! Ik hoor mevrouw Kamphorst zeggen dat investeren in BrabantStad Culturele Hoofdstad vooral investeren in de horeca is. Ik begrijp werkelijk niet waar de SP dat vandaan haalt.

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Het is natuurlijk logisch dat BrabantStad Culturele Hoofdstad tot gevolg heeft dat meer toeristen naar deze regio komen. Die verteren allemaal wat. Het is logisch dat de horeca daar profijt van heeft.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Voorzitter! Dat is juist een van de redenen waarom de horeca gaat bijdragen aan het hele verhaal als wij de investeringen daarin stoppen. Als dat uw terechte zorg is dan wil ik met liefde daar nog eens met u over praten. Ik wil u toch vragen of u het wilt heroverwegen.

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Voor ons is niet duidelijk dat de horeca daaraan gaat bijdragen. Ik weet uit het verleden dat het soms heel moeilijk is de horeca te laten bijdragen aan evenementen.

Ik ga verder met waar ik was gebleven. Kortom, de SP is bang dat er bij voortzetting van het huidige cultuurbeleid nog weinig over is van dat levendige, spetterende cultuuraanbod dat Brabant altijd heeft gekenmerkt als zo omtrent 2018 eindelijk het uur van de waarheid aanbreekt. Daarom denken wij dat die € 50 miljoen van de provincie en die € 10 miljoen per gemeente veel beter besteed kunnen worden aan het overeind houden van belangrijke culturele basisvoorzieningen en mogelijkheden om actief deel te nemen aan cultuur en dat de provincie de gemeenten daarbij moet helpen, nu Den Haag het zo laat afweten. Dan hebben we in 2018

misschien nog iets om trots op te zijn, al is het niet de titel Brabantstad Culturele Hoofdstad.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Voorzitter! Ik ga toch nog een poging wagen met de SP in gesprek te blijven. Als we de SP kunnen verleiden tot het heroverwegen van deze gedachte en proberen aan te geven dat die investeringen in Brabantstad Culturele Hoofdstad juist zijn bedoeld om zoals wij het eerder aangaven de humuslaag van de culturele infrastructuur te verstevigen, waar het allemaal om draait, dan breken we toch wat u ook zoekt. Ik wil u echt vragen daar nog eens diep over na te denken voordat u uw steun hieraan onttrekt. Ik heb het gevoel dat als u hiermee niet wilt instemmen, u het tegendeel bereikt van wat u wilt bereiken, namelijk dat er geen extra middelen gaan naar die culturele infrastructuur. Anders gezegd, als we het niet doen weet u zeker dat er geen extra middelen naartoe gaan.

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Nee, dan heeft u mij toch verkeerd gehoord. Als de gemeenten die € 10 miljoen niet behoeven te investeren, kunnen zij dat toch gewoon in culturele organisaties investeren. Dat geld raakt gewoon niet verloren. Wij praten hier wel over 2018. Het kan best zijn dat op de weg daar naar toe heel veel culturele instellingen verdwenen zijn. Kijkt u maar naar het museum Kunstlicht in de kunst; dat is deze week gesloten. Kijk maar naar het museum Scription in Tilburg. Daar dreigt ook sluiting. Zo kan ik wel doorgaan. Ik noem het museum Kempenland. Als gemeenten nu € 10 miljoen moeten gaan reserveren voor Brabantstad Culturele Hoofdstad kunnen ze ondertussen die voorzieningen overeind houden. Dat vinden wij veel belangrijker.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Als dat zou gebeuren zou dat misschien een optie zijn maar u weet net zo goed als ik dat de gemeenten dat niet per se gaan doen als ze niet investeren in die € 10 miljoen. Met andere woorden, u bent absoluut niet ervan verzekerd dat als u er nu niet mee instemt, de gemeenten die € 10 miljoen wel in de culturele infrastructuur gaan stoppen.

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Bent u er zo zeker van dat

de gemeenten die € 10 miljoen gaan investeren? Ik weet toevallig van verschillende gemeenteraden dat ze daar nog over aan het debatteren zijn en dat het best moeilijk valt. U zegt er niet zeker van te zijn dat die culturele instellingen overeind blijven, maar wij zijn er niet zeker van dat Brabantstad Culturele Hoofdstad wordt. Waar praten we dan over?

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Dat ben ik helemaal met u eens. Daar maakt mijn fractie zich ook grote zorgen over. Onze fractievoorzitter zal daar straks uitgebreid op ingaan. Zo nodig hebben wij wel een voorstel om daar een antwoord op te bedenken.

De *voorzitter*: We sluiten dit debat en mevrouw Kamphorst vervolgt haar betoog.

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Dan ga ik over naar het Olympisch plan. Het zal niemand verbazen dat het daarmee ongeveer hetzelfde is. Als ik Brabantstad Culturele Hoofdstad zou vervangen door het Olympisch plan, zou ik eigenlijk al klaar zijn. Toch willen nog een paar punten aanhalen. Ook met deze grote uitgaven heeft de SP moeite, voor een deel om dezelfde redenen als waarom we moeite hebben met Brabantstad Culturele Hoofdstad. Aan de ene kant wordt er enorm bezuinigd en aan de andere kant worden er miljoenen aangegeven voor weer zo'n misschien of mogelijk project dat Brabant op de kaart moet zetten. Ik sla even een zijweg in. Er zijn net verkiezingen geweest voor het land waar het WK voetbal moet worden gehouden en Nederland is daarvoor niet uitgekozen, maar ik weet wel dat Eindhoven daarvoor € 4 miljoen heeft uitgegeven en nu niet meer weet waar het aan uitgegeven is. € 4 miljoen weg. De sporters die in 2028 aan de Olympische Spelen mee zullen moeten doen, zitten nog op de basisschool. Haagse bezuinigingen treffen met name hun mogelijkheden om te sporten. Een deel van deze kinderen sport nauwelijks en leeft bovendien onder de armoedegrens, waardoor gewoon sporten nauwelijks voor hen is weggelegd, laat staan de topsport. Waar voorheen kinderen uit arme gezinnen op sportief gebied nog op school aan hun trekken kwamen, is dat al lang niet meer zo. Schoolzwemmen wordt of is al afgeschaft. Sportleraren staan gewoon voor de

klas les te geven omdat er geen werk voor ze is, of ze worden ontslagen. Bij veel scholen worden al geen gymlokalen meer gebouwd. Betaalbare contributies? Op dit moment zijn er nog veel gemeenten die een soort voorziening hebben maar naarmate er meer verplichtingen de kant van de gemeenten opkomen en er nooit genoeg geld is om daaraan te voldoen, zal ook hieraan waarschijnlijk een eind komen. Er staat wel geschreven dat de provincie aandacht wil besteden aan de gehandicaptensport maar daar komt zoveel bij kijken dat in de praktijk veel gehandicapten niet aan sport toekomen. Zeker in kleinere gemeenten is er voor gehandicaptensporten maar een uiterst beperkte aanbod. Bij een van de ambities stond het ook niet meer vermeld. Een sportrolstoel en een gewone rolstoel? Vergeet het maar. Een fysiotherapeut, hulp bij omkleden en douchen, als er al toegankelijke douches zijn? Vergeet het maar. Vervoer naar een sportfaciliteit buiten de actieradius van je rolstoel? Geen schijn van kans.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Bent u nu met de gemeentelijke structuurschets bezig of met onze provinciale middelen?

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Daar kom ik zo op.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik vraag het me af omdat we een kerntakendiscussie hebben gehad. We gaan nu toch niet de taken van de gemeenten overnemen?

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Als de basis niet goed is waar moeten we dan onze kampioenen vandaan halen? Het heeft natuurlijk wel met elkaar te maken, of het nu op gemeentelijk sportgebied is of elders, straks moeten wel die topsporters eruit komen. Worden de economische voordelen van topsport trouwens niet veel te rooskleurig voorgesteld? Onze vraag is dan ook of we die € 40 miljoen niet veel beter kunnen investeren in bijvoorbeeld goede regionale voorzieningen en in gehandicaptensport en talentontwikkeling voor kinderen die op groeien in armoede en weinig mogelijkheden hebben om uit te gaan blinken in enige sport. Het gaat er toch om dat Brabanders die dat in zich hebben kampioen kunnen worden,

waar ter wereld ook. Ik denk dat ik hiermee wel uw vraag hebt beantwoord. Uit die gemeentelijke voorzieningen moeten namelijk de sporters vandaan komen. Als die niet op orde zijn, hebben we straks geen sporters die kunnen meedoen aan de Olympische Spelen. Het heeft allemaal met elkaar te maken.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik ben het helemaal met mevrouw Kamphorst eens dat de basisvoorzieningen op orde moeten zijn maar dat is gewoon een gemeentelijke taak. Als u €40 mln. wilt gaan stoppen in regionale voorzieningen voor gehandicaptensport zijn we niet helemaal correct bezig. Als je investeringen doet in goede grootschalige voorzieningen, neem je daarbij de gehandicaptensport mee, zoals een Pieter van den Hoogenband zwembad.

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Maar dat zie ik in het stuk weinig terug. Daarom vraag ik er hier nog even extra aandacht voor.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! Mij is gevraagd iets te vertellen over landschappen van allure en de grootschalige cultuurhistorische complexen.

In de commissie heeft mijn collega Slegers gezegd het voorstel niet rijp te achten voor besluitvorming. De kritiek van de SP vindt zijn oorsprong in onder andere het voortraject, de Statendag, en niet zozeer in dit specifieke onderdeel van de investeringsstrategie. De SP is altijd voorstander geweest van meer geld en aandacht voor de kwaliteitsimpuls in de Brabantse landschappen. De realiteit is nu dat we voor de keuze staan en dan zal mijn partij niet zonder meer tegen een voorstel stemmen dat kansen biedt voor De Maashorst, Het Groene Woud en De Brabantse Wal. Wij kunnen ons echter ook voorstellen dat andere landschappen die wellicht meer van cultuurhistorische en ecologische waarde zijn, ook in de planvorming kunnen worden meegenomen. Mijn vraag aan de gedeputeerde is dan ook of die andere gebieden in beeld kunnen worden gebracht.

Dat er nog veel niet is geregeld is ook duidelijk. Dat komt later. Hier alvast enkele punten waar de SP fractie aandacht voor vraagt. Op het te volgen

besluitvormingsproces door Provinciale Staten kom ik dadelijk nog terug.

Het ambitieniveau is mogelijk te hoog en gaat te veel uit van het economisch belang voor de provincie. Niet alles staat ten dienste van de economie. Landschappen hebben ook een eigen op zichzelf staande waarde, die geborgd mag worden. Ontwikkelen is een, beschermen is twee. De beschermende rol van de provincie, met name ten aanzien van landschappen, wordt vooralsnog niet in het collegevoorstel genoemd. Om te voorkomen dat we een proces optuigen waar achteraf bepaalde gebruikers van de landschappen bijvoorbeeld burgers van zeggen dat het van bovenaf is opgelegd, moet daar nu iets voor geregeld worden. Mijn vraag aan de gedeputeerde is hoe we de burgers gaan betrekken bij de processen. Beter nog, hoe gaan we de gemeenschap erbij betrekken. Hoe schat de gedeputeerde de kans in dat gemeenten in staat zijn eenzelfde bedrag aan het fonds toe te voegen? Zijn er al concrete toezeggingen gedaan? Wat te doen als die er niet komen?

We stemmen nu in met het concept-besluit om €56,2 miljoen beschikbaar te stellen. Wij willen wel de garantie dat we als Staten later in het besluitvormingsproces worden betrokken. Er staat wel dat er in de commissie over gesproken zal worden. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of gesproken zal worden ook inhoudt mede beslissen over concrete plannen. Ik kan mij namelijk plannen voorstellen waar wij als fractie niet voor zijn en willen daar dan ook de mogelijkheid toe hebben. Daarvan zal onder andere de steun aan het voorstel afhangen.

Het programma De Groene Delta heeft bewezen goed te werken. Flexibel omgaan met geldpotjes kan stagnatie van deelprojecten voorkomen en houdt de vaart erin. De investerings- en uitvoeringsprogramma's komen nog langs PS. Hierin worden de concrete projectvoorstellen opgenomen en wij willen ons daar echt over kunnen buigen. Voor zover mogelijk zullen meetbare doelen worden gesteld zodat achteraf resultaten ook daadwerkelijk kunnen worden getoetst.

De toezegging van GS om beslispunt 3 te wijzigen door niet alleen de voormalig rijksadviseur landschap Dick Sijmons maar ook deskundigen op het

gebied van ecologie, recreatie en toerisme en landbouw en plattelandontwikkeling naar de kwaliteitsbeoordeling te laten kijken, juichen wij toe. Is dit ook aangepast in het ontwerpbesluit? In het huidige besluit kan ik het niet vinden.

Tot slot, het begrip duurzaam komen we in dit voorstel regelmatig tegen. Veel zal afhangen van de invulling van dat begrip. Wat is duurzame ontwikkeling en welke activiteiten passen daar wel en juist niet bij? Dat zal een van de punten zijn waar wij als SP op zullen zetten bij de concrete invulling van de plannen.

Zonder de steeds weerkerende discussie over de intensieve veehouderij aan te zwengelen – dat wil ik echt niet – we investeren in de ecologische en landschappelijke structuur, maar als er niet tegelijk iets structureels wordt gedaan aan de oorzaken van de ecologische achteruitgang, dan hebben we mogelijk veel geld uitgegeven aan een mooi landschap met een lage ecologische waarde.

Over de grootschalige cultuurhistorische complexen kan ik kort zijn. Wij zijn het eens met het voorstel en hiervoor geldt eigenlijk hetzelfde als voor de landschappen van allure. Als Staten zouden wij ook hierbij meer betrokken willen zijn bij de invulling van de concrete voorstellen. We willen dus graag ja en nee kunnen zeggen tegen de concrete voorstellen. Het is nu te algemeen gesteld. Er staan aardige voorbeelden bij maar ook voorstellen waarvan we nu al zeggen dat het lastig ligt.

Wij willen ook de aantekening maken dat de plannen niet te grootschalig mogen worden en dat de gemeenschap betrokken moet worden bij de planvorming.

Wij geven dus geen carte blanche en vragen de gedeputeerde nadrukkelijk in te gaan op de vraag hoe de Staten in de toekomst bij het proces betrokken worden. Daar zal onze steun van afhangen.

De voorzitter: Dan schors ik nu de vergadering voor 20 minuten voor de lunch.

De vergadering wordt van 12.40 uur tot 13.00 uur geschorst.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Voorzitter! De Essent-

gelden staan nu al meer dan een jaar op de rekening. We praten nu al bijna een jaar over de Agenda van Brabant. Het wordt tijd dat we eindelijk iets gaan doen want we hebben dat geld niet om dat maar vrolijk op die rekening te laten staan. De vorige keer hebben we het kadervoorstel eerste tranche investeringsstrategie besproken. Toen hebben we voor de zoveelste keer de ijkpunten nog eens vastgesteld maar we hebben toen ook besloten dat we in de eerste tranche € 300 miljoen zouden gaan uitgeven.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik kan het toch niet laten na het krantenartikel van mevrouw Geeraedts waarin ze Brabant beloofde de grootste partij te worden bij de verkiezingen en waarin ze aangaf teruggekomen te zijn op het standpunt dat het geld maar beter niet naar de Brabantse burger terug kon gaan omdat het slechts zou gaan om € 20 per Brabander. Ik heb inmiddels begrepen dat u weet dat het om heel andere bedragen per Brabander gaat. Het zou alleen al om € 120 per Brabander gaan als we die € 300 miljoen zouden teruggeven. Nu u weet dat het om heel wat meer per Brabander gaat, komt u dan niet terug op uw standpunt dat het misschien toch beter is het geld terug te geven aan de burger?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Het klopt, mijnheer Heijmans, dat bedrag was niet juist. Ik heb ook aan de krant gevraagd het te corrigeren, maar dat is beleid van de krant en daar kan ik niets aan doen. Maar ik heb niet gezegd dat het geld niet terugmoet naar de burgers. Het verschil tussen uw en mijn fractie is dat u het geld rechtstreeks wilt teruggeven en dat wij het willen teruggeven in de vorm van investeringen voor heel Brabant. Dat is voor de Brabanders, ook op lange termijn en dat is iets anders dan wat u bedoelt.

De heer *Heijmans* (SP): Nee, mevrouw Geeraedts, nu maak je echt een rare omtrekkende beweging. Uw fractie heeft altijd gezegd dat u het rechtstreeks aan de burgers wilde teruggeven. Waarom zou u anders in dat artikel zeggen dat u van standpunt ben veranderd omdat het maar om €20 gaat? Wat is dan de verandering van uw standpunt?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Wij hebben aanvankelijk gezegd: laten we dat geld rechtstreeks aan de burger terugbetalen. Op dat standpunt zijn we teruggekomen omdat we vinden dat we misschien meer voor de Brabantse burger kunnen doen als we het niet rechtstreeks aan iedereen individueel terugbetalen die het vervolgens ook weer in de huishoudpot stopt, maar structurele dingen doen waar ook de Brabanders na ons nog hun voordeel mee kunnen doen. Tot dat inzicht zijn we gekomen.

De heer *Heijmans* (SP): Dan is het dus duidelijk dat uw standpunt veranderd is...

De *voorzitter*: Dat was de derde keer dat u interrumpeerde. We stoppen dit debat.

De heer *Heijmans* (SP):... en u gedraaid bent.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik kon niet verstaan wat er gezegd werd.

De *voorzitter*: Dat is ook niet aan de orde want hij had niet meer het recht te interrumperen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik zei al dat we het kadervoorstel eerste tranche de vorige keer hebben behandeld. In dat kadervoorstel stond dat het besluitvormingsproces in twee tranches zou gaan. De eerste hebben we de vorige keer behandeld en de tweede zou inhouden dat we de concrete voorstellen zouden krijgen en daarover met elkaar zouden kunnen praten. Dat is op dit moment niet aan de orde. Er ligt nu alleen voor ons een verdeling van de €300 miljoen over de verschillende domeinen. Wij kunnen niet beoordelen of dat een juiste toedeling van de bedragen is want een motivering per domein ontbreekt. Waarom bijvoorbeeld investeren we €40 miljoen in het Olympisch plan en waarom krijgt dit plan €20 miljoen minder dan de cultuurhistorische complexen waarin we €61,5 miljoen investeren. Het is voor ons heel moeilijk daar een oordeel over te geven. Dat betekent ook dat wij eigenlijk alleen maar met die verdeling kunnen instemmen als we van het college de toezegging krijgen dat het ook mogelijk is dat zodra

de projecten, die allemaal aan de Staten worden voorgelegd, ter beoordeling voor ons liggen, we dan ook kunnen zeggen dat er bijvoorbeeld in het Olympisch plan wat meer geld gestopt moet worden omdat het gewoon heel goede projecten zijn, terwijl bijvoorbeeld - ik noem maar wat - de cultuurhistorische complexen misschien met een complex minder toe kunnen. Wij vinden dus dat wij die toezegging moeten krijgen want op dit moment kunnen wij ons nog niet vastpinnen. Als we die toezegging niet krijgen kunnen wij met deze verdeling niet akkoord gaan.

Voorzitter. Ik ben niet van plan over alle domeinen als zodanig te praten; dat hebben we al een paar keer gedaan. Wij hebben ook de Agenda voor Brabant onderschreven en de domeinen op zich. Ik denk dat het zonde van de tijd is als ik daar weer lang allerlei beschouwingen over ga houden. Ik ga dus nu over naar de voorstellen.

In het domein energietransitie is het project het meeste uitgewerkt: de Solliance, de biobased economy en het elektrisch rijden. We zijn van mening – en dat heb ik al eerder gezegd – dat zich hier in Brabant een unieke kans voordoet om deze clusters met nieuwe technologieën in Brabant tot een succesvolle ontwikkeling te brengen. We hebben in de commissie heel kritische vragen gesteld; toen was het nog wat minder onderbouwd. De Memorie van Antwoord geeft goede antwoorden op onze vragen en we hebben ook onze energiespecialist in de fractie de vertrouwelijke onderliggende stukken laten bekijken. Wij hebben zoveel vertrouwen in onze energiespecialist dat als hij ja zegt wij dat wel kunnen volgen. Op dat domein stemmen wij er dus mee in omdat het ook onderbouwd is met die € 71,2 miljoen.

Daarbij maken wij nog wel een kritische kanttekening. Ergens in de Memorie van Antwoord, onderdeel zes, wordt gesproken over de revolverendheid van de in te zetten middelen. Daar geeft u toch wel een heel creatieve betekenis aan het woord revolverend. Er staat in dat revolverend in principe betekent dat het geld terugkomt in de provinciale kas en dan opnieuw een bestemming kan krijgen. De volgende zin is dan hoogst boeiend. Revolverend betekent ook dat de begunstigde zichzelf met de middelen in stand moet houden en zichzelf moet bedruipen. Dan zegt u: voor Solliance

gaat dit op. Toen vroeg ik mij even af of hier ergens naartoe wordt geredeneerd. Is dit nu een beetje een vorm van subsidie? Als je kijkt naar de hoogste bijdrage, die naar Solliance gaat, dan moet je stellen dat die eigenlijk een vorm van subsidie is. Dat is die eenmalige investeringsbijdrage om de zaak in gang te zetten. Dat noemt u dan wel revolverend in uw eigen creatieve omschrijving maar ik als eenvoudige ziel zou toch denken dat het gewoon subsidie is. Ik dacht dat we hadden afgesproken dat we dat eigenlijk niet zouden doen. Ik weet wel dat het college de ijkpunten in die zin ook wel wat versoepeld heeft dat het oorspronkelijk geen subsidie was en vervolgens in principe geen subsidie, maar ik zou er toch wel graag wat uitleg over krijgen. Zien we er ooit nog wat van terug? Ik geloof dat het de SP was die daarstraks zei dat het dan maar eigendom van de provincie moet worden. Dat gaat mij wel iets te ver; ik geloof niet dat dat zou moeten gebeuren. Ik vind wel dat je er dan gewoon voor uit moet komen en moet zeggen dat het puur subsidie is om de zaken op gang te brengen. Of is er een regeling te treffen dat als het allemaal wat oplevert wij ook wat terugzien?

De Memorie van Antwoord is ook niet erg duidelijk over al die co-financieringen. Er staat dat er meer zekerheid over moet komen. Hoe werkt dat nu? Gaat dit project aan de gang zonder dat er zekerheid is over die co-financieringen en zijn wij dan onze centen kwijt? Hoe werkt dat?

Een ander misschien wat technisch punt betreft de passage waarin staat dat de octrooien, die hopelijk tot stand komen, slechts voor acht landen van strategische waarde zijn. Nu is er heel hoog opgegeven over dit project en wij vertrouwen er ook wel op maar als het maar voor acht landen is is het wel een beetje mager. Misschien kunt u daar nog een antwoord op geven.

Verder hebben wij er een beetje zorg over of de elektrische infrastructuur voldoende is meegenomen met het oog op 1 miljoen elektrische auto's in 2020. Het is wel leuk als je in een elektrische auto rijdt maar zonder voldoende elektrische infrastructuur zullen niet veel mensen er lol in hebben om in een elektrische auto te rijden als ze elders zijn en eerst uren moeten wachten voordat dat ding weer is opgeladen.

Dit zijn wat kritische kanttekeningen waarop wij

graag nog antwoord van de gedeputeerde willen hebben.

Dan BrabantStad Culturele Hoofdstad. Het zal u niet verbazen dat de VVD altijd een groot voorstander is geweest van onze inzet voor BrabantStad Culturele Hoofdstad. Natuurlijk kun je er allerlei kritische geluiden over laten horen maar in dit verband is het misschien toch belangrijk ook eens naar de andere kant te kijken. Zo kan ik u aanbevelen eens het onderzoek te lezen van de heer Greg Richards, hoogleraar aan de universiteit van Tilburg in de vrijetijdswetenschappen. Hij heeft een onderzoek gedaan naar de effecten van het project BrabantStad Culturele Hoofdstad op economisch gebied, op cultureel gebied en op sociaal gebied. Hij heeft dat onderzoek gedaan aan de hand van vergelijkingen met andere steden die culturele hoofdstad zijn geweest. Uit dat onderzoek blijkt dat het in ieder geval een economische multiplier heeft. Het kan voor BrabantStad € 150 tot € 200 miljoen opleveren. Het aantal banen in de culturele sector zal kunnen toenemen. Ook de sociale cohesie en de identiteit van BrabantStad zullen aanzienlijke versterkt kunnen worden. Het is ook een uitgelezen kans zo stelt hij in zijn onderzoek, het imago van BrabantStad op te krikken en te plaatsen op de Europese kaart. Kortom, hij eindigt er eigenlijk mee dat je Brabant Culturele Hoofdstad moet zien als een katalysator die BrabantStad in staat stelt in 5-10 jaar binnen te halen waar je anders 20-30 jaar over doet. Als wij dat zo lezen, hebben wij als een VVD-fractie vertrouwen in het project BrabantStad Culturele Hoofdstad.

Voorzitter. Er zijn echter nog wel een paar problemen anders zou ik wel heel snel klaar zijn! In de commissie ZWC is door mijn fractie meer duidelijkheid gevraagd over de visie op de bestuurlijke verhoudingen en op de stand van zaken bij de realisatie daarvan. In de Memorie van Antwoord staat de boeiende zinsnede dat in de overleggen over BrabantStad Culturele Hoofdstad geen van de partners signalen gegeven heeft die erop duiden dat de kans bestaat dat een partner afhaakt. Toen hebben we wel even met onze ogen geknipperd, want het staat nog niet vast dat de steden €10 mln. zullen geven en – en daarover moeten wij eerlijk zijn – wij horen hier en daar wat kritische geluiden. Het is goed dat wij hier

instemmen met het bedrag van €50 mln. onder de voorwaarde dat de steden meedoen. Dat weten wij pas in 2012. Het bidboek loopt namelijk tot 2012 en dan weten wij hoe en wat. Kan de gedeputeerde aangeven waarom zij kennelijk andere dingen hoort dan wij?

Wij kunnen ook instemmen met de voorwaarde van commitment van de gemeente. De gemeenten geven in januari/februari 2011 een commitment af tot 2012. Staat daar iets financieels tegenover? Betalen alleen wij €5 mln. of participeren de gemeenten ook financieel? Wij konden dat niet vinden in het stuk en ook niet in de Memorie van Antwoord.

Wij hebben de indruk dat een en ander wel leeft bij de colleges van burgemeester en wethouders, maar nog niet zo bij de gemeenteraden. Zonder opdracht van de Stuurgroep BrabantStad mag het bureau Brabant Culturele Hoofdstad die raden niet benaderen. Wil je die raden stimuleren, dan moet je die ook kunnen benaderen. Vanwege de gekozen structuur kan dit kennelijk niet. Kunnen wij dan misschien helpen door een motie in te dienen, waarin wij vragen om dat toch te doen of om een mogelijkheid te creëren zodat die raden er wat meer bij betrokken worden?

Vooruitlopend op de mogelijke verkiezing tot Brabant Culturele Hoofdstad reserveren wij tot 2012 €5 mln. Wij zitten nu eind 2010, dus dat is best heel veel geld voor zo'n korte periode. Wij zien dat voor de organisatie €2 mln. wordt uitgetrokken en nog een heleboel voor andere dingen. Kan de gedeputeerde eens nader toelichten waarop dat gebaseerd is? Waarom moet dat in totaal €5 mln. zijn? En waarom is er €2 mln. nodig voor de organisatie?

Ik reageer meteen even op een opmerking van de fractie van de SP. Natuurlijk is het waar dat het Rijk veel bezuinigt op culturele voorzieningen, maar als wij niet investeren in BCH gaan er geen extra middelen van ons naar de culturele infrastructuur, terwijl die culturele infrastructuur belangrijk is voor de gemeentelijke instellingen. Het huidige rijksbeleid en de bezuinigingen op gemeentelijk niveau zijn juist een reden om vóór Brabant Culturele Hoofdstad te zijn.

De heer *Heijmans* (SP): Ik begrijp niet hoe mevrouw

Geeraedts kan zeggen dat er geen geld naar cultuur gaat als wij dit geld niet besteden aan Brabant Culturele Hoofdstad. Wij kunnen datzelfde bedrag toch investeren in de Brabantse cultuur? In het rapport-Lodders staat dat cultuur wel degelijk behoort tot de kerntaken van de provincie. De redenering dat het geld verloren is voor de Brabantse cultuur als het niet in BCH wordt gestopt, is niet juist!

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Wij hebben gezegd dat wij het Essent-geld niet in het reguliere beleid stoppen. Wij voeren beleid op onze kerntaken. Daarvoor is ons reguliere geld bestemd. Dit geld is extra. De kans dat je dat prioriteert voor de culturele infrastructuur is uitermate gering.

De heer *Heijmans* (SP): Toen wij begonnen met die hele discussie, hadden wij het over een bepaalde verhouding. Ik geloof dat er 15% à 20% besteed zou worden aan sport en cultuur. Vanaf het begin zijn Essent-middelen daarvoor gereserveerd.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat is nu misschien wel iets meer. Bovendien gaat het in een ander verband.

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw Geeraedts, rekenen is echt niet uw sterkste punt; 10% van €1 mld. is al €100 mln. Uw opmerking dat €50 mln. voor BCH misschien wat meer is, bestrijd ik.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Het is de vraag of wij daaraan de prioriteit moeten geven. Dat is het punt. Wij hebben afgesproken dat wij juist het Essent-geld zullen inzetten voor een aantal projecten waarbij heel Brabant belang heeft. Een daarvan is investeren in de culturele infrastructuur. Misschien dat de gedeputeerde mijn vragen kan beantwoorden.

De *voorzitter*: Vervolgt u uw betoog maar kom zo dadelijk tot een afronding.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Wij hebben de afgelopen periode fors ingezet op het behoud van de historische complexen alsmede op het monumentenbeleid. Wij zijn daarom ook verheugd

dat de kennis en expertise in de Brabantse monumentenwereld benoemd wordt en hopelijk ook benut wordt. Prima, die complexen maar wij willen daarover wel heel duidelijk zeggenschap hebben. Het kan niet zo zijn dat het college straks komt met een aantal complexen waarvoor al juridische verplichtingen zijn aangegaan; misschien in de precontractuele fase waardoor wij straks het nakijken hebben. Dat willen wij dus per se niet! Wij willen dat ons de voorstellen worden voorgelegd en dat wij in alle vrijheid kunnen beslissen of wij al dan niet daarmee akkoord gaan. Ik kan mij voorstellen dat het college niet wil dat alles waarover zij onderhandelt op straat komt te liggen. De informatie mag wat ons betreft ook gegeven worden in besloten vergaderingen. Dat begrijpen wij, maar wij willen zeggenschap hebben in de keuze van de projecten.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! Tot op zekere hoogte ben ik heel blij dit te horen. Als het in beslotenheid moet gebeuren, moeten wij dan niet denken aan een stap daarvoor en daar al toestemming geven om de onderhandelingen te starten?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Volgens mij is het college wijs genoeg om te weten hoe het moet onderhandelen zonder daarmee zichzelf te binden. Daarvoor bestaan technieken. Wij moeten ons daarmee niet bemoeien als Staten. Wij willen echter niet geconfronteerd worden met de situatie dat wij geen keus meer hebben omdat het allemaal al geregeld is en dat wij niet kunnen zeggen: dit wel en dat niet. Wij hebben er begrip voor dat het soms handig is om dat in beslotenheid te doen omdat het om geld en prijzen gaat. De Staten moeten echter kunnen bepalen of zij er mee kunnen instemmen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Als ons in beslotenheid de stand van zaken van de onderhandelingen wordt meegedeeld, dan zijn die onderhandelingen dus al gestart en is de keuze al min of meer gemaakt.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Nee, mijnheer Van Zeeland, neem nu maar van mij aan dat dit op een zodanige manier kan gebeuren dat dit wel meevalt. Ik denk dat het wel kan. Wij hebben het goed

gestipuleerd.

Voorzitter. Wij zijn blij dat het inmiddels duidelijk is dat de inzet van de provincie niet gericht is op het binnenhalen van de Olympische Spelen maar op het bereiken van een olympisch niveau. Dat is belangrijk voor de sport en daar passen de investeringen goed in. Als het echter niet meer gaat om de Spelen zelf, vragen wij ons af of wij ons moeten houden aan dat olympisch keurslijf dat ons is opgelegd bij de keuze van die vijf kernsporten. Wij geven er de voorkeur aan om in plaats van het damesvoetballen veel meer turnen en atletiek te betitelen als Brabantse sporten. Wij zien graag dat dit gewijzigd wordt. Overigens zijn wij heel blij dat ook de gehandicaptensport in het olympisch plan is opgenomen. Het is heel belangrijk dat wij daarin investeren, maar ook hier geldt weer: eerst de plannen zien voordat wij akkoord gaan.

Voorzitter. Bij de landschappen van allure speelt hetzelfde. Het is heel moeilijk daarover een oordeel te geven, omdat het allemaal nog erg vaag is. Op pagina 5 van de Memorie van Antwoord staat dat er wordt gedacht onder meer aan de groenblauwe diensten zoals agrarisch natuurbeheer. Dat leidt tot de vraag of dat niet valt onder bestaand of regulier beleid. En dat zouden wij niet doen. Misschien komt het ook doordat die plannen nog niet erg duidelijk zijn.

Wij zijn tevreden met het fonds ecologische investeringen, maar ook hier geldt dat een en ander nader moet worden uitgewerkt en dat wij graag de plannen willen zien.

Voorzitter. Ik rond af. Wij zijn tevreden met hoe het is voorgesteld maar wij betreuren het dat er geen concrete voorstellen liggen, want nu moeten wij er weer een keer over praten en zo blijven wij aan de gang. Wij moeten nu echt aan de slag, want de Brabander moet ook iets merken van het feit dat wij hier met een gevulde portemonnee zitten.

De *voorzitter*: Dank u wel, mevrouw Geeraedts. Geheel in de geest van Thorbecke: Wacht op onze daden.

Het woord is nu aan de heer Stalknecht van de fractie van de PvdA.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voorzitter! Wij praten vandaag over de vijf voorstellen als eerste tranche

van de uitwerking van de investeringsstrategie. De keuze voor de domeinen is gemaakt met de vaststelling van de Agenda van Brabant en de opiniërende besprekingen over een investeringsstrategie tijdens de Statendag van 17 december. De vaststelling heeft plaatsgevonden tijdens de bespreking van de eerste tranche in de PS-vergadering van 11 november. De Statendagen hebben een belangrijke rol gespeeld bij het bepalen van deze investeringsagenda. Wij vinden dat het proces daarmee heel zorgvuldig overkomt. Wij hebben het idee dat daarmee op een goede manier de domeinen gekozen zijn. Er kan misschien een kleine kritische kanttekening worden geplaatst omdat het op deze manier werken een kleine beetje het gevaar in zich draagt dat er tijdens de Statendagen al een soort impliciete besluitvorming optreedt. Wij merken dat ook hier in de discussie. Echte duidelijke kaders worden niet meegegeven, maar wel een soort overtuiging dat wij er al lekker over gesproken hebben. Het positieve beeld overheerst bij ons.

Het valt ons op dat er zodanige verschillen bestaan tussen de afzonderlijke voorstellen dat wij ons bij eerste lezing hebben afgevraagd of een aantal van die voorstellen wel rijp zijn voor besluitvorming vandaag. De onderbouwing en concretisering van het investeringsvoorstel voor energietransitie steken met kop en schouders boven de andere uit. Door de Memorie van Antwoord hebben wij toch het beeld gekregen dat wij de volgende stap kunnen en moeten zetten. Ik zeg op voorhand dat wij kritisch zullen kijken naar de verdere uitwerking van de voorstellen. Over de uitwerking van de afzonderlijke deelplannen moet hier in de Staten worden beslist. Wij geven vandaag geen vrijbrief om de bedragen die onder aan de streep worden gezet, vrij te geven.

Ik heb reeds gezegd dat wij het voorstel met betrekking tot de energietransitie heel concreet en samenhangend vinden. Wij zijn het eens met de investeringsvoorstellen. Er is sprake van een goede onderbouwing. Wij zien dat het in de maatschappij aanslaat. Tijdens de commissievergadering is gesproken over het hebben en houden van grip op een goede financiële beheersing van de voorgestelde projecten. Mevrouw Geeraedts heeft namens de VVD al aangegeven dat zij daarvan

overtuigd is. Dat zijn wij dan ook, maar wij vinden wel dat het goed bewaakt moet worden.

De discussie over de energieagenda is met horten en stoten op gang gekomen, maar is heel flitsend gefinisht! Wij stemmen dan ook enthousiast in met dit voorstel.

Voorzitter. Wij zijn voor investeren in het project BrabantStad Culturele Hoofdstad 2018. Het voorstel is nog behoorlijk vaag. Het is niet smart. Wij kunnen het nog niet controleren. Het is onduidelijk of alle partners inderdaad meedoen. Wij hebben slechts een globaal beeld. Wij vinden dat de provincie de eerste stap moet zetten om die kar in beweging te krijgen. Het is een belangrijke stap om zaken verder te krijgen. Ook wij eisen dat het begin 2011 duidelijk moet zijn dat de grote steden inderdaad meedoen. Als één stad niet meedoet, moet het hele programma heroverwogen worden. Wij willen graag minder accent op festivals en feestelijke projecten. BCH moet zich vooral richten op duurzame investeringen die ten goede komen aan het vestigingsklimaat. Bij iedere aanvraag moet worden beoordeeld of die zowel het culturele als het economische rendement versterkt. Wij stemmen in met de uitwerking van dit plan, maar die moet opnieuw aan PS worden voorgelegd. Voorzitter. Wij vinden het Olympisch Plan een sympathiek maar matig onderbouwd plan. Wij zijn het eens met de constatering dat een goed leefklimaat nauw samenhangt met een goede sportieve infrastructuur. Wij vragen ons wel af of dat moet gebeuren door te streven naar sport op olympisch niveau. Onze eigen wethouders in de steden hebben ons ervan overtuigd dat uit ervaring nadrukkelijk blijkt dat kiezen voor voorzieningen voor de top samengaat met ontwikkelingen in de breedte en allerlei positieve maatschappelijke effecten genereert. Vandaar dat wij nu echt voor dit voorstel zijn.

De keuze van de kernsporten heeft ons niet overtuigd. Er moet een definitieve keuze gemaakt worden op basis van de kernsportplannen die nu gemaakt worden. Het lijkt ons goed om meer kernsportplannen te maken dan het aantal dat uiteindelijk gekozen moet worden. Dat geeft competitie tussen de afzonderlijke sporten en een betere keuzemogelijkheid. Ook is niet duidelijk wat de gemeenten daadwerkelijk gaan doen en hoeveel

zij gaan inzetten. Commitment van de steden is absoluut noodzakelijk, niet alleen in woorden maar ook in geld. De financiële paragraaf vinden wij mager. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat het bedrag van €40 mln. er eerder was dan de bestemming ervan. Wij stemmen in met het voorstel echter met de randvoorwaarden die ik zojuist heb genoemd.

Wij zijn het eens met de essentie van het voorstel over de cultuurhistorische complexen. Ook hier is het programma nog tamelijk vaag. GS geven in de Memorie van Antwoord aan dat bij de ontwikkeling van cultuurhistorische complexen prioriteit moet worden gegeven aan de kwaliteit van een complex en aan de cultuurhistorische waarde ervan, ongeacht of het ligt in stedelijk of landelijk gebied. Daar zijn wij het van harte mee eens. In de Memorie van Antwoord staat ook dat het Monumentenfonds, de Stichting Boei en de Brabantse erfgoedinstellingen hierbij worden betrokken. Met deze toevoeging kunnen wij heel goed leven. Koppeling van ruimte, cultureel erfgoed en economie is een lang gekoesterde wens van de PvdA en die gaat hiermee in vervulling. Wij willen graag een nadere uitwerking om de hoogte van het bedrag – €60 mln. plus €1,5 mln. voor monitoring – goed te kunnen beoordelen. Bij dit voorstel is een exitstrategie beschreven. Dat zien wij ook graag bij de andere voorstellen.

Wij zijn het in het kader van landschappen van allure eens met de focus op drie perspectieven. Het landschap moet leidend worden en wij moeten ervoor zorgen dat de lange ij weer een korte ei wordt. Dit is een uitspraak van een medewerker van onze provincie die meegewerkt heeft aan een aantal van die programma's en die onlangs is benoemd tot hoogleraar in Wageningen, waarvoor onze felicitaties. Het is goed dat wij zo iemand in huis hebben. Wij zien zijn inspiratie terug in sommige van deze plannen; deze sluiten ook aan bij de inspirerende woorden van Dirk Sijmons tijdens de Statendag.

GS stellen voor om mogelijk toekomstig geld uit ILG en Natura 2000 met voorrang naar landschappen van allure te laten gaan. Wij zijn het hiermee niet eens. Landschappen van allure worden betaald uit de Essent-opbrengsten. Mocht er eventueel geld uit ILG en Natura 2000 komen,

dan willen wij op dat moment beslissen waar dat geld wordt ingezet. Brabantbreed moeten wij dat bepalen.

Bij de plannen wordt uitgegaan van een flinke cofinanciering: 75% tot 100%. Wij hebben twijfels bij de haalbaarheid hiervan en vragen ons af wat het gevolg is als die cofinanciering niet rond komt. Vooralsnog gaan wij mee met het voorstel om het fonds ecologische investeringen in te zetten. Wij willen echter dat het fonds structureel wordt gevuld en Brabantbreed wordt ingezet. Bij de Voorjaarsnota komen wij met een voorstel. De nadere informatie ter onderbouwing van het benodigde investeringsvolume en de Memorie van Antwoord hebben ons overtuigd. Wij stemmen in met dit voorstel.

Als wij het totaal bezien, vinden wij dat er een mooi pakket ligt. De mate van uitwerking van de onderscheiden voorstellen is verschillend, maar wij kunnen groenlicht geven voor het totale pakket. De concrete uitwerking moet aan de Staten worden voorgelegd. Wij zijn het niet eens met de voorgestelde eindbedragen, want aan de hand van de uitwerking moet worden bepaald hoeveel geld daadwerkelijk ter beschikking gesteld wordt. Dan kan ook bekeken worden of er misschien graduele verschuivingen tussen domeinen moeten plaatsvinden.

De voorzitter: Dan is nu het woord aan de heer Van Schoonhoven van de fractie van GroenLinks.

De heer Van Schoonhoven (GroenLinks): Voorzitter! "De economische structuur van Brabant versterken door zorgvuldig investeren." "Brabant als Europese topregio voor kennis en innovatie." "Uitvoering buiten de deur, samenwerking met partners" en "Participeren in plaats van subsidiëren." Het zijn duidelijke intenties die onder deze vijf voorstellen liggen; voorstellen in het kader van de investeringsstrategie Noord-Brabant. Intenties, of als u wilt ambities, die in de visie van GroenLinks een te zwaar economisch accent hebben meegekregen. In deze fase van het besluitvormingsproces geven wij een uitgebreide stemverklaring per afzonderlijk voorstel, in volgorde van de agenda.

Allereerst energietransitie. Het is een uitstekend voorstel om op het gebied van zonne-energie en

biomassa voldoende kritische massa mee te willen geven. Van de fractie van GroenLinks had het allemaal wel breder, ambitieuzer en intensiever gekund, zeker als wij in ogenschouw nemen waaruit de financiën gegenereerd worden, namelijk de verkoop van aandelen Essent. Wij hebben in het verleden gesproken over 60% van de beschikbare middelen. Dat ambitieniveau hadden wij graag willen meegeven, want dan had het gebruik van zonne-energie door de burgers verder gestimuleerd kunnen worden en hadden wij kunnen investeren in energiebesparing.

Dan kom ik bij BrabantStad Culturele Hoofdstad. GroenLinks wil een sterke culturele infrastructuur in de gehele provincie Noord-Brabant, voor nu en de naaste toekomst. Wij willen structureel professionele cultuurdragers in het stedelijk gebied en daarbij duidelijk oog hebben voor het faciliteren van de aanvoerroutes naar de kweekvijvers vanuit de regio. Dat de culturele hoofdstad in 2018 aan Nederland wordt toebedeeld en dat Brabant hiervoor opteert, is sympathiek en nastrevenswaardig, niet zozeer om een goede samenwerking met de B5-steden te bevorderen maar om een focus aan te brengen om de culturele infrastructuur te behouden en waar nodig uit te bouwen. Wij vragen ons echter af of er voldoende draagvlak is bij de B5-steden. Wij vinden dat de ambities die onder dit voorstel liggen, horen bij het reguliere beleid van onze provincie. Dat is zeker gelegitimeerd vanuit het feit dat cultuur een kerntaak is van de provinciale overheid.

Het voorstel met betrekking tot het Olympisch Plan en het versterken van de sportinfrastructuur kan niet de instemming van onze fractie krijgen. Hoewel sport een belangrijk beleidsonderdeel is om de volksgezondheid en de sociale cohesie in onze provincie te bevorderen en de provincie op onderdelen ook zeker een steentje kan bijdragen, dient dit niet te worden opgenomen als een beleidslijn bij deze investeringsstrategie. Het kan in onze ogen niet de toets van de opgestelde ijkpunten doorstaan. Sport is geen kerntaak van de provinciale overheid. Voor de kerntaak sport ligt het accent bij het Rijk. De daadwerkelijke concretisering van topsportaccommodaties ligt op lokaal niveau.

Onze opmerkingen over het voorstel inzake de

grootschalige cultuurhistorische complexen liggen in lijn met die over Brabantstad Culturele Hoofdstad. Het past in het reguliere beleid en is een kerntaak van de provincie. Hoewel het voorstel een sterk accent legt op de ruimtelijke ordening kunnen wij ons heel goed voorstellen dat er ook arrangementen gemaakt worden richting zorg en natuur. Het voorliggende verhaal sluit uitstekend aan bij het huidige monumentenbeleid van de provincie en van het Rijk. Daarom stemmen wij er wel mee in, maar met de opmerking dat de verdere uitvoering een duidelijke overdracht vraagt naar de toekomstige Provinciale Staten. Veel zal nog nader moeten worden uitgewerkt, de Staten moeten veelvuldig geïnformeerd worden en moeten hun budgetrecht kunnen hanteren. De toekomstige Provinciale Staten dienen de vinger aan de pols te houden.

De landschappen van allure, mijn volgende punt. Onder verwijzing naar eerdere bijdragen van mijn fractie waarin wij gezegd hebben dat het Manifest 2050 uitgangspunt moet zijn en dat de Agenda van Brabant een tussenformulering is, een tussendoelstelling, is het goed dat wij met dit voorstel instemmen, zeker met het oog op een balans op het gebied van ecologie. Het is goed dat Brabantbreed wordt ingezet, dat de biodiversiteit bevordert wordt en dat wij blijven investeren in natuur en ecologie.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! De heer Van Schoonhoven vindt het mooi dat door de keuze voor deze drie landschappen geïnvesteerd wordt in biodiversiteit. Wat vindt hij van het rapport dat hier gemaakt over de leefgebiedsplannen waaruit blijkt dat 80% van de hotspots van biodiversiteit buiten deze drie landschappen vallen?

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Dit is een eerste aanzet om deze drie landschappen alvast te prioriteren: de Brabantse Wal, de Maashorst en het Groene Woud. Als wij dat zouden doen, ontstaat er een enorm vacuüm ook vanwege de bezuinigingen van het Rijk op natuurbeleid, etc. Het lijkt ons heel goed voor de balans tussen ecologie, economie en sociaal om binnen de kaders van de investeringsstrategie te kiezen voor deze landschappen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik denk dat de heer Van Schoonhoven mijn vraag niet goed heeft begrepen. Met name bij de Maashorst valt weinig winst te behalen wat biodiversiteit betreft. Over de Brabantse Wal kun je twisten. Waarom zouden wij inzetten op een gebied waar weinig winst te behalen valt op het terrein van biodiversiteit, terwijl er ook Europees gezien andere unieke landschappen zijn waar wij wel winst kunnen behalen op het terrein van biodiversiteit? Denk bijvoorbeeld aan de Kempen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Biodiversiteit is belangrijk voor de Brabanders en voor de waarde van de natuur, etc. Ik wil niet alleen focussen op biodiversiteit, maar biodiversiteit die draagt er wel toe bij. In die zin heb ik het bedoeld. Natuurlijk zijn er gebieden die méér bijdragen aan biodiversiteit, maar wij kunnen instemmen met het voorliggende voorstel ook vanwege de andere punten die ik genoemd heb.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De investeringen van Essent-gelden houden ons behoorlijk van de straat. Voor de zoveelste keer praten we er weer over en voor de zoveelste keer nemen we eigenlijk een tussenbesluit. Ik heb goed naar de andere fracties geluisterd en volgens mij moeten alle voorstellen die nog worden uitgewerkt, nog een keer langs de Statencommissies en langs de Staten komen. Daarom wil ik mij beperken tot een aantal hoofdlijnen. De fractie van de ChristenUnie-SGP heeft niet ingestemd met de verschillende domeinen, omdat ons een andere besteding van de Essent-middelen voor ogen staat. De ChristenUnie-SGP-fractie wil ze voor een zeer fors gedeelte besteden aan duurzame energie en bereikbaarheid met het OV, wat ook direct zichtbaar moet zijn voor de Brabantse burger. Nu liggen hier toch de vijf investeringsvoorstellen op tafel plus het mobiliteitsvoorstel voor de wegeninfrastructuur uit de vorige Statenvergadering dat hierop was gericht. Wat ons betreft staan een aantal van deze voorstellen haaks op de kerntaken van de provincie of is het al regulier beleid van de provincie en kunnen we dat in dat kader goed regelen. De huidige ontwikkelingen, ook gezien de plannen van het kabinet en de richting die het kabinet kiest voor

een aantal kerntaken van de provincie – denk bijvoorbeeld aan het natuurontwikkelingsbeleid – nopen wat ons betreft tot een herbezinning op het investeren van middelen in de komende jaren. Dan staan natuur, leefbaarheid, energie en openbaar vervoer wat ons betreft hoog op de agenda. Ik denk dat ons over 10 jaar door onze burgers zullen worden gevraagd hoe wij in 2010 de kortingen van het rijk daadwerkelijk hebben opgevangen om Brabant toekomstbestendig te houden.

Wij hebben ook ingestemd met een aantal harde bezuinigingsmaatregelen in het afgelopen jaar om daarmee echt de kerntaken te regelen en niet meer in het sociale domein heel breed actief te zijn. Het waren harde maatregelen waaraan wij ons hebben gecommitteerd maar het betekent wel dat wij ook juist in die kerntaken willen investeren. Wij vinden het dan ook heel wrang en ik vind het ook zelf niet uitlegbaar dat wij dan toch gaan investeren in topsport of een bid willen inhalen voor BrabantStad Culturele Hoofdstad. Hier zijn we al heel vaak kritisch over geweest en dat zullen wij ook blijven. Ik kan dit niet uitleggen aan de Brabantse burger. In de gesprekken die heel breed worden gevoerd over de voorstellen die hier nu liggen hoor ik ook terug dat de Brabantse burger het onbestaanbaar vindt dat daarin nu juist in de komende periode de investeringen van de provincie gaan zitten.

Dan ga ik nu in heel kort in op de verschillende investeringslijnen. Als het gaat om de energietransitie kunnen wij op hoofdlijnen instemmen met het plan dat er ligt, maar hebben wij nog wel vragen over het revolverend karakter en de concrete maatregelen die direct voor de burgers interessant zijn als het gaat om duurzame energie.

Waar het gaat om BrabantStad Culturele Hoofdstad zijn we het niet eens met de besteding en het bid voor BrabantStad Culturele Hoofdstad. De ChristenUnie-SGP-fractie wil wel investeren in cultuur wat nadrukkelijker ook een van de kerntaken is binnen de commissie-Lodders. Daar lopen wij niet voor weg maar wij willen het niet alleen koppelen aan BrabantStad Culturele Hoofdstad. Volgens mij kan het prima binnen een stuk regulier beleid dat wij als provincie hebben.

Over het Olympisch plan zijn wij heel helder. Het is geen kerntaak van de provincie. De fractie van

GroenLinks heeft het daarnet heel helder uiteengezet. Wij kunnen wel investeren in gehandicaptensport waarvoor wij als provincie een bovenregionale verantwoordelijkheid hebben, maar wat ons betreft hoeft dat niet per se gekoppeld te worden aan het Olympisch plan. We dagen de gedeputeerde graag uit juist op dat onderdeel met voorstellen te komen hoe we daarvoor als provincie onze verantwoordelijkheid kunnen nemen, bijvoorbeeld in regionale voorzieningen. Wat ons betreft hoeft dat niet gegoten te worden in het keurslijf van het Olympisch plan Brabant met daarbij aangegeven waaraan de bestedingen daadwerkelijk moeten voldoen.

De cultuurhistorie heeft wel het warme hart van de fractie van de ChristenUnie-SGP-fractie maar het verbaast ons wel dat het investeringskrediet van €60 miljoen van het ontwikkelbedrijf afgaat. Wij willen het ontwikkelbedrijf in de komende periode nadrukkelijk inzetten voor de vraagstukken waarvoor we staan, met name op het gebied van infrastructuur maar ook van natuur en ecologie omdat we daarvoor naar mijn mening grote slagen moet maken. Daarvoor nu vanuit het ontwikkelbedrijf als investeringskrediet €60 mln. besteden vinden wij niet legitiem.

Waar het gaat om landschappen van allure vinden wij dat het prima past in het reguliere bestaande beleid. Dat beleid impliceert wel dat we daarin prioriteiten stellen, wat in de komende periode ook belangrijk is en op korte termijn opgepakt kan worden. Wij vinden ook dat die €56,5 mln. veel beter op die manier kan worden ingezet dan het nu al vast te prikken op de drie landschappen van allure.

Concluderend, wij hebben aan het begin van het proces als Staten gezegd dat een fors gedeelte van de middelen naar duurzame energie moest gaan als directe dienst aan de Brabantse burger en met een revolverend karakter. De voorstellen zoals nu uitgewerkt door het college lopen fors uit de pas met onze eerdere doelstelling.

Ik wil er nog een aan toevoegen en het is misschien interessant daarover na te denken. We hebben haar vaker genoemd. Gisteren heeft in een hoorzitting in de Tweede Kamer een heel brede meerderheid van de kamer uitgesproken, de spoorverbinding Breda-Utrecht niet onmogelijk te maken en daarvoor ook

daadwerkelijk te investeren in reservering van ruimte die nodig is omdat naar de toekomst toe mogelijk te maken. Dat is een voorbeeld van een goede investering die ten dienste staat van een groot deel van Brabant en ook gericht is op OV-infrastructuur. Ik zou graag uitgewerkt zien door het college hoe ook met gebruikmaking van middelen van Essent die investering voor de toekomst mogelijk is te maken, met een goed verhaal voor onze Brabantse burgers over hoe we in 2010 onze Essent-middelen hebben ingezet. Ik denk dat we dan een sterk verhaal hebben.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik wil me vooral focussen op de Landschappen van Allure en over de andere onderwerpen heel kort zijn. We hebben in de structuurvisie aangegeven dat het Groene Woud, de Brabantse Wal en de Maashorst de drie provinciale landschappen zouden zijn waarin we willen investeren. Gezien de forse bezuinigingen op ecologie en natuur en de forse herbegrenzing van de EHS is het van groot belang toch nog eens te kijken in welke landschappen we eigenlijk willen investeren. Ik ben gaan kijken naar de criteria die zijn gebruikt om in de afweging tot deze drie landschappen te komen en niet tot drie andere. Die criteria heb ik niet kunnen vinden, niet in de structuurvisie en niet in het voorliggend plan. Daarom aan de gedeputeerde de vraag of hij wil laten zien hoe die afweging heeft plaatsgevonden ten opzichte van bijvoorbeeld andere landschappen in Brabant. Of is het gewoon zo dat zoals we allemaal weten in het bestuursakkoord voor deze drie gebieden is gekozen waar men de aandacht aan ging geven en men vervolgens in het traject tot de conclusie kwam dat ook speciale aandacht aan landschappen moest worden gegeven en het toen voor de hand liggend werd gevonden de drie gebieden te pakken die we eerder al steeds naar voren hadden gehaald. Daar heb ik bezwaren tegen, zeker gezien de context van bezuinigingen waarin we nu zitten. We moeten toch nog eens opnieuw kijken en opnieuw gaan wegen. Uit de recente leefgebiedsplannen zandgronden, recent opgeleverd, of die voor de beekdalen blijkt duidelijk dat zoals al zei 80% van hotspots van biodiversiteit buiten die drie landschappen ligt. GroenLinks kan wel zeggen dat we hier iets gaan doen aan

biodiversiteit maar – u kon het misschien ook niet weten wat de rapporten zijn er pas – daaruit blijkt dat er op een aantal plekken niets te halen valt, met name niet bij de Maashorst. Het Groenewoud lijkt ons wat dit betreft een prima keuze, maar bij de Brabantse Wal en de Maashorst kun je daar al vragen bij plaatsen. Daar gaat het vooral om bestaande natuurgebieden, hoofdzakelijk droge naaldbossen en enkele vennen en wat heide. De landbouwgronden er omheen zijn intensief in gebruik en er is intensieve veehouderij rond de Maashorst en de oostelijke kant van de Brabantse Wal. Voor beide gebieden geldt dat er relatief weinig nieuwe natuur wordt aangelegd. Waar dat wel gebeurt zijn al projecten in uitvoering. Bij de Brabantse Wal zijn dat Jagersrust en de Noordpolder en bij de Maashorst is dat de droge landbouwenclave. De Brabantse Wal is weer interessanter dan de Maashorst vanwege het geomorfologisch gegeven aldaar. Voor de toerist is dat vooral leuk als je er net voor staat of er bovenop fietst en naar beneden kan kijken, maar voor de rest wandel je gewoon en fiets je in de bossen waar qua biodiversiteit weinig te halen valt. Dan hebben bijvoorbeeld het Maasheggegebied of de Kempische bossen en heide en beekdalen veel meer allure dan de Maashorst of de Brabantse Wal. Er is een rijke afwisseling van droge en natte heide en vennen enzovoorts. Qua biodiversiteit is daar heel veel te halen en het geomorfologisch gegeven van de Brabantse Wal ligt daar over 100 jaar nog wel. Dat gaan we niet afgraven. Het blijft zijn aantrekkingskracht wel houden. Gezien de context van de bezuinigingen en de recente gegevens uit de leefgebiedsplannen en gezien het feit dat wij hier met zijn allen biodiversiteit van groot belang vinden, is het belangrijk nogmaals alles goed te overwegen. Het kan ook, het geld is nog niet geïnvesteerd of toegezegd. We zouden graag zien dat nog eens werd gekeken naar de verschillende landschappen die er in Brabant zijn. Geef ons heldere criteria op basis waarvan u tot een bepaalde keuze komt. Dat Maasheggegebied en het slagenlandschap zijn unieke oude cultuurlandschappen in Nederland en zelfs in Europa. Daar kan de Maashorst helemaal niet tegenop en dan hebben we het nog niet over biodiversiteit.

Dan de Kempen en de afwisseling daar. Door het

succes dat daar onlangs is geboekt met de leefgebiedbenadering zijn de gemeentes heel enthousiast. Zij willen ook heel graag verder op die toer. Ze willen ook met de terreinbeheerders verder. Het zou wat ons betreft geweldig zijn als daar een impuls werd gegeven. Maar goed, die discussie moeten wij hier nu niet voeren. Die zouden wij eigenlijk nog moeten voeren en ons bezwaar is dat we die discussie niet gevoerd hebben en dat we eigenlijk gewoon doorgegaan zijn op een bestuursakkoord dat er al lang lag voordat we met die landschappen bezig waren en waarin een voorkeur voor die drie gebieden uitgesproken is. Prima verder maar met landschappen heeft het niets te maken.

We willen met een amendement komen maar we willen eerst van de gedeputeerde horen of het klopt wat ik zei. In ieder geval hebben wij de criteria niet gevonden en ook de afwegingen niet tussen de verschillende landschappen.

De *voorzitter*: Komt u tot een afronding alstublieft.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Dan zou ik de andere zaken heel snel moeten langs gaan maar dit was mijn belangrijkste punt.

Ik wil nu nog wel een amendement op de landschappen indienen. De gedeputeerde was in de commissievergadering gecharmeerd van ons idee om voor de extra kwaliteitsborging de voormalig rijksadviseur landschap Dirk Sijmons in te huren als een onafhankelijk expert. Ons voorstel is om de ecologische kwaliteit van het investeringsprogramma te borgen door er een ecooloog als onafhankelijk expert en adviseur aan toe te voegen. Wij hopen dat de gedeputeerde vandaag over dit voorstel opnieuw positief is.

De *voorzitter*: Door het lid mw. Verstappen wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010, kennis genomen hebbende van het ontwerpbesluit 79/10 B, Investeringsvoorstel "Landschappen van Allure", overwegende dat:

- de ecologische kwaliteit van de aangevraagde en uitgevoerde projecten binnen de 'Landschappen van Allure'

gewaarborgd moet worden, besluiten de tekst van ontwerpbesluit 79/10 B als volgt te amenderen:

- 3. om de externe kwaliteitsborging in te vullen door voormalig rijksadviseur landschap Dirk Sijmons als onafhankelijk expert bij het investeringsproject te betrekken;*
- 4. om de ecologische kwaliteit van het investeringsproject te borgen door een ecooloog als onafhankelijk expert en adviseur aan te wijzen;*
- 5. het college van Gedeputeerde Staten op te dragen etc."*

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderdeel van de beraadslaging uit. Het krijgt nr. A6.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Van onze kant een redelijke korte bijdrage. We hebben het in de commissies al uitgebreid besproken. Wij zien deze investeringsagenda als een visie waar we met Brabant naar toe willen. Dat lag er natuurlijk ook aan ten grondslag. We zien het ook als een verbetering van het leef-, woon- en werkklimaat in het algemeen. U heeft op enigerlei wijze een verdeling gemaakt in budgetten. Dat is min of meer aan grove toedeling van middelen. Wat wij missen - en dat sluit een beetje aan op de opmerkingen die ik hier eerder heb gehoord - is een argumentatie voor de verdeling van de porties en criteria voor de selectie van de projecten zoals u ze tot nu toe hebt aangemerkt. Niet bij alle projecten die u hebt aangemerkt zijn de criteria helemaal helder. Dat geldt overigens niet voor alle onderdelen. Ook bij die landschappen vroeg D66 zich af waarom we het over die landschappen hebben en niet over andere gebieden. Ik kom dadelijk nog terug op die landschappen.

Verder zagen wij dat de termen die u gebruikt niet altijd even helder zijn en dat is meteen een bron voor verwarring. U heeft het inderdaad over revolving, waar de VVD al over sprak, en u bent creatief met gebruik van termen. Het zou fijn zijn als u in een definitie aangaf wat u verstaat onder revolving, maar ook onder subsidie en investering want waar u in het kopje subsidie gebruikt spreekt u in de tekst over investering. Dat is een inconsistentie die verwarring opwekt. Daar zouden wij graag heldere teksten hebben.

Over het onderdeel energie zijn wij erg enthousiast

maar dat is niet het geval met de structuur eromheen. Ik kan mij voorstellen dat er erg veel overleg plaatsvindt voordat er werkelijk iets gebeurt en dat het wat gemakkelijker zou kunnen. Dat lijkt mij van belang als je met een zakelijke organisatie bezig bent.

Wij onderschrijven de diverse onderdelen van dit agendaonderdeel en dat hebben wij al eerder aangegeven, ook omdat u hierbij in tegenstelling tot een aantal andere onderdelen met goed onderbouwde voorstellen komt.

Waar het gaat om de culturele hoofdstad zijn wij een groot voorstander ervan, mits de steden ook investeren. Wij weten overigens niet precies onder welke voorwaarden u afspraken maakt met de steden want het zou zo kunnen zijn dat die steden eerst €10 mln. gaan wegbezuinigen en vervolgens weer €10 mln. gaan investeren om gebruik te kunnen maken van de gelden die de provincie extra investeert. Er zijn steden die nog niet op hun cultuur hebben bezuinigd en die nu een extra investering van €10 mln. moeten plegen en er zijn andere steden die wel al flink op cultuur hebben bezuinigd. Dat zou een ingewikkelde begrotingstruc zijn. Het lijkt me verstandig dat u daar overleg over voert.

De video van Greg Richard, waaruit werd geciteerd, staat inderdaad al mede dankzij de medewerking van de VVD op mijn weblog. Van de week was al aangegeven dat die video rondwaarde en ik heb haar acuut op mijn weblog gezet. Dan kunt u in 3 min en 47 seconden nakijken wat de voordelen zijn van investeren in BrabantStad Culturele Hoofdstad.

Het Olympisch Plan is een voorbeeld van iets wat wij een wankel verhaal vinden. Ik heb in de commissie al gezegd dat wij echt het idee hebben dat sommige gemeentelijke problemen worden afgewenteld op dit agendaonderdeel. Dat vinden wij niet handig. Wij missen hierbij ook de argumentatie waarom deze sporten worden gekozen. Het komt uit het Olympisch Plan, maar luisteren wij daarnaar. Vinden, als het Olympisch Plan Nederland het goedvindt, wij het zelf ook goed? Vinden wij dat wij er zelf ook nog iets over moeten vinden, als wij zelf andere sporten hebben waar wij al veel langer veel meer in geïnvesteerd hebben en waarmee we door zouden willen gaan.

Ik ben er niet gelukkig mee. Wel met het principe. Wij hebben het besluit genomen iets met die Olympische Spelen te doen, erop aan te haken. Het principe klopt dus, vooral omdat het dan het viersporenbeleid volgt waarbij gehandicaptensport en breedtesport worden meegenomen, maar de keuze van de sporten vind ik niet helder.

Wij zien dit sportgedeelte als mede aan de economie gekoppeld belang. Door de omgeving zo in te richten dat je trainingsfaciliteiten biedt voor internationale groepen maar je ook een omgeving creëert waar anderen het prettig wonen vinden, is het een ondersteuning van je economisch beleid. Wij zien eigenlijk het merendeel van deze agenda als een ondersteuning voor het economisch leven, economie in brede zin, leven, wonen en werken in een prettige omgeving. Dat is de reden dat wij akkoord gaan met het idee, maar nogmaals, we vinden de invulling zeer wankel. We zijn er niet erg gelukkig mee.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Met dit voorstel wordt eigenlijk alleen maar gepleit voor investeren in met name topaccommodaties. Toch veel belangrijker zijn de basisvoorzieningen van gemeentes. Dat is veel aantrekkelijker voor het leven en vestigingsklimaat voor die burgers in de toekomst en niet die topaccommodaties waar wij nu als provincie voor gaan staan.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Wij vinden dat gemeentes echt een eigen taak hebben op het gebied van gemeentelijke voorzieningen. Je kunt maar een aantal topaccommodaties hebben en die zijn regionaal van belang. Die kun je ook niet afwentelen op een gemeente. Het gaat ons inderdaad om die topaccommodaties. Ik heb het daarnet al bij interruptie aangegeven. Zo'n Pieter van den Hoogenband-zwembad is toegankelijk voor heel veel gehandicapten. Vanuit de gemeentes die die voorziening niet hebben wordt geregeld dat mensen daar naar toe kunnen. Dat moet de opzet zijn en dat moet ook de lijn zijn van de breedtesport zoals wij die inzetten.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Dan heb je het over het multifunctioneel gebruik van een topsportaccommodatie voor meerdere doelgroepen.

pen. We zien nu ook het afbraakbeleid op het gebied van sportaccommodaties en sportvoorzieningen op lokaal niveau en daar is dit voorstel geen antwoord op.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Dat is ook een taak van de gemeenten en niet onze taak.

De *voorzitter*: Komt u tot een afronding, mevrouw Lestrade.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Bij landschappen van allure snap ik niet helemaal wat de definitie is van duurzame ontwikkeling. De scheiding met bestaand beleid wordt niet helder gemaakt. Als die scheiding opgegeven wordt, als dus wordt aangegeven dat er een beetje een overlapping is, waarom dan deze keuze? Je zou dan toch ook kunnen kiezen voor vervolmaking van de ecologische hoofdstructuur voor de Beerze of voor de ecologische verbindingzones. Hiermee wil ik maar aangeven dat als je het concept dat het alleen maar bestaand beleid moet zijn verlaat, wij nieuwe keuzemogelijkheden hebben. Die keuzes zouden ook nog wel eens belangrijker kunnen zijn want dan zou je bijvoorbeeld het beleid voor biodiversiteit kunnen toevoegen. Ik vraag dus naar die scheiding van bestaand beleid en wat hier nieuw zou moeten zijn, los van een aantal andere problemen die we ermee hebben. Ik verwacht dat dat terugkomt in de commissies.

Als laatste punt heb ik die grootschalige cultuurhistorische complexen. Ik vind het een ontzettend moeilijk onderwerp. Ik kan mij voorstellen dat u een onrendabele top financiert of wat dan ook, maar ik vind het een nog heel vaag verhaal en ik denk dat het alleen maar een duiding is van een richting waar u naar toe wilt. Er zit nog echt helemaal niets in. Zoals het nu is vind ik het niet veel.

De *voorzitter*: Ik schors de vergadering voor thee, koffie en overleg tot half drie.

De vergadering wordt van 14.20 uur tot 14.30 uur geschorst.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik dank

de fracties voor hun inbreng in eerste termijn. De uitgesproken dank voor de organisatie en het college zullen we doorgeleiden naar de betreffende afdelingen. Wij kunnen onderschrijven dat er alles aan gelegen is geweest met een goed stel voorstellen te komen tot een afronding van dit proces dat we dit jaar met elkaar hebben beleefd als het gaat om de investeringsopties die mogelijk zijn met de middelen die zijn verkregen uit de vervreemding van Essent.

Ik stip een paar algemene punten aan die uit de inbrengen van de fracties naar voren zijn gekomen. Allereerst is dat de opmerking dat er een zekere mate van balans zit in de voorstellen als het gaat om de Telosdriehoek, investeren in people, planet en profit. We blijven inderdaad benadrukken dat er veel samenhang zit tussen de voorstellen om uiteindelijk als totaalpakket te proberen die relevante verbeteringen en investeringen in Brabant te bewerkstelligen.

Met name de CDA-fractie vroeg naar de evaluatie van het vertrouwen in Brabant. Bij de evaluatie van het programma vertrouwen in Brabant heeft Hans Mommaas op een sessie hier een aantal opmerkingen gemaakt over dingen die goed zijn gegaan, een aantal dingen ook die gewaardeerd worden, met name het organiserend en mobiliserend vermogen van de provincie, maar ook het vermogen om zaken in gang te zetten en te binden en daadwerkelijk gerealiseerd te krijgen. De leerpunten die overgebleven zijn zullen we uiteraard betrekken bij de uitwerking van de voorstellen als het gaat om zichtbaarheid, integraliteit, dingen ook afmaken en niet steeds met nieuwe zaken verdergaan. Zo waren er nog meer opmerkingen. De vraag of we ook rekening moeten houden met de worst case scenario's gaat naadloos over in de opmerking hoe de Staten verder betrokken zijn bij de uitwerking van deze investeringsvoorstellen. We hebben geprobeerd in elk voorstel, zo nodig aangevuld in de Memorie van Antwoord, aan te geven op welke wijze wij voorstellen aan u willen doen, hoe de voorstellen verder worden uitgewerkt en wat uw rol en betrokkenheid daarbij is. Die is niet in elk voorstel precies hetzelfde. Dat heeft te maken met de mate waarin voorstellen op dit moment uitgewerkt konden zijn, de mate waarin voorstellen

conditioneel zijn – denk aan BrabantStad Culturele Hoofdstad – de mate ook waarin voorstellen invulling moeten krijgen zoals de cultuurhistorische complexen of de investeringen in de sportinfrastructuur. Daarbij hebben wij steeds willen aangeven dat het voor ons als college belangrijk is dat we het traject dat we tot dusver gezamenlijk zijn ingegaan, ook zoveel mogelijk gezamenlijk in uitvoering brengen. Daarbij vinden wij het als college ook belangrijk dat u uw betrokkenheid kunt blijven tonen. Wij hebben ook aangegeven dat dat in de meeste gevallen erop neer komt dat u bij de nadere uitwerking van voorstellen uw opmerkingen eruit kunt destilleren en bij de besluitvorming in de Staten uw opmerkingen een rol spelen. Uiteraard – dat geldt voor alle voorstellen en altijd – wordt het budgetrecht van de Staten in geen enkel geval aangetast. U houdt altijd ook als het gaat om middelen die misschien bij het ene onderdeel overblijven en die u die graag wilt heralloceren naar andere voorstellen of als u vindt dat er tekort wordt geschoten bij bepaalde investeringsvoorstellen, het budgetrecht om het aan te vullen. Dat algemene principe blijft uitgangspunt en dat hebben we ook in alle voorstellen gerespecteerd.

Wat betreft de cultuurhistorische complexen ben ik blij met uw grote betrokkenheid en met het feit dat u snapt dat er thans nog niet een kant en klaar lijstje ligt met welk complex op welke manier aan de orde is, waar dus van een investering of een participatie van de provincie sprake is. Zover zijn we ook nog niet. We hebben hier geen lijstje liggen van complexen. We hebben alleen in de loop van de tijd veel vragen op ons af gekregen maar wij hebben geen compleet overzicht van welke complexen het zullen worden. Wij hebben in de Memorie van Antwoord al gesteld dat wij de voorstellen daartoe aan u willen voorleggen om te kijken of we het inderdaad goed hebben gevoeld bij de keuze van deze complexen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): U zegt: we hebben helemaal geen lijstje van complexen. Volgens mij heeft u dat wel maar u heeft aangegeven dat in het belang van de onderhandelingen over investeringen op die plekken u daar nog geen openheid van zaken over

kunt geven. Dat heeft u in de Memorie van Antwoord gemeld.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat klopt. Er zijn ons in de loop der tijd vragen aangereikt zoals: Wilt u niet eens komen kijken? Wilt u niet eens komen praten? Wij hebben hier een complex, zou u daaraan willen bijdragen? Wij hebben besloten om nu nog niet kenbaar te maken dat wij van plan zijn om straks met iets verder te gaan, want dan wordt er misschien een verkeerd beeld opgeroepen ten aanzien van prijsontwikkelingen of verkeerde verwachtingen gewekt. Uit de krant hebt u kunnen lezen dat in de raad van de gemeente Gemert-Bakel hierover wordt gesproken. Als de provincie dit gaat doen, zou de raad het een geweldig idee vinden om hierbij het kasteel van Gemert te betrekken en dit samen met de provincie tot ontwikkeling te brengen. Wij hebben steeds gezegd dat wij eerst besluiten over het principe. Pas nadat de Staten daarmee akkoord zijn gegaan, kan met de gemeente Gemert/Bakel verder gesproken worden over de invulling van de criteria. Wij leggen dat dan eerst aan de commissie voor om te kijken of zij het daarmee eens is, of kaderstelling klopt en of de keuze klopt.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik ga hierop in omdat dit ook aansluit bij de opmerkingen van de fractie van de VVD. Desnoods informeert het college ons in vertrouwen. Voor het overdrachtsdossier naar de nieuwe PS is het belangrijk dat duidelijk is welke toezeggingen worden gedaan. Er zijn lijstjes. Daarop is het bedrag gebaseerd. Het gaat om ongeveer €3 mln. per object.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): De boodschap van de fractie van de heer Van Schoonhoven is dat wij ons bij de onderhandelingen het recht moeten voorbehouden dat er nog besluitvorming moet plaatsvinden in PS en dat pas daarna de onderhandelingen definitief kunnen worden afgerond. Mevrouw Geeraedts heeft die eis hier herhaald. Wij hebben dit duidelijk op het netvlies. Wij zeggen u toe dat wij waar nodig vertrouwelijk en waar het kan openbaar zullen onderhandelen, maar altijd onder het voorbehoud dat het proces de genoemde stappen moet doorlopen.

Voorzitter. Eergisteren was Hans Mommaas bij de lezing over het toekomstig industrieel erfgoed "Van Bricks naar Kicks". Ook hij gaf aan dat wij vooral de ambities en de culturele waarden moeten laten spreken. Hij zei: stel een kader, maar zorg dat dit flexibel genoeg is om die dingen te doen die voor de herbestemming van deze complexen nodig zijn. Hij is in zijn lezing uitgebreid ingegaan op hoe destijds hotel New York en allerlei andere mooie cultuur-historische complexen een nieuwe bestemming hebben gekregen. De ervaringen zijn heel divers. Het is nodig dat wij onszelf de ruimte geven om daarop adequaat te kunnen inspelen, als de heer Mommaas.

De heer Vreugdenhil vraagt of daarvoor het ontwikkelkrediet van het Ontwikkelbedrijf gebruikt moet worden. Hij wil dat liever gebruiken voor natuur en infra. Ik vraag hem de beheersstatuten nog eens goed te lezen. Daarin staat dat natuur en infra niet des ontwikkelbedrijf zijn. Het zijn namelijk geen gebiedsontwikkelingen, het gaat daar om investeren in natuur en in infrastructuur en dit los van het investeringskrediet van het Ontwikkelbedrijf.

Nogmaals, ik dank de Staten zeer voor de steun voor de voorstellen en voor de grote mate van betrokkenheid. Wij zullen die respecteren bij de uitwerking.

De voorzitter: De heer Van Heugten heeft al iets gezegd over voorstel 78/10. Ik stel voor dat wij nu het rijtje van de agenda volgen en gedeputeerde Jacobs vragen iets te zeggen over voorstel 59/10: Energietransitie.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik wil graag alle woordvoerders danken voor de positieve ontvangst van het investeringsvoorstel energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid. Ik zal die dank overbrengen aan al degenen die daarin behoorlijk veel energie hebben gestoken. Ik wil ook de Statenleden danken. Zij hebben hun bijdragen geleverd aan de totstandkoming van dit voorstel. Zij hebben een grote betrokkenheid getoond bij werkbezoeken en bijeenkomsten die in dit kader hebben plaatsgevonden. Ik dank hen daarvoor.

Vandaag zijn er nog een aantal kritische c.q.

verdiepende vragen gesteld. Ik begin met de vraag van de heer Schouten. Hij heeft een vergelijking gemaakt tussen Solliance en biobased economy en daarin een onevenwichtigheid geconstateerd. Ik pak die vraag op omdat die mij de gelegenheid biedt Solliance en de biobased economy verder te karakteriseren. ECN is een stichting maar ook een stevige Europese speler op het gebied van zonnetechnologie. ENC heeft de wens kenbaar gemaakt naar Eindhoven te willen verhuizen. Dat is aanleiding geweest om samenwerking tussen een aantal net zo deskundige partners te initiëren. Het is gelukt omdat de kracht van Brabant juist op dit gebied heel duidelijk herkenbaar is. Ik wil dit onderlijnen met een voorbeeld. In 2009 bedroeg de omzet van de bedrijven die zich bezighouden met zonne-energie €530 mln. Landelijk was dat €600 mln. Die €530 mln. werden verdiend binnen een straal van 30 km rondom Eindhoven. Hieruit blijkt hoe sterk daar de productiestructuur is en een basis vormt voor de transitie naar dunne film. Daarop zetten wij in. Wij hebben vastgesteld dat daar kansen liggen, daarin kunnen wij investeren, daarin gaan straks ook anderen investeren. Dat ligt ten grondslag aan ons voorstel met betrekking tot Solliance: een kop op wat er al is en gericht op die transitie. Ik kom straks even terug op de biobased economy. De heer Schouten heeft ook gevraagd hoe het zit met de verhuiskosten. Het stond in het businessplan dat wij ter inzage hebben gelegd. Die kosten hebben betrekking op verplaatsing van zware apparatuur en op zaken op het personele vlak. Dat het Rijk hieraan niet meedoet, heeft te maken met het feit dat het Rijk verhuizingen binnen de landsgrenzen niet ondersteunt. Wij hebben daarmee ervaring opgedaan toen TNO (Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek) is verplaatst naar de automotive campus. De provincie heeft daaraan ondersteuning gegeven.

Er is ook gevraagd naar de kosten voor het inrichten van het laboratorium. Het gaat vooral om het aanschaffen van apparatuur. Natuurlijk kunnen wij daar eigenaar van blijven, maar de Staten weten ook dat er zodra iets is aangeschaft waardevermindering optreedt en dat rekening gehouden moet worden met beheer en onderhoud. U vindt dat terug in de Memorie van Antwoord op

bladzijde 7, onder punt 6: revolverendheid. Mevrouw Geeraedts sprak daarover. Ik ga iets verder dan de zinnen die zij aanhaalde. Er kan sprake zijn van een kleine verdienste. Die wordt niet groot ingeschat en zal worden ingezet voor het bekostigen van het beheer, het onderhoud en het eventueel vernieuwen van die apparatuur. Er is een structuur bedacht waarmee wij optimaal oplossingen kunnen realiseren. Onze bijdrage zit dus vooral in het aanschaffen van die apparatuur. Dat hebben wij ook heel transparant gemaakt. Er is vaak gesproken over de vraag hoe revolverend het is. Wij hebben het uitgesplitst in financieel revolverend en maatschappelijk revolverend. Gezien de kop die op het bedrijfsleven wordt gezet, is hier sprake van een maatschappelijk grote revolverende betekenis. De Staten kunnen ervan verzekerd zijn dat wij steeds heel goed zullen wegen wat onze positie is op het moment dat wij in financiële zin ergens bij betrokken raken. Wij zijn daarmee op dit moment druk bezig in het kader van ons governancebeleid, maar wij hebben ook al veel ervaring opgedaan met het MKB (Midden- en Kleinbedrijf) Innovatiefonds, enz. Wij zullen in het kader van de economische agenda het beleid inzake campussen samen met u verder brengen. Transparantie is daarbij zeer op haar plaats. Wij merken ook dat dit voor het bedrijfsleven belangrijk is. Wij bouwen hier aan een optimale omgang met de middelen. Dat weten wij zeker. In dit geval gaat het om publieke middelen, ook van de daarbij betrokken bedrijven.

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! Ik begrijp dat de gedeputeerde het idee van het bewaren van het juridisch eigendom niet steunt. Het gaat dus om een volledige subsidie?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA) : Ik heb dat met opzet niet zo genoemd omdat de totale structuur nog niet uitgekristalliseerd is. De heer *Schouten* heeft ook gezien dat er wordt voorzien in een plek voor de provincie bij de aansturing van Solliance. Het zou ook participatie kunnen zijn. Het is geen bedrag dat wij kunnen terugverdienen door investeren in aankoop van laboratoria. Dat kan subsidie genoemd worden, maar als je meedoet, is het participatie. Dat is een andere lijn.

De heer *Schouten* (SP): Ik begrijp dat waardevermindering plaatsvindt, hetzij door gebruik hetzij door technische vooruitgang. Er kan echter wel sprake zijn van een bepaalde vorm van participatie waardoor er iets terugkomt. Dat is het punt. Of het hele bedrag terugkomt, is een heel andere vraag dan de principiële vraag of hier sprake is van een volledige subsidie.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Participatie is een mogelijkheid. Zoals ik al zei, het is nog niet helemaal uitgekristalliseerd.

De heer *Van Lopik* (VVD): Voorzitter! Ik wil nog graag duidelijkheid over het bedrag van €24,6 mln. Volgens mijn fractie stoppen wij dat bedrag erin. Daarover moeten wij heel duidelijk zijn. Wij doen dat niet eenmalig om de zaak aan te jagen. De vraag was of wij nog iets terugkrijgen van dat bedrag.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): In de Memorie van Antwoord staat dat niet te verwachten is dat er veel van terugkomt. De IP-positie zou te gelde kunnen worden gemaakt. Die wordt gekwantificeerd maar niet in grote bedragen. Als er inkomsten komen, zullen wij die inzetten om de laboratoria up-to-date te houden. Daarmee is het waarschijnlijk een zelfstandig iets. Met het op gang brengen hiervan wordt een maatschappelijk en sociaal-economische ontwikkeling mogelijk gemaakt die tot waardevermeerdering zal leiden. In die zin is revolverendheid zowel financieel als maatschappelijk te duiden. Dat is dus een breder perspectief.

De heer *Van Lopik* (VVD): Het is dus eenmalig. Het kan niet zo zijn dat wij voortdurend subsidiëren om de zaak in gang te houden.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Precies. Dat is ook de reden waarom ik Solliance en de ontwikkelingen in Eindhoven kenschetste als een kop op het bestaande bedrijfsleven, gericht op het creëren van transitie, gericht op die dunne film.

De heer *Heijmans* (SP): Het lijkt een beetje een woordenspel. Ik denk dat de heer Van Lopik het juist verwoordt. Wij geven een keer iets, mijnheer

Van Lopik, en wij krijgen niets terug. Er worden mooie woorden gebruikt, maar laten we eerlijk zijn: het is gewoon subsidie. Daar was de VVD toch niet voor?

De heer *Van Lopik* (VVD): Dat ziet de heer Heijmans verkeerd. Als je eenmalig ergens iets in stopt om iets op gang te brengen,

De heer *Heijmans* (SP): Het zijn geen kinderen.

De heer *Van Lopik* (VVD): Van kinderen krijg je ook niets terug op den duur.

De heer *Heijmans* (SP): Liefde.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Misschien is het in dit kader interessant om de liefde die je van je kinderen terugkrijgt te vergelijken met het maatschappelijk rendement van die investeringen.

De *voorzitter*: Zo verzuchten wij allemaal wel eens: je krijgt er zoveel voor terug. Maar ik stel voor dat mevrouw *Jacobs* haar betoog nu afmaakt.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! De biobased economy is eigenlijk een heel andere ontwikkeling. Die is wat later tot stand gekomen. Een aantal grote multinationals heeft elkaar gevonden in een nieuwe manier van werken. Zij willen die ondersteunen conform het open innovatiesysteem zoals dat in Eindhoven op de High Tech Campus tot ontwikkeling is gebracht. Die grote bedrijven willen daarin zelf investeren. Maar voor gemeenschappelijke zaken die nodig zijn om ook andere bedrijven aan te trekken, is een investering nodig. Dat is de reden dat wij hier een ander bedrag hanteren. Het gaat om de aanjaagfunctie om samen met die bedrijven tot een nieuwe ontwikkeling te komen. Wij hebben hierop een zorgvuldige weging losgelaten.

De *voorzitter*: Komt u tot een afronding, mevrouw *Jacobs*.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik heb nog heel veel punten. Mogen die dan in de tweede termijn behandeld worden?

De *voorzitter*: Maakt u dan tempo.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Mevrouw Kerkhof heeft gevraagd of de bestuursvorm niet erg bureaucratisch is. Het is een normale bestuursvorm. Het bedrijfsleven heeft die vorm zelf bedacht. Het zit hem vooral in de frequentie van het bijeenkomen. Ik ga ervan uit dat het bedrijfsleven dat efficiënt probeert te doen, maar door de industriële werkgroepen en de stuurgroep die daarbij is bedacht, lijkt het misschien heel complex. Deze bestuursvorm is er vooral op gericht om het bedrijfsleven dat op een wat grotere afstand staat, ook invloed te laten hebben op dat proces. Er is gevraagd waarom het Rijk niet co-financiert en hoe het zit met Europa. Wij zijn met het Rijk in overleg en verwachten daaruit positieve resultaten. Het helpt natuurlijk wanneer wij zelf een stevig vastgesteld voorstel hebben. Europa vindt energie erg belangrijk. Ook daar worden de mogelijkheden verkend. Wij zullen de Staten informeren zodra wij iets concreets kunnen melden.

Mevrouw Geeraedts vroeg waarom de octrooiën maar in acht landen geldig zijn. Het zijn wereldwijd geldige octrooiën die via die acht landen ingediend kunnen worden. In feite wordt aangegeven dat de lijn van octrooiën niet direct tot veel extra financiële middelen leidt maar dat het een risicovolle lijn is.

Mevrouw Geeraedts vroeg of er bij het elektrisch rijden een relatie is met de infrastructuur. Die is er zeker. Er is sprake van een belangrijk zwaartepunt juist waar wij experimenteergebieden kunnen benoemen.

Voorzitter. Ik denk dat ik nu alle punten heb behandeld.

De *voorzitter*: Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van Haaften die de voorstellen 76/10 en 77/10 zal behandelen: BrabantStad Culturele Hoofdstad en het Olympisch Plan Brabant: versterking sportinfrastructuur.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Wij hebben met elkaar de Agenda van Brabant vastgesteld waarin het leef- en vestigingsklimaat in Brabant centraal staan. Een goed voorzieningenniveau is heel belangrijk.

Brabanders jong en oud moeten hier prettig kunnen wonen en verblijven en trots kunnen zijn op hun provincie. De provincie moet zinderen van activiteiten en van creativiteit, voor iedereen en met iedereen. Daarom liggen er vandaag voorstellen voor cultuur, sport en identiteit voor; met effecten voor alle Brabanders. Die voorstellen zijn of worden vormgegeven samen met talloze partners vanuit overheden, onderwijs en economie en met een duurzaam effect voor de toekomst.

Er zijn vragen gesteld over BrabantStad Culturele Hoofdstad en er zijn vooral zorgen naar voren gebracht. Die zorg delen wij grotendeels. Hoe staat het ervoor met de culturele infrastructuur in 2018? Volgens mij moet het streven er niet op gericht zijn om de basisinfrastructuur per se hetzelfde te houden als die nu is. De basisinfrastructuur moet in stand gehouden worden maar daarbij moet vooral worden uitgegaan van de verschillende functies in de keten. Die moeten in stand blijven want die zijn cruciaal voor Brabant en zeker voor BCH. Bij de culturele instellingen zullen er zeker veranderingen komen. Daarvan zijn zij zich terdege bewust. Wij zijn daarover volop in gesprek met elkaar. Binnenkort praat ik de commissie graag bij over de stand van zaken van het overleg met het IPO en met het Rijk over de voorgestelde Brabantse aanpak.

Voor BrabantStad Culturele Hoofdstad is commitment van alle partners, dus ook van de gemeenten, heel belangrijk. Het kan alleen maar als wij het met elkaar doen. Wij moeten elkaar vasthouden.

Er is gevraagd of de Staten andere geluiden horen dan wij. Natuurlijk niet, wij lezen dezelfde kranten, dezelfde websites en dezelfde twitterberichten. Wij weten allemaal dat er vragen en zorgen zijn. Met de woorden in de Memorie van Antwoord "mij zijn geen signalen bekend" heb ik willen aangegeven dat niemand tegen het college gezegd heeft: let op, wij haken straks af. Geen enkele gemeente heeft het bijltje erbij neergegooid. Wij hebben dus geen signalen gekregen dat een van de gemeenten niet mee zou doen.

Het staat als een paal boven water dat gemeenteraden veel beter betrokken kunnen worden bij dit proces. Wij merkten dat ook toen wij samen naar Essen gingen. Die reis was goed om de

verbondenheid te vergroten. Het lijkt mij goed om zo'n initiatief te herhalen en de stuurgroep een duidelijke rol te geven om de gemeenteraden daarin te betrekken. De provincie steunt dit waar het maar kan.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Voorzitter! Ik hoorde de gedeputeerde zeggen dat het haar goed lijkt. Dat denken wij natuurlijk allemaal maar wij willen graag van haar horen dat het ook gaat gebeuren.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Ja, dat gaat gebeuren.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Dus het college heeft geen behoefte aan enige ondersteuning in die richting van onze kant?

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Dat is deze keer helemaal niet nodig.

Wij stellen voor om €5 mln. van de middelen nu beschikbaar te stellen voor de bidbookfase. Die fase loopt tot en met 2013. Aan het eind van 2013 is er een nieuw afwegingsmoment omdat wij dan weten of het bidbook tot resultaten heeft geleid. Van deze €5 mln. is €2 mln. nodig om te werken aan het bidbook, aan de organisatie, aan de campagne en aan draagvlakactiviteiten. Wij vragen de steden om in diezelfde periode gezamenlijk datzelfde bedrag op te brengen, dus ook €2 mln. Dat is €400.000 per gemeente. Het is fijn als wij dat nu doen zodat wij direct kunnen matchen als de gemeenten het besluit nemen. Daarop is het hele voorstel gebaseerd.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Voorzitter! Mijn vraag van daarstraks was niet per se gericht op het uitje.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Dat dacht ik.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Precies, daarom is het goed dat ik er even op terugkom. Het gaat mij erom dat die gemeenteraden zo snel mogelijk bijgepraat worden.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Wij hebben al afgesproken dat er een gezamenlijke bijeenkomst komt van Staten en raden. Wij vragen de stuurgroep een voorstel te maken en een aantal stappen voor te stellen waardoor gemeenteraden en de Staten – met het accent op de gemeenteraden – dit gezamenlijk kunnen oppakken.

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Voorzitter! Ik hoor mevrouw Van Haaften resoluut zeggen dat de steden het wel gaan doen en dat zij geen geluiden gehoord heeft dat colleges en besturen het niet gaan doen. Zij weet toch ook dat de gemeenteraad uiteindelijk moet beslissen? Wij horen andere geluiden. Als een bepaalde gemeenteraad besluit om niet mee te doen vanwege alle bezuinigingen, is er dan een scenario? Blijft de provincie dan toch €50 mln. investeren, of legt zij er dan nog wat bij?

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Ik heb net gezegd dat ik ook de krantenberichten lees. Niet voor niets hebben wij in de Memorie van Antwoord de afweegmomenten opgenomen waarop wij kunnen kijken hoe wij hiermee verdergaan. Het geldt dat nu bestemd wordt voor BCH is daarmee niet besteed. Het is bestemd voor dit traject. Als wij aanstaande zomer de stand van zaken bij de gemeenten weten, kunnen wij heroverwegen.

Voorzitter. Wij hebben de landelijke ontwikkelingen rondom het Olympisch Plan gebruikt als kapstok om de sportinfrastructuur en de voorzieningen hier in Brabant naar een hoger plan te brengen. Het Olympisch Plan dat landelijk is afgesproken, helpt daar alleen maar bij omdat alle overheden elkaar daarin hebben gevonden, zowel de rijksoverheid als de provincies als de koepels van gemeenten. Het feit dat er landelijk gesproken wordt over kernsporten hebben wij vooral gezien als een hulpmiddel om te kunnen focussen. Ik heb in de Memorie van Antwoord al geschreven dat dit zeker niet in beton is gegoten. Ik ben eigenlijk wel blij te merken dat de Staten daarover ook zo denken, dat zij breed daarnaar willen kijken. Ik hoop dat wij dat samen kunnen doen als de voorstellen in de commissie worden besproken. Die voorstellen worden samen met gemeenten en andere partners voorbereid. Wij willen daarvoor een convenant afsluiten want die samenwerking is

zeker niet vrijblijvend. De gemeenten dragen fors bij, niet alleen financieel maar ook als het bijvoorbeeld gaat om evenementen, talentontwikkeling en gehandicaptensport. De provincie maakt hier het verschil door de initiatieven die overal in Brabant leven goed op elkaar af te stemmen door eisen te stellen aan de relatie tussen breedte en top en door eisen te stellen aan toegankelijkheid. Terecht is in de commissie benadrukt dat toegankelijkheid zeer belangrijk is. Wij stellen ook eisen aan het niveau en uitwisseling op het gebied van talentontwikkeling. Kortom, de provincie werkt samen met alle betrokkenen aan een integrale aanpak van de vier sporen ten behoeve van iedereen in Brabant die passief of actief wil sporten.

De *voorzitter*: Dan is het woord aan gedeputeerde Van Vugt. Hij zal ingaan op voorstel 79/10: landschappen van allure.

De heer *Van Vugt* (GS;VVD): Voorzitter! Het is prettig te constateren dat er brede steun is voor het voorstel over de landschappen van allure. Die blijdschap mag ons niet afleiden van de kritische opmerkingen die gemaakt zijn door de Staten en die ons aansporen de voorstellen zodanig uit te werken dat de Staten zich daarin kunnen herkennen.

Een aantal fracties vraagt of het niet gaat om bestaand beleid. In aansluiting op het reguliere natuur- en landschapsbeleid is dit voorstel erop gericht om te komen tot eenmalige grootschalige investeringen waarmee de ecologische en de landschappelijke structuur kan worden versterkt. Het is als het ware een kop op het bestaande beleid waarmee niet alleen doelen van biodiversiteit worden gediend maar ook andere doelen. Het is misschien goed om in dit verband in te gaan op de opmerking van mevrouw Verstappen over hoe wij tot deze drie landschappen zijn gekomen. Zij geeft daarvoor als verklaring dat zij genoemd worden in de Agenda programma Schoon Brabant en in de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening. Ja, voorzitter, mevrouw Verstappen heeft het mooi uitgelegd. Ik kan dat niet beter want dat is juist de redenering geweest.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Behoort dat niet tot het regulier beleid?

De heer *Van Vugt* (GS;VVD): Nee, dat hoort niet tot het regulier beleid. Daar is ook geen geld voor beschikbaar. Er is juist gezegd vanuit het programma schoon Brabant en vanuit de structuurvisie ruimtelijke ordening dat we hier te maken hebben met een aantal grote gebiedopgaven en dat we nu de gelegenheid hebben die gebiedsopgaven ook te realiseren. Als u zegt dat we hier alleen mogen investeren in zaken waar nog nooit iemand aan gedacht heeft dan zou ik mij niet kunnen voorstellen dat dat een uitgangspunt van de Staten zou moeten zijn. Veel liever hoor ik dan de opmerking van de heer Van Zeeland of we behalve deze drie niet veel meer zouden kunnen doen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik gaf aan waarom ik reserves hebben ten aanzien van deze drie. Ze zijn ecologisch niet zo interessant, één in ieder geval niet, ook omdat een ervan cultuurhistorisch niet zo interessant is. Waar het mij vooral om ging is dat ik nergens de criteria heb gevonden waarmee is afgewogen dat in deze drie landschappen moet worden geïnvesteerd ten opzichte van de andere landschappen in Brabant waarvan ik er enkele heb genoemd, die zelfs Europees interessant zijn.

De heer *Van Vugt* (GS;VVD): Ik kom daar meteen op. Eerst een antwoord richting de heer Van Zeeland en dan heb ik meteen een bruggetje om in te gaan op de interruptie van mevrouw Verstappen. De heer Van Zeeland vroeg of ik er behalve deze drie niet meer zou willen doen. Ik kan mij voorstellen dat hij dat zegt. Iets wat lekker is smaakt naar meer. Het zou in dit geval leiden tot een verdere verdunning van het budget. Natuurlijk heeft mevrouw Verstappen gelijk als zij zegt dat de Maasheggen en de Kempen schitterende gebieden zijn. Ook die hebben een aparte plek gekregen in de structuurvisie ruimtelijke ordening. Dat zijn gebieden waarvoor die zogenaamde gebiedspaspoorten worden gemaakt. We hebben wel met elkaar afgesproken in meerdere beleidsstukken dat er drie landschappen zijn waarin we nu in het bijzonder gaan investeren. Dan mag het zo zijn zoals mevrouw Verstappen zegt dat de hot spots

voor biodiversiteit voor 80% in andere gebieden liggen maar ik heb juist geprobeerd aan te geven dat we niet alleen investeren in deze gebieden om de biodiversiteit te dienen en daarin vorderingen te maken maar we dienen er ook nog een aantal andere doelen bij.

Er is ook een aantal punten om op te letten meegegeven en dat is goed. Ik denk dat die ons juist kunnen helpen.

De heer *Van Zeeland* (SP): U begon zo veelbelovend; wat lekker is smaakt naar meer. Gaat u er nog verder op door of ben ik te vroeg? Ik verwachtte een begin van een antwoord en u kwam meteen met het gevaar van verdunning. Een echte mening geeft u er niet over. Staat u ervoor open eventueel meer landschappen toe te voegen of niet?

De heer *Van Vugt* (GS;VVD): Dat zou zeker niet willen bepleiten want als je dat gaat doen met dit geld leidt dat tot verdere verdunning en verwatering. We hebben juist gezegd dat we drie prominente landschappen in Brabant hebben, daarmee andere gebieden niet tekort doend en daarom in deze drie gebieden gaan investeren. Dat wil niet zeggen dat er niet een later moment kan komen waarop u of anderen de gelegenheid hebben ook in die andere gebieden voor het voetlicht te brengen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Deze landschappen van allure zijn juist van betekenis geweest bij de keuze. Ze zijn verschillend, ze zijn verspreid over de provincie en ze hebben een eigen identiteit. Als we het met deze investering goed doen komt iedereen vanzelf. Dat was de boodschap en volgens mij is dat nog de boodschap. Natuurlijk kunnen we dat aantal landschappen uitbreiden. Wellicht kunnen we dan voorstellen het bedrag te verdubbelen en dan hebben we alles in één keer. De geest echter die hierin zit is dat we overal hetzelfde willen doen en daar moeten we in Brabant vanaf.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik wil hier toch even op ingaan. Er wordt hier gezegd dat we ons moeten beperken tot deze drie landschappen en het budget niet moeten verdunnen door uitbreiding. Het punt

is echter dat ik de gedeputeerde geen criteria hoorde geven en daar vroeg ik naar. Waarom heeft u voor deze drie landschappen gekozen en hoe verhoudt zich dat tot de andere landschappen in Brabant die zelfs Europees gezien interessanter zijn dan een van deze drie.

De heer *Van Vugt* (GS;VVD): Voorzitter! Ik heb juist aangegeven dat we met deze keuze aansluiten bij besluiten die deze Staten eerder genomen hebben zoals het programma schoon Brabant en zoals de structuurvisie ruimtelijke ordening. Het zou buitengewoon merkwaardig zijn wanneer wij met landschappen kwamen aanzetten aan de hand van een nieuw lijstje met criteria dat niet zou leiden tot datgene wat de Staten zelf hebben vastgesteld. Vandaar dat wij zeggen dat wij ons daarbij in de eerste plaats horen aan te sluiten.

Ik was begonnen met de beantwoording van een opmerking van mevrouw Kerkhof die zei dat er van alles in de opsomming zit maar dat zij vooral de focus wilde leggen op investeren in het landschap. Dat is voor ons een belangrijk punt om mee te nemen bij de uitwerking. Dat is ook het voordeel van het debat van vandaag. Mevrouw Geeraedts zei dat in de Memorie van Antwoord een aantal elementen wordt genoemd, onder andere de groen/blauwe diensten, die bestaand beleid zijn. Dat is het geval maar het wordt daar genoemd als voorbeeld en de verantwoordelijkheid daarvoor ligt primair bij de sector zelf. Die zouden wel verder versterkt kunnen worden bij de landschappelijke investering die wij willen doen in landschappen van allure.

De heer Van Zeeland vroeg in verband met de uitwerking hoe de Staten daarbij worden betrokken. De heer Van Heugten heeft daar al iets over gezegd. Er staat ook in het voorstel en daar committeren wij ons aan, dat een uitgewerkt voorstel straks terugkomt bij de Statencommissies en dat daar verder zal worden gekeken of de uitwerking in voldoende mate aansluit bij de ideeën die in de Staten leven. Ik kan mij niet voorstellen dat wanneer er sprake is van belangrijke accentverschillen tussen datgene wat de commissie vindt en datgene waar het college mee komt, dit niet leidt tot bijstellingen. Dat is de politieke realiteit van dat moment. Ik denk dat de commissie

maximaal in de positie komt om daaraan mee te doen.

Gevraagd is hoe het zit met de co-financiering vanuit de regio. Helder is in ieder geval dat wij dit willen aanpakken samen met de regio. Wij willen daar met de regio's over gaan praten en we willen financiële arrangementen afsluiten, maar we gaan niet op voorhand zeggen dat als de regio niet meedoet wij het zelf wel betalen. Waar het om gaat is dat wij samen met de regio's erin slagen zulke plannen te maken dat ook de regio's zeggen bereid te zijn daar geld in te steken en op die manier een krachtige impuls te geven aan het landschap waarin wij gelegen zijn. Ik denk dat dat een heel goede basis kan zijn om daarin met elkaar verder te gaan.

Voorzitter. Ik denk dat ik de hoofdpunten hiermee heb gehad, maar er ligt nog een amendement van mevrouw Verstappen. Ik heb de gelegenheid gehad in de pauze met mevrouw Verstappen daar even over van gedachten te wisselen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik trek dat amendement in want het is op een oude tekst gebaseerd.

De *voorzitter*: Aangezien amendement A6 is ingetrokken, maakt het geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Ik kan mij voorstellen dat u alvorens wij met de tweede termijn beginnen een korte schorsing wenst. Ik stel voor 10 minuten te schorsen en ik zie instemmend geknik.

De vergadering wordt van 15.24 uur tot 15.35 uur geschorst.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Wij hebben uitstekende antwoorden gekregen van de gedeputeerde en wij hebben daarom geen behoefte aan een tweede instantie.

De heer *Schouten* (SP): Voorzitter! Ik spreek over de energietransitie. Een belangrijk onderwerp daarbij is Solliance. Ik was ervan uitgegaan dat het ging om subsidie. Uit het debat en met name naar aanleiding van de vragen van mevrouw Geeraedts krijg ik de indruk dat niet helemaal duidelijk is of het subsidie wordt. Voor ons was vooral van belang

dat je van tevoren niet weet of de samenwerking slaagt en wat als het niet goed loopt. Dat was de reden waarom wij hebben voorgesteld het juridisch eigendom bij de provincie te laten. Dat zou als alles goed gaat kunnen leiden tot een vergaande waardevermindering doordat wetenschappelijke veroudering plaatsvindt of door gebruik zaken verouderd raken. Dan zal er niet zoveel waarde overblijven. In beginsel hebben we als stok achter de deur dat de mensen goed moeten samenwerken. Dat mis ik in de beantwoording. Wij denken gewoon dat het heel nuttig is het zo aan te pakken. Misschien is een andere manier denkbaar. Ik denk dan bijvoorbeeld aan participatie. Maar het is niet uitgewerkt, dus dan is ook de vraag waar we eigenlijk over beslissen. Wat is de kern van het besluit dat we zo meteen moeten nemen? Zoals het er nu staat kunnen wij het echt niet ondersteunen. Het is te onduidelijk.

De vraag over de vertegenwoordiging van de provincie is nog niet beantwoord. Mijn vraag was van wie deze onafhankelijk is. Ik kan mij voorstellen dat je in een vergadering zonder last of ruggespraak moet kunnen stemmen. Dat neemt niet weg dat je toch een zekere vertrouwensband moet hebben met de provincie van wie je vertegenwoordiger bent. Je mag toch ook een zekere verwachting hebben van de richting waarin die denkt. In die zin is iemand toch niet onafhankelijk, wel in ultimo ratio, in stemgedrag, maar niet in de geest van je bijdrage. Het is mij niet duidelijk hoe daarover wordt gedacht.

Mijn laatste punt is alleen een terminologische kwestie. Ik vind de term *biobased economy* volslagen dwaas en nietszeggend. Ik heb vanmiddag belegde broodjes gegeten en ik dacht: eigenlijk ben ik bezig met *biobased economy*. Het wordt allemaal in de landbouw geproduceerd en landbouw is *biobased economy*. Door mijn eigen arbeidskracht te reproduceren en te zorgen dat ik kan blijven doorwerken ben ik ook economisch bezig. De hele term is grote flauwekul. Ik stel voor de term gewoon te vervangen door agrochemie als vervanging van de petrochemie en te spreken over chemietransitie naast energietransitie.

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Voorzitter! Er zijn nog maar een paar puntjes waar ik even aandacht voor

wil vragen. Ik neem meteen BrabantStad Culturele Hoofdstad en Olympisch plan Brabant in een bijdrage want het gaat over beide. De SP wil gewoon nog even goed benadrukken dat je het één niet zonder het ander kunt zien. Als op gemeentelijk niveau de voorzieningen niet goed zijn kunnen wij wel verzinnen wat we willen maar zal het niet lukken. Ik heb het gezien met de sportnota die we een paar jaar geleden hebben vastgesteld. Toen wilden wij ook heel sterk de nadruk leggen op de gehandicaptensport en dat is er toen uiteindelijk wel allemaal van gekomen maar als je in het veld kijkt, zie je dat er niets mee gebeurt. Als iemand in een gemeente niet kan sporten dan alleen in een andere gemeente omdat zijn gemeente die voorzieningen niet heeft, kan hij net twee maanden met zijn kilometervergoeding doen en dan is het afgelopen. Daar moeten we toch die topsporters vandaan halen die met de Olympische Spelen mee kunnen doen. Wij willen nog even goed benadrukken dat je het één niet zonder het andere kunt zien.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! Van beide gedeputeerden heb ik goed begrepen dat we in de commissies de projectvoorstellen terugkrijgen en wij de kans hebben ons erover uit te spreken en als er geen draagvlak is bij een meerderheid van de Staten in de commissie, u zich dat zult aantrekken. Voor ons is het in ieder geval reden steun uit te spreken voor de voorstellen cultuurhistorische complexen en landschappen van allure.

Waar het gaat om de keuzes van de verschillende landschappen heb ik nog een opmerking voor gedeputeerde Van Vugt. Ik heb hem hopelijk goed begrepen dat hij heeft gezegd dat de keuze voor de drie landschappen eigenlijk voortkomt uit de keuzes die eerder zijn gemaakt bij het bestuursakkoord. Het zou van voortschrijdend inzicht getuigen als die keuzes niet in beton waren gegoten en wij zeker ook met uitzicht op een nieuwe bestuursperiode goede voorstellen van gemeenten buiten deze drie genoemde landschappen die ook mee willen betalen, niet meteen in de ijskast zouden zetten voor een volgend traject maar ze gewoon welwillend tegemoet willen treden. Het zou zomaar kunnen zijn dat er niet voldoende voorstellen komen die de hele lading hier dekken en dan zou

het zonde zijn als we die andere niet mee zou kunnen nemen.

We zullen in de commissie de voorstellen wel toetsen aan de argumenten die ik in eerste termijn heb genoemd, met name draagvlak onder de bevolking en grootschaligheid ervan.

Voor het overige ga ik akkoord met de voorstellen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ook ik zal kort zijn. Ik dank de gedeputeerden voor hun antwoord.

Ik hoorde gedeputeerde Van Heugten zeggen dat de Staten altijd hun budgetrecht hebben en dat valt niet te ontkennen. Hij doet het hiermee gemakkelijk af maar toch is aan al die domeinen een bepaald bedrag toegekend. Natuurlijk kunnen we alles veranderen maar dat zou niet het uitgangspunt moeten zijn. Wij vinden dus dat nog eens heel duidelijk aan de orde moet komen dat die bedragen indicatief zijn. Zodra wij de projecten zien en gaan beoordelen en blijkt dat wij toch tot andere conclusies komen, moeten wij de mogelijkheid hebben te schuiven tussen die domeinen en moeten we niet worden geconfronteerd met de mededeling dat wij die bedragen hebben vastgesteld en dat ze vastliggen. We gaan dus alleen akkoord als u zegt dat die bedragen indicatief zijn.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! In mijn termijn heb ik aan de gedeputeerde een beetje in lijn met wat mevrouw Geeraedts zei gevraagd of wij als Staten, hetzij als Staten hetzij in de commissie, nog toestemming kunnen verlenen voor de projectvoorstellen. Ik ben het niet met u eens als u zegt dat binnen de hele investeringsagenda zoals die nu voor ons ligt, binnen de verschillende schotten kan worden geschoven. Ik zou het wel ontzettend jammer vinden als van de bedragen die we nu reserveren, met name voor de cultuur-historische projecten en de landschappen van allure, geld van af zou gaan. Ik ben dat niet met u eens.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat is jammer maar wij staan op een ander standpunt. In principe is het wel het uitgangspunt maar het probleem is dat we het niet kunnen beoordelen omdat we de projecten niet

kennen. Om je dan op voorhand vast te leggen op € 54 miljoen voor de landschappen terwijl we de projecten nog niet kennen gaat ons te ver. Misschien is het een goed bedrag en moet er misschien nog meer bij of misschien moet het minder zijn.

De heer *Van Zeeland* (SP): Dat is helemaal grappig als u zegt: misschien moet er wel meer bij. We spreken ons in principe gewoon uit voor deze bedragen en daar hebben wij ons mee eens verklaard.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Daar maken wij dus bezwaar tegen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Hier schrik ik toch een beetje van. Beseft mevrouw Geeraedts wel dat ze nu namens haar fractie een bom onder deze vijf voorstellen legt? Ik breng nog even in herinnering de hele discussie rond het mobiliteitsfonds. Het college biedt Provinciale Staten een breed pakket aan op het gebied van mobiliteit. Wat doen CDA en VVD? Die zeggen nee en sturen alles richting asfalt en richting wegen en zetten de rest van de Staten echt in hun hemd. Nu doet u het bijna weer. Zo van: ik wil de vrijheid hebben om straks al het geld uit de landschappen van allure te kunnen halen omdat de projecten die daaronder vallen niet voldoende zijn en ik schuif ze door naar een ander project. U zet als u meerderheid krijgt voor dat idee de rest van de Staten weer in hun hemd.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): U denkt toch wel heel negatief.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Ik was bang dat ik vandaag in slaap zou vallen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Als ik aan het woord ben hebt u daar geen last van. Ook wij vinden dat het uitgangspunt deze bedragen zijn. Maar wij moeten wel de mogelijkheid hebben om zodra die projecten er zijn te kunnen zeggen: we hebben zoveel bedacht voor cultuurhistorische complexen, er zijn prima projecten aangedragen maar een paar zijn misschien minder geschikt en er zijn geen

andere projecten voor en we moeten het geld ook niet te lang onder ons houden maar uitgeven, bestaat dan de mogelijkheid dat het geld bijvoorbeeld naar een extra landschap moet gaan. Ik zeg heel duidelijk ook voor de notulen dat het niet de bedoeling is een heel domein op nul te zetten maar we willen nu niet zo vastgepind worden dat we geen enkele mogelijkheid meer hebben om als er een goed project voordoet in een ander domein waar het geld daar op is, wat geld van een ander domein te gebruiken waar misschien een wat minder project voor was. Dat is de bedoeling.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): De systematiek die nu hier voorligt is en dat we nu met een eerste tranche Essent-gelden aan het werk zijn. De vrijheid die u bepleit kan ik mij wel enigszins voorstellen. Het punt is dan wel dat op het moment dat blijkt dat een domein meer geld vraagt, we dat door moeten schuiven naar de tweede tranche. Als blijkt dat een aantal projecten, met name culturele erfgoed projecten onvoldoende de toets van de Staten kunnen doorstaan dan kan dat minder. Maar niet dat zoals u zegt een domein op nul wordt gezet. Als er meer geld voor een domein wordt gevraagd dan moeten wij het doorschuiven naar de tweede tranche.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): De domeinen worden niet op nul gezet. Dat is het uitgangspunt niet maar er moet wel enige flexibiliteit inzitten en dat kunnen we op dit moment niet beoordelen omdat we nog geen enkel project kennen. Dat is ons standpunt. Ik wil nog even wat zeggen naar aanleiding van de reactie van gedeputeerde Jacobs. Ik heb altijd begrepen dat vermogen vermogen moet blijven. Dat is ook revolveren. U hebt die definitie wat verruimd. Ik denk dat we tot de conclusie moeten komen dat dit gewoon subsidie is. Als we dat dan doen valt het onder het ijkpunt in principe geen subsidie maar soms mag het subsidie zijn. Daar hoeven we niet omheen te draaien. Wij vinden het dan een zo belangrijke project dat we daartoe bereid zijn. Laten we er dus niet moeilijk over doen als het ook makkelijk kan.

Begrijp ik goed uit het betoog van gedeputeerde Van Haften dat het commitment van de vijf

steden positief is over het bidbook en dat die €2 miljoen er ook gaat komen? Dat is denk ik een zaak van de colleges en niet van de gemeenteraden. Misschien kunt u er nog iets over zeggen; het is wel belangrijk.

Dan blijf ik nog even bij die €5 miljoen. U hebt er wel iets over gezegd maar het is toch niet helemaal duidelijk. €2 miljoen voor die organisatie is toch wel een gigantisch bedrag. U hebt wel gelijk als u zegt dat het tot en met 2013 is maar het is toch een redelijk korte periode. Als je dan ziet hoeveel geld erin gepompt wordt dan willen we daarvoor toch iets meer handvat hebben.

Dan nog iets over de sportinfrastructuur. Ik heb uw betoog begrepen en het lijkt mij ook juist de kernsporten te benoemen en daarop te focussen. Dat is prima. We hebben aangegeven dat we ons niet willen focussen op voetbal maar meer op turnen en atletiek. Misschien kan dat nog gewoon in dit stuk worden opgenomen.

We maken ons nog wel een beetje zorgen over een ander punt. Er wordt steeds gezegd dat we de projecten nog te zien krijgen maar we zijn nu geconfronteerd met de situatie dat er toezeggingen zijn gedaan. Bijvoorbeeld aan Sprint Breda is €8 ton toegezegd voor een project dat wij nog niet hebben gezien. Nu is er zelfs al een mail bij de provincie ingekomen met de vraag waar dat geld blijft omdat de aannemer voor de deur staat en niet aan de gang kan omdat Sprint het geld nog niet heeft. Hoe kan dat nu? We zouden toch eerst de projecten te zien krijgen? Dit is maar één voorbeeld maar zo zijn er misschien meer. Misschien kunt u daarover nog even wat uitleg geven.

Als iedereen al aanvragen heeft gedaan is het geld dan al ongeveer op? Dan hebben wij nog geen project gezien. Ik kan mij voorstellen dat er ook verenigingen of gemeentes zijn die eerst deze discussie wilden afwachten en dan pas een aanvraag willen indienen. Is het überhaupt nog mogelijk aanvragen in te dienen?

Mijn laatste punt betreft de landschappen van allure. Ik hoorde de gedeputeerde zeggen dat wat wij doen eigenlijk een kop op het bestaande beleid is. Moet je het dan niet beschouwen als intensivering van bestaand beleid? Dat is voor ons niet helemaal helder.

Na aanleiding van de reactie van de Partij voor de

Dieren wil ik nog zeggen dat inderdaad in het bestuursakkoord en in de structuurvisie die drie landschappen zijn genoemd. Ik deel het standpunt van de SP. Voortschrijdend inzicht kan met zich brengen dat je op een gegeven ogenblik toch eens kritisch gaat kijken of er wellicht een landschap bij of af moet. Het hangt ook af van de projecten en wat je allemaal precies wilt en welke middelen beschikbaar zijn. Ik vind niet dat we zo strak moeten vasthouden aan wat er nu ligt. Het kan zijn dat er straks aanleiding is iets een landschap van allure te noemen niet behorende tot deze drie. Dan moet er een mogelijkheid zijn om dat landschap als zodanig aan te merken.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voorzitter! De antwoorden op de door ons gestelde vragen gaven ons voldoende inzicht. De discussie gaat wat ons betreft vooral over de manier waarop het geld besteed gaat worden. Er zijn zoals gedeputeerde Van Heugten ook al aangaf verschillen tussen de projecten. Dat hebben wij zelf ook geconstateerd. Er komen nog uitwerkingen per project en per project kunnen we bepalen hoe het verder gaat. Daarbij is het budgetrecht bepalend. We besluiten nu over de globale verdeling in de eerste tranche. We zullen in de toekomst zien dat die afzonderlijke trajecten dynamiek krijgen. De één zal sneller gaan dan de ander. Of je dan tussen die domeinen moet gaan verschuiven in de eerste tranche of dat je een deelproject in de tweede tranche sneller laat beginnen dan een ander is naar mijn idee niet zo belangrijk, maar we moeten het wel kunnen doen, want anders houdt het een het ander op. Bijvoorbeeld bij het project energietransitie zien we dat we al veel verder zijn en al afspraken kunnen maken en geld kunnen gaan uitgeven en dus het traject sneller kunnen doorlopen. Als PvdA hopen we ook dat dat gaat gebeuren. We gaan er vanuit dat het ook op die manier invulling zal krijgen. Voor de rest zijn wij het eens met het verhaal.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! Ik zou ook graag aan de fractie van de PvdA vragen hoe zij vindt dat moet worden omgegaan met de drie landschappen van allure.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Wij sluiten ons voor een

belangrijk deel aan bij het interruptiedebatje dat zojuist plaatsvond met de VVD. Wij vinden de thans gemaakte keuze legitiem.

De heer *Van Zeeland* (SP): Het gaat niet om de financiering maar om de keuze van de landschappen. Als gemeenten projecten indienen die buiten de nu voorgestelde landschappen liggen, gaat de fractie van de PvdA daar dan rigide mee om en zegt: in de ijskast ermee, of wil zij daarnaar kijken?

De heer *Stalknecht* (PvdA): Het gaat om een integrale benadering. Wij kiezen nu voor wat voorgesteld wordt. Wij menen dat dit op een grondige wijze is gebeurd. Als duidelijk wordt dat er een gebied is te vinden waar een volgende stap gezet kan worden die tot meer resultaten leidt, moeten wij dat doen. Dat voegen wij er dan gewoon aan toe.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Als dat landschap toegevoegd moet worden, komt het geld daarvoor dan uit een ander domein, of loopt de heer Stalknecht dan in op de tranche? Hij doet alsof dat niet veel uitmaakt, maar het is wel een vrij principiële kwestie als het uit een ander domein gehaald moet worden.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Wij praten nu over €300 mln. Die zijn indicatief verdeeld. Stel je voor dat bij BrabantStad Culturele Hoofdstad drie steden niet meedoen, dan valt er €50 mln. vrij. Dat geld plus je op en je zondert daarvan een schijf af voor de tweede tranche.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik vind dit antwoord een ontsnapping. Ik vraag om een principiële uitspraak. Als de heer Stalknecht vindt dat er een landschap bij moet, haalt hij het dan uit een ander domein of blijft hij bij dit domein?

De heer *Stalknecht* (PvdA): Dat laatste, of uit de uitbreiding van de tweede tranche.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Van Schoonhoven van de fractie van GroenLinks.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voorzitter! Ik was niet voornemens nog in tweede termijn te spreken, ware het niet dat ik wil reageren op de inbreng van mevrouw Geeraedts én een vraag wil stellen aan de fractie van het CDA. Kan het CDA zich vinden in de flexibiliteit die de VVD vraagt bij de vastgestelde budgetten? Het gaat in onze ogen namelijk niet zozeer om die flexibiliteit maar om het vertrouwen dat de buitenwereld in deze Provinciale Staten heeft.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Ik kon mij uiteindelijk wel vinden in de reactie van mevrouw Geeraedts. Zij verzachtte die enigszins in de loop van het debat en eindigde met de opmerking dat zij enige flexibiliteit wilde organiseren. Ik vond dat heel verstandig.

Als er zich interessante projecten voordoen in een domein waarvoor wij nu andere plannen hebben en wij menen dat wij die eigenlijk ook moeten honoreren, kan dat misschien niet nu binnen het budget maar wij moeten die projecten wel in de pocket houden. Er komen immers nog tweede tranches en dan zouden die misschien aan snee kunnen komen, tenzij er ruimte is binnen het kaderbudget. Niets wegdoen, vertrouwen houden van de overheden en samen kijken wanneer zich een geschikt moment voordoet om zo'n project toch te kunnen realiseren.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Het gaat inderdaad om vertrouwen. Dat is cruciaal. Vertrouwen naar de buitenwacht, maar ook vertrouwen in elkaar, in de fracties onderling. Het mag niet zo zijn dat in een later stadium blijkt dat een meerderheid van de Staten een domein leegzuigt ten gunste van een ander domein.

De *voorzitter*: Ik geef het woord aan de heer Vreugdenhil van de fractie van de ChristenUnie-SGP.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Bij ons bestaat nog enige onduidelijkheid over de besluitvorming die straks gaat plaatsvinden. In de besluiten worden verschillende termen gebruikt. Bij BCH en het Olympisch Plan bestemmen wij het geld, bij de Energieagenda stellen wij het geld

beschikbaar, bij de Grootschalige Cultuurhistorische Complexen stemmen wij in met het verlenen van een krediet en bij Landschappen van Allure stellen wij investeringsvolume beschikbaar. Misschien kan het college nog eens duidelijk het verschil tussen de domeinen aangeven? Volgens mij zit hier ook de angst dat er ruimte gezocht kan worden voor het maken van keuzes. De vorige Statenvergadering hebben wij daarvan een voorbeeld gezien. Ik ben het met de heer Van Schoonhoven eens dat dit geleid heeft tot enig wantrouwen. Ik wil dus graag weten wat wij besluiten.

Ik heb gedeputeerde Jacobs in eerste termijn gevraagd of zij kan aangeven wat de burger concreet merkt van energietransitie. Zij kon in haar eerste termijn die vraag niet beantwoorden, daarom vraag ik haar dit alsnog te doen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! U kunt zich voorstellen dat ik heel blij ben met de ruimte die vandaag door verschillende partijen gecreëerd is bij het investeringsvolume van de drie landschappen en het breder te zien dan de drie genoemde landschappen. Mieke Geeraedts zei zelfs: misschien kan er een landschap af, misschien kan er een ander landschap bij. Ik proef dit bij de VVD, de SP, de PvdA en bij het CDA. Het is niet in beton gegoten; wij moeten er niet te strak inzitten. Ik ben ontzettend blij dat die ruimte er is. Toch wil ik een amendement indienen. Wij willen de bestaande landschappen in kaart gebracht zien en daarnaast criteria aangereikt krijgen hoe wij landschappen zou kunnen beoordelen, opdat wij als er buiten deze drie landschappen projectaanvragen komen, een goede afweging kunnen maken aan welke landschappen wij onze steun willen geven. Dan kan er gekozen worden op basis van criteria en niet vanwege het feit dat er al drie landschappen gekozen zijn bij de aanvang van de bestuursperiode.

De *voorzitter*: Door het lid mw. Verstappen wordt het volgende amendement voorgesteld.

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010;
kennis genomen hebbende van het ontwerpbesluit 79/10 B,*

Investeringsvoorstel "Landschappen van Allure"; overwegende dat:

- *de criteria op basis waarvan de drie "Landschappen van Allure" zijn gekozen onvoldoende helder zijn;*
 - *dientengevolge niet over de projectinhoud besloten kan worden vóórdat een kritische afweging met diverse andere Brabantse landschappen heeft plaatsgevonden;*
- besluiten de tekst van ontwerpbesluit 79/10 E, punt 1, als volgt te amenderen:*
- *het investeringsvoorstel voor "Landschappen van Allure" (paragraaf 4) vast te stellen en in te stemmen met de voorstellen voor het proces en de financieringsconstructies. Over de projectinhoud wordt op een later moment besloten aan de hand van daartoe vantevoren opgestelde criteria, met welke een goede afweging plaats kan vinden tussen de diverse landschappen die Brabant rijk is."*

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A7.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! D66 ziet dit als een visie waarin een aantal min of meer uitgewerkte trajecten is neergezet. Zoals u hebt begrepen, zijn wij daar redelijk kritisch op. In principe vinden ook wij dat er geschoven kan worden binnen de verschillende domeinen, maar wij willen heel voorzichtig zijn omdat daarmee onze betrouwbaarheid schade kan lijden. Wij pleiten ervoor om de domeinen zoals wij die nu benoemen, te voorzien van substantiële middelen en dat hier ook af te spreken.

De *voorzitter*: Daarmee zijn wij gekomen aan het einde van de tweede termijn van de zijde van de Staten en is het college weer aan zet.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik heb reeds aangegeven dat de voorstellen die voorliggen zich in verschillende stadia bevinden: voorwaardelijk, ver uitgewekt of nog in de beginfase. Mevrouw Geeraedts heeft gelijk met haar opmerking dat wij bij een aantal voorstellen nu niet op projectniveau beslissen waaraan het geld wordt besteed. Wij spreken graag af dat wij de uitwerking in samenspraak met uw Staten vorm en inhoud zullen geven. Wij kunnen echter geen indicatieve besluiten nemen. Wij stellen een kader vast en dat blijft zo. Het college moet op stap kunnen gaan om

honderden miljoenen cofinanciering te zoeken; of die nu van Europa komen, van het Rijk of van gemeenten. Per voorstel hebben wij geprobeerd de kaderstelling precies te formuleren. Wij begrijpen dat de Staten bij dit spannende investeringsprogramma wel in staat gesteld willen worden om op bepaalde momenten te kunnen zien of iets niet goed of verkeerd gaat en willen kunnen bijsturen: hier een tandje minder en daar een tandje meer. Dat kan. Wij staan er ook zo in. Voor ons is het ook een avontuur hoe een aantal zaken zich zal ontwikkelen. Enerzijds hebben wij wel een bepaalde concreetheid nodig om op pad te kunnen gaan en anderzijds hebben de Staten nog een bepaalde mate van vrijheid. De Staten hebben het budgetrecht, zij kunnen altijd besluiten om de budgetten anders in te zetten en zullen dan geconfronteerd worden met de eventuele gevolgen van zo'n besluit. Dat geldt ook voor de nieuwe Staten. Nogmaals, de formulering van de voorstellen in de diverse domeinen is naar onze mening zorgvuldig en goed en doet recht aan de besluitvorming van vandaag, met inachtneming van de opmerkingen van de verschillende fracties.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik kan het betoog van de gedeputeerde volgen. Ik wil wel de toezegging dat als wij met elkaar besluiten dat wij een bepaald project binnen die €300 mln. willen uitvoeren en het geld voor dat domein op is, wij de mogelijkheid hebben om over die grens heen te gaan. Natuurlijk hebben wij budgetrecht, maar wij willen dat het college ook zo ertegen aankijkt. Zoals de fractievoorzitter van het CDA zei: die flexibiliteit moet er zijn. Ik snap wel dat wij niet kunnen besluiten tot een indicatief bedrag, maar dat hoeft ook niet. Het is echt niet zo dat wij ook maar enigszins het plan hebben om zo'n domein helemaal leeg te zuigen. Dat is niet aan de orde. Wij willen echter ook niet geconfronteerd worden met de situatie waarin wij een goed plan hebben maar dat niet kunnen uitvoeren omdat wij toevallig in dat domein tegen onze grenzen oplopen. Daar zit ons probleem een beetje. Als de gedeputeerde kan toezeggen dat die mogelijkheid er is, is het voor ons goed.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik mag nooit

afwijken van de spelregels die wij met de Staten hebben afgesproken. Mevrouw Geeraedts geeft nu een handelingskader mee aan GS. Als wij een hartstikke goed voorstel hebben dat wij graag aan de Staten willen voorleggen maar dat de bedragen overschrijdt die wij tot dusver met elkaar hebben vastgesteld, is de uitdrukkelijke instemming van de Staten vereist om dat voorstel buiten het gestelde kader te honoreren. Ook bij de restantmiddelen binnen de kaders hebben wij afgesproken dat hierbij de vrijheid van GS gecommiteerd is aan de spelregels met de Staten. De Staten gaan daar zelf over. Ik kan niet namens de Staten de kaders anders stellen. De kaderstelling is zoals zij is en naar mijn idee komen de Staten daar prima mee uit en kan er precies gebeuren wat de Staten vragen. Als wij kansen zien, hebben wij de vrijheid om die aan de Staten voor te leggen, maar zij zullen dan het kader moeten aanpassen aan wat wij willen bereiken.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat betekent dus dat voorkomen moet worden dat het college op projectniveau geen onomkeerbare verplichtingen aangaat of beslissingen neemt, want anders komen wij straks in een moeilijke situatie.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik neem even als voorbeeld het bedrag van €50 mln. voor BrabantStad Culturele Hoofdstad. De Staten geven GS geen kader mee dat het €60 mln. mag worden. Daar gaan de Staten zelf over. Als het met €40 mln. gerealiseerd kan worden, beslissen GS niet wat er met de resterende €10 mln. gebeurt, dat is aan de Staten. Volgens mij zijn dat duidelijke afspraken.

Ik wijs vervolgens op de het project Landschappen van Allure. Gedeputeerde Van Vugt heeft al aangegeven dat de uitwerking daarvan aan de Staten zal worden voorgelegd. Als een bepaalde uitwerking absoluut niet aansluit op wat de Staten bedoelen, zullen wij een andere voorstellen. Als er middelen vrijkomen of als de middelen niet toereikend zijn, is het aan de Staten om een en ander passend te maken.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! De heer Schouten stelde een vraag over de onafhan-

kelijkheid van een bestuurder. Het moge duidelijk zijn dat wij hem een helder mandaat meegeven op basis van onze maatschappelijke doelstellingen. De bestuurder moet daarnaar handelen. Dat zullen wij ook afspreken. Het bestuur zit er wel zonder last of ruggespraak. Met andere woorden: als wij een bestuurder afvaardigen, kijken wij naar zijn deskundigheid en naar de context waarin hij moet opereren.

De heer Schouten heeft twijfels uitgesproken over het tot stand komen van een goede samenwerking en over de realiteitswaarde van het totaal. Dat is jammer. Wij hebben vertrouwen in de kracht en de inspiratie van deze ontwikkelingen. Wij hebben ook vertrouwen door de positieve manier waarop alle betrokken partijen in heel korte tijd die samenwerking gestalte hebben gegeven. Ik meen dat wij dat straks zullen terugzien in de ontwikkelingen.

De heer Vreugdenhil heeft gevraagd wat de burger aan deze ontwikkelingen heeft. In ieder geval op termijn een schoon milieu. Daaraan wordt heel hard gewerkt, wat dat is heel belangrijk. CO₂-reductie, geluidszaken, uitstoot van auto's en elektrisch rijden spelen daarop in en dragen daaraan bij. Wij denken ook dat wij daarmee de continuïteit van duurzame energie bevorderen en betaalbare energie misschien steviger kunnen aansturen. Ook hier speelt schone energie een belangrijke rol. En last but not least: de werkgelegenheid. Die is voor de Brabantse burger ook erg belangrijk. Met deze voorstellen stellen wij werkgelegenheid veilig: werkgelegenheid op hoog niveau maar ook voor het MKB. Wij denken dat dit voor Brabant van groot belang is.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Natuurlijk zijn wij het eens met mevrouw Kamphorst dat het als het niveau van de gemeentelijke voorzieningen niet goed is, ook niet lukt om daarop een plus te zetten. Het pluspunt van de voorgestelde aanpak is juist dat wij proberen te benadrukken dat dit in evenwicht moet zijn en dat de provincie daar met haar regierol verbindingen tot stand kan brengen; bijvoorbeeld tussen breedte en top. Dat is een van de uitgangspunten zowel in de voorstellen op het gebied van cultuur als op het gebied van sport. De

breedtesport is heel nadrukkelijk inclusief mensen met een beperking.

Er is gevraagd naar het commitment van de steden bij BCH. Dit voorjaar gaan de steden met elkaar spreken over inhoudelijk commitment aan het koersdocument. Het is heel belangrijk dat zij zich verbinden aan de inhoudelijke koers. Wij zullen de steden voorstellen een bijdrage te leveren aan de voorbereidingskosten en aan het totale traject. Wij hebben klip en klaar vastgesteld dat de gemeenteraden daarin een cruciale rol spelen.

Er is opgemerkt dat €2 mln. voor de organisatie wat veel lijkt. Bezien over meerdere jaren en Brabantbreed is veel hier misschien wel een relatief begrip. Het wordt besteed aan de campagne om BrabantStad Culturele Hoofdstad in beeld te houden, aan onderzoek- en onderwijsprojecten, aan projecten gericht op het verwerven van draagvlak en aan feitelijke werkzaamheden voor het maken van een bidbook. Voor een gedetailleerde onderbouwing verwijs ik naar de begroting van het programmabureau. Daarin is uitgesplitst hoe dat geld wordt besteed.

Blijkbaar blijven de kernsporten intrigeren. In de Memorie van Antwoord hebben wij al een nuance aangebracht bij het voetbalverhaal. Dat wij turnen bijzonder hoog aanslaan, blijkt o.a. uit onze steun aan de Flikflakhal. Het staat voor mij buiten kijf. Atletiek is de moeder aller sporten en natuurlijk is deze sport heel belangrijk in Brabant. Nogmaals, de genoemde kernsporten zijn een hulpmiddel en geen keurslijf. Het helpt enorm om heel gericht samenwerking te zoeken.

Er zijn bij ons voorstellen bekend op het gebied van sport. In de bijlage bij het voorstel staat op een kaartje aangegeven welke voorstellen inmiddels ingediend of besproken zijn. Zij zijn hier dus wel bekend, maar rijp en groen lopen door elkaar. Voor de goede orde: er zijn aan niemand toezeggingen gedaan. Uit samenwerking groeit natuurlijk wel een verwachting. Dat begrijpen wij allemaal. Die verwachtingen zijn gegroeid vanaf het moment dat hier een motie is ingediend en er meegedacht werd over de uitwerking daarvan. De bestedingsvoorstellen komen terug naar de commissie. Bij de hier bekende voorstellen zitten er enkele die op heel korte termijn kansen bieden. Die wil ik graag in de commissie bespreken. Zij hebben

te maken met The Road to London. Het gaat om het verzorgen van trainingsfaciliteiten voor de Olympische Spelen in Londen in 2012. Brabant is in dezen bijzonder kansrijk en kan daarop slim insteken. In de commissie kunnen wij hiermee een start maken en samen kijken of een en ander voldoet aan de insteek die ons voor ogen staat.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voorzitter! De gedeputeerde verwijst naar het kaartje waarop inderdaad in het kader van het Olympisch Plan wordt aangegeven welke voorstellen er bekend zijn. Maar het is toch nog steeds een dynamisch proces? De gedeputeerde suggereert dat er een soort deadline is. Hoe dynamisch is dit kaartje eigenlijk?

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Dit kaartje is zeer dynamisch. Ik heb bewust gesproken over rijp en groen door elkaar. In de Memorie van Antwoord hebben wij geschreven dat er oorspronkelijk nog veel meer voorstellen zijn binnengekomen. Samen met de partners hebben wij die teruggebracht naar een reëler aantal. Er is geen sprake van sluiting van welke termijn dan ook. Ik heb in de commissie gezegd dat wat ons betreft dit plan loopt tot en met 2016. Waarschijnlijk komen er tot die datum nog voorstellen die wij nu nog niet kennen. Als wij die samen kansrijk vinden, nemen wij die mee.

De *voorzitter*: De gedeputeerde Van Vugt gaat in op het onderdeel Landschappen van Allure.

De heer *Van Vugt* (GS;VVD): Voorzitter! Ter geruststelling zeg ik tegen mevrouw Geeraedts dat het niet de bedoeling is om met Landschappen van Allure het bestaande beleid te intensiveren. Het gaat heel nadrukkelijk om het doen van een aantal grootschalige investeringen naast het bestaande beleid. Ik verwijs naar pagina 11 van het voorstel. Ik kan de Staten alleen maar adviseren om de uitwerking te toetsen op het feit dat het echt extra is op hetgeen anders normaal zou gebeuren. Het wordt helemaal extra als de Staten beginnen te pleiten voor het toevoegen van nog een landschap. Ik heb in eerste termijn al aangegeven dat dit op dit moment niet kan, dat dit leidt tot verwatering en

verdunding en dat het de zaak alleen maar magerder maakt. De heer Van Zeeland verwees naar het nieuwe bestuursakkoord. De heer Stalknecht merkte op dat er dan nieuw budget moet komen. Wij moeten afwachten, voorzitter, of de Staten met een nieuw landschap en met een nieuw budget zullen komen. Een nieuw bestuursakkoord zou daarvoor best een goed moment kunnen zijn. Het college van GS gaat echter niet over het nieuwe bestuursakkoord.

Mevrouw Verstappen heeft een amendement ingediend met criteria voor het beoordelen van nieuwe landschappen die worden voorgesteld. Toen dacht ik bij mijzelf: dat helpt ons vooruit. Maar laat ons de tekst van het amendement eens naast het besluit leggen. Het eerste punt van het besluit luidt: "Met deze voorstellen in te stemmen of met het proces, de projectinhoud en de financieringsconstructies." Het amendement haalt het onderdeel "de projectinhoud" eruit, terwijl dit het hart is van het voorliggende voorstel. Het is de bedoeling dat wij met deze drie landschappen aan de gang gaan.

Mevrouw *Verstappen* (PvdA): Voorzitter! Zoals de gedeputeerde zegt zijn die drie landschappen niet toevallig gekozen. Hij hoeft dus niet bevreesd te zijn als er goede criteria opgesteld worden. Nu de deur ook openstaat voor projectaanvragen van andere landschappen, is het wel handig om die goed in kaart te kunnen brengen.

De heer *Van Vugt* (GS;VVD): Ik ben het met mevrouw Verstappen eens. Vandaag ligt de keuze voor voor deze drie landschappen. Het is duidelijk gebleken dat daarvoor brede steun bestaat. Het amendement haalt het hart uit het voorstel en ik vind dat niet kunnen. Als mevrouw Verstappen nog een aantal slimme dingen weet te bedenken, bijvoorbeeld een meetlatje waaraan nieuwe landschappen getoetst kunnen worden, nemen wij die handreiking graag aan. Alles wat ons helpt, pakken wij aan. Maar dit amendement is onzuiver en ongericht. Ik wil aanvaarding dan ook ontraden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik vind het amendement niet onzuiver en ongericht. Het is heel erg gericht en sluit zuiver aan bij waarvoor ik hier vurig

heb gepleit. Het is echter niet in lijn met wat het college wil en het strookt niet met het feit dat er nu drie landschappen worden voorgesteld zonder dat daaraan criteria ten grondslag hebben gelegen. Maar goed, dit is ons amendement.

De *voorzitter*: Ik maak even van de gelegenheid gebruik om u te melden dat in de tekst van het amendement een feitelijke onjuistheid staat. Het amendement heeft betrekking op het ontwerpbesluit 79/10 E en niet op 79/10 B. Als u dat even wilt veranderen in de tekst, krijgen wij daar straks geen last meer van.

De heer *Van Zeeland* (SP): Ik heb even gewacht met interrumperen omdat ik wilde checken wat de PvdA-fractie precies gezegd heeft in het debat. Wat de meerderheid heeft uitgesproken – althans zo proefde ik dat in de interrupties – strookt niet helemaal met de opmerking van de gedeputeerde dat als de nieuwe Staten met een nieuw college besluiten om budget beschikbaar te stellen voor meer nieuwe landschappen, dit mogelijk is. Ik heb van de fracties van de PvdA en de VVD begrepen dat zij net als wij vinden dat als er projecten komen die buiten deze landschappen liggen en ook medegefinancierd worden door andere instanties, het college daar niet per definitie afwijzend tegenover zou moeten staan. Het uitgangspunt is deze drie landschappen, maar mochten er daarbuiten projectvoorstellen komen, dan vindt een meerderheid van deze Staten nu al dat die niet per se terzijde gelegd moeten worden. Dat is dus iets anders dan wachten tot na de verkiezing of de nieuwe Staten en een nieuw college meer budget vaststellen voor landschappen.

De heer *Van Vugt* (GS;VVD): Voorzitter! Als de Staten op welk moment dan ook komen met voorstellen voor een nieuw landschap, kunnen die altijd aan de orde komen. Het was de heer Van Zeeland zelf die op een gegeven moment het nieuwe bestuursakkoord noemde. Ik heb daarbij aangehaakt met mijn opmerking dat dit natuurlijk een moment is waarop het kan.

De heer *Van Zeeland* (SP): Nu lopen er twee dingen door elkaar. De tijden veranderen en in vier jaar

kunnen inzichten ook veranderen. Wanneer er vanuit de maatschappij, vanuit gemeenten, vanuit regio's etc. nieuwe voorstellen komen die niet vallen binnen het kader van deze drie landschappen maar wel passen in dezelfde visie, waarom zouden wij dan bij voorbaat "nee" zeggen? Volgens mij zei een meerderheid daar "ja" tegen.

De heer *Van Vugt* (GS;VVD): Voorzitter! Wij gaan met deze drie landschappen aan de gang. Als er uit de samenleving nadere voorstellen komen waarvan wij denken dat ze aansluiten bij het denkpatroon dat u hier vandaag lanceert, dan zullen wij er natuurlijk altijd voor zorgen dat het bij u op tafel komt.

Ik hoop dat ik voldoende helder heb gemaakt dat wij amendement A7 van de Partij voor de Dieren ontraden.

De *voorzitter*: Wij zijn nu toe aan besluitvorming over de voorliggende voorstellen, waarvan één met een amendement. Ik kijk even rond en stel vast dat men hiermee instemt.

In stemming komt Statenvoorstel 59/10 E.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voor.

De heer *Schouten* (SP): Tegen.

Voorzitter. Qua intentie kunnen we instemmen maar op onderdelen hebben we toch teveel bezwaren overgehouden en daarom stemmen we uiteindelijk toch tegen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voor.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voor.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA,

GroenLinks, de ChristenUnie, de PvdD en D66 voor dit voorstel hebben gestemd en die van de SP ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt Statenvoorstel 76/10 B.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voor.

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Tegen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voor.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voor.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA en D66 voor dit voorstel hebben gestemd en die van overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt Statenvoorstel 77/10 B.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voor.

Mevrouw *Kamphorst* (SP): Tegen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voor.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voor.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Tegen

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA en D66 voor dit voorstel hebben gestemd en die van

de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt Statenvoorstel 78/10 B.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voor.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voor.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voor.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat dit voorstel unaniem is aangenomen.

In stemming komt amendement A7.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Tegen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen. Wij zijn tevreden met de toezegging van gedeputeerde Van Vugt van zo-even.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Tegen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Tegen

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen omdat wij vinden dat dit het project niet moet ophouden. Wel moeten criteria worden ontwikkeld.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de SP, de VVD, de PvdA, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en D66 tegen dit amendement hebben gestemd en die van de PvdD ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt Statenvoorstel 79/10 E.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voor.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voor.

De heer *Stalknecht* (PvdA): Voor.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Voorzitter. Met de toezegging van de gedeputeerde dat er meer mogelijkheden zijn stemmen wij toch voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat dit voorstel unaniem is aangenomen.

Het lijkt mij goed nu een korte pauze in te lassen en wel tot tien voor vijf.

De vergadering wordt van 16.35 uur tot 16.50 uur geschorst.

De *voorzitter*: In de volgorde van de agenda is nu aan de orde:

Nummer 75/10

Partiële herziening structuurvisie ruimtelijke ordening

De *voorzitter*: Hierbij is alleen door mevrouw Verstappen het woord gevraagd. Zij heeft al aangekondigd met twee amendementen daarop te komen. Deze zijn ondertussen onder de nummers A8 en A9 aan u uitgedeeld via het digitale systeem

en waarschijnlijk ook al op papier.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik wil op twee punten een amendement indienen. Uit een oogpunt van volksgezondheid, zo staat onder 2.2.4, is vooral de interne bedrijfsvoering van belang. Die constatering komt uit een rapport van het RIVM (Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu). In dat rapport staat ook dat waar bedrijfsgrootte en veedichtheid toenemen, tevens een toename is te verwachten in het voorkomen en verspreiden van infectieziektes die van dieren op mensen kunnen worden overgedragen zoals influenza, salmonella en antibioticaresistentie, de zogenaamde zoönose. In dat rapport staat letterlijk: er is een duidelijk verband tussen bedrijfsgrootte en veedichtheid in een gebied en de insleep en het voorkomen van zoönose op een bedrijf. Er staat ook dat om insleep van micro-organismen te minimaliseren een toename van de bedrijfsgrootte gepaard zou moeten gaan met voldoende afstand tussen de bedrijven. U kunt er zelfs lezen dat volgens het RIVM de bedrijven minimaal 1-2 km van elkaar verwijderd zouden moeten zijn. Wij vinden het een beetje vreemd dat er maar een gedeelte uit gelicht is, terwijl de afstand tussen de bedrijven in dit voorstel niet wordt genoemd. Vandaar dat wij dit amendement indienen. Wij vragen er ook een toelichting op waarom slechts een gedeelte uit het RIVM-rapport wordt gehaald en het andere gedeelte niet. Wij begrijpen wel dat het praktisch op nogal wat problemen zal stuiten maar dat lijkt mij geen reden om gezondheidsadviezen in de wind te slaan.

Verder stellen wij een amendement voor op 3.3, multifunctioneel landelijk gebied, eerste alinea. Naast maatregelen op bedrijfsniveau, zo staat er nu, wordt gezien of ook de inrichting van het landelijk gebied hieraan bijdraagt. Wij stellen voor dat te veranderen in: naast maatregelen op bedrijfsniveau wordt ook acht geslagen op de inrichting van het landelijk gebied. Dat is dan conform de adviezen van het RIVM.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Verstappen en mw. Lestrade-Brouwer worden de volgende amendementen voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010,

kennis genomen hebbende van het ontwerpbesluit 75/10 B, Partiële herziening Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en bijlage 2 herziening SVRO,

overwegende dat:

- *de manier waarop het landelijk gebied wordt ingericht een wezenlijke rol speelt in het verminderen van volksgezondheidsrisico's door intensieve veehouderij;*
- *het RIVM adviezen heeft opgesteld voor de inrichting van het landelijk gebied;*

Besluiten:

- *paragraaf 3.3 pag. 7 van Bijlage 2 herziening SVRO, behorend bij ontwerpbesluit 75/10 B, als volgt te wijzigen:*

Naast maatregelen op bedrijfsniveau wordt, conform adviezen van het RIVM, ook acht geslagen op de inrichting van het landelijk gebied."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010,

kennis genomen hebbende van het ontwerpbesluit 75/10 B, Partiële herziening Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en bijlage 2 herziening SVRO,

overwegende dat:

- *voor het verminderen van volksgezondheidsrisico's naast interne bedrijfsvoering ook bedrijfsgrootte en afstand tussen bedrijven van belang zijn;*

Besluiten:

- *paragraaf 2.2.4 pag. 2 van Bijlage 2 herziening SVRO, behorend bij ontwerpbesluit 75/10 B, als volgt te wijzigen:*

Uit het oogpunt van volksgezondheid is daarbij vooral de interne bedrijfsvoering van belang, alsmede de schaalgrootte van een bedrijf en de afstand tussen bedrijven onderling."

De *voorzitter*: Deze amendementen maken onderdeel uit van de beraadslaging. Ze krijgen de nrs. A8 en A9.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Deze amendementen leiden tot een tekstwijziging in de structuurvisie. Wij hebben geprobeerd in zo helder en compact mogelijke bewoordingen aan te geven hoe wij op grond van de motie die destijds in de Staten is aangenomen de tekst van de structuurvisie wilden aanpassen. De opmerkingen van mevrouw

Verstappen zijn op zich wel relevant en sympathiek zoals dat dan in politieke termen heet, maar ik heb toch enige aarzeling om zomaar ja tegen deze amendementen te zeggen. Ik vind de passage in amendement A8 "conform adviezen van het RIVM ook acht geslagen op in de inrichting van het landelijk gebied" erg algemeen want het RIVM heeft heel veel adviezen uitgebracht ook al lang geleden en zal dat in de toekomst ook blijven doen. Ik vind het voorgestelde te algemeen om zo in de tekst van onze eigen structuurvisie op te nemen.

Amendement A9 heeft het over de schaalgrootte van het bedrijf en de afstand tussen bedrijven onderling. Wij hebben gemeend ten aanzien van de risicofactoren die een rol kunnen spelen bij de intensieve veehouderij waar het gaat om het onderzoek dat nu plaatsvindt de resultaten daarvan te moeten meenemen als het erom gaat te bepalen of er een verband is met onderlinge afstanden. De intentie wordt hier duidelijk aangegeven en ook het punt van de veedichtheid wordt expliciet in de structuurvisie genoemd. Naar mijn idee doet daarom het voorstel van het college recht aan het amendement dat destijds met bijna voltallige steun van de Staten is aan genomen.

Zeker amendement A8 zou ik willen ontraden. Amendement A9 is meer aan de orde als we zelf meer weten uit het gezondheidsonderzoek naar de relatie intensieve veehouderij en volksgezondheid.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): U heeft nog geen antwoord gegeven op mijn vraag waarom bepaalde adviezen ten aanzien van de intensieve veehouderij in de tekst worden opgenomen terwijl andere adviezen die ook klip en klaar zijn, niet worden opgenomen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): er zit enige balans in onze structuurvisie. Er zijn heel veel onderzoeken van het RIVM en ook andere onderzoeken naar gezondheid in verband met verkeerslawaaï en fijnstof. Ook hier hebben we in algemene zin de relatie tussen volksgezondheid en bijvoorbeeld verkeersinfrastructuur, spoorweglawaaï, industrieel lawaaï enzovoorts beschreven. In algemene termen hebben we geduïd dat de relatie met volksgezondheid belangrijk is voor de structuurvisie. Het zou suggereren dat we zo specifiek inzoomen op de

intensieve veehouderij dat ik meen dat we moeten aansluiten bij de balans in de tekst van de structuurvisie om die ook in dezelfde type bewoordingen aan te duiden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Kunt u het ermee eens zijn dat zoals het er nu staat, het heel algemeen is geformuleerd? Het is alleen een nieuwe toevoeging maar het blijft heel algemeen. Ik heb niet concreet kilometers genoemd en zo, dus er blijft enige ruimte.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Die kwestie van de afstand zit ook in het spoorweglawaaï en ook in de verkeersinfrastructuur. Daar gaat het in verband met allerlei gezondheidsaspecten ook om allerlei afstanden. Die zitten in de reguliere wet- en regelgeving opgenomen. Daar houden we bij de ruimtelijke ordening rekening mee. Wij hebben ook gezegd dat het een onderwerp is dat bij de ruimtelijke ordening en de structuurvisie moet meespelen, net zo goed als hier de volksgezondheid bij de landbouw een rol speelt.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik probeer te volgen wat de gedeputeerde zegt. Hij zegt eigenlijk dat het te specifiek ingaat op de intensieve veehouderij. In zijn eigen tekst zegt hij er ook al iets van. Volgens mij doet mevrouw Verstappen niet meer en niet minder dan in A9 heel kort en compact en daarmee flexibel genoeg een aantal verbijzonderingen toevoegen.

U ontraadt eigenlijk het meest amendement A8, terwijl ik mij afvraag wat daar nu mis mee is als onze eigen RIVM met een aantal zwaarwegende adviezen komt en dat leidt tot enkele woorden, namelijk dat we meer rekening moeten houden met het landelijk gebied. Ik zie daar helemaal geen kwaad in.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik zal u even een voorbeeld geven. Het RIVM rapport over de megastallen stelt dat de megastallen gezonder zijn dan niet megastallen. Als we dat er allemaal bij gaan betrekken krijgen we een heel lastige discussie. Volgens mij staat er duidelijk in waar het om gaat en de toevoegingen roepen nieuwe vragen op. We hebben de onderbouwing niet om het zo op te

kunnen schrijven.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Het gaat erom wat er in dit amendement staat. Hier staat dat acht geslagen dient te worden op de inrichting van het landelijk gebied. Dat lijkt mij voor de hand liggend. Ik kan me nog voorstellen dat u zegt het overbodig te vinden omdat u het al doet. Maar dat zegt u nu net niet. Ik vind beide amendementen een goede aanvulling op wat er al staat.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik zeg alleen dat als je dat tussenzinnetje “conform adviezen van het RIVM enzovoort” er tussen zet het zo algemeen is dat het kan leiden tot allerlei andere interpretaties. Bij het andere amendement heb ik gezegd dat er een beter moment is om er iets over te zeggen, namelijk wanneer we de relatie tussen volksgezondheid en intensieve veehouderij beter kennen vanuit het onderzoek. Dat zijn voor mij de twee redenen. Ik denk dat de bedoeling was van de motie van destijds: gezondheid is een belangrijk aspect en die moet ook in onze structuurvisie een belangrijke plaats krijgen. Daarvan hebben wij toen gezegd het er helemaal mee eens te zijn en het ook te gaan doen en zo hebben we het aangepast. Als u zegt op onderdelen nu ook verder te willen gaan dan kunnen we ook zeggen dat we op het gebied van verkeer verder moeten gaan en ook bij andere gezondheidsrelaties. Wij menen dat de relatie nu goed in de structuurvisie is opgenomen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik moet toch even reageren op de opmerking van de gedeputeerde dat megastallen gezonder zijn dan andere stallen. Dat kan ik nergens in een RIVM rapport concluderen. Als je de rapporten leest kun je wel concluderen dat als er megastallen zijn er extra veiligheid moet zijn ten aanzien van bedrijfsvoering. Tegelijkertijd schrijven ze in het rapport dat de bedrijfsvoering moeilijk zal zijn, temeer daar ze waarnemen dat er ongeschoold personeel rondloopt terwijl het personeel eigenlijk heel deskundig geschoold zou moeten zijn. Het is dus klinkklare onzin wat u zegt.

De *voorzitter*: Ik wil nu toch met u welnemen dit debat even stoppen. Er zijn misschien andere gelegenheden waarbij we die rapporten meer

precies kunnen duiden en kunnen bediscussiëren. Ik wijs er in algemene zin op dat het nuttig is als we verordeningen vaststellen, dat ze precies zijn. Het zijn niet zomaar teksten; het zijn teksten met rechtsgevolgen.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Bij interruptie, het gaat hier om de structuurvisie, niet om de verordening.

De *voorzitter*: Excuus.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik wil toch nog even ingaan op de laatste zinnen van mevrouw Verstappen. Ik heb gerefereerd aan RIVM onderzoeken die twee jaar geleden naar de Tweede Kamer zijn gestuurd. Dat zijn onderzoeken naar megastallen door een aantal instanties, waaronder het RIVM, Alterra en nog een aantal andere. Ik moet gelet op deze referentie de kwalificatie klinkklare onzin dus afwijzen.

De *voorzitter*: Ik moet het debat hierover nu stoppen, ook gelet op de tijd. Ik let ook op het algemeen belang, in de wetenschap dat dit onderwerp in dit huis nog eens zal terugkomen. Overigens, ook bij visies geldt dat teksten precies moeten zijn omdat ze gevolgen kunnen hebben.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Ook wij vinden de amendementen die mevrouw Verstappen voorstelt, eigenlijk heel sympathiek, omdat haar intentie is risico's voor de volksgezondheid verminderen. Wij zullen de amendementen echter niet steunen omdat wij de betreffende adviezen waar zij naar verwijst niet bij de hand hebben, we hebben ze ook niet als onderlegger en ik ken ze ook niet uit mijn hoofd. Ik wil er wel secuur in zijn. Wij willen ook heel graag het gezondheidsonderzoek afwachten voordat wij tot aanpassing van de structuurvisie overgaan.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Daar wil ik toch even op ingaan. Het gezondheidsaspect heeft hier zo fel in de aandacht gestaan dat het echt op onbegrip stuit als u zegt niet op de hoogte te zijn van wat in de rapporten staat.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Uit mijn uitgebreide interrupties zal duidelijk zijn dat onze fractie beide amendementen sympathiek vindt en ze dus zal steunen. We kunnen wel zeggen dat we nog van alles moeten afwachten maar bijvoorbeeld uit de besluitvorming hier over de geitenhouderijen is heel erg duidelijk naar voren gekomen dat de schaalgrootte en met name de afstand wel degelijk een onderkend punt zijn. Het gaat alleen nog over welke afstand. Dat zal in algemene zin worden toegevoegd aan het provinciaal belang in de structuurvisie leek mij eigenlijk een hamerstuk. Ik ben mevrouw Verstappen er wel dankbaar voor dat zij nog aan heeft gedacht. Wij gaan dus al volop ja zeggen.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Ik wil even kort en reageren op wat mevrouw Verstappen zei. De adviezen van de RIVM hebben we destijds in het kader van het megastallendebat allemaal gelezen. Met een groot gedeelte van de fractie heb ik die gedeeld, maar het is zo lastig als je op het laatste moment twee van dit soort amendementen onder je neus krijgt die u niet eerder heeft aangekondigd. Als u dan vertelt dat de gedeputeerde selectief heeft gewinkeld in de teksten, wil ik ook graag de onderbouwing hebben. Dan wil ik de teksten erbij hebben om zelf te kunnen constateren of er selectief gewinkeld is. Die heb ik niet en ik ga niet zomaar met zo'n amendement mee. Ik heb ook nog een derde argument en dat heb ik u ook genoemd.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Als u dat gezondheidsaspect echt belangrijk vindt, kunt u even schorsing vragen en het in de rapporten nakijken. Ze zijn zo op internet te vinden.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Ik vind dat degene die dit soort amendementen aanlevert echt even de onderbouwing erbij moet geven.

De heer *Arkes* (PvdA): Wat lastig is bij dit amendement is niet de sympathie voor volksgezondheid want die hebben we allemaal, maar de selectiviteit van het advies van de RIVM en ook het volledig overgeleverd zijn aan die adviezen. Dit is eigenlijk een vraag aan de heer Zeegers. Wat hier

wordt gezegd is dat wij acht gaan slaan op de inrichting van het landelijk gebied conform die adviezen. Wat die adviezen ook zijn – ze kunnen veranderen – ons besluit is dat als het RIVM met een nieuw rapport komt wij het advies per definitie gaan overnemen.

De *voorzitter*: Dit voorstel is in de commissie geweest. Ook gelet op de tijd wil ik zeggen dat er amper ruimte is geweest om de besluitvorming over dit voorstel voor te bereiden. Ik sta de heer Zeegers en mevrouw Verstappen nog toe iets te zeggen en dan breng ik eerst de amendementen en dan het voorstel in stemming. Bij de stemverklaringen kunt u dan nog wel aangeven wat u erover kwijt wilt. Anders krijgen we echt slordige besluitvorming.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Wat ik nog tegen de heer Arkes wilde zeggen is dat hier niet staat conform alle adviezen van de RIVM en dat het bovendien tussen komma's staat. Dat betekent dat het concreet over deze kwestie gaat en niets anders. Ik snap dus die angst niet.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik vind het fijn dat iedereen de amendementen sympathiek vindt en daarom is het des te treuriger dat er wederom niets ondernomen wordt. Wat je hier ziet is symptomatisch. Je ziet dat bepaalde zaken worden overgenomen, bijvoorbeeld maatregelen op het rijksniveau, want die kunnen ook genomen worden. Dat is een advies van bijvoorbeeld het RIVM. Er zijn andere adviezen van het RIVM die ook keihard zijn en die niet worden overgenomen omdat ze ons voor enorme praktische problemen stellen. Ik vind dat wij dat met elkaar onder ogen moeten zien en het niet weer onder de mat moeten vegen en er zomaar een dingetje eruit moeten pakken omdat je daar toevallig wat aan kunnen doen. De rest staat er dan ook wel maar we doen dan maar net alsof die er niet staat.

De *voorzitter*: We gaan nu eerst stemmen over amendement A8. Ik stel vast dat mevrouw Lestrade de vergadering heeft verlaten.

In stemming komt amendement A8.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen. Ook willen eerst het onderzoek afwachten voordat we op dit pad verder maatregelen willen nemen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA en de ChristenUnie-SGP tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A9.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD en de PvdA tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor zodat het is verworpen.

In stemming komt Statenvoorstel 75/10.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Voorzitter. Op bepaalde terreinen vinden we dit voorstel wel te selectief en te beperkt.

De *voorzitter*: Ik constateer dat dit voorstel unaniem is aangenomen.

Nummer 82/10

Wijziging van de verordening ruimte 1^e fase Noord-Brabant intensieve veehouderij

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Ik heb een klein probleem met dit voorstel want het gaat om vier unieke lopende zaken. De gedeputeerde weet dat wij in de commissie over drie ervan een positief advies hebben gegeven. Wij hebben de gedeputeerde gevraagd de vierde terug te nemen om nadere gegevens terug te koppelen met de gemeenten. Ik heb erg veel stukken over de mail toegezonden gekregen maar ik heb daarin geen reactie hierop aangetroffen. Misschien is het mogelijk dat de gedeputeerde daar eerst even op ingaat. Dan kunnen wij daarna onze conclusies trekken.

De *voorzitter*: Ik wil de gedeputeerde daartoe graag gelegenheid geven. Geldt het ook voor andere fracties?

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Het kan toch ook gewoon in zijn eerste termijn?

De *voorzitter*: Mevrouw Kerkhof wekt de suggestie dat zij haar eerste termijn pas kan afmaken na het antwoord van de gedeputeerde. Zullen we toch maar even de volgorde aanhouden?

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Dat is ook goed maar

dan moet ik nu een voorbehoud maken want ik heb het niet teruggekoppeld gekregen.

De *voorzitter*: Dan doen wij het keurig in twee termijnen.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Op 19 maart gebeurde er iets bijzonders in deze zaal. Heel veel mensen, ook in deze zaal, hadden het gevoel dat we een daad hebben gesteld. We hebben een trend gebroken en we gaan vanaf nu de goede kant op met gezonde en duurzame landbouw. Dat gevoel leefde niet alleen in deze zaal maar ook daarbuiten en we hebben het ook voor een belangrijk deel te danken aan het burgerinitiatief dat we toen die belangrijke besluiten hebben genomen. Als dan kort daarna van meerdere kanten wordt beknipt op dat mooie resultaat en keer op keer uitzonderingen worden gemaakt, is het heel erg logisch dat de betrokkenen zich belazerd voelen. Dat gevoel leeft buiten en gelukkig ook in deze zaal bij heel veel mensen. Dat merk je bij het commissiebesluit, dat merk je aan reacties die binnenkomen via de mail of mondeling of anderszins. Dat gaan we dadelijk ook merken bij een aantal amendementen die naar ik sterk vermoed zullen worden ingediend. Van een weet ik het zeker.

Voorzitter. Het zit niet goed. Misschien heeft het ook te maken met de complexe aard van dit debat. Politici gaan in op de vraag wat je wilt of wat je niet wilt. Juristen en ingenieurs gaan in op de vraag wat er kan en wat er niet kan. Juist in dit debat loopt dat door elkaar en dat werkt vertroebelend. U mag van mij weten, ik ben geen jurist en ik ben ook geen ingenieur, ik probeer politicus te zijn. Dus is de vraag: wat willen wij eigenlijk. Wat wij willen is dat het resultaat van 19 maart zo ongeschonden mogelijk uitgevoerd wordt. Wij moeten nu twee zaken beoordelen. De eerste is de definitie van lopende zaken en de andere betreft de vier unieke gevallen. De VVD is al zo meteen mede namens ons meteen amendement komen over een strakkere definiëring van lopende zaken. Die worden daarmee scherper beoordeeld en dat vinden wij een prima zaak.

Over de vier unieke gevallen is veel te doen geweest en is nog veel te doen tot bij wijze van spreken 10

minuten geleden. Onze positie op dit moment is dat wij met heel veel twijfel akkoord kunnen gaan met geval nummer één, Woensdrecht. Voor de gevallen 2, 3 en 4, Geertruidenberg, Etten-Leur en Grave of Gassel, geldt dat we daarmee niet akkoord kunnen gaan. Geertruidenberg kan wellicht veel beter worden opgelost met een bestaande locatie. Dan hoeft je niet aan nieuwvestiging te doen. Over de gevallen Etten-Leur en Grave wil ik graag iets zeggen naar aanleiding van de reactie van GS op de zienswijzen die zijn binnengekomen. De reactie van GS deed mij heel sterk denken aan de houding van Pontius Pilatus. GS wassen de handen in onschuld en laten de problemen over aan het oordeelsvermogen van gemeenten. Gemeenten moeten de afwegingen maken over de zienswijzen. Wij willen die ontwikkelingen niet en onderschrijven de zienswijzen van de indieners volledig. Zij komen met een overtuigend verhaal. Ik stel daarom in een kort amendement voor de unieke gevallen 2, 3 en 4 uit het voorstel te schrappen. Waarom wil ik dat zo kort houden? Op 19 maart is er iets bijzonders gebeurd. Wij hadden allemaal het sterke gevoel dat dit noodzakelijk was en dat het moest gebeuren. Voor mensen die niet meer weten wat een gevoel voor noodzaak is: sense of urgency. Dat gevoel bestaat nog steeds bij veel mensen. Ik roep iedereen in deze zaal op om daaraan vast te houden en dit amendement plus het nog door de VVD in te dienen amendement te steunen.

De *voorzitter*: Door het lid Zeegers wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010;

kennis genomen hebbend van voorstel 82/10: Wijziging van de Verordening ruimte fase 1 Noord-Brabant intensieve veehouderij;

besluiten in artikel 3.3.8 van de wijzigingsregel Verordening Ruimte fase 1 Noord-Brabant intensieve veehouderij de volgende passages te schrappen:

- 2. Nieuwvestiging ...1,5 ha.*
- 3. Uitbreiding bouwblok.....toegestaan;*
- 4. Bouwen stal toegestaan."*

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A10.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! Voor ons ligt een voorstel om de Verordening ruimte te wijzigen om een aantal verplaatsingen van bedrijven met intensieve veehouderij te laten doorgaan. Het gaat om vier lopende unieke zaken waarvoor gemeenten onze medewerking hebben gevraagd.

Ik begin bij Woensdrecht. Wij zijn steeds kritisch geweest over deze locatie. Inmiddels hebben wij meer informatie gekregen. Dat heeft ertoe geleid dat wij positief staan tegenover deze locatie.

Bij de locatie Geertruidenberg hebben wij wel een aantal opmerkingen. Het gaat hier om een relatief klein bedrijf en wij zijn van mening dat dit beslist verplaatst kan worden naar een bestaande locatie, zeker in deze tijd waarin verschillende locaties te koop zijn. Bovendien heeft de betreffende ondernemer nog geen concrete plannen voor een nieuwe locatie. Wij maken hier dus een voorbehoud en horen ook graag de mening van de andere fracties voordat wij ons definitieve standpunt bepalen.

Ik sluit mij aan bij de vraag van mevrouw Kerkhof over Etten-Leur. Ik neem aan dat de gedeputeerde die vraag zal beantwoorden.

Wij kunnen akkoord gaan met het voorstel voor het pluimveebedrijf in Gassel omdat daar lang vóór 19 maart concrete toezeggingen gedaan zijn. Hier wordt naar onze mening voldaan aan de criteria die gelden voor lopende zaken.

Voorzitter. De hele zomer hebben wij kritische opmerkingen gemaakt over het begrip lopende zaken. Wij hebben in de commissie vragen gesteld en verschillende keren aan de gedeputeerde gevraagd om met criteria te komen. De rechtbank in 's-Hertogenbosch heeft bij de beoordeling van een van de eerste lopende zaken te weten de Handelsesteeg in Gemert, getwijfeld aan de verbindendheid van de verordening, met name omdat het begrip "lopende zaken" door de provincie niet nader omschreven is. Dat maakt de overgangsregeling onvoldoende rechtszeker. Dat is de aanleiding geweest voor het feit dat de VVD samen met de SP, de PvdA en de ChristenUnie-SGP op 1 oktober 2010 een motie vreemd aan de orde van de dag heeft ingediend. Omdat het college weigerde criteria voor lopende zaken te formuleren, hebben wij dat zelf gedaan. GS hebben toegezegd

om de strekking van deze motie in een verordening op te nemen. Dat was de reden waarom wij die motie toen hebben ingetrokken.

Wat zien wij nu? In het voorstel van GS is een zodanig ruime regeling opgenomen dat de deur voor de lopende zaken wordt opengezet. Deze regeling doet geen recht aan onze motie. Wat is gerechtvaardigd vertrouwen? Wat wordt bedoeld met document? Dat kan een e-mail zijn. Is het controlebaar? Waarom kunnen GS gerechtvaardigd vertrouwen hebben gewekt terwijl de planologische procedure een zaak van het gemeentebestuur is? Het gemeentebestuur beslist en niet GS. Wij hebben daarom samen met de fracties van de SP, de PvdA en de ChristenUnie-SGP een amendement voorbereid waarin in lijn met de motie van 1 oktober 2010 de criteria geformuleerd worden waaraan o.i. een lopende zaak moet voldoen. Daarmee scheppen wij voor alle agrariërs, burgers en bedrijven in Brabant de zolang verwachte duidelijkheid. Daarmee doen wij recht aan wat wij samen afgesproken hebben op die gedenkwaardige 19 maart 2010.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! De heer Van der Burgt geeft aan bang te zijn dat het aantal lopende zaken onbegrensd wordt. Kan hij dat eens onderbouwen? Ik heb daarvoor namelijk helemaal geen aanwijzingen gevonden.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Op 23 april hebben wij een voorlopige lijst gekregen waarop die vier unieke zaken stonden plus 38 lopende zaken verplaatsters. Tijdens de laatste commissievergadering hebben wij een lijst gekregen waarop er inmiddels 52 of 54 lopende zaken verplaatsters staan.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Heeft de heer Van der Burgt dat schema goed bestudeerd? Mij is op datzelfde schema opgevallen dat het aanvankelijke aantal ongeveer 90 was en nu nog maar ongeveer 60. Met andere woorden: het aantal is juist afgenomen. De heer Van der Burgt suggereert echter dat het uit de hand gaat lopen maar de feiten laten iets anders zien.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Mevrouw Kerkhof

haalt twee zaken door elkaar. Het getal 90 werd genoemd bij de autonome uitbreidingen, dus uitbreidingen van bestaande bedrijven. Op 1 oktober hebben wij vastgesteld dat daarvoor geen regeling was en wij vonden het terecht dat die er wel zou komen.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Die bedoelde ik niet, ik verwees naar de lopende zaken.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Het getal 90 slaat bij mijn weten op de autonome uitbreidingen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Is de heer Van den Burgt het met mij eens dat ook al worden de criteria voor de autonome verplaatsters aangescherpt, het nog een verruiming betekent ten opzichte van wat wij in maart met elkaar hebben afgesproken?

De heer *Van der Burgt* (VVD): Wij hebben gemerkt dat er niets geregeld was voor de autonome uitbreidingen. Dat is niet terecht ten opzichte van diegenen die voor 19 maart een aanvraag hadden liggen c.q. toezeggingen hebben gekregen. Wij hebben het expliciet op deze manier verwoord omdat wij tegemoet wilden komen aan de mensen die daadwerkelijk afspraken met de gemeenten hadden gemaakt c.q. toezeggingen hadden gekregen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De heer Van den Burgt geeft dus toe dat het een verruiming is ten opzichte van hetgeen wij met de burgers op 19 maart hebben afgesproken, ook als er sprake is van scherpere criteria?

De heer *Van der Burgt* (VVD): Ik zie het niet als een verruiming. Een betrouwbare overheid moet zich aan haar afspraken houden.

De *voorzitter*: Door de leden Van der Burgt, Wagemakers, Zeegers en Vreugdenhil wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010, kennis genomen hebbende van het Statenvoorstel 82/10

betreffende aanpassing van de Verordening ruimte Noord-Brabant fase 1;

constaterende dat:

- *in de wijzigingregeling Verordening ruimte Noord-Brabant fase 1 in artikel 3.3.6 een tijdelijke regeling is opgenomen voor het verlenen van ontheffingen voor lopende zaken in het kader van verplaatsingen van intensieve veehouderijen;*
- *in de wijzigingregeling Verordening ruimte Noord-Brabant fase 1 in artikel 3.3.9 een tijdelijke regeling is opgenomen voor ontheffingen van lopende zaken in het kader van uitbreidingen van intensieve veehouderijen op bestaande locaties;*

overwegende dat:

- *de strekking van deze regelingen niet overeenkomt met de motie Vreemd aan de orde van de dag van 1-10-2010 en de toezeggingen ter zake van het college van GS;*
- besluiten de navolgende artikelen in het Statenvoorstel als volgt te amenderen:*

- *artikel 3.3.6 lid 2 sub a:*

Indien het vigerende bestemmingsplan ertoe strekt verplaatsing van een intensieve veehouderij mogelijk te maken en reeds vóór 20 maart 2010 voldoende concrete initiatieven waren ontplooid met het oog op de verplaatsing van een intensieve veehouderij, en

- *artikel 3.3.6 lid 4:*

Van een van vóór 20 maart 2010 daterend concreet initiatief tot verplaatsing van een intensieve veehouderij als bedoeld in het tweede lid onder a is sprake, indien vóór 20 maart 2010 het gerechtvaardigde vertrouwen is gewekt dat planologische medewerking aan deze verplaatsing zal worden verleend. Gerechtvaardigd vertrouwen kan slechts worden aangenomen voor zover sprake is van een vóór 20 maart 2010 ingediende schriftelijke aanvraag tot verplaatsing van een intensieve veehouderij naar een concrete locatie en waarvan het college van burgemeester en wethouders c.q. de raad dan wel een daartoe krachtens een vóór 20 maart 2010 genomen mandaat besluit bevoegde ambtenaar schriftelijk te kennen heeft gegeven hieraan zijn medewerking te verlenen;

bovendien moet voldaan worden aan het bepaalde in artikel 3.3.5 vijfde lid onder a en c.

- *artikel 3.3.9 lid 2 sub a*

Indien het vigerende bestemmingsplan ertoe strekt een uitbreiding van een intensieve veehouderij mogelijk te maken en reeds vóór 20 maart 2010 voldoende concrete initiatieven waren ontplooid met het oog op de uitbreiding

van een intensieve veehouderij;

- artikel 3.3.9 lid 3

Van een van vóór 20 maart 2010 daterend concreet initiatief tot uitbreiding van een intensieve veehouderij als bedoeld in het tweede lid onder a is sprake indien vóór 20 maart 2010 het gerechtvaardigde vertrouwen is gewekt dat planologische medewerking aan deze uitbreiding zal worden verleend. Gerechtvaardigd vertrouwen kan slechts worden aangenomen voor zover sprake is van een vóór 20 maart 2010 ingediende schriftelijke aanvraag tot uitbreiding van een intensieve veehouderij en waarvan het college van burgemeester en wethouders c.q. de raad dan wel een daartoe krachtens een vóór 20 maart 2010 genomen mandaatbesluit bevoegde ambtenaar schriftelijk te kennen heeft gegeven daaraan zijn medewerking te verlenen.

Bovendien moet worden voldaan aan:

- a. het bepaalde in artikel 3.3.4 tweede lid ten aanzien van de duurzame locatie in verwevingsgebied;*
- b. het bepaalde in artikel 3.3.5 vijfde lid ten aanzien van landbouwontwikkelingsgebied."*

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A11.

Het woord is aan de heer Wagemakers van de fractie van de PvdA.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Het voorliggende stuk gaat over een aantal zaken: lopende zaken, vier bijzondere zaken en twee amendementen. Zoals de heer Zeegers zojuist uitgebreid heeft aangegeven, hebben wij hier vanaf 19 maart gesproken over de lopende zaken. Op 19 maart hebben wij paal en perk gesteld aan de intensieve veehouderij. In de commissievergaderingen van april en mei en in de Statenvergaderingen van 9 juli en 1 oktober zijn wij hierop uitgebreid ingegaan en nu spreken wij er weer over. Wij komen er nooit helemaal achter of het aantal lopende zaken klopt of niet en of het mis is of niet, maar wij weten wel dat men zich in de provincie ongerust maakt. Of dat terecht is of niet, daar komen wij ook niet achter, maar wij weten zeker dat het niet klopt. Het moge duidelijk zijn dat wij met het ingediende amendement ruimte willen geven aan lopende zaken maar ook dat wij deze willen beperken. Het wordt tijd dat dit gebeurt. In Brabant is er immers wel iets aan de hand. Op 19

maart hebben wij gezegd: tot zo ver gaan wij! Gelijktijdig hebben wij geconstateerd dat er nog een aantal mensen stond te wachten en dat die gefaciliteerd moesten worden. Wij hebben toen ook gezegd dat nieuwe aanvragen niet meer mee mochten doen. Wij hebben geprobeerd dit te verwoorden in dit amendement. Het gaat erom dat iedereen in Brabant weet: tot hier en niet verder; die wel en die niet!

Wij zien echter ook dat er op gemeentelijk niveau wel iets aan de hand is. Er zijn na maart nog bestemmingsplannen vastgesteld waarin bouwblokken in de verwevingsgebieden groter zijn dan 1,5 ha en dat wordt dan een lopende zaak genoemd. Dat is interessant! Het gaat om een oude aanvraag en om een nieuw bestemmingsplan. De Raad van State zal er werk aan hebben!

Wij zien ook een verandering in de cultuur van planvorming binnen en met de bouwblokken. Men heeft ontdekt dat wanneer een bouwblok groter is dan 1,5 ha, 1,5 ha verspreid uitgezet kunnen worden. Met een nieuw woord heet dat: verandering van de intensieve veehouderijvormen. Het gevolg daarvan is dat wellicht in de toekomst vergroting van het bouwoppervlak kan plaatsvinden. Een van de gevolgen die wij nu al zien is dat de aanvullende maatregelen voor wegen, groenvoorziening, landschappelijke inplanting en het plaatsen van luchtwassers en dergelijke die inclusief waren, nu exclusief worden. Het groeit dus.

Voorzitter. Eerst moeten de lopende zaken vastgesteld worden. Wij zullen straks een schorsing vragen om te bekijken of wij een vervolgamendement zullen indienen. Het mag niet zo zijn dat men in de provincie het gevoel heeft dat niet gebeurt wat wij hier op 19 maart hebben vastgesteld. Dat zou jammer zijn en niet goed.

Voorzitter. Ik kom nu bij de vier unieke zaken. De zaak Woensdrecht steunen wij. Het is heel goed voor de Brabantse Wal dat dit bedrijf daar weggaat. Inzake Etten-Leur sluiten wij ons aan bij de vragen van de fracties van het CDA en de VVD. De gedeputeerde heeft een nadere verklaring toegezegd over hoe het daar precies zit. Vooralsnog kunnen wij onze steun niet geven aan Geertruidenberg. Het is zo klein en zo onduidelijk. De locatie in Gassel is te groot, te breed en te hoog.

Iedereen is het daarover eens. Als wij hier ja zeggen, zeggen wij ja tegen te groot, te breed en te hoog. De Staten zouden een daad moeten stellen door nee te zeggen. Het kost ons een heleboel geld. Is het niet beter om dat geld aan te wenden om te stoppen met Gassel?

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Martens van de fractie van GroenLinks.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Er ligt een wijziging van de verordening voor op drie punten: vier unieke lopende zaken, criteria voor de huidige lopende zaken en toevoeging van een nieuwe categorie lopende zaken.

Het is vreemd dat in een verordening die algemeen geldend zou moeten zijn, vier aparte zaken benoemd worden. Los daarvan, als wij kijken naar de plek waar die gevallen vandaan komen, zouden wij kunnen begrijpen dat zij niet op de goede plaats zitten. Wij kijken echter naar de plekken waar zij naar toe willen gaan en kunnen daaraan geen goedkeuring geven. Nieuwvestiging op nieuwe grond is voor onze fractie niet meer aan de orde. Wij komen daarop volgende week ook terug bij de bespreking van de verordening. Het argument van het college is dat er geen vrijkomende agrarische bebouwing binnen een straal van 10 km beschikbaar is. Dat criterium hebben wij lang geleden in deze Staten afgesproken en is niet meer van deze tijd. Jaarlijks stoppen tientallen boeren en er komen veel agrarische bedrijfslocaties vrij. Het afstands-criterium van 10 km kan volgens ons vervallen en moet niet meer gehanteerd worden bij de hervestigingscriteria. Zelfs als gekozen wordt voor een bestaande locatie, moet die voldoen aan een heleboel eisen en een duurzame locatie zijn. Wij hebben in deze Staten vaak gebakkeleid over de vraag wat een duurzame locatie is. In onze visie zijn de vier hier voorgestelde locaties niet duurzaam en kunnen wij derhalve daarmee niet instemmen.

Op 19 maart hebben wij een daadkrachtig besluit genomen. Uiteraard moeten wij een betrouwbare partner zijn en een aantal zaken als lopende zaken beschouwen. Dat is prima. Wij hebben echter op 19 maart geen strakke definitie gegeven van lopende zaken. Ik ben blij dat er nu een amendement voorligt waarin een en ander duidelijker

wordt. Of het totale voorstel daarvan sterker wordt, zullen wij bekijken als over alle amendementen gestemd is.

Wij maken een voorbehoud bij de derde aanpassing van de verordening: de autonome uitbreiders. Het kan toch niet zo zijn dat wij hier op 19 maart een daadkrachtig besluit nemen, dat vervolgens tot drie keer toe aanpassen en het eigenlijk helemaal onderuithalen. Deze autonome uitbreiders zitten op dit moment in verwevingsgebieden, soms zelfs in extensiveringsgebieden. Het kan toch niet zijn dat die bedrijven groter worden dan wij op 19 maart besloten hebben. Dat druist in tegen alles waarvoor wij staan. Ik hoop ook dat de kiezers daarin op 2 maart een duidelijke keuze maken. Wij hebben samen met de Partij van de Dieren een amendement gemaakt om autonome uitbreiders niet meer als een lopende zaak te beschouwen en uit het voorliggende wijzigingsvoorstel te schrappen.

De *voorzitter*: Door de leden Martens en mw. Verstappen wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 december 2010, behandelend de Wijziging van de verordening Ruimte fase 1 (Statenvoorstel 82/10); overwegende dat:

- *als uitzondering op de besluiten op 19 maart 2010 in het kader van het Burgerinitiatief Megastallen Nee er een categorie lopende zaken is benoemd;*
- *in het voorliggende voorstel er een tweede categorie lopende zaken (autonome uitbreiders) wordt benoemd;*
- *als gevolg hiervan op nog meer plekken in Brabant ontwikkelingen plaatsvinden die in strijd zijn met de besluiten die Provinciale Staten hebben genomen op 19 maart;*
- *hiermee de besluiten van 19 maart nog meer teniet worden gedaan;*

besluiten:

- *in het voorliggende wijzigingsvoorstel te schrappen het onderdeel C. (toevoeging art. 3.3.9)."*

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A12.

Het woord is nu aan de heer Vreugdenhil van de fractie van de ChristenUnie-SGP.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Wij bespreken hier wederom met elkaar de lopende zaken. Wij hebben op 19 maart een heel duidelijk besluit genomen. Wij staan voor dat besluit en volgens mij staat een meerderheid van de Staten al sinds 19 maart voor dat besluit. Toch wordt er steeds gezegd dat het heel complex is. Ik ben van mening dat het complex gemaakt wordt en heb wel eens het gevoel dat het expres complex gemaakt wordt. Het verbaast mij ook ten eerste dat het nu voorliggende voorstel van het college een passage bevat dat ook een gerechtvaardigd vertrouwen door het college van GS gewekt een mogelijkheid was om tot een lopende zaak te besluiten. Dat roept bij mij meer vragen op dan antwoorden. Daarom ben ik heel blij met de vasthoudendheid van de fractie van de VVD en andere fracties om in een amendement klip en klaar vast te leggen hoe de Staten van Brabant een lopende zaak willen beoordelen. Wij willen een betrouwbare overheid zijn en reëel gewekt vertrouwen belonen, maar zaken die blijkbaar buiten de normale RO-procedures om zijn gelopen, willen wij niet tot lopende zaken rekenen. Dat blijkt ook duidelijk uit het amendement van de VVD dat wij mee-ondertekend hebben.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! De heer Vreugdenhil spreekt over betrouwbaarheid en over 19 maart. Door de autonome gevallen erbij te nemen, is er sprake van een uitbreiding van hetgeen op 19 maart besloten is. Hoe wil hij dat verklaren aan de burgers?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Volgens dezelfde lijn als wij de lopende zaken zien. Er zijn besluiten genomen. Die staan en besluiten die tot 19 maart genomen zijn, willen wij honoreren maar besluiten die daarna genomen zijn niet meer. Volgens mij is dat klip en klaar en kunnen gemeenten dat in een keer begrijpen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Is de heer Vreugdenhil het met mij eens dat de autonome gevallen daar op 19 maart buiten vielen en dat nu o.a. door het toedoen van zijn fractie een aantal autonome gevallen er wel binnen vallen? Hoe wil hij dat uitleggen aan de burgers?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Mevrouw Verstappen, die autonome gevallen komen anders toch wel op het bordje van de provincie terecht via de rechter omdat ik denk dat er sprake is van bepaalde rechten. Wij kiezen niet voor uitkoop en vergoeden van de schade. Het is een afweging die wij maken. Op 19 maart hebben wij een zo scherp en helder mogelijk voorbereidingsbesluit genomen. Iedereen weet waaraan hij toe is.

Van de vier unieke gevallen zullen wij alleen Woensdrecht honoreren. De andere willen wij niet laten doorgaan.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik heb eigenlijk een interruptie voor mevrouw Verstappen. Het amendement van de VVD is erop gericht dat wat er ligt beter wordt. Daar moet je het op beoordelen en niet op dingen waarover het amendement niet gaat. Er ligt een amendement voor dat de definitie veel scherper maakt. Dat is de essentie.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik hamer steeds op het feit dat de SP samen met een aantal andere fracties ervoor gezorgd hebben dat wij nu ook de autonome gevallen moeten gaan beoordelen. Het is gewoon een centenkwestie. Op 19 maart hebben wij gezegd dat de autonome gevallen erbuiten vallen en nu vallen een aantal erbinnen omdat wij anders met rechtszaken te maken krijgen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik denk dat mevrouw Verstappen niet helemaal een juiste voorstelling van de gang van zaken geeft. Op 19 maart hebben wij een besluit genomen, maar we zijn gewoon vergeten om daarbij een aantal zaken te regelen. Wat de heer Vreugdenhil zegt, is volkomen terecht. Als wij dat niet regelen, dan komen wij voor de rechter en moeten het of alsnog regelen of wij moeten betalen. Het is dus niet zo dat wij een verkeerd besluit hebben genomen op 19 maart, maar het besluit was onvolledig. Als wij het beleid wijzigen – en dat hebben wij ingrijpend gedaan – dan hebben wij rekening te houden met lopende zaken. Of dat verplaatsers zijn of autonome uitbreiders, in beide gevallen hebben wij dat te doen. Mevrouw Verstappen kan niet zeggen dat wij nu omdat wij dat vergeten zijn, aan dat besluit zitten te knabbelen. Nee, wij corrigeren dat

besluit omdat het moet.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik begrijp dat mevrouw Geeraedts en anderen het besluit corrigeren. Wij waren blij met het oorspronkelijke besluit. Wij vinden dat volksgezondheid geld mag kosten, niet alleen in Brabant maar ook landelijk, om de bestaande problemen op te lossen. Elke stal erbij is een probleem erbij.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Mevrouw Verstappen mag en moet niet vergeten dat als wij hier ingrijpen in een ongewenste ontwikkeling in de intensieve veehouderij dat wij niet van de ene dag op de andere kunnen zeggen: jullie moeten allemaal stoppen. Dat is immoreel, dat mag niet. Wij hebben gezegd vanaf 19 maart geen nieuwe zaken meer, maar de reeds aangemelde zaken komen nog aan de orde. Wij hebben het college vanaf 19 maart gevraagd ons de lopende zaken aan te geven. Ik herhaal: mevrouw Geeraedts heeft hierom met een twee octaven hogere stem gevraagd. Wij hebben dat echter nog steeds niet goed onder controle en vandaar dit amendement.

De *voorzitter*: Mevrouw Verstappen heeft het woord voor haar termijn.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Als ik dit allemaal zo hoor, meen ik dat het belangrijk is een sense of urgency terug te halen. Ook de woordvoerder van de SP sprak daarover. In het AD van vanochtend staat dat dierziektes in menselijk bloed zitten en door bloedtransfusies verspreid worden. Bloedbanken moeten veel geld uittrekken om te voorkomen dat veeziektes zoals Q-koorts, gekkekoeienziekte, hepatitis E door transfusies worden verspreid. Els Baks hoogleraar bloedoverdraagbare infecties en Hans Zaaijer van de UVA spreken beiden over een bedreiging van de volksgezondheid en die wijten zij grotendeels aan de bio-industrie.

Voorzitter. De voorliggende wijziging van de Verordening ruimte fase 1 Noord-Brabant intensieve veehouderij is wat ons betreft ronduit misselijkmakend. Men durft te spreken over gerechtvaardigd vertrouwen en wel uitsluitend richting één partij: de ondernemer. Het vertrouwen

van de burger in een besluit genomen op 19 maart doet er blijkbaar niet toe. Daar mag je mee sullen, die kun je voor de gek houden en sussende praatjes verkopen zoals: wij gaan ten minste 20% van het bouwblok aanpassen voor een goede landschappelijke inpassing of – een vaag criterium – dat er verdere verduurzaming zal plaatsvinden dan wettelijk vereist.

Denkt het college soms dat de burger op zijn achterhoofd gevallen is? Iedereen weet dat de wettelijke eisen schrikbarend laag zijn. En wat heeft een goede landschappelijke inpassing te maken met de enorme problemen waarvoor de intensieve veehouderij ons stelt?

Het enorme en beschamende dierenleed, de dierziektes, de verstoorde kringloop, de verontreiniging van water, bodem en lucht, de ontbossing elders in de wereld, de afname van de biodiversiteit, de enorme bijdrage van de veehouderij aan de klimaatverandering. Een paar struiken ervoor, en weg is het probleem?

In Brabant hebben wij meer dan de helft van het aantal megastallen in Nederland. Het aantal megastallen is hier het afgelopen jaren gestegen van 58 naar 74. En nu komen er opnieuw grote stalcomplexen bij, tegen de beloften aan de burgers in. Hoe geloofwaardig en hoe vertrouwensvol wil het college zijn en voor wie?

Ik wil twee cartoons voorlezen uit Trouw van woensdag 24 november 2010. Dan weet u weer wat er leeft in Brabant en in de rest van Nederland. Een spotprent eindigt met de constatering dat lekker werken steeds moeilijker wordt voor de veehouders in Brabant. Mensen raken besmet, worden ziek, gaan dood of gaan nadenken. Burgemeesters en andere bestuurders beloven beterschap. Wij zullen in de toekomst nog meer sussende praatjes houden. Met als reactie van de toehorende achterban: Ja, ja, en gij geleuft toch niet da de nog werkt, wel? Er moet in Brabant een fokverbod voor mensen komen, subiet!

De tweede spotprent laat een megastal zien met daarop de letters van wat eens de grootste partij van Nederland was, met daarbij de woorden: Zie daar een besmette bestuurders fokkerij met als symptomen machtsdenken, ontkenning van de problemen en altijd voor de boeren kiezen.

Hoewel beide sportprenten precies aangeven hoe

het staat met het gerechtvaardigd vertrouwen van burgers in de politiek, is het niet fair daarbij slechts naar één partij te wijzen. De miserabele situatie waarvoor wij ons gesteld zien, met een ziekmakende veehouderij die elke menselijke en dierlijke maat mist, kan niet één partij aangewreven worden, hoewel deze partij daarin misschien excelleerde. Vandaag gaan wij zien welke partijen nog steeds schouder aan schouder staan als het gaat om het beschamen van het vertrouwen van de Brabantse burger in een betrouwbare overheid.

De vergadering wordt van 17.50 uur tot 18.20 uur geschorst.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Dit is een voorstel om ervoor te zorgen dat de besluitvorming van 19 maart zo goed mogelijk wordt uitgevoerd. Daarbij zijn een aantal dingen van belang. Toen op 19 maart was er grote maatschappelijke zorg over een ongebreidelde groei van de intensieve veehouderij in Noord-Brabant. In de samenspraak tussen college en Staten zijn toen een aantal belangwekkende besluiten genomen. Het was een viertal. Ten eerste, er komt nergens meer een bouwblok bij in Brabant voor intensieve veehouderij. Ten tweede, als ergens nog uitbreidingsmogelijkheden zijn worden ze beperkt tot anderhalve hectare en in de landbouw-ontwikkelingsgebieden tot tweeënhalve hectare. Ten derde, de zorg voor het landschap wordt opgenomen door verplichte landschappelijke inpassing bij uitbreiding of nieuwvestiging. Ten vierde, we staan niet toe dat er varkensflats, meerlaagse stallen, komen. Daarmee zijn door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten op het ruimtelijk spoor de grote zorgen en de maatschappelijke vragen over de groei van de intensieve veehouderij in Brabant beantwoord. We hebben dat gedaan met wat we 19 maart hebben uitgesproken, daarbij in ogenschouw nemend dat het voor lopende zaken consequenties zal hebben. De reconstructie was namelijk volop bezig met het verplaatsen van bedrijven die weg zouden moeten vanwege de kwetsbare natuur of vanwege de dichte woonbebouwing in de omgeving. We hebben hier geconstateerd dat het voor de reconstructiedoelen niet goed zou zijn als vijf voor twaalf deze projecten

die al heel ver zijn gevorderd, plotseling worden stopgezet. We zouden daarmee het doel niet meer dienen om bedrijven te verplaatsen zonder dat er bedrijven bijkomen. Er komen dus geen bedrijven bij maar ze worden verplaatst. Het is geen uitbreiding van de intensieve veehouderij maar verplaatsing van de intensieve veehouderij. Daarvan is gezegd dat ook omwille van een zorgvuldige en betrouwbare overheid die verplaatsingstrajecten afgemaakt zouden worden. Naar mijn idee was het een heel heldere uitspraak, en heel heldere richtlijn waarmee deze Staten antwoord gaven op die grote maatschappelijke zorgvraag. Dat hebben we vertaald in onze verordening eerste fase. Daarin hebben we richtlijnen opgenomen voor wat wordt beperkt en niet meer kan. De gemeentes mogen geen bestemmingsplannen meer maken met nog een nieuw bouwblok voor intensieve veehouderij, ze mogen geen uitbreidingen meer doen. We hebben in de extensiveringsgebieden zelfs een slot op de muur aangebracht.

Voordat we de verordening vaststelden hebben we nog met u besproken wat eigenlijk die lopende zaken zijn. Wanneer is iets een lopende zaak en hoeveel zullen er straks op ons afkomen. Daarvoor hebben wij in mei met u in de commissie een notitie besproken – daar is veel over te doen geweest – waarin werd aangegeven welke categorieën en zijn en ook hoeveel aanvragen we bij die categorieën konden verwachten. De categorieën waren nieuwvestiging, uitbreiding ten behoeve van verplaatsing, uitbreiding als gevolg van doorontwikkeling na verplaatsing en zaken die op geen enkele manier in de verordening zouden zijn in te passen, unieke zaken dus. We hebben toen met elkaar besproken dat voor die vier categorieën ontheffingen mogelijk zouden zijn en dat het naar ons idee maximaal om 88 ontheffingen zou gaan. Het beeld dat zou ontstaan als ware die 88 een veelvoud is geworden en dat het volstrekt uit de hand zou gaan lopen, moet ik weerleggen. Wat blijkt namelijk? Van die 88 geïnventariseerde mogelijke zaken zijn er inmiddels 58 aangevraagd. We zitten dus wat dat betreft nog behoorlijk onder wat we toen hebben geschat. We weten ook dat van die 58 aanvragen zeker 10, 20 misschien wel 25% zal worden geweigerd omdat ze niet aan de

duidelijke criteria die we hebben gesteld, voldoen. Naar mijn idee kom je dan ergens aan het eind van de rit uit op ongeveer de helft van die 88, 40 à 50, die gehonoreerd zullen worden. Ik hecht er wel aan dat beeld even vast te houden. Het geeft naar mijn idee ook aan dat er zorgvuldig kan en zal worden gewerkt met de ontheffingsmogelijkheid uit de verordening.

Ondertussen is er wel wat gebeurd. De rechter heeft in de zaak Gemert Bakel waar onze verordening onderwerp van geschil was, een aantal uitspraken gedaan over onze verordening. Die hebben we hier met elkaar besproken en aan de hand daarvan hebben we gezegd dat we onze verordening op een aantal punten moeten repareren. Ik ben dus niet van mening dat we het slecht hebben geregeld of dat we een aantal zaken zijn vergeten te regelen. Die verordening was een hele klus en het was onze eerste verordening die we op dit gebied ooit hebben gemaakt. We hebben de spelregels voor de intensieve veehouderij erbij gedaan. Daarom kunnen we nu zeggen dat die rechterlijke uitspraak twee dingen goed heeft opgeleverd. De provincie stelde dat de ontheffing voor het eind van het jaar verleend moest zijn, maar de rechter vond dat geen handige uitspraak en zei dat beter kon worden opgenomen dat de ontheffing voor het eind van het jaar aangevraagd moest zijn. Ook wees de rechter erop dat in de toelichting beter staat dan in de verordening dat er specifiek sprake moet zijn van de datum van 20 maart 2010. Hij vond die datum niet helder genoeg in de verordening opgenomen. Wat nu voor ons ligt is een reparatie op basis van met name die uitspraak.

Bovendien is in de loop der tijd bij u en bij ons de vraag gerezen of er niet nog meer lopende zaken waren, niet in de zin van verplaatsing van intensieve bedrijven maar er waren ook mensen al met uitbreidingen bezig. Die hadden ten behoeve van die uitbreiding al vergunning aangevraagd, een milieu effectrapportage opgesteld en allerlei zaken voorbereid. Gemeenten hadden al vaak bestemmingsplannen in voorbereiding of zouden ze gaan voorbereiden. Daarover is hier de vraag gesteld, of we daar nu wel of niet iets mee moeten doen. Op uw verzoek heeft het college een inventarisatie laten doen bij de gemeentes om vast te kunnen stellen om

hoeveel gevallen het in deze categorie zou gaan. Wij hebben toen na de inventarisatieronde bij de gemeentes als indicatie gekregen dat het wel eens tussen de 90 en 100 gevallen zouden kunnen zijn. Daarbij hebben we overigens meteen met u geconstateerd dat een aantal door de gemeentes opgegeven gevallen bij voorbaat er al niet onder zou vallen omdat ze niet aan de definitie zouden voldoen. Het waren geen intensieve veehouderijen of ze zouden er anderszins niet aan voldoen. Desalniettemin, het gaat om een behoorlijk aantal. Expliciet heeft ons college toen aan u gevraagd of u vindt dat we voor die categorie al of niet een ontheffingsregeling moeten opnemen. Een meerderheid van de partijen in de commissie heeft aan gegeven dat dat het geval zou moeten zijn. Dus heeft het college dit voorbereid en daartoe een artikel in de verordening toegevoegd.

Het lijkt dus ingewikkeld en technisch. Mensen die thuis zitten te luisteren zijn misschien al lang de draad kwijt. Voor ons is het echter zaak dat we het op een goede en zorgvuldige manier blijven doen. De koerswijziging van 19 maart is dus doorgevoerd. Er komen geen nieuwe bouwblokken meer. De bouwblokken mogen niet worden vergroot. Er staat een slot op de muur. De landschappelijke inpassing is verplicht. Geen meerlaagse stallen. Het is helder, er is paal en perk gesteld aan verdere uitbreidingsopties van de intensieve veehouderij in Brabant.

Dan komen we toe aan de vragen over de voorgestelde wijzigingen van de verordening. We hebben toen gezegd dat er ook gevallen zijn die wij niet in een stramen van reguliere ontheffingen kunnen opnemen, maar het zijn er zo weinig dat het misschien het handigst is ze met naam en toenaam in de verordening te noemen. Dan loop je ook niet het risico dat je precedenten schept doordat je criteria maakt waar plotseling ook weer anderen onder zouden kunnen vallen. Deze gevallen zijn dus zo uniek dat we er geen nieuwe categorie of categorieën voor willen aanmaken. Ook is er een oogpunt van voorzichtigheid. Het moet niet leiden tot straks nog meer unieke gevallen. We willen er vanaf. We willen het zo beperkt mogelijk houden en het daarom op deze manier doen.

Over deze vier unieke gevallen hebben we met

elkaar in de commissie gesproken en daar zijn vragen over gesteld. Terecht zei mevrouw Kerkhof dat we toen hebben gezien dat de ontheffing voor verplaatsing in Etten-Leur een aantal vragen heeft opgeroepen. Ik heb dat even later terugkoppelen met de gemeente Etten-Leur, met name omdat we konden constateren dat het gaat om een bedrijf dat wordt verplaatst naar een locatie waar een bouwblok van 2 ha wordt aangevraagd, terwijl er op die 2 ha maar 1 ha bebouwingsmogelijkheid wordt gegeven in dat bestemmingsplan. Onze vraag was of de man niet aan anderhalve hectare genoeg heeft want dan heeft hij geen ontheffing nodig en valt het binnen de reguliere kaders. Etten-Leur heeft aangegeven dat we daar gelijk in hebben, ware het niet dat op dat moment de betreffende ondernemer wel een nieuwe vergunning moet aanvragen en een nieuwe mer moet maken want zijn mer en zijn vergunning zijn wel gestoeld op de lay-out die hij nodig heeft binnen dat bouwblok van 2 ha waarvan hij overigens feitelijk maar één hectare mag bebouwen. Dat is voor ons een reden geweest het aan u te melden en aan u is nu het besluit. In technische zin zou het kunnen maar dan verwijst u de ondernemer terug naar de situatie die voor iedereen geldt. In een verwevingsgebied mag je een bouwblok van anderhalve hectare hebben. Dan moet hij dus opnieuw beginnen en de zaak opnieuw in procedure brengen en met de gemeente Etten-Leur afhandelen.

Waar het gaat om de andere unieke zaken verwonderde mij een beetje de opmerkingen over de locatie in Gassel. Er werd van gezegd dat die te hoog en te breed is, maar qua oppervlakte en bouwmaat is die echter juist zeer bescheiden. Het gaat maar om een bouwblok van een hectare. Gelet op de kaders die we in onze verordening hebben gesteld is in principe die locatie in Gassel geen probleem. Hij is niet te groot, niet te breed, niet te hoog. Het enige is dat hij een leghennenbedrijf wil oprichten met twee lagen en wij hebben in onze verordening gesteld dat we niet meer doen aan meerlaagse stallen. Nu hebben we in de commissie op inspraak van mensen die zeggen dat het voor dierenwelzijn beter is als we dat wel zouden kunnen doen, ook over twee lagen bij leghennen gesproken en dat het dus wel past in het beleid dat we de

afgelopen commissievergadering met elkaar hebben besproken. De uitzondering voor Gassel is dus nu nog uniek en valt die als we volgende week de verordening aannemen gewoon onder de reguliere opties. Deze bebouwing is begrensd tot een hectare en is overigens bij het aanvragen van de bouwvergunning door de welstandscommissie positief beoordeeld als hebbende een goede uitstraling en qua welzijn een goed bouwplan. Het heeft zelfs nog ooit een prijs gewonnen in het kader van het ontwerp van deze locaties. Al met al denk ik dus dat het gerechtvaardigd is dit plan hierin te laten staan.

De heer *Martens* (GroenLinks): Begrijp ik nu goed, dat ook al zouden we Gassel vandaag afwijzen, als Provinciale Staten ze volgende week de conceptverordening aannemen, Gassel er dan gewoon onder valt en gewoon goedkeuring kan krijgen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Nu moet ik even goed kijken of ik het met de casus Gassel goed heb. U hebt met ons besproken dat voor de omschakeling van een bedrijf van kooien naar scharrelhennen u bereid bent twee lagen toe te staan, omdat het inderdaad een verbetering is voor het dierenwelzijn zonder dat er nieuwe oppervlakte behoeft te worden bebouwd. Ik moet het even onder voorbehoud zeggen maar naar mijn idee zou het kunnen zijn dat dit bedrijf daar dan inpast, omdat naar mijn idee hier sprake is van een leghennenbedrijf.

De heer *Martens* (GroenLinks): Ik vind het goed als u dat voor de volgende week vrijdag op een goede manier hebt uitgezocht.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Het maakt verder niet uit want als u het ermee eens bent staat het hier opgenomen en mogelijkwijds valt het er volgende week automatisch onder.

De heer *Zeegers* (SP): Volgens mij is er afgelopen vrijdag hier gesproken over het kunnen splitsen van zo'n stal in twee lagen, met het voordeel dat die niet meer oppervlakte gaat innemen, maar dat is wel beperkt. Ik heb net in uw Memorie van Antwoord gelezen dat het dan gaat om scharrel-

kippen en/of voliërekippen. Uw algemene definitie leghennen hoeft niet per se een scharrelkip of een voliërekip te zijn. Daar zou het wel eens in kunnen zitten. Dat is in het gewoon van Grave ook niet duidelijk.

Het probleem van Gassel is volgens mij ook dat gezien de krapte van het bouwblok de landschappelijke inpassing helemaal niet kan zoals wij allemaal vinden dat die zou moeten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dit bedrijf breidt niet uit. Het voldoet wat dat betreft aan onze criteria. Als je uitbreidt naar anderhalve hectare moet je 10% procent landschappelijke inpassing opnemen. Als je uitbreidt naar twee halve hectare moet je 20% landschappelijke inpassing doen. Dit bedrijf breidt niet uit en als u zegt dat het niet aan onze normen voldoet is het geen correcte constatering.

Hiermee heb ik de vier unieke zaken besproken. Een aantal van u vindt dat ze niet in aanmerking zouden moeten komen. Ik denk dat we niet op dit uur hier de commissievergadering van verleden week moeten overdoen. Uw vragen zijn nog beantwoord in de Memorie van Antwoord.

Dan kom ik op de criteria. We hebben al eerder op een vrijdagmiddag met elkaar gesproken over criteria voor lopende zaken. Als het aantal ontheffingsaanvragen verdubbeld zou zijn, dan zouden we moeten concluderen dat we iets niet goed hebben geformuleerd. Gelukkig is dat niet zo. Het is allemaal redelijk beperkt gebleven. Naar mijn idee hebben we het wat dat betreft goed gedaan. Ik deel niet de constatering van een aantal fracties dat het te onoverzichtelijk zou zijn. Je moet wel bij de les blijven, je moet het wel goed blijven volgen om de zaken goed te kunnen inschatten.

Ik wil wel nog even stilstaan bij de technische veranderingen, mede naar aanleiding van de uitspraak van de rechter in de casus Gemert/Bakel. We hebben die dus gerepareerd. Volgens mij zijn de criteria om te bepalen of iets een lopende zaak is of niet, heel helder. Eerder is al met u gediscussieerd over de vraag of er voldoende bewijslast is. Hoe bewijs je nu dat je binnen die criteria een lopende zaak hebt. Daar hangt het vooral op, ook vanuit het idee dat we het niet bij die ondernemers op een presenteerblaadje moeten

aanreiken. Het mag niet zo zijn dat een telefoontje of een bierviltje of wat dan ook voldoende zou zijn om in aanmerking te komen voor een ontheffing. Dat is niet het geval. De gemeenteraad dan wel het college gemandateerd door de gemeenteraad moet bij ons die ontheffing aanvragen. Er komen hier geen bierviltjes of telefoonverslagen binnen. Het is een ontheffingsverzoek van een gemeente en de gemeente moet aantonen dat er sprake is van een lopende zaak. Ze moet aantonen dat het binnen de criteria valt en dit aantonen moet gebeuren met documenten. Er is de vorige keer gezegd dat er een schriftelijke aanvraag moet worden gedaan en dat er een schriftelijk antwoord moet zijn. We hebben toen gezegd dat dat OK is en dat we daarmee aan het werk gaan maar ik heb ook meteen teruggemeld dat het naar mijn idee juridisch moeilijk houdbaar is. Toen hebben we met elkaar afgesproken dat als we daaraan twijfelen we juridisch advies gaan aanvragen om te vernemen of we tijdens het spel niet zodanig de spelregels aan het veranderen zijn dat we straks weer schadegevallen of nieuwe juridische zaken krijgen. Dat advies hebben we gevraagd en u heeft het ook kunnen lezen. Conform de adviezen hebben we de teksten ook gewijzigd. Dat betekent dat heel helder wordt gesteld dat met toevoeging van de datum zoals de rechter had gezegd en met verandering van de termijn waarbinnen aanvragen kunnen worden gedaan, de criteria goed zijn. Alleen moeten we in de verordening aangeven dat er sprake moet zijn van een gerechtvaardigd opgewekt vertrouwen van de ondernemer omdat hij al zo ver was met de overheid dat hij erop mocht vertrouwen dat een lopende zaak werd afgemaakt. We hebben letterlijk de tekst van de juridisch adviseurs overgenomen, zoals u ook hebt kunnen lezen. Wat dat betreft meen ik dat er door het college uitermate aan uw verzoek is tegemoetgekomen. Dat verzoek was, het nog eens te bekijken en een stevige bewijslast te vragen. Het moet goed geregeld zijn, zoals een aantal van uw fracties opmerkte. Het kan niet zo zijn dat de mensen buiten denken dat de provincie weliswaar heldere regels heeft gesteld, dat verplaatsingen niet leiden tot meer dieren en niet tot uitbreidingen, dat verplaatsingen kunnen worden afgemaakt maar dat dit netjes gebeurt en niet de deur nog open wordt gezet voor andere

dingen dan waarvoor het bedoeld was. Het ingewonnen juridisch advies is dus overgenomen.

Ik begrijp uit het amendement van VVD, SP, PvdA en ChristenUnie-SGP dat u zegt weliswaar die juridische adviezen te hebben gelezen maar dat u desalniettemin vindt dat er nog aanpassingen van juridische aard moeten komen. Het is lastig de hier opgestelde teksten volledig te kunnen beoordelen maar na een snelle beoordeling door het college zouden we in ieder geval willen aangeven dat waar het amendement erop doelt in artikel 3.3.6, lid 2, sub a, te wijzigen, in ieder geval het woordje vigerend weg moet worden gelaten. Anders zou als er al een bouwblok in het bestemmingsplan ligt, en wij de gemeente ontheffing zouden verlenen in het bestemmingsplan een bouwblok te mogen opnemen, er geen ontheffing is. Het moet gaan om een nieuw bestemmingsplan dat de gemeente in procedure brengt. Dat moet ertoe strekken enzovoorts. Dat is dus niet correct.

Verder kijkt u in de teksten daarna af van de juridische adviezen die wij hebben ingewonnen. Ik hoop niet dat dat straks weer voor juristen, die er ongetwijfeld geweldig veel baat bij hebben dat hun kantoren goede diensten kunnen bewijzen, aanleiding zal zijn ons te confronteren met juridische conflicten omdat wordt aangevoerd dat dit weer niet houdbaar zou zijn. Ik kan dat niet beoordelen; het is uw amendement. Ik zie dat u wel een aantal tekstdelen wilt weglaten. Ook daarvan kan ik op dit moment niet geheel de consequenties overzien. Ik weet niet of de reconstructiekaders daarin nog geheel passen. Ik ga ervan uit dat u het zorgvuldig en niet tussen de soep en de aardappels door heeft voorbereid. Nogmaals, ons college kan op dit moment niet de garantie geven dat deze teksten zoals ze juridisch zijn geformuleerd honderd procent sluitend zijn en niet opnieuw zouden kunnen leiden tot conflicten. Wij hebben in ieder geval in antwoord op uw vragen heldere criteria opgenomen. De rechter heeft dat ook aangegeven. De bewijslast wilt u steviger en daarvoor hebben we ook een voorstel gedaan. Als u denkt dat dit amendement een beter voorstel is, dan laat ik dat voor uw rekening.

De fractie van de SP heeft amendement A10 ingediend. Daarin wordt onder de nummers 2, 3 en 4 voorgesteld uit het voorstel de drie unieke

zaken te schrappen. Ik heb u aangegeven dat het college heeft gehandeld zoals het heeft gedaan. Ik ontraad dan ook een dit amendement.

Voor amendement A11 kunnen we op dat vigerend na onvoldoende beoordelen of het juridisch houdbaar is.

Amendement A12 van GroenLinks is heel helder. Het houdt een andere keuze in die door GroenLinks al eerder is kenbaar gemaakt, ook in de commissie. Zij vinden dat de autonome groeiers geen ontheffing zouden moeten krijgen. Een aantal andere fracties vindt dat wel, In ieder geval de drie coalitiefracties. Daarom hebben wij het zo voorbereid en ligt het hier nu ook voor. We ontraden daarom in feite dit amendement, maar in feite is het een politieke uitspraak van de Staten zelf.

Voorzitter. Naar mijn idee heb ik hiermee te vragen in eerste termijn gesteld beantwoord.

De heer *Verhoeven* (VVD): Ik heb nog een vraag over het amendement van VVD en SP op artikel 3.3.9, lid 2, sub a. Volgens mij moet daarin ook het woordje vigerende vervallen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Daar heeft u gelijk in.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Aan de indieners van dat amendement wil ik vragen op welk bestemmingsplan ze doelen, het bestemmingsplan zoals het geldig was op 20 maart of het bestemmingsplan zoals het nu geldig is. Nu het woordje vigerende vervalt moeten we wel weten over welk bestemmingsplan het hebben.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Uw vraag wil ik nog aanvullen met een technische kanttekening. De gemeente heeft een bestemmingsplan. Gevraagd wordt in dat bestemmingsplan een nieuw bouwblok voor intensieve veehouderij op te nemen. Nee, dat mag niet conform onze verordening. Dat mag wel als u een ontheffing heeft aangevraagd. Wij zeggen dus dat een bouwblok in een bestemmingsplan moet komen dat ertoe strekt een bouwblok ook mogelijk te maken. Wij wijzen dus de ontheffing toe aan een bestemmingsplan dat ertoe strekt dat er ook een bouwblok komt. Daar is de formulering op

gebaseerd. Als het zou gaan om een vigerend bestemmingsplan dat al een bouwblok zou toestaan dan hoefden we natuurlijk geen ontheffing meer te verlenen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Dat betekent volgens uw uitleg dat het niet geldt voor het bestemmingsplan dat op 20 maart bestond. Bedoeld wordt dus een nog te ontwikkelen bestemmingsplan dat dus nog vanaf vandaag ontwikkeld kan gaan worden. Dan stelt dit dus niks meer voor.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik heb gezegd dat de ontheffing per definitie pas wordt verleend als er op 20 maart geen adequaat bestemmingsplan was. Wij verlenen geen ontheffing voor een ondernemer, de boeren krijgen geen ontheffing, de gemeente krijgt van ons een ontheffing om een bestemmingsplan te mogen maken. Onze verordening ziet er namelijk op toe hoe gemeenten bestemmingsplannen maken. Wij hebben hier op 19 maart gezegd dat gemeentes er geen nieuwe bouwblokken meer in mogen zetten en geen grotere bouwblokken en geen uitbreidingen meer mogen toestaan, geen tweelaagse stallen enzovoorts. Onze verordening gaat erover dat gemeenten geen bouwblokken meer mogen toekennen. Een paar gemeentes krijgen van ons een uitzondering. Daarvoor moeten ze ontheffing aanvragen en daartoe moeten ze aantonen dat ze die bouwblokken aanvragen voor een bedrijf dat wordt verplaatst uit een extensiveringsgebied naar de locatie die men in dat bestemmingsplan wil aanwijzen. Onze ontheffing strekt ertoe dat wij ontheffing verlenen voor een bouwblok in het bestemmingsplan dat ertoe strekt dat daar een intensieve veehouderij gaat komen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! De gedeputeerde gaf aan alle vragen beantwoord hebben, maar ik heb nog een opmerking gemaakt over vormverandering. Helaas hebben wij echt te weinig tijd om alle nieuwe bestemmingsplannen voor het buitengebied van de gemeentes in Brabant te controleren, maar wij moeten constateren dat er nu sprake is van vormverandering. Vormverandering betekent dat je bouwblokken zo

neerzet dat je ze voor, naast of achter een bestaande stal zet op zo'n manier dat je letterlijk de grenzen van het bouwblok opzoekt. Dan kun je niet meer voldoen aan de aanvullende eisen die wij hebben gesteld, zoals onder andere landschappelijke inpassing. Ook is het gevolg hiervan dat je, wellicht in de toekomst, de mogelijkheid hebt een groter oppervlak aan bebouwing te zetten. Het komt erop neer dat in een nieuw bestemmingsplan bouwblokken worden aangegeven groter dan anderhalve hectare. We hebben in onze fractie getwijfeld of we hier vragen over moesten stellen. Gelet op de normale snelheid waarmee wij antwoorden krijgen, zijn wij te laat voor aanstaande vrijdag als we over de verordening stemmen. Wij hadden gedacht dit vandaag hier te doen maar nu de discussie een wending krijgt, willen wij het vrijdag aanstaande aan de orde stellen. Voorzitter. We stellen ons nu voor de voorstellen die in ons amendement zouden zitten, klaar te maken voor aanstaande vrijdag voor de verordening fase twee, ze maandag bij het college in te dienen en er dinsdag over te spreken. Het gaat er om dat we constateren dat er in de provincie op een andere manier met bestemmingsplannen wordt omgegaan dan wij op 19 maart hebben vastgesteld. Of dat wij het in de provincie niet gezien hebben of dat er is sprake van een misverstand, dat het niet klopt is duidelijk.

Om concreet te worden, voorzitter, wij hebben het bestemmingsplan buitengebied van Oirschot eens nader bekeken en daarin komen wij die zaken tegen. Dat is curieus, dat is niet de bedoeling geweest, het mag niet. Het heeft overigens ook afgelopen zaterdag in het Brabantse dagblad gestaan. Als dit soort berichten in de provincie schering en inslag worden hebben we een dik probleem.

Voorzitter. Bovendien moet ik u mededelen dat deze ondernemers worden geadviseerd door een van de partijen die bij onze voorbereiding tot de herziening van de verordening et cetera van de agrarische sector steeds goed met ons in overleg zijn geweest. Ik wacht nu even het antwoord af. Wellicht moet ik daarna even in onze fractie overleggen of wij het amendement nu indienen dan wel het klaarmaken voor het college voor aanstaande dinsdag.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Naar mijn idee is onze verordening ten aanzien van vormverandering kraakhelder. De gemeentes mogen hun bestemmingsplannen aanpassen, ze mogen bouwblokken van vorm laten veranderen, maar komen ze daarmee boven de grens van anderhalve hectare dan zal er vanuit de provincie toezicht op worden gehouden dat het bestemmingsplan niet in strijd raakt met onze verordening en moet er tegen opgetreden worden. Als u zegt dat u casussen heeft die recent na het inwerking treden van de verordening in procedure zijn gebracht en waarbij geen zienswijzen dan wel aanwijzingen door de provincie zijn gegeven, dan zou dat inderdaad wijzen op een ommissie van onze kant. Sinds het inwerking treden van de verordening ziet de provincie erop toe dat in procedure gebrachte bestemmingsplannen geen bouwblokuitbreiding boven de anderhalve hectare in verwevingsgebieden worden toegestaan. Wat wel kan binnen de bestemmingsplannen is dat men binnen de grens van anderhalve hectare de bouwblokken van vorm laat veranderen. Als ze een hectare waren en ze worden na de vormverandering 1,4 hectare dan valt het nog steeds binnen de contouren van de verordening. De gemeenten komen pas in strijd met onze verordening op het moment dat ze via de vormverandering een groter bouwblok dan anderhalve hectare gaan toestaan in hun bestemmingsplan. Nogmaals, als u concrete gevallen kent dan houden we ons aanbevolen om ze aangereikt te krijgen. Het zou betekenen dat er moet worden opgetreden in het kader van bestemmingsplantoezicht. Als dat niet meer kan zullen we in ieder geval in overleg met de gemeente moeten treden. Het hoort zo te zijn dat vanaf de inwerkingtreding van de verordening dat toezicht door ons wordt uitgeoefend.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Het zijn een beetje veel papieren geworden met aanpassingen van verordeningen en amendementen. Ik zal proberen het allemaal af te handelen in deze tweede ronde.

Ik dank de gedeputeerde heel hartelijk voor zijn uitvoerige en duidelijke beantwoording.

Geen misverstand over de vier unieke gevallen; nu

Etten-Leur dit teruggekoppeld heeft met de provincie, gaan wij met alle vier unieke gevallen van harte akkoord. Wij vinden dit zeer belangrijke lopende trajecten. De verplaatsingen dienen duidelijk reconstructiedoelen.

In de schorsing is geprobeerd een compromis te vinden tussen de tekst van het college en het amendement van de VVD, de SP, de PvdA en de ChristenUnie-SGP. Dat is gebeurd door middel van een kleine aanpassing. Wij kunnen daarmee leven en zullen dat amendement steunen. In de tekst van het college waren in het kader van gerechtvaardigd vertrouwen zowel gemeenten als GS ingevuld. Naar mijn idee hoeft dat niet per se geformuleerd te worden. Als je spreekt over gerechtvaardigd vertrouwen maakt het niet uit van welke overheid dat komt. Ik denk dat wij daarmee uit de voeten kunnen ook zonder de aanvulling van de externe juristen van de provincie. Wij zullen dat amendement steunen. Wij hopen wel dat het de laatste keer is dat wij dit soort gedoe hebben met teksten van verordeningen. De lijn die het college heeft geschetst is volkomen duidelijk. De overige aanpassingen steunen wij ook.

De gedeputeerde is uitvoering ingegaan op de autonome uitbreiders. Wij vertrouwen dat er heel zorgvuldig en evenwichtig wordt gewerkt en er geen valse verwachtingen worden gewekt.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik heb gemerkt dat er fracties zijn die delen van ons amendement A10 willen steunen. Ik trek amendement A10 in. Ik heb een en ander gesplitst in drie amendementen en dien deze hierbij in. Op die manier hebben de Staten de gelegenheid om per uniek geval uit te spreken of zij het daarmee wel of niet eens zijn. Gemakshalve heb ik de plaatsnamen erboven gezet. Ik heb namelijk ook begrepen dat het niet voor iedereen duidelijk was wat ik precies met amendement A10 bedoelde. Ik wil de passages over Geertruidenberg, Gassel en Etten-Leur schrappen.

De *voorzitter*: Aangezien amendement A10 is ingetrokken, maakt het geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Door het lid Zeegers worden de volgende amendementen voorgesteld.

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010;
kennis genomen hebbend van voorstel 82/10: Wijziging van de Verordening ruimte fase 1 Noord-Brabant intensieve veehouderij;
besluiten in artikel 3.3.8 van de wijzigingsregel Verordening ruimte fase 1 Noord-Brabant intensieve veehouderij de volgende passage te schrappen:
2. Nieuwvestiging.... 1,5 ha."*

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010;
kennis genomen hebbend van voorstel 82/10: Wijziging van de Verordening ruimte fase 1 Noord-Brabant intensieve veehouderij;
besluiten in artikel 3.3.8 van de wijzigingsregel Verordening ruimte fase 1 Noord-Brabant intensieve veehouderij de volgende passage te schrappen:
3. Uitbreiding bouwblok.... toegestaan."*

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 december 2010;
kennis genomen hebbend van voorstel 82/10: Wijziging van de Verordening ruimte fase 1 Noord-Brabant intensieve veehouderij;
besluiten in artikel 3.3.8 van de wijzigingsregel Verordening ruimte fase 1 Noord-Brabant intensieve veehouderij de volgende passage te schrappen:
4. Bouwen stal.... toegestaan."*

De voorzitter: Deze amendementen maken onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgen de nrs. A13, A14 en A15.

De heer Zeegers (SP): Voorzitter! Er ligt een voorstel van GS en er liggen amendementen voor. De vraag is of het voorstel van GS beter wordt als de amendementen worden aangenomen. Ik ga de amendementen even langs. Het zal niemand verbazen dat het amendement ingediend door de VVD en door ons gesteund in ieder geval een verbetering van het voorstel betekent. Ook na de bijdrage van mevrouw Kerkhof blijven wij dat vinden.

Natuurlijk zijn onze eigen amendementen ook een garantie voor een beter voorstel. Wij wachten daarover graag de mening van het college af.

Ik wil nog even kort stilstaan bij het amendement

van de PvdD en GroenLinks. Mevrouw Verstappen zei dat de burger niet op zijn achterhoofd gevallen is. Wij zijn het daarmee eens. Heel veel burgers snappen best dat een lopende zaak zuiver behandeld moet worden, ook in bestuurlijke zin. Als tijdens het spel de spelregels veranderd worden, is dat volgens veel mensen niet eerlijk, ook volgens mensen die niet op hun achterhoofd gevallen zijn. Wij hebben de spelregels veranderd en moeten ons realiseren dat dit voor sommige gevallen tijdens het spel gebeurd is. Daarom vinden wij het belangrijk om lopende zaken goed af te handelen. Daarbij maakt het onze fractie niet uit of het dan gaat om verplaatsters of om uitbreiders. Beiden zaten in hetzelfde spel en beiden moeten met respect en zuiver behandeld worden. Wij kunnen nog wel discussiëren over de criteria waarop iemand wel of niet als een lopend geval wordt aangemerkt. Dat gebeurt met het andere amendement. Wij steunen het amendement van GroenLinks en de PvdD niet omdat wij het niet sympathiek vinden voor de mensen die midden in het spel zaten toen wij om wat voor redenen dan ook de spelregels veranderd hebben.

De heer Van der Burgt (VVD): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord. Vanaf 19 maart is er heel veel gebeurd en zijn het college en onze Staten heel moeilijke beslissingen voorgelegd. Wij ondervinden dagelijks dat de mensen in Brabant zich zorgen maken en dat is terecht. De gedeputeerde heeft heel duidelijk het verloop van het proces geschetst. Wij hebben daar alle waardering voor. Het college moet ook begrijpen dat de Staten heel lang geworsteld hebben met de criteria. Al voor de vakantie heeft de heer Wagemakers in een motie vreemd aan de orde van de dag uitgesproken dat de criteria een belangrijke rol speelden. Ik hoop dat het college er begrip voor heeft dat wij daarop steeds teruggekomen zijn. De mensen hebben recht op duidelijkheid in deze moeilijke casus en dat geldt ook zeker voor de agrariërs.

Wij hebben het college steeds gevraagd om met regels te komen. Als die dan niet komen, is het niet vreemd dat de Staten zelf het initiatief nemen. Dat moment is nu aangebroken. Wij als Staten hebben vandaag aangegeven wat er in de verordening moet

komen. Ik heb inmiddels een nieuwe versie van het amendement A11. Het woord "vigerende" is eruit gehaald.

Voorzitter. Met drie van de vier unieke zaken kunnen wij akkoord gaan. Ik wil nog even in mijn fractie overleggen over het amendement over Geertruidenberg.

De *voorzitter*: Ik zie dat in het amendement A11 op twee plekken het woord vigerend is doorgestreept. Het amendement komt nu in stemming onder nr. A11A. Ik zal straks bij de stemming duidelijk aangeven waar de tekstuele veranderingen zitten, dan hoeven wij de kopieermachine hiervoor nu niet aan te zetten.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Over het amendement dat wij gezamenlijk met de VVD, de SP en de ChristenUnie hebben ingediend is meer dan genoeg gezegd. Dualisme is een schone zaak; dat is ook hier weer gebleken. Dat moet ook zo blijven.

Wij dienen nu geen amendement in met betrekking tot de gemeente Oirschot. Wij willen een en ander preciseren met naam, toenaam, huis- en perceelsnummer en geven daarmee aan dat wij dit gezien hebben. Op de vraag of het college dit ook gezien heeft, verwachten wij "nee" als antwoord. Kan het college verifiëren of dat bij anderen ook het geval is. Als het college snel antwoordt, kunnen wij ons voorbereiden op de Verordening fase 2 die volgende week vrijdag aan de orde komt, want daar hoort dit thuis. Het zou jammer zijn als wij zaken constateren en die vervolgens laten vervliegen.

Ik dank de SP dat zij hun amendement A10 hebben gesplitst in drie amendementen. Dat geeft ons de ruimte om per geval te oordelen. Dat oordeel zal niet veel anders zijn als wat ik in eerste termijn hierover heb gezegd.

De gebiedscommissie heeft ons op het hart gedrukt in te stemmen met Etten-Leur. Deze commissie heeft ook een rol gespeeld in de reconstructie. Wij stemmen in met Etten-Leur maar niet met Geertruidenberg en Gassel.

Voorzitter. Er zijn maar weinig gedeputeerden die hier binnenkomen, zulke zware dossiers toebedeeld krijgen en het maandenlang om hun oren krijgen. Om die reden zijn wij erg verheugd dat de lopende

zaken vandaag afgerond worden.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ik kan heel kort zijn. Ik heb in eerste termijn onze mening al gegeven. Wij zullen straks een korte stemverklaring afleggen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik wil slechts een opmerking maken over de casus Gassel. Ik denk dat wij volgende week gaan instemmen met het voorstel zoals dat in de commissie gepresenteerd is. Daarom zullen wij er nu niet mee instemmen. Op grond van de beantwoording bleef bij ons de vraag bestaan of dit het enige aspect was. Dat is de reden waarom wij niet instemmen met het opnemen van Gassel in deze verordening.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! De SP doet een beroep op de logica: de burgers snappen het best wel. Nee, burgers snappen niet dat iets doorgaat dat bedreigend is voor de volksgezondheid. De SP doet een beroep op de ratio. Spelregels veranderen tijdens het spel is niet eerlijk.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Als ik nu begonnen was met die burgers, had mevrouw Verstappen gelijk. Maar zij is er zelf over begonnen; zij was degene die hier zei dat burgers niet op hun achterhoofd gevallen zijn. Dat kan ik beamen. Ik spreek heel veel burgers – maar misschien zijn dat andere burgers dan die mevrouw Verstappen spreekt – die juist vinden dat je inderdaad tijdens het spel niet de spelregels moet veranderen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdA): Het is fijn dat de heer Zeegers uit ervaring spreekt. Ik spreek vanuit mijn hart. Spelregels tijdens het spel veranderen is niet eerlijk, maar wat als het spel een luguber spel is, een onzuiver spel, een ziekmakend spel? Er is een logica van het hoofd en op die toer zitten wij vandaag, maar er is ook een logica van het hart. Die twee horen samen te gaan als je goede besluiten wilt nemen en niet wilt vervallen in een ratio die dodelijk is; een ziellose ratio. Wij zijn tegen de bio-industrie. Het is mensonterend hoe er met dieren wordt omgegaan en het is beangstigend hoe een en ander op ons leefmilieu en op onze natuur

terugslaat.

De heer *Zeegers* (SP): Mevrouw Verstappen, ik bewonder uw missie, ik bewonder uw drive, maar tegen wie heeft u het als u zegt dat hier ziellose mensen staan? Heeft u het tegen mij? Dan moet u dat zeggen. U moet man en paard noemen. Dan gaan wij nog een robbertje vechten.

De *voorzitter*: Dat wilde ik eigenlijk niet toelaten in deze zaal.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik neem waar dat wij vanuit een bepaalde ratio blijven praten met elkaar terwijl er ook nog een logica van het hart is. Ik zeg dat beide zouden moeten samengaan. Als de SP het persoonlijk wil maken: de SP wil de megastallen wel op een industrieterrein, is hier ooit gezegd. Die logica kunnen wij niet onderschrijven. Die logica gaat in tegen de logica van het hart omdat het de meedogenloosheid voortzet van de manier waarop wij met dieren omgaan. Zij zien nooit daglicht. Het is eigenlijk niet alleen angstwekkend maar ook geruststellend dat een en ander keihard terugslaat op onze eigen gezondheid, op ons milieu en op onze natuur. Wij zijn niet onderscheiden van dieren, wij zijn verbonden met elkaar.

Ik vind dat wij een waardevol spel moeten spelen. De dieren aantallen moeten terug, de dieren moeten een dierwaardig leven krijgen zodat wij op een waardige manier mens kunnen zijn.

De *voorzitter*: Wij zijn gekomen aan het einde van de tweede termijn van uw Staten. Het woord is aan gedeputeerde Van Heugten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik heb respect voor de wijze waarop de heer *Zeegers* redeneert met betrekking de vraag waarom wel of niet voor een amendement gekozen is. Ik kan daarin goed meegaan en onderschrijf de gedachtegang daarachter.

De heer *Wagemakers* zegt dat wanneer in een bestemmingsplan sprake is van een vormverandering die leidt tot te grote bouwblokken, dit geregeld moet worden in de verordening die hier volgende week wordt vastgesteld. Ik begrijp niet helemaal waarom wij onze verordening moeten

aanpassen als het een kwestie is van goed toezicht houden en ingrijpen waar dat noodzakelijk is. Misschien kan dat meteen meegenomen worden in de vragen aan het college?

Voorzitter. De bewoners van Geertruidenberg zullen niet blij zijn als de Staten niet instemmen met de gevraagde ontheffing. Er kan dan geen uitbreiding van woningbouw plaatsvinden en zij zijn niet van de stank af. Er is overigens geen enkele zienswijze op die verplaatsing ingediend.

Als er twijfels zijn of de unieke zaak inzake verplaatsing bij Woensdrecht gesteund moet worden, wil ik de Staten wel meegeven dat het puur een techniek is vanwege het verwevingsgebied en dat het risico groot is dat het bedrijf midden in de EHS blijft zitten. Er wordt gezegd dat hij maar moet verplaatsen naar een bestaand bouwblok, maar ik geef op een briefje dat er dan niets meer verplaatst wordt, dat die man tot lengte van jaren midden in de EHS blijft zitten. De Staten zouden dit naar ons idee moeten meenemen in hun afweging of zij deze amendementen zullen steunen. Wij ontraden aanvaarding van deze amendementen.

De *voorzitter*: Dan zijn wij thans toe aan de stemming over de amendementen ingediend bij het gewijzigde Statenvoorstel 82/10 E.

In amendement A11 moet het woord vigerende doorgestreept worden onder het vetgedrukte artikel 3.3.6 lid 2 sub a. Datzelfde doen wij ook onder het vetgedrukte artikel 3.3.9 lid 2 sub a.

Ik meen op deze manier volstreekte helderheid verschaft te hebben over de gewijzigde tekst van dit amendement en breng het nu in stemming.

In stemming komt amendement A11A.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: De leden van de fracties van D66 en van de Brabantse Partij zijn niet aanwezig.

Ik constateer dat dit amendement unaniem is aangenomen door de Staten van Noord-Brabant.

In stemming komt amendement A12.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Tegen.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: De leden van de fracties van D66 en de Brabantse Partij zijn afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de PvdD voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A13.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: De leden van de fracties van D66 en de Brabantse Partij zijn afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de PvdA tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A14.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: De leden van de fracties van D66 en de Brabantse Partij zijn afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de VVD tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A15.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: De leden van de fracties van D66 en de Brabantse Partij zijn afwezig.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de VVD tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt het geamendeerde Statenvoorstel 82/10 E.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.
Voorzitter. Onder dankzegging aan de consequente houding van een aantal fracties zijn wij voor.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.
Voorzitter. Hoewel wij blij zijn met de criteria voor de aanscherping van lopende zaken, de autonome verplaatsters staan er nog steeds in. Daarom zijn wij tegen dit voorstel.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

De *voorzitter*: De leden van de fracties van D66 en de Brabantse Partij zijn afwezig.
Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de PvdD tegen dit Statenvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.
Dames en heren. De agenda suggereert dat wij nog een tijdje doorgaan met een aantal andere voorstellen maar ik breng u in herinnering dat wij die behandelen op 17 december. Wij behandelen vandaag nog wel de motie vreemd aan de orde van de dag.

Motie vreemd aan de orde van de dag

De *voorzitter*: Door de leden Van den Oord, Heijmans, mw. Van Breda, mw. Geeraedts, Van Schoonhoven, Vreugdenhil, mw. Verstappen en mw. Lestrade-Brouwer wordt de volgende motie

ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 10 december 2010;

constaterende dat:

- *Omroep Brabant per 1 januari 2011 stopt met verspreiding van het tv-signaal via de satelliet;*
- *circa 60.000 huishoudens in het Brabantse buitengebied Omroep Brabant tv kijken via de satelliet (bron: TNS/NIPO);*
- *zij vanaf 1 januari 2011 praktisch geen regionale tv nieuwsvoorziening meer hebben omdat zij op Digitenne of internet aangewezen zijn (slechte of geen ontvangst door onvoldoende dekking zendmasten en trage internet-verbindingen);*

overwegende dat:

- *de Provincie Noord-Brabant Omroep Brabant financiert (subsidieert) om alle Brabanders te voorzien van regionaal nieuws;*
- *in geval van calamiteiten Omroep Brabant dienst doet als rampenzender;*
- *Omroep Brabant haar taak om alle Brabanders een regionale nieuwsvoorziening te bieden, per 1 januari a.s. niet lijkt na te komen;*

verzoeken het college:

- *alles in het werk te stellen dat Omroep Brabant haar verplichting nakomt om door verspreiding van het tv-signaal via de satelliet alle Brabanders van regionaal nieuws te voorzien,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M1.

Ik geef het woord aan de eerste indiener van deze motie, de heer Van den Oord.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Wij hebben een motie vreemd aan de orde van de dag ingediend. Wat is er aan de hand? Vorige week werd plotseling bekend dat Omroep Brabant haar satellietuitzendingen wil staken per 1 januari aanstaande. Dat raakt ongeveer 60.000 huishoudens in het Brabantse buitengebied. Omroep Brabant geeft aan dat zij haar televisieuitzendingen nog steeds verspreidt via het internet en via Digitenne, maar dat zien wij niet als een serieus alternatief. Er zijn te weinig zendmasten in het buitengebied waardoor veel mensen het

televisiesignaal slecht of zelfs helemaal niet kunnen ontvangen. In het Brabantse buitengebied ligt nog koperdraad en mocht men al beschikken over een heel moderne televisie met een internetaansluiting dan krijgt men allemaal blokken op het scherm. Het zijn rood met witte blokken en met een beetje fantasie krijgt men nog wel het Brabantgevoel binnen, maar het is natuurlijk geen fijn kijken.

Omroep Brabant geeft aan dat de kosten aan de hoge kant zijn. Ik heb Omroep Brabant gebeld en gesproken met de directeur de heer Gert Bielderman. Hij gaf aan dat de rijkssubsidie die gegeven werd voor satellietuitzendingen stopt. Hij gaf ook aan dat de Staten besloten hebben dat er een bezuiniging doorgevoerd moet worden en dat satellietuitzendingen jaarlijks €150.000 kosten. Dat is aanzienlijk lager dan eerder het geval was. Afgezet tegen de totale begroting is dat minder dan 1%. Omroep Brabant bedoelt met hoge kosten dat de kosten per huishouden in het buitengebied – zo'n twee en een halve euro – relatief hoger zijn dan de kosten voor uitzending via de kabel. Dat raakt voor ons een principieel punt. Wij vinden namelijk dat voor het geld dat de provincie geeft aan Omroep Brabant, ongeveer €15 mln. per jaar, alle Brabanders van televisie moeten worden voorzien. Wij roepen het college dan ook op alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat Omroep Brabant via de satelliet bereikbaar blijft. Dat betekent overigens niet dat de gedeputeerde met een koffer vol geld naar Omroep Brabant moet gaan; het betekent wel dat als het gesprek tot niets mocht leiden, er een lobby opgestart moet worden richting het Rijk om de Mediawet zodanig aan te passen dat er sprake is van heldere prestatieafspraken. De timing is goed want op dit moment is er een wetsvoorstel voor wijziging van de Mediawet aanhangig.

De ingediende motie heeft brede steun van alle fracties die hier vandaag aanwezig zijn. Ik vind dat een mooi gegeven en ben vereerd met het feit dat ik namens alle partijen die motie heb mogen indienen.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik ben blij dat de heer Van den Oord over de financiën begint. Als wij deze motie aannemen, sluiten wij dan uit dat het extra middelen van de provincie zullen zijn? Ik

zou dat eigenlijk net zo lief in de motie willen opnemen. Wij maken het college het anders erg moeilijk als wij het de opdracht geven alles in het werk te stellen. Wat mij betreft kan ook worden volstaan met het hier te verklaren, maar misschien is het verstandiger om het in de motie op te nemen.

De heer *Hoogeveen* (VVD): Voorzitter! Ik wil de Staten er nog even aan herinneren dat wij als provincie niet verplicht zijn een regionale omroep te subsidiëren. Wij doen dat voornamelijk om een kanaal te hebben naar onze bewoners in geval van calamiteiten of rampen. Daaraan geven we zo tussen de €13 mln. en €15 mln. elk jaar. We hebben natuurlijk nog wat andere voordelen van Omroep Brabant zoals wat deze meldt over de Brabantse cultuur, maar ook daarin hebben ze ongesubsidieerde concurrentie van een zender als TV10. We moeten het dus in dat perspectief zien. We geven eigenlijk meer dan €10 mln. aan een omroep met als voornaamste grond dat de mensen ook in het buitengebied worden bereikt. Als dat niet meer zo is vervalt wat ons betreft de grond eraan en moeten we het herzien en ons advies aan de Mediaraad heroverwegen.

Mevrouw *Van Breda* (PvdA): Voorzitter! De PvdA ondersteunt de motie maar ook de gemaakte opmerking met betrekking tot de financiën.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (CDA): Voorzitter! Voor mij is de boodschap volstrekt helder. Ik zal die ook oppakken zoals u haar bedoelt met de toelichting die erbij is gegeven. De gesprekken met Omroep Brabant voor het werkplan 2011 en de onderhandelingen die daar omheen zitten vinden binnenkort plaats, in begin januari. Dan zal ik dit meenemen als boodschap van u en me er zo goed mogelijk aan houden. Ik zal u in een daarop volgende commissievergadering melden hoe het is verlopen.

De *voorzitter*: Ik heb begrepen dat de omroep nu nog wel werkt. Het goede nieuws is dus dat als Omroep Brabant nu uitzendt, het vanavond nog wel op die adressen kan binnenkomen maar na 1 januari niet meer.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik heb nog een korte vraag. U zei dat u begin januari gaat praten maar Omroep Brabant kondigde aan dat zij op 1 januari de stekker eruit trekt. Ik wil toch echt een nadrukkelijk beroep op u doen om te kijken of het lukt om voor die tijd in gesprek te zijn. Ik heb zijn mobiele nummer; hij is goed te bereiken.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (CDA): Zonder meer leggen wij direct contact; dat is logisch. We hebben direct contact om te kijken wat de mogelijkheden zijn om het in de lucht te houden. Ik neem aan dat u begrijpt dat dit onderdeel wordt van het totale verhaal waarover wij met Omroep Brabant spreken. Daar verwees ik naar. Wij zullen ervoor zorgen dat vóór het Kerstreces hierover contact is geweest.

De *voorzitter*: Gelukkig zijn er ook nog geschreven media in de zaal; die willen het misschien morgen in de krant zetten.

Mag ik er van uitgaan dat de motie unaniem bij acclamatie wordt aangenomen?

Dat is het geval. Dank u wel.

Schorsing van de vergadering

De *voorzitter*: Dan zal nu de vergadering worden geschorst. Voor degenen die er nog tijd voor hebben, is er een drankje op het Statenveld.

Dames en heren. Om een avondvergadering op donderdag 16 december te kunnen vermijden, beginnen wij vrijdagochtend 17 december om 8:30 uur. Dat is veel eerder dan wij gewend zijn. Wij zullen dan zeer gedisciplineerd twee belangrijke onderwerpen moeten behandelen. Zoals u weet, is 's middags vanaf twee uur de traditionele eindejaarslunch. Ik zie ernaar uit u dan weer te zien. Tot 17 december en een goed weekend!

De vergadering wordt om 19.25 uur geschorst tot vrijdag 17 december 2010, 08.30 uur.

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 17 DECEMBER 2010

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Griffier wnd.: A.J. Brul

Volgens de presentielijst zijn 46 leden aanwezig, te weten:

Wagemakers, Erarslan, Van der Doelen, drs. Thuis, mw. Lavrijssen, Heijmans, Arkes, ing. Vreugdenhil, mw. Van Boxtel, Schouten, mw. Kamphorst, Martens, Van den Oord, mw. drs. Prins-Afman, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, mw. drs. ing. Paulides-Ruitenbergh, Dörr, Van Zeeland, drs. Voeten, mw. mr. Geeraedts, Van Vugt, Wolters, drs. Hoogeveen, Van Schoonhoven, mw. drs. Lamers, Mulders, Van der Burgt, ing. Van Lopik, mw. mr. Tsoutsanis-van der Koogh, Göring, mw. mr. Verschuuren, Van Vught, mw. dr. Verstappen, Verhoeven, mw. Arts, Stalknecht, mw. Van Breda, mw. ing. Aarts-van de Loo, Zeegers, mw. Lestrade-Brouwer, Erciyas, Smolders, mw. Wijnands, Ten Harmsen van der Beek, Verrijt en Van der Staak.

Afwezig zijn 9 leden: mw. Andreas-de Jong, drs. Coonen, mw. Gounou, mw. Jetten, mw. Hosseini-Ghreani, mw. Kerkhof-Mos, drs. Kielenstijn, mw. Moonen-Gerrits en mw.drs. Slegers.

De voorzitter heropent om 08.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan voor een moment van stilte.

De *voorzitter*: Dames en heren, goedemorgen, van harte welkom op dit vroege uur. Wij moeten snel beginnen want wij hebben een volle agenda met belangrijke onderwerpen. U heeft gezien dat het presidium besloten heeft een spreektijdsregeling in te voeren omdat wij ruimte willen houden voor onze traditionele kerstbijeenkomst die om twee uur zou moeten beginnen. Ik zal daaraan strak de hand houden.

Nummer 73/10

Verordening Ruimte Noord-Brabant 2e fase

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voorzitter! Ik zal

maar snel van start gaan. Brabant krijgt een eigen verordening ruimte. Er is hard gewerkt aan de voorbereiding en het proces is zorgvuldig doorlopen. Het is de eerste keer dat er zo'n verordening over dit onderwerp is gemaakt voor Brabant. Dat vergt creativiteit, doorzettingsvermogen en veel ambtelijke en bestuurlijke inzet. Complimenten voor het resultaat dat nu voorligt. Deze verordening geeft duidelijke en heldere regels voor de invulling van de ruimte in Brabant. De boekenkasten vol beleidsregels zijn nu vervangen door twee nieuwe bundels: de Structuurvisie en de verordening Ruimte. Dit geeft een nieuwe duidelijke richting aan de ruimtelijke toekomst van Brabant. De koers is uitgezet.

In de vergadering van de commissie RM twee weken geleden heeft de CDA-fractie een aantal onderwerpen naar voren gebracht. GS zijn hierop in de Memorie van Antwoord goed ingegaan. Er zijn duidelijke antwoorden gegeven en er is

geluisterd naar wat er tijdens de commissievergadering gezegd is. De verordening mag geen statisch stuk zijn, maar moet bijgesteld worden als daar behoefte aan is. Invulling van de ruimte is niet statisch maar dynamisch. De Verordening Ruimte doelt vooral op de beschermende rol van de provincie.

We hebben bij de vaststelling van de verordening fase 1 gevraagd naar een herstelronde voor gemeenten. Dit is door de Gedeputeerde goed opgepakt. Uit de omvang van de lijst blijkt dat nog niet alles is beoordeeld. In de stukken is aangegeven dat de door gemeenten gemaakte opmerkingen zullen worden beoordeeld bij de eerstvolgende wijzigingsronde van het Natuurbeheerplan. Wij gaan ervan uit dat de verordening Ruimte in 2011 op dit punt zal worden aangepast. Wij hebben aandacht gevraagd voor communicatie en ook die vraag is opgepakt. De gemeenten zullen ondersteund worden bij de uitvoering van de verordening Ruimte. Er komt begin volgend jaar een brede bijeenkomst om hierover met gemeenten in gesprek te gaan. Het is ook goed te horen dat er een publieksversie komt van de verordening, want eerlijk is eerlijk: het is taaie kost!

Het Rijk heeft een ontwerp algemene maatregel van bestuur opgesteld en deze zal door de nieuwe regering worden gewijzigd. Als het zover is, verwachten wij dat in overleg met de Staten bekeken zal worden of aanpassing van deze verordening Ruimte nodig is.

De CDA-fractie vindt het belangrijk dat hoofdstuk 7 in de verordening is opgenomen. Dit hoofdstuk kent instructieregels op het gebied van aardkunde en cultuurhistorie. Deze instructieregels dienen vertaald te worden in gemeentelijke bestemmingsplannen.

We hebben vragen gekregen uit Etten-Leur over de attentiegebieden in de groenblauwe mantel. Voor de luisteraars thuis – als die er op dit vroege tijdstip al zijn – dit gaat niet over een speciaalzaak in jassen, maar over een nieuwe robuuste structuur voor natuur, landschap, bodem en water. In deze structuur liggen ook bedrijven die moeten kunnen blijven ondernemen. Uit de Memorie van Antwoord blijkt dat dit inderdaad mogelijk blijft.

Artikel 4.12 van de verordening geeft aan dat compensatie ook kan plaatsvinden in de niet gerealiseerde delen van de Ecologische Hoofdstructuur. Dit is een toevoeging aan de verordening waar wij volledig achter staan.

Complimenten voor GS dat het gelukt is om de ontheffing integratie stad-land om te zetten in een rechtstreekse regel. Tijdens de commissievergadering hadden we hierom gevraagd. De CDA-fractie is tevreden met het nieuwe artikel 3.4. in de verordening.

Voorzitter. In de West-Brabantse visie is het zoekgebied voor windmolens kleiner dan in onze Structuurvisie. Er is hier dus samenwerking nodig tussen gemeente en provincie. Samen met de regio kan worden ingezet op het bereiken van deze doelstelling.

Het is prima dat de verordening ruimte biedt aan arbeidsmigranten. Op plekken in het buitengebied die de gemeente daarvoor geschikt vindt, kunnen kleinschalige pensionachtige activiteiten worden ontwikkeld.

Het Regionale Boomteeltcluster Treeport Zundert wil de groeikansen benutten en binnen Europa uitgroeien tot een toonaangevend boomkwekerijcluster. In de Structuurvisie is het aangeduid als accentgebied agrarische ontwikkeling. De CDA-fractie kan instemmen met het voorstel van GS om vóór de zomer 2011 met een voorstel tot wijziging van de verordening op dit punt te komen.

Voorzitter. Wij willen drie amendementen indienen. Het eerste amendement wordt namens de coalitie ingediend en de tekst spreekt voor zich. Het gaat over het schrappen van een naar ons idee overbodige regel in de verordening. De twee andere amendementen liggen enigszins anders. Zij betreffen een principiële kwestie. Wij willen geen klopjacht op ondernemers. Wij willen een betrouwbare overheid zijn en integer handelen. Wij kunnen ondernemers die al jaren plannen voorbereiden voor hun toekomst niet onnodig beperken door ons een onbetrouwbare overheid te tonen. Daarom willen wij repareren wat er vorige week is gebeurd door het aannemen van het amendement. Alle reconstructiecommissies in Brabant zijn over ons heen gevallen en hebben ons als onbetrouwbare overheid betiteld. Ik vind dat

een zeer kwalijke zaak. Ik meen dat het onze plicht is om te tekst te wijzigen en te spreken over een andere vorm en op die manier te voldoen aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, want daarvoor zitten wij hier!

De *voorzitter*: Door de leden mw. Verschuuren, mw. Prins-Afman en Wagemakers wordt het volgende amendement ingediend.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 december 2010, gelezen de tekst van de verordening Ruimte fase 2; overwegende dat:

- *het van belang is om instructieregels in de verordening Ruimte op te nemen met betrekking tot aardkunde en cultuurhistorie;*
- *artikel 12.2 aangeeft dat in een Regionaal Ruimtelijk Overleg (RRO) de hoofdlijnen en aspecten van de ruimtelijke ontwikkeling in dat gebied structureel worden besproken;*
- *artikel 12.4 onder b aangeeft dat de deelnemers van het RRO regionale afstemming plegen en afspraken maken over de planologische voorbereiding van de nieuwbouw van woningen;*
- *artikel 12.7 lid 3 onder f aangeeft dat de afspraken rekening moeten houden met het uitgangspunt dat ten behoeve van kernen in landelijk gebied zoveel woningen mogen worden gebouwd als nodig is voor de natuurlijke bevolkingsgroei;*

constaterende dat, gelet op het voorgaande, artikel 7.8 lid 3 onder c een overbodige regel is;

draagt het college op om artikel 7.8 lid 3 onder c te verwijderen uit de verordening Ruimte zoals voorgelegd in ontwerpbesluit 73/10 EE."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A16.

Door het lid mw. Verschuuren worden de volgende amendementen voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 december 2010, gelezen de Memorie van Antwoord/Nota van Wijziging 73/10 DD;

overwegende dat:

- *bij de lopende zaken veelal schriftelijke stukken aanwezig*

zijn waarop een gerechtvaardigd vertrouwen van de ondernemer kan worden gebaseerd;

- *interpretatieverschillen bij de rechter en procesrisico voorkomen moeten worden;*

dragen het college op om een nieuwe tekst op te nemen bij artikel 9.6 van de verordening Ruimte herzien ontwerpbesluit 73/10 EE:

Gerechtvaardigd vertrouwen kan slechts worden aangenomen voor zover sprake is van voor 20 maart 2010 daterende schriftelijke stukken die betrekking hebben op een bouwblokvergroting bij de autonome groei van een intensieve veehouderij en waarvan het college van burgemeester en wethouders c.q. de raad dan wel een daartoe krachtens een voor 20 maart 2010 genomen mandaatbesluit bevoegde ambtenaar schriftelijk te kennen heeft gegeven hieraan zijn medewerking te verlenen."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 december 2010,

gelezen de Memorie van Antwoord/Nota van Wijziging 73/10 DD;

overwegende dat :

- *bij de lopende zaken veelal schriftelijke stukken aanwezig zijn waarop een gerechtvaardigd vertrouwen van de ondernemer kan worden gebaseerd;*
- *interpretatieverschillen bij de rechter en procesrisico voorkomen moeten worden;*

dragen het college op om een nieuwe tekst op te nemen bij artikel 9.6 van de verordening Ruimte herzien ontwerpbesluit 73/10 EE:

Gerechtvaardigd vertrouwen kan slechts worden aangenomen voor zover sprake is van voor 20 maart 2010 daterende schriftelijke stukken tot verplaatsing van een intensieve veehouderij naar een concrete locatie en waarvan het college van burgemeester en wethouders c.q. de raad dan wel een daartoe krachtens een voor 20 maart 2010 genomen mandaatbesluit bevoegde ambtenaar schriftelijk te kennen heeft gegeven hieraan zijn medewerking te verlenen."

De *voorzitter*: Deze amendementen maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nrs. A17 en A18.

Mevrouw Verschuuren, de heer Van Zeeland wil nog interrumperen.

De heer Van Zeeland (SP): Voorzitter! Ik wil graag een nadere toelichting op het amendement, want

het CDA heeft vorige week wel ingestemd met het amendement. Als dat amendement getuigt van onbehoorlijk bestuur, is het CDA daaraan mede schuldig.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Wij willen dat heel snel repareren omdat wij nu de effecten kennen en die vorige week nog niet konden overzien. In feite gaat het maar om het wijzigen van één woord: namelijk aanvraag wordt veranderd in stukken. Dus geen schriftelijke aanvraag maar schriftelijke stukken. Daarmee worden juridische problemen voorkomen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Kan mevrouw Verschuuren specifiek aangeven welk aantal aanvragen hierdoor alsnog goedgekeurd moeten worden?

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Het gaat ons niet om het aantal maar om het verhaal van de mensen daarachter. Er is sprake van schrijnende gevallen. Het gaat om ondernemers die toekomstplannen gemaakt hebben en daarover al jaren in overleg zijn met de gemeente. U kunt bij diverse gemeenten te rade gaan. Het gaat overal op dezelfde manier. Er is overleg en er zijn schriftelijke stukken maar in negen van de tien gevallen ligt er nog geen complete aanvraag omdat men eerst de onderhandelingen wil afronden. Het gaat over geld, het gaat over het levenswerk en over de toekomst van mensen. Het is gebruikelijk dat men geen aanvraag doet voordat de onderhandelingen zijn afgerond. Het is een soort gewoonterecht. Er zullen niet veel gevallen overblijven. Ik kan u garanderen dat er grote schadeclaims komen als wij het amendement van vorige week niet repareren. Toen hebben wij het niet goed gedaan.

De *voorzitter*: Het woord is nu aan de heer Zeegers van de SP. Ik heb echter begrepen dat hij nog vastzit in de sneeuw.

De heer *Heijmans* (SP): Toen ik hem sprak, zat hij nog vast in Uden. Het wil wat zeggen als je die gemeente niet uit kunt komen!

De *voorzitter*: Ik stel voor om dan nu het woord te geven aan mevrouw Prins van de fractie van de VVD. Dan kijken wij wel of de heer Zeegers er is voordat de eerste termijn eindigt. Zo niet, dan vraag ik de fractie van de SP zich klaar te maken voor een eventuele vervanging.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Met de behandeling van de verordening Ruimte zijn wij gekomen aan het einde van een lang traject, waarin we het provinciale ruimtelijk beleid uit het Streekplan via een Interimstructuurvisie en Paraplunota hebben aangepast aan de nieuwe WRO. Het was een langdurig en een soms lastig traject, waarmee we in mei 2007 zijn gestart en waarmee we dus meer dan drie jaar bezig zijn geweest. Een belangrijke wijziging is dat de provincie de gemeentelijke plannen niet achteraf moet goedkeuren, maar vooraf moet aangeven wat haar belangen zijn.

Om de provinciale belangen te borgen, heeft de provincie de beschikking over een aantal wettelijke instrumenten. Een van die instrumenten is de verordening waarin de provincie aan de voorkant richting gemeenten aangeeft wat haar belangen zijn.

Vandaag behandelen we de verordening Ruimte waarvan wij in september 2007 vonden – ik memoreer dat maar even – dat daarvoor geen noodzaak was. We vonden dat deze te weinig ruimte voor maatwerk zou bieden, te centralistisch zou zijn en haaks zou staan op het bestuursakkoord Vertrouwen in Brabant. Maar het is allemaal anders gelopen.

Het inzicht dat een aantal provinciale belangen alleen met een verordening juridisch geborgd kan worden en dat beleidsregels onvoldoende zijn, kwam sneller dan verwacht. Wel heeft de fractie van de VVD destijds opgemerkt – en dat vindt ze nu nog – dat voordat een verordening gemaakt wordt, eerst gekeken moet worden of het mogelijk is om andere instrumenten uit de nieuwe WRO in te zetten.

Gemeenten dienen bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening te houden met onze verordening. Waar mogelijk wordt op basis van de sturingsfilosofie een zekere mate van afwegings-

vrijheid bij de gemeenten gelegd. Daar zijn wij content mee. Uit alles blijkt echter dat het niet gemakkelijk is een balans te zoeken tussen sturen en loslaten, tussen decentraal wat kan en centraal wat moet. Dat zal voorlopig ook wel zo blijven. De fractie van de VVD vindt dat we er zeer kritisch op moeten zijn wat we wel en niet verordenen. Wij herhalen het nog maar eens: wij moeten niet op de stoel van de gemeente gaan zitten. Wij horen namelijk van gemeenten dat toch steeds de neiging bestaat om vanuit de provincie heel veel te willen regelen. Dat moeten we niet willen. Waarom moeten we bijvoorbeeld als provincie in art. 11.9 regelen dat een recreatiewoning buiten een bestaand stedelijk gebied maar eenmalig met ten hoogste 10% groter mag worden?

Inmiddels wordt al een tijdje met de nieuwe WRO en de verordening Ruimte gewerkt. Ons bereiken berichten van gemeenten dat de provincie veel reactieve aanwijzingen geeft. We kunnen niet controleren of dit inderdaad het geval is.

Wij willen graag op zeer korte termijn een overzicht krijgen waarop staat welke gemeenten een reactieve aanwijzing hebben ontvangen en over welke onderwerpen het voornamelijk gaat. Wellicht moeten we iets gaan doen met ons beleid. Kunnen wij dit overzicht krijgen en wanneer kunnen wij dat in de commissie RM bespreken?

Bij de behandeling van het concept van fase 2 vooraf aan het vrijgeven voor inspraak heeft de VVD nogal wat kritische opmerkingen geplaatst. Ze heeft zich zelfs afgevraagd of gelet op de vele uit te werken nadere regels, het grote aantal ontheffingen voor GS, de slechte omschrijving van definities en het ontbreken van heldere criteria, het concept wel rijp was voor inspraak. Er was sprake van weinig rechtszekerheid en rechtsgeldigheid. Aan de andere kant hebben we steeds gezegd dat de Structuurvisie en de verordening in deze bestuursperiode gerealiseerd moesten worden, omdat het voor gemeenten zo snel als mogelijk duidelijk moet zijn wat de provinciale belangen zijn. We hebben GS toen het voordeel van de twijfel gegeven.

Bij de inspraak bleek dat we niet alleen stonden in onze kritiek. Meer dan 300 zienswijzen zijn binnengekomen en moesten worden verwerkt; een

hele klus voor het ambtelijk apparaat. Het is zelfs gelukt om ons in oktober jl. niet alleen een verordening fase 2 maar een complete verordening Ruimte voor te leggen, waarin ook fase 1 verwerkt is. Het is een helder stuk geworden, waarin de nadere regels zijn verdwenen en de ontheffingen voor GS tot een minimum zijn beperkt. Er worden criteria gegeven. Het moet voor gemeenten duidelijk zijn waarmee zij bij het maken van een bestemmingsplan rekening moeten houden.

Ondanks dat er veel verbeterd is, bleven er nog een aantal punten over die we in de laatste commissievergadering aan de orde hebben gesteld en waarop GS in de Memorie van Antwoord een reactie hebben gegeven. Onze complimenten voor het goed geschreven stuk. Er is goed geluisterd naar de opmerkingen van de commissie.

Wel is onze fractie zeer verbaasd dat alleen in het laatste exemplaar van de verordening aan art. 9.4 een lid 6 is toegevoegd met een tekst over wonen op een VAB-vestiging in een landbouwonwikkelingsgebied, zonder dat hierover iets wordt gezegd in de Memorie van Antwoord. Kan de gedeputeerde hierover uitleg geven?

Bij een paar onderwerpen wil ik nog even stilstaan en allereerst bij het migratiesaldo-nulbeleid. Het is mooi dat door het regionaal overleg meer ruimte is gekomen voor maatwerk. Graag willen we bij het verslag over de planningsoverleggen dat te zijner tijd in de commissie aan de orde komt, geïnformeerd worden hoe dit in de praktijk werkt.

Wij zijn tevreden dat de ontheffing van GS bij het onderwerp integratie stad-land in een rechtstreekse regel is omgezet. Wellicht kunnen met een beetje nadenken de drie ontheffingen die nu nog in de verordening zitten, ook in een rechtstreekse regel worden omgezet. Wij pleiten daarvoor.

Voorzitter. Ons bereiken geluiden dat wanneer gemeenten woningen of recreatiewoningen die al decennia lang permanent bewoond worden een definitieve woonbestemming geven, dit aantal gekort wordt op de woningaantallen die in de regionale planningsoverleggen worden vastgesteld. De fractie van de VVD vindt dat dit niet kan. Wanneer het om behoorlijke aantallen gaat, heeft dit grote consequenties voor het gemeentelijke woningbouwprogramma. Hierdoor kan dan fors

minder worden gebouwd. De jeugd met name wordt hier de dupe van. Wij zijn van mening dat deze korting op het aantal woningen niet moet plaatsvinden. Graag horen wij wat de gedeputeerde hiervan vindt.

De fractie van de VVD ziet cultuurhistorische en aardkundige waarden als een provinciaal belang. Dit is als zodanig ook in de Structuurvisie opgenomen. Onze vraag bij dit onderwerp was indertijd, of deze waarden niet op een andere manier en wellicht dubbel beschermd werden. Wij houden in het kader van de deregulering niet zo van dubbele regels. Het is ons ondertussen duidelijk geworden dat dit niet het geval is voor waarden die van provinciaal belang zijn en dat die via deze verordening beschermd moeten worden.

Vorig jaar heeft het ministerie gekozen voor modernisering van de Monumentenzorg. Daarvoor worden medio 2011 de Monumentenwet en het Besluit ruimtelijke ordening aangepast. Onze vraag is of hiermee in de verordening al rekening is gehouden.

Met GS vinden wij het zelfs zeer wenselijk dat de provincie in goed overleg met de gemeente tot een regeling komt voor de glasboomteelt in Zundert. Wij vinden dat uitdrukkelijk rekening moet worden gehouden worden met het toekomstperspectief van de glasboomteelt zodat de regio Zundert tot de sterkste van Europa blijft behoren en haar concurrentiekracht behouden blijft.

In de verordening Ruimte zijn de attentiegebieden in de groenblauwe mantel geplaatst. We begrijpen dat er twee soorten attentiegebieden zijn: attentiegebieden met een landschaps- en natuurwaarde zoals de voormalige GHS-landbouw (GHS = Groen Hoofdstructuur) en het AHS-landschap (AHS = Agrarische Hoofdstructuur). Wij vinden het prima dat deze in de groenblauwe mantel zijn ondergebracht. Maar er zijn ook attentiegebieden waar geen natuur- of landschapswaarden aanwezig zijn en waar alleen waterhuishoudkundige zaken een rol spelen. Voor die gebieden is ten opzichte van het Streekplan, de Interimstructuurvisie en de reconstructie- en gebiedsplannen door het onderbrengen in de groenblauwe mantel een nieuw beleid ontstaan. Voor de betrokkenen in dit gebied brengt dit extra

beperkingen en extra verplichtingen mee. Dit heeft ook niets te maken met de verplichtingen voor de waterhuishoudkundige 500 m zones. Deze blijven gewoon bestaan. De fractie van de VVD vindt dat er geen noodzaak aanwezig is om de attentiegebieden waar alleen waterhuishoudkundige en geen natuur- en landschapswaarden aanwezig zijn, onder het regime van de groenblauwe mantel te laten vallen. Zij dient hiervoor samen met het CDA een motie in.

Voorzitter. Ons is gebleken dat met het vaststellen van de verordening vandaag er voor de verplaatsing van een grondgebonden agrarisch bedrijf een probleem ontstaat door de wijze waarop deze zaak in het verleden door GS is behandeld. Om dit te repareren dienen wij een amendement in.

Wij hebben niet de illusie dat we met het vaststellen van deze verordening klaar zijn. Er zullen met enige regelmaat aanpassingen doorgevoerd gaan worden. Met het schrappen van regels zal de VVD geen moeite hebben.

Voorzitter. Twee dagen voor de Statenvergadering hebben wij een Memorie van Antwoord plus een gewijzigde tekst met voorstellen ontvangen. Wij moeten ons daarover in een zeer korte tijd buigen. Het is niet mogelijk geweest om hierover op een fatsoenlijke manier in de fractie te overleggen en dit terwijl wij al drie maanden bezig zijn om een omschrijving te krijgen voor de lopende zaken en voorbeelden van gevallen die als lopende zaken kunnen worden bestempeld. De fractie van de VVD stelt voor om de tekst zoals die vorige week is vastgesteld, voorlopig te handhaven en zij vraagt de gedeputeerde om alle aanmeldingen van lopende zaken zo spoedig mogelijk doch uiterlijk in februari aan de commissie voor te leggen. Aan de hand daarvan kan worden bekeken of de verordening op dit punt moet worden aangepast. Ook wij willen met heldere regels een betrouwbare overheid zijn en dienen daarvoor een amendement in.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voorzitter! Mag ik vragen wat het doel is om deze klopjacht op ondernemers te continueren en de tekst te handhaven?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik heb niet gesproken over een klopjacht op ondernemers. Wij willen het zo zorgvuldig mogelijk doen. Wij hebben de stukken graag terug in de commissie om zorgvuldig te kunnen bekijken hoe daarmee verder moet worden omgaan. Wij willen niet binnen twee dagen hals over kop een besluit nemen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik wil even reageren op de klopjacht die ons verweten wordt. Ik wil het CDA onder de aandacht brengen dat het de VVD is geweest die opgemerkt heeft dat er in de verordening geen overgangsregeling zat voor de autonome uitbreiders. Wij hebben voorgesteld om dat op te nemen. Hoezo klopjacht?

Mevrouw *Prins* heeft al opgemerkt dat het natuurlijk niet zo kan zijn dat wij twee dagen voor een Statenvergadering een wijziging krijgen waarvan wij niet kunnen overzien of dat de goede wijziging is. Wij willen dit niet koste wat kost handhaven. Het plegen van wetgeving is geen eenvoudige zaak. Dat zien wij nu ook, want op alle punten wordt die verordening weer aangepast. Wetgeving moet je zorgvuldig doen en dat willen wij ook. Wij willen aan de hand van de concrete gevallen die voorliggen, kijken wat de consequenties zijn van de bepaling die wij nu hebben vastgesteld. Als die bepaling aanpassing behoeft omdat blijkt dat die onredelijk is, zal de VVD de laatste zijn om dat tegen te houden. Wij nemen echter niet klakkeloos het ene moment de ene bepaling over en het andere moment de andere bepaling. Dat heeft niets te maken met een klopjacht op ondernemers. Integendeel, de ondernemers kunnen er alleen maar belang bij hebben dat wij als Staten verantwoorde wetgeving maken.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voorzitter! Ik neem aan dat mevrouw Geeraedts ook gebeld is door de reconstructiecommissie en dat zij weet wat er gaande is. Als advocaat moet mevrouw Geeraedts toch weten dat in de verordening helemaal geen overgangsregels opgenomen hoeven te worden? Uit jurisprudentie blijkt immers gerechtvaardigd vertrouwen. Een ondernemer moet dat kunnen hebben anders kan hij niet functioneren. De

overgangsbepalingen in de verordeningen zijn helemaal niet nodig.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik ga geen juridisch betoog houden, want ik heb altijd gezegd dat ik hier niet iets mag zeggen als advocaat maar als gewoon Statenlid.

De *voorzitter*: Dat is wel de bedoeling.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat zal ik ook doen, voorzitter. Als de overheid haar beleid wijzigt, kan dat consequenties hebben voor mensen. Wij treffen een regeling voor mensen die iets willen maar de dupe zouden kunnen worden van dat gewijzigd beleid. Dat is een betrouwbare overheid. Ik kan het betoog van mevrouw Verschuuren dus niet volgen.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Prins-Afman en mw. Verschuuren wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 december 2010,

Kennis genomen hebbende van het Statenvoorstel 73/10A; constaterende dat:

- *in de verordening Ruimte de attentiezones waterhuishouding de aanduiding groenblauwe mantel gekregen hebben;*
- *er attentiezones zijn waar alleen de waterhuishouding een aandachtspunt is en waar geen natuur- of landschapswaarden aanwezig zijn;*
- *in de Verordening fase 1 voor deze attentiezones afdoende regels zijn opgenomen tegen ongewenste waterhuishoudkundige ingrepen;*
- *door het opnemen van gebieden tot groenblauwe mantel op basis van attentiezones waterhuishouding er t.o.v. het Streekplan, de Interimstructuurvisie en de reconstructie- en gebiedsplannen nieuw beleid is geformuleerd;*

verzoeken het college van GS:

- *de gebieden die op basis van attentiezones waterhuishouding zijn aangewezen tot groenblauwe mantel en waar in vergelijking met het Streekplan, Interimstructuurvisie en reconstructieplannen door opname in de groenblauwe mantel nieuw beleid is ontstaan uit de groenblauwe mantel te verwijderen;*

- en de kaarten daartoe aan te passen en deze ter kennis te brengen aan de Staten,
en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M6.

Door het lid mw. Prins-Afman wordt het volgende amendement ingediend:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 december 2010,
gelezen de tekst van de verordening Ruimte;
overwegende dat:*

- *art. 8.3 1a bepaalt dat nieuwvestiging van een grondgebonden agrarisch bedrijf niet is toegestaan;*
- *er grondgebonden agrarisch bedrijf is waar aan door GS op 15 februari 2005 een eerste verklaring van geen bezwaar voor een bouwvergunning, betreffende de locatie kadastraal bekend gemeente Landerd L 544, nabij Heijtmorgen 55, is verleend;*
- *voor dit bedrijf door GS een afwijkingsprocedure van het Streekplan is gevoerd;*
- *de verleende bouwvergunning (incl. de verklaring van geen bezwaar) door de Raad van State is vernietigd omdat GS de afwijkingsbevoegdheid op onjuiste wijze had uitgeoefend;*
- *deze uitspraak reden is geweest waarom PS de regeling van de afwijkingsbevoegdheid in het Streekplan hebben aangepast;*
- *er vervolgens een nieuwe verklaring van geen bezwaar bij GS is aangevraagd;*
- *de verklaring van geen bezwaar is verleend met toepassing van de afwijkingsregeling in de Interimstructuurvisie;*
- *in de interimstructuurvisie de oorspronkelijke afwijkingsregeling uit het Streekplan was opgenomen hoewel deze in het Streekplan was gewijzigd;*
- *de gemeente Landerd vreest dat de tweede bouwvergunning en verklaring van geen bezwaar opnieuw door de Raad van State wordt vernietigd wegens verkeerd toepassen door GS van de afwijkingsregeling;*
- *het voorontwerpbestemmingsplan in strijd is met de verordening Ruimte;*

constaterende dat:

- *het eerdergenoemde grondgebonden agrarisch bedrijf als een lopende zaak kan worden aangeduid;*

Besluiten:

aan het college van GS op te dragen om aan de verordening Ruimte bij artikel 14.4 "Overgangsbepalingen" toe te voegen punt 8 met daarin de tekst: "het art. 8.3.1a van de verordening Ruimte niet van toepassing te verklaren op het perceel kadastraal bekend gemeente Landerd L 544, nabij Heijtmorgen 55"."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A19.

Het woord is nu aan de heer Wagemakers van de fractie van de PvdA.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Dank en complimenten voor de Memorie van Antwoord; zo volledig hebben wij het zelden gehad.

Wij hebben in de commissie onze zorgen uitgesproken over het combineren van fase 1 en fase 2 in de documenten. Wij moeten daarop terugkomen. Het stuk is zeer leesbaar. De Memorie van Antwoord is zeer duidelijk. Wij willen daarover nog een paar vragen stellen en een paar opmerkingen maken en komen met twee amendementen.

Het is belangrijk om de communicatie met gemeenten goed te organiseren en vorm te geven. Dan kan zowel gebeuren in het regionaal planningsoverleg als door middel van ambtelijke contacten. Ook hier in dit huis is bekend dat veel gemeenten in Brabant bij het maken van bestemmingsplannen nogal wat moeite hebben met de regels van de provincie en met de nieuwe WRO. Wij hopen dat een en ander met deze nieuwe verordening heel goed zal gaan.

In de Memorie van Antwoord hebben wij ook een overzicht gekregen van de verschillen in het kaartmateriaal dat bij de verordening fase 2 hoort. Onze dank daarvoor; het is helder. Een en ander wordt beschreven in de grote A-3-overzichten in de Memorie van Antwoord. Kan dit alsnog als kaartmateriaal worden verwerkt? Ik verwijs naar Valkenswaard, Waalre en Haaren, maar er zijn meer voorbeelden te noemen.

Er wordt gesproken over het glasboomteeltgebied in Zundert. Ik kan u verzekeren dat er in Brabant meer gebieden zijn waar men bij de boomkwekerijen met de kassenvraag zit. Wij zijn het er

volledig mee eens dat het college daarmee komt in 2011.

Wij zijn het ook eens met de rechtstreekse doorwerking van stad-land. Dat is een verbetering. Wij willen hierop wel een amendement indienen want veel gezondheidscentra zijn na de Tweede Wereldoorlog in het buitengebied opgezet, meestal in natuurgebieden. Deze worden steeds meer opengesteld. Mensen uit de stad gaan er wonen vanuit gezondheidsdenken. Deze liggen vaak in een gebied integratie stad-land. In de verordening is echter opgenomen dat er geen uitbreiding mag plaatsvinden ten behoeve van kantoren of werkplaatsen. Wij dienen een amendement in om dit alsnog toe te staan in de gezondheidscentra.

Voorzitter. Deze verordening is royaal voor de landgoederen. De nu opgestelde regels maken ontwikkeling van landgoederen in bijna de hele provincie mogelijk. Maar willen wij dat wel? Wij hebben vorige week een amendement ingediend dat betrekking heeft op de investeringen in Brabant. Daarin zijn drie landschappen genoemd die volledige aandacht en als het ware een prioriteitsbehandeling krijgen. Om die reden stellen wij voor dat vooralsnog geen landgoederen voorkomen in die drie gebieden en ook niet ontwikkeld kunnen worden. Het is immers niet goed om enerzijds deze gebieden een speciale behandeling te gaan geven en anderzijds ontwikkeling van landgoederen toe te staan. Ik heb het over het voorstel om een landgoed te ontwikkelen in de Brabantse Wal. Landgoederen zijn bedoeld om maïsvelden, weilanden en andere buitengebieden om te zetten in natuur en daar mag men ook een beetje wonen. Als wij dit ook toestaan in de groenblauwe mantel gaat men wonen in bestaande natuur. Daarom dienen wij een amendement in.

Voorzitter. Er is al gesproken over de lopende zaken. Daarover is vorige week Statenbreed een besluit genomen. Eergisteren heeft ons een verzoek van GS bereikt om dat aan te passen. Wij zijn daar echter geen voorstander van. Het is hier geen flipperkast waarin je zomaar een nieuwe bal kunt gooien. Wij willen de 40 zaken zien waarover gesproken wordt. Dat vragen wij al vanaf 19 maart. Deze 40 zaken zullen wij tegen het licht

houden. Als blijkt dat bij deze zaken sprake is van een volledige inzet op bijvoorbeeld een MER-procedure, of een aanvraag voor een milieuvergunning of van voorbereiding van grondaankoop en grondverkoop, zijn dat lopende zaken en gaan zij door. Daarover bestaat bij ons geen enkele twijfel. Wij willen echter niet in een paar dagen tijd een Statenbreed genomen besluit omdraaien in een ander besluit. Wij vinden dat onlogisch en niet passend.

Voorzitter. In een aanvullende Memorie van Antwoord hebben wij een hele lijst gekregen van voorwaarden waaraan een ondernemer moet voldoen. Die lijst klopt helemaal. Wij zijn echter verbaasd over het feit dat er 40 zaken zijn die te maken hebben met een verandering van het bestemmingsplan, er 10 zaken op een formele manier zijn verlopen en 30 zaken zomaar "geregeld" zouden zijn. Als dat de mentaliteit in Brabant is, hebben wij hier nog veel werk te doen. Wij stellen voor dat die 40 zaken zo spoedig mogelijk naar de commissie komen en zullen deze dan beoordelen. Wij zijn vooralsnog niet tegen deze aanvragen. Op 19 maart hebben wij hier duidelijk gezegd dat degenen die volop bezig waren met de ontwikkelingen, beschouwd zullen worden als lopende zaken.

De *voorzitter*: Door de leden Wagemakers en mw. Prins-Afman wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 december 2010,

behandelende Verordening Ruimte fase 2 73/10;

constaterende dat:

- *in de verordening zijn opgenomen regels met betrekking tot de stedelijke gebieden stad-land;*
- *deze zijn opgenomen in de Memorie van Antwoord onder 3.1, artikel 3.4;*
- *de gemeenten deze ontwikkeling verder moeten uitwerken in hun nieuwe bestemmingsplannen;*

overwegende dat:

- *er in Brabant sprake is van diverse aanduidingen stad-land;*
- *in deze gebieden veel gezondheidscentra gehuisvest zijn;*
- *deze gezondheidscentra op zowel werkactiviteit als*

*kantooractiviteit moeten kunnen uitbreiden;
besluiten:*

*De volgende teksten van het voorstel bij artikel 3.4 blz. 3/2
MvA aan te passen:*

*- onder 1 toe te voegen: Als B: met uitzondering van
Gezondheidsinstellingen."*

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A20.

Het woord is nu aan de heer Martens van de fractie van GroenLinks.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De verordening tweede fase ligt ter besluitvorming voor. In deze verordening zitten duidelijke beleidskeuzen; beleidskeuzen waarmee mijn fractie het niet altijd eens is. Wij zullen aan het einde van de behandeling bekijken of wij vóór deze verordening kunnen stemmen.

Ik wil inzoomen op een aantal punten die mijn fractie veranderd wil zien in deze verordening. Dat betreft allereerst de kwaliteitsverbetering van het landelijk gebied. De oude term hiervoor was: landschapsinvesteringsregeling. Er wordt niet alleen een andere term gebruikt, GS leggen ons ook een geheel andere keuze voor. Die is zeer vrijblijvend want er wordt veel overgelaten aan de gemeenten. Wij geven nog steeds de voorkeur aan de regeling die in de ontwerpverordening was opgenomen. Er staat dat "Kwaliteitsverbetering kan bestaan uit het wegnemen van verharding of het slopen van bebouwing" zonder dat daaraan kwantitatieve of kwalitatieve criteria verbonden zijn. Dat is heel beperkt en laat heel veel over aan de gemeenten. En mocht dat zelfs niet lukken, dan is er nog de mogelijkheid van een bijdrage in een landschapsfonds. Dat riekt toch een beetje naar afkoping en naar aantasting van de kwaliteit van het landelijk gebied. Als wij dit op deze manier aannemen, moeten gemeenten volop aan het werk om invulling te geven aan de zorgplicht die zij hebben voor die ruimtelijke kwaliteit. Ik heb in de commissie al gezegd dat ik mij kan voorstellen dat een aantal gemeenten blij zal zijn als de provincie in samenwerking met hen probeert een aantal voorbeelden te ontwikkelen van hoe de zorgplicht kan worden ingevuld. Wij hebben daarvoor een

motie opgesteld die wij graag in stemming brengen.

Voorzitter. Vervolgens wil ik ingaan op de EHS en met name de natuurcompensatie. Compensatie moet een uitzondering blijven maar kan soms noodzakelijk zijn. Helaas is in deze verordening opgenomen dat compensatie binnen de EHS kan plaatsvinden. De woordvoerder van het CDA was daar uiteraard blij mee, want op zijn aandringen is dit opgenomen. Onze fractie is het daarmee faliekant oneens. Als een stuk van de EHS aangetast wordt, moet compensatie buiten de EHS plaatsvinden zodat de EHS die toch zo onder druk staat, op peil blijft. Daarom dienen wij hiervoor samen met de PvdD een amendement in.

In deze verordening is opgenomen dat het zelfs tien jaar mag duren voordat compensatie plaatsvindt. Het rapport van de Rekenkamer over natuurcompensatie is een goede les geweest. Dan kan het toch niet zo zijn dat het in uitzonderlijke gevallen tien jaar kan duren voordat compensatie plaatsvindt? Wij hebben samen met de PvdD een amendement voorbereid om die natuurcompensatie tegelijkertijd met de aantasting van de EHS te laten plaatsvinden.

Voorzitter. Ik meng mij niet in de discussie over wat wij vorige week besloten hebben over de landbouw. Dat besluit staat en daaraan willen wij ons houden. Mocht blijken dat het anders moet, dan komen wij daarop na een gedegen voorbereiding in de commissie op een andere keer in de Staten terug, maar niet vandaag.

Op 19 maart hebben wij ook besloten dat met name intensieve veebedrijven niet meer op nieuwe locaties gevestigd moeten worden. Wij hebben echter vergeten dat het voor grondgebonden agrarische bedrijven nog steeds mogelijk is om op nieuwe grond een boerderij te bouwen. Wij vinden dat een grote aantasting van het Brabantse landschap; een landschap waarop wij zuinig moeten zijn. Een nieuwe boerderij midden in een polder of in een nieuw gebied kan het hele landschap bederven. Wij vinden dat dit niet mogelijk moet zijn. Er komen honderden locaties vrij de komende jaren. Honderden boeren stoppen met hun bedrijf, dus er zijn genoeg locaties waarop hervestiging kan plaatsvinden. Zoals de gedepu-

teerde in de commissie heeft gezegd, kunnen er zwaarwegende provinciale belangen zijn waardoor misschien in enkele gevallen toch nieuwvestiging mogelijk moet zijn, ik verwijs bijvoorbeeld naar de Overdiepse polder. In zo'n geval is het altijd mogelijk dat het inpassingsplan en de verordening worden aangepast. Wij willen echter niet op voorhand die mogelijkheid scheppen en daarom hebben wij ook daarvoor een amendement voorbereid.

Voorzitter. Wij hebben op 19 maart ook gezegd dat intensieve veehouderijbedrijven met grote stallen op een goede manier landschappelijk moeten worden ingepast. In de voorliggende verordening worden daarvoor verschillende percentages gehanteerd: 10, 15 en 20. Wij vinden dat dit onduidelijkheid geeft en soms misschien ook rechtsongelijkheid. Dat moeten wij niet willen. Vandaar dat wij een amendement hebben voorbereid om die percentages gelijk te stellen zodat iedereen weet welk percentage het is en er sprake kan zijn van een goede landschappelijke inpassing.

De voorzitter: Door de leden Martens en mw. Verstappen wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 december 2010, behandelend de Verordening ruimte Noord-Brabant, fase 2; overwegende dat:

- gemeenten een zorgplicht hebben voor ruimtelijke kwaliteit;
- elke gemeente zelf kan bepalen hoe zij deze zorgplicht invulling kan geven;
- het voor een aantal gemeente echter waardevol kan zijn dat ze een (aantal) voorbeeld(en) aangereikt krijgen op welke wijze ze deze zorgplicht invulling kunnen geven;

besluiten:

GS op te dragen om (in overleg met gemeenten die hieraan behoefte hebben) in het voorjaar van 2011 te komen met één of meer voorbeelden op welke wijze een gemeente invulling kan geven aan haar zorgplicht voor de ruimtelijke kwaliteit, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van

beraadslaging uit en krijgt nr. M7.

Door de leden Martens en mw. Verstappen worden de volgende amendementen voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 december 2010, behandelend de Verordening ruimte Noord-Brabant fase 2; constaterende dat:

- in voorliggende verordening eisen worden gesteld aan een goede landschappelijke inpassing van een intensieve veehouderij;
- er hierbij verschillende percentages worden genoemd welk deel van het bouwblok hiervoor moet worden aangewend (10%, 25% en 20%);

overwegende dat:

- het vastleggen van diverse percentages de duidelijkheid niet ten goede komt;
- een goede landschappelijke inpassing ook daadwerkelijk inhoud moet hebben;

besluiten dat:

- er altijd 20% van het bouwblok dient te worden aangewend voor een goede landschappelijke inpassing;
- alle genoemde percentages in de artikelen 9.3.1.e, 9.3.3.b, 9.4.1.e, 9.4.2.b, 9.4.5.b te wijzigen in 20%."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 december 2010, behandelend de Verordening ruimte Noord-Brabant, fase 2; overwegende dat:

- in de voorliggende verordening de mogelijkheid wordt geboden voor nieuwvestiging van grondgebonden agrarische bedrijven (artikel 8.3 lid 5 en lid 6);
- elk jaar veel boeren stoppen met hun bedrijf;
- hierdoor volop agrarische bedrijfslocaties beschikbaar komen;
- we zuinig om moeten gaan met de open ruimte in Brabant;
- het daarom ook voor grondgebonden agrarische bedrijven niet nodig is dat er nog nieuwe locaties bestemd worden;
- GS de mogelijkheid hebben om in bijzondere gevallen waarbij toch nieuwe locaties bestemd moeten worden (bijvoorbeeld vanwege groot openbaar belang zoals de Overdiepse polders) een inpassingsplan te maken of de verordening aan te passen;

besluiten:

- te schrappen Artikel 8.3 lid 5 en lid 6."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 december 2010, behandelend de Verordening ruimte Noord-Brabant, fase 2; constaterende dat:

- *in de voorliggende verordening de mogelijkheid wordt geboden natuurcompensatie te laten plaatsvinden binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);*
- *de realisatie van de EHS onder druk staat;*
- *door te compenseren binnen de EHS als gevolg heeft dat de EHS kleiner wordt;*

overwegende dat:

- *onverkort moet worden vastgehouden aan de realisatie van de oorspronkelijke EHS en*
- *inkrimping van de EHS vanuit oogpunt robuuste natuur en behoud biodiversiteit zeer ongewenst is;*
- *daarom het huidige beleid van natuurcompensatie gehandhaafd moet blijven;*

besluiten:

- *te schrappen artikel 4.12, lid 2.c."*

De *voorzitter*: Deze amendementen maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nrs. A21, A22 en A23.

Dan is nu het woord aan de heer Vreugdenhil van de fractie van de ChristenUnie-SGP.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Bedankt voor het woord, voorzitter. Allereerst wil ik complimenten uitspreken aan iedereen die heeft meegewerkt aan deze verordening. Het is een heel lang proces geweest; het heeft bijna de hele Statenperiode geduurd. Er is sprake van een brede inzet van het ambtelijk apparaat en van de Staten. De Staten hebben op deze verordening aangedrongen en hebben daarvoor een aantal workshops georganiseerd om te komen tot een goed en helder provinciaal gebied op het gebied van ruimtelijke ordening in de constellatie van de nieuwe WRO.

Mijn fractie is tevreden met het voorliggende resultaat. Gedurende het hele proces is een steeds beter eindproduct ontstaan; een product dat naar onze mening voldoet aan de richtlijn die wij van tevoren aangegeven hebben: wat decentraal kan, vooral decentraal doen; ruimte geven aan de gemeente; een kleinere provinciale overheid die indien nodig scherpe regels stelt en niet al te veel

met ontheffingen werkt en als laatste een voor de gemeenten heel duidelijke verordening waarin hun bevoegdheden en verantwoordelijkheden scherp geformuleerd zijn.

Wij willen vandaag nog op drie punten terugkomen. Het eerste is helder verwoord door de woordvoerder van de GroenLinks-fractie, namelijk de compensatie in de EHS. Wij zijn er niet voor om wanneer een gedeelte van de EHS wordt aangetast de compensatie daarvoor binnen de EHS te laten plaatsvinden. Per definitie levert dit een afname van de kwantiteit van de EHS op. Wat ons betreft moet er eerst een discussie plaatsvinden over de vraag waar die harde begrenzing moet liggen.

Verder hebben wij in de commissie aangegeven dat wij nog twijfels hebben over het opnemen van aardkunde en cultuurhistorie in de verordening. Wij zijn tevreden over het feit dat er nu een rechtstreekse regel opgenomen is waarbij de invulling en de bevoegdheden in dezen onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten komen te vallen. Wij kunnen daarmee leven.

Het derde punt betreft het bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit. Wij zien ook in de toelichting dat in deze regeling ruimte wordt geboden aan gemeenten om tot een invulling te komen. Wij zien echter ook dat er werkgroepen landschap worden geformeerd. Dat kan leiden tot een hoop bureaucratie op dit punt. In de verordening wordt gesproken over een evaluatie na twee jaar. Mijn fractie zal er nauwlettend op toezien dat hierover helder en scherp met de regio gecommuniceerd wordt en dat de regio ook daadwerkelijk die ruimte krijgt.

Voorzitter. Ik denk dat wij vorige week een helder en goed besluit hebben genomen over de lopende zaken en dat dit voor niemand in Brabant een verrassing heeft kunnen zijn. Het is immers de uitwerking van een motie die al zes maanden geleden in ingediend. De Staten van Brabant kunnen zeker niet beticht worden van onbehoorlijk bestuur. Het ligt meer aan de uitwerking door GS van de motie en de signalen die vanaf 19 maart door de Staten aangegeven zijn. Er is een getal van tien genoemd, maar ik denk dat er misschien veel meer dingen zijn waar de commissie scherp naar

moet kijken. Ons is vaker verweten dat wij niet scherp sturen op verschillende dossiers, wij moeten hier daadwerkelijk onze verantwoordelijkheid nemen. Ik wil gedeputeerde Van Heugten even zijn eigen twitter onder de aandacht brengen. Hij gaf daarin vorige week aan dat hij verheugd was dat de CDA-fractie blij was dat de regels voor verplaatsing en uitbreiding verbeterd zijn. Hoe kan dan een week later dit signaal komen? Is hij er deze week pas achtergekomen dat van de vijftig zaken er maar tien aan de regels voldeden, of had hij dat vorige week moeten zeggen en is er door de CDA-fractie een draai gemaakt die allang voorzien had kunnen worden? Ik ben heel benieuwd naar het antwoord. Ik denk dat de Staten van Brabant zeker niet beticht kunnen worden van een klopjacht op ondernemers of van onbetrouwbaar bestuur. Wij moeten hier het heldere signaal afgeven dat wij die zaken in de commissie moeten bezien en dan zullen aangeven welke zaken wel en welke niet kunnen doorgaan. Dat is de volgorde die mijn fractie wil hanteren.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Zeegers intussen binnengekomen is. Welkom, u voert zo dadelijk als laatste het woord in de eerste termijn.

Nu is het woord aan mevrouw Verstappen van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik wil ingaan op de bouwlagen bij de intensieve veehouderij. Het is vreemd en geeft geen blijk van consistent beleid dat kippenboeren wel in twee lagen mogen bouwen. Ook voor een volwaardige volière of scharrelstal is één laag voldoende. Immers, binnen één bouwlaag kunnen verschillende verdiepingen gebouwd. Het toestaan van twee bouwlagen betekent een verdubbeling van het aantal kippen per bouwblok en zeer hoge ontsierende gebouwen in het landschap. Het betekent ook nog meer dieren bij elkaar, een hogere infectiedruk en minder brandveilig. Kippenboeren worden ook voorgetrokken ten aanzien van varkensboeren. Dieren zijn geen bakstenen, zij zijn er niet om te stapelen. Wij dienen een amendement in waarin wij vragen de uitzonderingspositie voor kippenstallen te

schrappen. Wij overwegen ook een motie in te dienen waarin wij GS vragen te komen met een voorstel voor een maximale nokhoogte voor kippenstallen, omdat in de Memorie van Antwoord geen grens wordt aangegeven voor de nokhoogte. Is dat niet nodig, is dat bij de gemeenten geregeld, of moeten wij dat nu toch in een verordening opnemen?

Voorzitter. In de tekst staat dat biomassavergisting duurzame energie is. Biomassavergisting is uiteraard geen duurzame energie zolang de mest afkomstig is van onduurzame veehouderijen. Hoe kan energie uit een sector die verantwoordelijk is voor ontbossing, armoede, klimaatverandering, milieuvervuiling en het dierenvriendelijk houden van dieren in godsnaam duurzaam zijn?

De heer *Verhoeven* (VVD): Voorzitter! Mevrouw Verstappen suggereert dat bij biovergisting altijd mest mee vergist wordt. Dat hoeft echter niet. Het kunnen ook houtsnippers zijn of bermmaaisel of slootafval. Ik denk dat de aanname te snel is.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij zijn tegen mestvergisters omdat daarbij sprake is van bestendigen van onduurzame energie. Wij willen zeker niet in een situatie komen dat wij in een bus zitten die rijdt op biogas waarvoor dieren hebben moeten lijden. Wij moeten in het kader van verduurzaming juist naar een afname van dieraantallen en naar inkrimping van de veehouderij. Daarbij passen geen grote mestvergistingsinstallaties die de intensieve veehouderij legitimeren en in stand helpen houden. Denk ook aan de stank. Mensen in de omgeving van zo'n biomestvergasser zitten in de stank als de wind precies op hun huis staat. Bovendien heeft de SER laten zien dat de afzet een enorm knelpunt blijft. Een kilowattuur kost ongeveer 25 eurocent; er wordt 5,3 eurocent subsidie gegeven; dat is 20%! Wij vinden niet dat er nog meer naar toe moet gaan. Wij dienen daarom een amendement in dat ertoe strekt de mogelijkheden voor het bouwen van biomassa-installaties bij agrarische bedrijven te schrappen.

De voorzitter: Mevrouw Verstappen, u heeft nog

één minuut.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De taak bij natuurbescherming is niet inkrimpen maar uitbreiden. Daar vragen het leefklimaat en de biodiversiteit in Brabant om. Wij dienen een amendement in om te laten vastleggen dat compensatie voor aangetaste EHS niet binnen de EHS mag plaatsvinden.

De heer *Verhoeven* (VVD): Mevrouw Verstappen wil de mogelijkheid voor biovergistingsinstallaties bij agrarische bedrijven schrappen. Geldt dat ook voor biologische bedrijven?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik weet niet of die bedrijven zulke grote hoeveelheden mest hebben als de intensieve veehouderij. Ik denk dat dit niet het geval is. Zij maken vaak gebruik van een kringloop. De mest die geproduceerd wordt, wordt weer aangewend op het land. Kringloopdenken is precies wat wij willen.

De *voorzitter*: Mevrouw Verstappen, komt u tot een afronding.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij dienen een amendement in om vast te leggen dat de natuurcompensatie afgerond moet zijn voordat de aantasting plaatsvindt en niet na vijf of soms zelfs tien jaar waardoor de soorten die nu last hebben van de bebouwing, tien jaar moeten wachten voordat zij ergens hergevestigd worden.

Ons laatste amendement bij dit voorstel heeft betrekking op windturbines.

Tot slot heb ik een vraag aan de gedeputeerde. Koeien staan tegenwoordig 's nachts onder neonlampen en vaak staat de radio de hele nacht aan. Wij vroegen ons af of het mogelijk is om aan de verordening een passage toe te voegen om dit in Brabant te verbieden.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Verstappen en Martens worden de volgende amendementen voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering

bijeen op 17 december 2010, kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 73/10, Verordening Ruimte Noord-Brabant fase 2, behorende bij herzien ontwerpbesluit 73/10 EE; constaterende dat:

- *een periode van vijf jaar of tien jaar verleend kan worden voor voltooiing van de compensatie voor aangetaste EHS;*
- overwegende dat:*
 - *er jarenlang een per saldo verlies aan natuurareaal optreedt;*
 - *een dergelijke lange termijn negatieve effecten kan hebben op dierpopulaties;*
 - *het wenselijk is dat de kolonisatie van de compensatienatuur door plant- en diersoorten zo spoedig mogelijk kan beginnen;*

besluiten artikel 4.12 lid 5 in het Statenvoorstel als volgt te amenderen en diens gevolge lid 6 te schrappen:

Artikel 4.12. Voorwaarden voor compensatie lid 5 en 6 lid 5. De uitvoering van het compensatieplan is afgerond op het moment van voltooiing van de aantasting."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 17 december 2010, kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 73/10, Verordening Ruimte Noord-Brabant fase 2, behorende bij herzien ontwerpbesluit 73/10 EE; overwegende dat:

- *met mestvergisting geen duurzame energie wordt opgewekt;*
- *het toestaan van mestvergisting bijdraagt aan de legitimering en instandhouding van de intensieve veehouderij;*
- *biomassavergistingsinstallaties tot risico's en (stank)-hinder leiden voor omwonenden;*
- *in het kader van nutriëntenkringlopen het wenselijk is dat de mestproductie afgestemd is op de benodigde mest voor bemesting gewassen;*

besluiten de navolgende artikelen in het Statenvoorstel als volgt te amenderen":

- *artikel 9.3 Regels voor verwevingsgebieden lid 1.f.*
(de bouw van een voorziening voor het opwekken van duurzame energie door middel van biomassavergisting ten behoeve van een agrarisch bedrijf is toegestaan) te schrappen;
- *artikel 9.4 Regels voor landbouwontwikkelingsgebieden lid 1.f.*
(de bouw van een voorziening voor het opwekken van duurzame energie door middel van biomassavergisting ten behoeve van een agrarisch bedrijf is toegestaan) te

schrappen."

De voorzitter: Deze amendementen maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nrs. A24 en A25.

Door het lid mw. Verstappen wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 17 december 2010, kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 73/10, Verordening Ruimte Noord-Brabant fase 2, behorende bij herzien ontwerpbesluit 73/10 EE; constaterende dat:

- *compensatie voor aantasting van EHS natuur binnen de EHS leidt tot inkrimping van het EHS areaal;*

overwegende dat:

- *inkrimping van de EHS vanuit oogpunt robuuste natuur en behoud biodiversiteit zeer ongewenst is;*

besluiten het navolgend artikel in het Statenvoorstel als volgt te amenderen:

Artikel 4.12. Voorwaarden voor compensatie lid 2.c dient niet plaats te vinden binnen de begrenzing van de ecologische hoofdstructuur."

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A26.

Door de leden mw. Verstappen en Martens wordt het volgende amendement voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 17 december 2010, kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 73/10, Verordening Ruimte Noord-Brabant fase 2, behorende bij herzien ontwerpbesluit 73/10 EE; constaterende dat:

- *in de Verordening geen bindende regel is opgenomen voor compensatie van geluidsoverlast van windturbines op (EHS) natuur;*

overwegende dat:

- *geluid van windturbines kan leiden tot verstoring van broedvogels, vleermuizen en andere diersoorten;*
- *gemeentelijke bestemmingsplannen niet (altijd) voorzien in bindende regels voor compensatie van natuurwaarden voor windturbines;*
- *derhalve deze compensatieplicht moet worden vastgelegd in de Verordening;*

besluiten het navolgende artikel in het Statenvoorstel als volgt te amenderen:

Artikel 11.13. Regels voor windturbines buiten bestaand stedelijk gebied lid 2.d.

in geval de beoogde ontwikkeling plaatsvindt in de groenblauwe mantel, deze ontwikkeling onder toepassing van artikel 6.3, eerste lid onder a en b, gepaard gaat met een compensatie van de aangetaste ecologische en landschappelijke waarden en kenmerken."

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A27.

Door het lid mw. Verstappen wordt het volgende amendement voorgesteld:

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 17 december 2010,

kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 73/10, Verordening Ruimte Noord-Brabant fase 2, behorende bij herzien ontwerpbesluit 73/10 EE";

constaterende dat:

- *volière stallen en scharrel stallen in tegenstelling tot andere bedrijven wel uit twee bouwlagen mogen bestaan;*

overwegende dat:

- *dit een verdubbeling van het aantal dieren per bouwblok mogelijk maakt;*
 - *dit leidt tot ontsierende hoge gebouwen in het landschap;*
- besluiten de navolgende artikelen in het Statenvoorstel als volgt te amenderen:*

Artikel 9.2 regels voor extensiveringsgebieden

1.b.

binnen gebouwen ten hoogste één bouwlaag gebruikt mag worden voor het houden van dieren.

Artikel 9.3. Regels voor verwevingsgebieden

1.c.

binnen gebouwen ten hoogste één bouwlaag gebruikt mag worden voor het houden van dieren.

Artikel 9.4. Regels voor landbouwonwikkelingsgebieden

1.c.

binnen gebouwen ten hoogste één bouwlaag gebruikt mag worden voor het houden van."

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A28.

Het woord is aan mevrouw Lestrade van de fractie van D66.

Mevrouw Lestrade-Brouwer (D66): Voorzitter! Ik houd het kort, niet omdat het onderwerp niet

belangrijk is, maar ik geef er op dit moment de voorkeur aan om een korte bijdrage te leveren. Ik heb een vraag over gezondheid. Het college heeft op een heel mooie wijze het concept gezondheid verwerkt in de Structuurvisie, maar ik zie het niet terugkomen in de verordening. Kan het college aangeven waar dat eventueel verwerkt is?

Er is geen positief advies van de POC (Provinciale Omgevingscommissie). Gaat het college dat opnieuw vragen of komt dat nog?

De RPO's worden nu omgezet in Regionale Ruimtelijke Overleggen. Dat ziet er op papier heel goed uit, maar wij vragen ons af of er toch niet veel concurrentie zal ontstaan tussen gemeenten onderling. Is het mogelijk om een en ander na een jaar te evalueren en te kijken hoe dat werkt?

De voorzitter: Dan is nu het woord aan de heer Zeegers van de fractie van de SP. In ben blij dat u veilig bent aangekomen, mijnheer Zeegers.

De heer Zeegers (SP): Er is geen gedeputeerde van winterzaken, anders zou ik hem een vraag willen stellen.

De voorzitter: Als u de sneeuw per motie wilt verbieden, gaat uw gang!

De heer Zeegers (SP): Voorzitter! Vandaag nemen we in bijna de laatste vergadering van deze zittingsperiode een besluit over de definitieve verordening Ruimte. Bijna vier jaar zijn we ermee bezig geweest. Het ging eerst over de vraag of zo'n verordening er wel of niet moest komen, maar dat is nu gelukkig geen punt meer. Vervolgens hebben we heel lang gepraat over wat we erin wilden hebben. Wij hebben vooral lang gepraat over de vraag hoe wij met onze beschermende rol moeten omgaan. Wat schrijven wij voor aan gemeenten en wat laten wij aan hen over? Wat is de moeite van het beschermen waard? De nieuwe WRO wordt door velen omschreven als een gereedschapskist en de verordening is dan de kwast waarmee wij het houten huis beschermen tegen regen, wind, zon, stof of andere aanslagen op ons mooi gebouwde huis. Zonder verf is een huis snel weg en zonder kwast kan de schilder niet veel presteren. Maar

achter de discussie over de gereedschapskist gaat veel meer schuil. Willen wij de verordening inzetten om op lange termijn de ruimte in Brabant goed te ordenen, het milieu, het landschap, de leefbaarheid en de gezondheid te dienen, of gebruiken we haar alleen maar om excessen tegen te gaan? Willen we als provincie vooral zelf sturen, of laten we dat goeddeels over aan de gemeenten en daarmee ook aan bijvoorbeeld projectontwikkelaars of grondeigenaren? Daarover wordt door de fracties soms heel verschillend gedacht en dat was telkens ook te merken in de discussies.

De discussie over de verordening kreeg in onze provincie een heel bijzonder karakter door de problemen in de landbouw: de megastallen en de Q-koorts. Tot nu toe hebben de Staten laten zien zelf aan het stuur te willen zitten als het over die zaken gaat en ik hoop dat dit na dit debat nog steeds zo is. Als we echt serieus werk willen maken van een duurzame en gezonde landbouw, moeten we de start van de omwenteling die begon op 19 maart nu niet al geheel of gedeeltelijk tenietdoen. Sterker nog, wij moeten al snel nagaan of wij niet méér kunnen gaan doen.

De kans is groot dat deze discussie zich helemaal toespitst op de brieven en mails die we de laatste twee dagen binnen kregen. Het lijkt wel alsof er een campagne gestart is. Misschien kan de gedeputeerde straks vertellen of hij daar meer van weet?

Voorzitter. Ik wil nu vooral kijken naar de gehele verordening. Na de discussies in de commissie en na het lezen van de MvA blijven er voor ons nog enkele belangrijke zaken over. Ik noem ze kort. Wij blijven vinden dat er toch een minimumbedrag bepaald moet worden voor compensatie van landschaps- of natuurschade. Als dat niet gebeurt, voorzien wij heel veel gesteggel over de uitvoering daarvan.

Wij pleiten al voor een moratorium op nieuwe bedrijventerreinen, zolang we nog veel leegstand en braakliggende grond zien in bestaande terreinen. Dat betekent dat artikel 3.6 anders geformuleerd moet worden: Geen nieuwe terreinen, tenzij... Er zijn in de laatste versie van de verordening nog nauwelijks ontheffingsmogelijkheden over, dus kunnen wij er hier best een

maken.

Als het gaat over de vestiging van grootschalige detailhandel zijn we nu op een punt beland dat behoud van de winkelcentra in de grote én kleine steden de hoogste prioriteit moet hebben. Dan wil je er dus geen grootschalige detailhandel bij ergens in het buitengebied. Dat geldt temeer omdat we nog steeds wachten op een nadere aanvulling van het onderzoek naar de detailhandel, waarin de effecten van de handel via internet meegenomen zouden worden. Dat onderzoek is er nog steeds niet, ondanks de belofte van de voorganger van gedeputeerde Van Heugten.

Als er onverhoopt aantasting plaatsvindt van de EHS, dient die volledig gecompenseerd te worden. We dienen daarvoor een amendement in.

De grenzen van waterbergingsgebied kunnen wat ons betreft alleen veranderen als er aantoonbaar geen behoefte meer aan is. Ook daarvoor hebben wij een amendement voorbereid.

Ik had een amendement over de lagen in de kippenstallen, maar dat heb ik op mijn tafel laten liggen. Ik heb gezien dat de tekst in het laatste voorstel is aangepast, dus hoef ik dit amendement niet in te dienen.

Voorzitter. Wat ons betreft komen er geen nieuwe landgoederen. We hebben onze handen al vol aan de bestaande.

In de commissie hebben wij indringend gesproken over huisvesting van arbeidsmigranten. Wij vinden dat arbeidsmigranten in stedelijk gebied gehuisvest moeten worden en dat voor hen dezelfde normen gelden als voor alle Brabanders. Slechte en inhumane huisvesting met bijvoorbeeld slaapproosters leidt tot tweederangs burgers en tot integratieproblemen. Hebben we niet geleerd van de fouten uit het verleden? In de MvA gaat het college weliswaar uitgebreid in op deze kwestie en komt ons deels tegemoet, maar het college blijft vasthouden aan huisvesting in het buitengebied in kleinschalige pensionachtige voorzieningen. Ten eerste worden daaraan helemaal geen nadere eisen gesteld en ten tweede is de vraag wat er gebeurt als die voorzieningen na een aantal jaren niet meer nodig zijn. Dan hebben we opeens heel veel extra horecagelegenheden in het buitengebied. Wij dienen een amendement in voor een verbod tot huis-

vesting van arbeidsmigranten en seizoenswerkers in de recreatieparken.

In de commissie werd duidelijk dat behalve de SP, in ieder geval ook de VVD tegen vestiging van grootschalige windparken in Brabant is. Zij passen hier gewoonweg niet. Helaas is Brabant geen kustprovincie, maar desondanks vinden we dat grootschalige parken op zee gemaakt moeten worden. Wij hebben geen bezwaar tegen de bouw van drie of vier turbines op bestaande grote bedrijventerreinen. Wij dienen een amendement in om het zoekgebied voor windmolenparken te schrappen.

Voorzitter. Ik zou nog heel lang kunnen doorgaan over veel andere zaken, maar zal dat niet doen. Belangrijk is dat er nu een verordening ligt en dat die voor zover wij kunnen nagaan alle provinciale belangen beschrijft. Dat is goed.

Er zijn zaken waarover we het in ieder geval vandaag zeker niet eens worden, bijvoorbeeld over een moratorium voor nieuwe bedrijventerreinen. Wij zien ook enkele zaken waarmee de verordening beter kan worden. Daarvoor heb ik amendementen ingediend. Ik heb al gemerkt dat veel andere fracties dat ook gedaan hebben.

Afhankelijk van de reactie van het college en de uitkomst van de discussie die inmiddels gestart is over ons besluit van vorige week, zullen we ons eindoordeel in tweede termijn opmaken.

De *voorzitter*: Door het lid Zeegers worden de volgende amendementen ingediend:

"Onderwerp: Verordening Ruimte fase 2, winkelconcentratiegebieden

Provinciale Staten besluiten:

- *in artikel 3.10.4 te schrappen: "in de ontwikkeling, van een bovenregionaal winkelconcentratiegebied of"*
- *in artikel 3.10.6 sub a te schrappen: "winkelconcentratiegebieden of."*

"Onderwerp: Verordening Ruimte fase 2, windturbines buiten stedelijk gebied

Provinciale Staten besluiten:

- *artikel 11.13 te schrappen en artikel 11.14 te vernummeren naar 11.13;*
- *de op de kaart aangeduide zoekgebieden te schrappen en*

de legenda aan te passen."

"Onderwerp: Verordening Ruimte fase 2, grenzen waterbergingsgebied

Provinciale Staten besluiten:

- *in artikel 5.12.3 "kennelijk" te vervangen door "aantoonbaar".*

"Onderwerp: Verordening Ruimte fase 2, huisvesting arbeidsmigranten.

Provinciale Staten besluiten:

aan artikel 11.9, lid 3 toe te voegen:

- e. de recreatiewoningen niet gebruikt worden voor de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten en seizoenarbeiders."*

"Onderwerp: Verordening Ruimte fase 2, compensatie EHS

Provinciale Staten besluiten:

artikel 4.2.4 als volgt te wijzigen:

"Een bestemmingsplan ... en de overblijvende negatieve effecten volledig worden gecompenseerd". "

De *voorzitter*: Deze amendementen maken onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgen de nrs. A29, A30, A31, A32 en A33.

De vergadering wordt van 09.30 uur tot 09.40 uur geschorst.

De *voorzitter*: Ik geef het woord aan gedeputeerde Van Heugten voor de beantwoording in eerste termijn.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Namens het college neem ik de woorden van waardering en dank voor het vele werk dat verricht is bij het totstandkomen van deze verordening in ontvangst. Ik geleid die bij dezen ook door naar degenen in onze organisatie die het betreft.

Ik moet de zaak even goed ordenen om zo goed mogelijk te kunnen antwoorden want u hebt ons weer verblijd met een hoop amendementen en moties.

Zoals de woordvoerder van de VVD-fractie al aangaf, hebt u als Staten ons bij de behandeling van de Structuurvisie al een aantal zaken voor

deze verordening meegegeven. Ten aanzien van het buitengebied hebt u gezegd: het ware goed als wij vooral het goede uit de streekplannen behouden, en dat wij moesten kijken of er daar meer ontwikkelingsgericht gewerkt kan worden, maar altijd met behoud van de kwaliteit van onze landschappen en onze natuur. Die opgave klinkt door in de Structuurvisie en is vertaald in deze spelregels. In grote lijnen komt het erop neer dat het buitengebied van Brabant een provinciaal belang is. De algemene zorg is dat de kwaliteit van het buitengebied voldoende beschermd wordt, zonder dat wij daarvan een museum maken en er geen ontwikkelingen mogelijk zijn. Zoals mevrouw Prins treffend zei: het gaat om een balans tussen sturen en loslaten, tussen het bieden van ruimte voor ontwikkeling en ervoor zorgen dat er voldoende kwaliteit wordt toegevoegd en dat de kwaliteit wordt beschermd. In dat opzicht moeten wij soms strikt zijn in de regelgeving en op detailniveau regels maken. Anderzijds is het ook van deze Staten een algemeen gekoesterde wens om zo terughoudend als mogelijk te zijn in het stellen van regels en de verordening zo klein mogelijk te houden.

Voordat ik de amendementen en de moties behandel, ga ik eerst nog op een paar punten in; allereerst de korting op het aantal woningen bij het omzetten van recreatiewoningen naar woningen die permanent bewoond mogen worden. Het staat gemeenten inderdaad vrij om de bestemming van een recreatiewoning te wijzigen in een woning die permanent bewoond wordt. Het zou inderdaad niet terecht zijn als zo'n reeds permanent bewoonde recreatiewoning zou meetellen in de reguliere nieuwbouwproductie van die gemeente. In feite zou je dit moeten zien als een uitbreiding van de bestaande voorraad maar de woning werd al permanent bewoond. Ik ben het ermee eens dat dit type voorraadtoevoeging niet als nieuwbouwproductie moet worden aangemerkt. Ik kan u toezeggen dat deze woningen niet zullen meetellen in de contingenten van de gemeenten.

De heer Wagemakers van de PvdA sprak over de landgoederen. Ik heb daarover geen amendement gezien van zijn fractie. Hij vroeg of wij in de Landschappen van Allure wel of geen ruimte

moeten bieden voor het ontwikkelen van landgoederen. De rode draad hier is dat landgoederen met de kaderstelling die wij in deze verordening hebben vastgelegd een bijdrage leveren aan de kwaliteit van onze landschappen en van de natuurontwikkeling. Het creëren van een landgoed moet altijd kwaliteit toevoegen aan de omgeving. Dat is maatwerk, dat kun je niet generiek vastleggen, anders dan de kaders zoals die in de verordening staan. Als wij buiten de landschappen van allure geen landgoederen toestaan, doet dit juist afbreuk aan de mogelijkheden om die landschappen juist meer allure te geven.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Wat de gedeputeerde zegt, klopt. Maar wat zien wij nu gebeuren? Er is een plan ingediend voor de Brabantse Wal dat een heleboel tegenstrijdigheden bevat, maar op grond van de regels van deze verordening toegestaan kan worden. Wij menen dat wij hier een enorme vergissing maken. Je zou ruimhartig moeten zijn, maar in de uitwerking van dit specifieke geval stuiten wij op zoveel tegenstrijdigheden en dat zou niet mogen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik bespeur hier een tegenstrijdigheid. Vertrouwen wij nu dat gemeenten zelfstandig goede keuzes kunnen maken of doen wij dat niet? De heer *Wagemakers* doelt waarschijnlijk op het landgoed Lepelstraat in Bergen op Zoom. De gemeenteraad heeft naar ik heb begrepen met de kleinst mogelijke meerderheid het betreffende bestemmingsplan vastgesteld. Het is een veelbesproken plan. Het ligt nu ter inzage voor beroep. Wij hebben bij het voorontwerp en bij het ontwerp van dit bestemmingsplan geen zienswijze ingediend omdat het landgoed en de uitwerking daarvan passen binnen de kaders van onze verordening. Het is dan verder aan de gemeente om af te wegen of zij deze kwaliteit op die plek wel of niet aanvaardbaar vindt. Kennelijk is het in de gemeente een veelbesproken punt geweest, maar uiteindelijk heeft de gemeenteraad dit besluit genomen. De gemeenteraad mag de ruimtelijke afwegingen maken binnen de door ons gestelde kaders. Op dit

moment hebben wij geen juridische middelen om daartegenin te gaan omdat zowel een reactieve aanwijzing als een beroepinstelling voorafgegaan had moeten worden door het indienen van zienswijzen van de provincie, tenzij er bij vaststelling iets gebeurd is wat afwijkt van het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan. Ik ben het met de heer *Wagemakers* eens dat het leidt tot afweegbare keuzes en in dit geval ligt die afweegbare keuze bij de gemeenteraad van Bergen op Zoom.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Er is in deze zaal al een paar keer gesproken over verschillende landgoederen. Wij komen toch met een amendement om dergelijke ongewenste ontwikkelingen te vrijdelen. Wij moeten echt niet willen dat in een van onze belangrijkste landschappen dit soort incidenten de toon gaat zetten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik hoop dat de heer *Wagemakers* in zijn amendement duidelijk maakt wat anders dan de kaders die wij gegeven hebben, een aanvaardbare dan wel een onaanvaardbare ontwikkeling is. Ik heb van Natuurmonumenten een heel mooi boek gekregen over schoolvoorbeelden van landgoederen. Er staan prachtige landgoederen in. Is dat het handboek van voorbeelden waarin het wel kan? Of moeten wij een ander handboek hanteren om te zien of de kwaliteit wel goed is? Wij moeten ons realiseren dat met de verordening instructieregels gegeven worden voor de bestemmingsplannen. Die instructies gelden ook voor landgoederen. De voorontwerpbestemmingsplannen worden daaraan getoetst en de kaders zijn helder.

De heer *Zeegers* (SP): Ik dank de heer *Wagemakers* voor dit mooie voorbeeld. De gedeputeerde spreekt in zijn antwoord over het marginale toetsen. Wat heeft de gemeenteraad gedaan? Klopt een en ander met de procedures? Hij heeft ook gezegd dat de provincie in dezen geen zienswijze heeft ingediend. Maar hoe wordt inhoudelijk beoordeeld of een landgoed de landschapskwaliteit verhoogt of niet? Als er sprake

is van een marginale toetsing houd ik mijn hart vast.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Mijnheer Zeegers, volgens mij beschikken wij in dit huis over 1390 fte om die inhoudelijke toets te verrichten. Ook dit bestemmingsplan wordt inhoudelijk getoetst o.a. op de ecologische en de maatschappelijke waarden. Dan blijkt of er al of niet reden bestaat om een zienswijze in te dienen. De kennis en kunde van dit huis worden ingezet bij de beoordeling van de bestemmingsplannen.

Voorzitter. Ik ga snel over naar de moties en amendementen en betrek daarbij de opmerkingen die verder gemaakt zijn.

Met amendement A16 van de fracties van het CDA, de VVD en de PvdA wordt het college opgedragen artikel 7.8, lid 3c uit de verordening te schrappen. Het is inderdaad een overbodige regel en voegt niet veel toe. Wij hebben dan ook geen bezwaar tegen aanvaarding van dit amendement.

De amendementen A17 en A18 van de fractie van het CDA gaan over het meest besproken onderwerp van de afgelopen week, namelijk de besluitvorming in uw Staten afgelopen vrijdag waardoor de verordening fase 1 op een aantal onderdelen is aangepast. Wij waren blij dat het desbetreffende amendement is aangenomen. Dat maakte de verordening inderdaad beter. Er is echter ook een amendement aangenomen waarin staat dat om als lopende zaak in aanmerking te kunnen komen een schriftelijke aanvraag ten grondslag moet liggen aan de documentatie voor een ontheffing. Ik heb toen al gezegd dat het college ernstig twijfelde aan de juridische houdbaarheid van deze formulering. Wij hadden overigens op verzoek van de Staten zelf dat al aangegeven met twee juridische adviezen. Wat zijn de materiële consequenties van dit amendement en wat zijn de juridische consequenties? Het feit dat er een schriftelijke aanvraag moet zijn, maakt ons het leven moeilijk, want er is niet nader aangeduid wat onder een schriftelijke aanvraag wordt verstaan. Wat is een schriftelijke aanvraag? Een aanvraag tot planologische medewerking? Als het een aanvraag is conform de Algemene wet bestuursrecht die voorschrijft dat de aanvraag ter

inzage moet hebben gelegen en waarop bezwaar en beroep mogelijk is geweest, vallen alle ontheffingen uit. Als de rechter het op die manier uitlegt, strandt elke ontheffing daarop. Geen enkele ondernemer heeft ooit een dergelijke procedure gevolgd. Uit de toelichting op het amendement is dit kennelijk ook niet wat de Staten bedoelen. Het amendement kan op verschillende manier uitgelegd worden.

Als het een brief moet zijn waarin de ondernemer schriftelijk verzoekt om planologische medewerking voor zijn verplaatsing, wijs ik u op hetgeen ik al eerder heb aangegeven dat men bij in het verleden gevoerde gesprekken, onderhandelingen of correspondentie nooit de wetenschap kon hebben dat op een later moment het schrijven van een brief zo belangrijk zou kunnen zijn dat daarmee de verplaatsing wel of niet een feit kon zijn. De gemeente Cuijk heeft dat kristalhelder laten zien. Als ondernemers of gemeenten toen geweten hadden dat dit ooit op deze manier zou gaan spelen, dan hadden zij hun onderhandelingen en correspondentie daarop aangepast. In die tijd is dit echter nooit aan de ondernemers te kennen gegeven; zij konden het dus niet weten. Degene die door middel van gesprekken een casus heeft opgebouwd op grond waarvan wij nu kunnen constateren dat er voor 19 maart aan alle criteria is voldaan en dat dit schriftelijk wordt bewezen, heeft dus een ander perspectief dan degene die wel een brief heeft gestuurd. Wij hebben dat nagekeken, wij hebben ook gebeld met de gemeenten en gevraagd of er in hun dossiers ergens een brief zit – soms van jaren geleden – van de betreffende ondernemer waarin hij de gemeente formeel verzocht heeft om ontheffing. Bij een paar gemeenten komt zo'n brief of iets soortgelijks boven water maar bij een groot aantal dossiers niet. Er zijn nu veertig aanvragen bij ons in behandeling. Negentien gaan over een rood en oranje LOG en een en twintig over een groen LOG. Wij zien dat bij tien aanvragen een document aanwezig is dat wij zouden kunnen classifereën als een schriftelijke aanvraag. Dat betekent dat er dertig geweigerd moeten worden als wij dit criterium hanteren. Zowel vanuit gemeenten als vanuit ondernemers komt de vraag

wat dit betekent voor hun situatie. Een aantal gemeenten geeft aan dat als GS hen op basis van dit criterium niet de ontheffing verlenen die zij hebben aangevraagd, zij reden zien om de provincie aan te spreken op onbehoorlijk bestuur, overwegen om als gemeenten schadeclaims bij de provincie in te dienen en eigenlijk vinden dat ondernemers die de gemeente hierop aanspreken, gelijk hebben dat zij dit doen. Dan ontstaat een situatie zoals deze week in de reconstructiecommissie aan de orde was. De heer Zeegers zei in dat verband dat het wel lijkt alsof er een hetze is ontstaan tegen het Statenbesluit.

De heer *Zeegers* (SP): Ik heb het woord “campagne” gebruikt.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Inderdaad, de heer Zeegers zei letterlijk: alsof er een campagne gestart is.

In de reconstructiecommissie zei men: Gedeputeerde, u moet tegen uw Staten zeggen dat..... En toen kwam men met allerlei concrete gevallen en ik kreeg dossiers aangereikt van reconstructiedoelen en reconstructieplannen. Mijn antwoord was: beste leden, dat moet u niet meer tegen mij zeggen. Het college heeft het afgelopen dinsdag nog keurig netjes in een Memorie van Antwoord en in een Nota van Wijziging aan de Statenleden aangereikt. Voor ons is het duidelijk, u moet die boodschap rechtstreeks aan de Statenleden overbrengen.

Het is niet mijn bedoeling geweest om daarmee een campagne te starten. Ik heb alleen aangegeven waar de boodschap zou moeten landen. Ik heb de brieven in afschrift gelezen en gezien dat dit inderdaad gebeurd is.

De heer *Zeegers* (SP): Mijnheer van Heugten, klopt het dat door die opmerking op zijn minst sprake is van een bemoedigende houding van uw kant om dat vooral te doen?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Nee, ik heb alleen maar aangegeven dat het college er sterk aan hecht zuiver te blijven en goed te luisteren naar juridische adviseurs die ons wijzen op de juridische

risico's. De Staten hebben de stukken aangereikt gekregen en kunnen lezen welke risico's zij hier nemen. Wij hebben ook geconcludeerd dat er forse financiële risico's aanzitten. Toen wij begonnen met het systeem van ontheffingen voor tijdelijke afronding van lopende zaken, hebben wij met elkaar geconstateerd dat wij niet alles konden honoreren en dat dit zou leiden tot een schadepost voor de provincie van €2 mln. Als echter op deze manier wordt doorgegaan, kan die schadepost uitkomen op tussen €10 mln. en €15 mln.. Ik wil dan ook graag dat de Staten aangeven waar dat geld vandaan gehaald moet worden. Moeten wij het geld dat wij zo hard nodig hebben voor plattelandszaken – EVZ, IDOP's of andere dingen – dan in schadevergoedingen stoppen? Ik heb in de reconstructiecommissie slechts antwoord gegeven op de aan mij gestelde vragen.

De *voorzitter*: Mijnheer Van Heugten, kunt u enig tempo maken in uw beantwoording, want wij zitten krap in de tijd.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): De amendementen A17 en A18 waarin in plaats van schriftelijke aanvraag gebruikt gemaakt wordt van de ons door juristen aangereikte terminologie “schriftelijke stukken die betrekking hebben op” voorkomen naar onze mening interpretaties die kunnen leiden tot grote schadeclaims. Zij doen nog steeds recht aan het feit dat alles wat wij aan ontheffing verlenen niet gebeurt op basis van onderling gekonkelfoes tussen ondernemers, gemeenteraden en wethouders, maar dat altijd klip en klaar uit schriftelijke documentatie moet blijken dat er vóór 19 maart al een concreet initiatief was tussen ondernemer X en gemeente IJ voor locatie Z en dat er geen spelletjes gespeeld worden. Als wij hier een ontheffing toestaan voor een nieuwvestiging wordt er op een andere plaats altijd een bedrijf opgeruimd om woningbouw of natuurontwikkeling mogelijk te maken. Dat moet een grote geruststelling zijn. Dat was ook de doelstelling bij de lopende zaken. De WRO geeft de provincie de mogelijkheid om een verordening vast te stellen. In de toelichting op die wet wordt breed ingegaan op het feit dat als een provincie

gemeenten nieuwe normstellingen oplegt, zij zoveel mogelijk moet uitgaan van het behoud van bestaande rechten. Ook hier zien wij dat de wetgever er destijds al over nagedacht heeft dat het om bijzonder gevoelige zaken kan gaan. Het college ondersteunt van harte aanvaarding van de amendementen A17 en A18.

Het amendement A19 van de fractie van de VVD strekt ertoe het agrarisch bedrijf in Landerd te voorzien van een specifieke overgangsbepaling. Ook hier was enige twijfel over de juridische interpretatie of het wel of niet nodig is. Het college kan ermee instemmen als het op deze manier ondubbelzinnig wordt vastgelegd, ook al bestaat het risico dat wij iets dubbel regelen.

Met amendement A20 van de fracties van de PvdA en de VVD besluiten GS de teksten van het voorstel bij artikel 3.4 blz. 3/2 MvA aan te passen en onder 1 toe te voegen: Als B: met uitzondering van Gezondheidsinstellingen.

In artikel 3.4 staat dat het gaat over kantoorlocaties en bedrijventerreinenlocaties. Per definitie vallen gezondheidsinstellingen daar niet onder. Het college concludeert dan ook dat dit amendement overbodig en ongewenst is. Het is overbodig omdat gezondheidsinstellingen altijd maatschappelijke doeleinden zijn en dus nooit kunnen vallen onder de categorie kantoorlocaties c.q. bedrijventerreinenlocaties. Daar dit eraan toe te voegen, wordt gesuggereerd dat gezondheidsinstellingen op kantoor- of bedrijventerreinenlocaties zouden liggen. Dat vergroot de onduidelijkheid alleen maar. Het amendement draagt naar onze mening niet bij aan een verbetering van de verordening en wij willen het dan ook ontraden.

Amendement A21 van de fracties van GroenLinks en de PvdD heeft betrekking op de landschappelijke inpassing. In de discussie met de Staten is gekozen voor de percentages van 10, 15 en 20. Ik heb tot dusver geen enkele klacht gekregen van gemeenten dat zij moeite hebben om dit te implementeren in de bestemmingsplannen. Volgens ons is er geen sprake van onduidelijkheid en wij willen het amendement dan ook ontraden. Als alles op 20% wordt gesteld, kan het problematisch zijn om een goede bedrijfsvoering en een goede verbetering van de lay-out te kunnen

realiseren.

Amendement A22 van de fracties van GroenLinks en de PvdD strekt ertoe om mogelijkheden voor nieuwvestiging weg te halen. Het college is het daarmee niet eens. Wij zeggen nu "in principe geen nieuwvestiging" maar als bijvoorbeeld voor het aanleggen van een weg of voor het aanleggen van een woonwijk of een bedrijventerrein een bedrijf moet wijken, kan dat reden zijn om voor de bedrijf een nieuwvestigingslocatie aan te wijzen. Het is geen toevoeging van versterking want er wordt per definitie ook versterking weggehaald. Het is een één op één koppeling. Vanwege een groot maatschappelijk belang kan iets worden toegevoegd maar tegelijkertijd is men verplicht het oude bedrijf weg te halen. Wij ontraden dan ook aanvaarding van dit amendement.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Volgens mij bestaat er geen verschil van mening over de intentie. Met het op deze manier regelen in de verordening wordt gesuggereerd dat het vrij soepel kan. Wij vinden dat het niet in de verordening moet worden opgenomen. Pas als het aan de orde is en is er sprake van een zwaarwegend provinciaal belang kan de verordening aangepast worden c.q. een inpassingsplan gemaakt worden.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Een verordening is iets anders dan een beleidsnota. Ook voor de duidelijkheid naar buiten is het niet wenselijk om de verordening als een knipperlicht aan te passen aan allerlei situaties. De instructieregels voor de bestemmingsplannen moeten duidelijk is. Het moet niet zo zijn dat per bestemmingsplan de verordening moet worden aangepast.

De heer *Martens* (GroenLinks): De gedeputeerde spreekt van een knipperlicht en daarvoor zijn wij juist bang. Hij suggereert dat het regelmatig kan gebeuren dat een nieuwe locatie aan snee komt. Daarom willen wij het niet in de verordening regelen. Het moet om een groot openbaar belang gaan en dat houdt in dat zo'n uitzondering misschien maar een of twee keer per jaar aan de orde is.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Het zal een aantal keren voorkomen, bijvoorbeeld bij de A4 of voor de verbreding van de A58, etc.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij beschikken in Brabant over veel bestaande locaties, waarom zouden wij dan nieuwe willen?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): In Brabant staan ook veel huizen leeg en toch laten wij toe dat er nieuwe huizen gebouwd worden. Er moet schuifruimte zijn om uit de voeten te kunnen. Ik meen voldoende te hebben onderbouwd waarom het college aanvaarding van dit amendement ontraadt.

Amendement A23 van de fracties van GroenLinks en de PvdD betreft natuurcompensatie binnen de EHS. Met dit amendement wordt besloten artikel 4.12, lid 2.c. te schrappen. Wij hebben al eerder in dit huis over natuurcompensatie gesproken. Het is een politieke keuze van de Staten om dit te doen, maar gelet op de huidige situatie inzake het realiseren van de EHS, de beschikbare middelen, het herijken van de EHS zou het college aanvaarding van dit amendement ten zeerste willen ontraden. Wij blijven volhouden dat realisatie van de EHS kan plaatsvinden met compensatiemogelijkheden.

Amendement A24 van de fracties van de PvdD en GroenLinks sterkt ertoe de periode van vijf tot tien jaar voor voltooiing van compensatie voor aangetaste EHS te amenderen. Vijf jaar is regulier, tien jaar is uitzondering. Wij hebben dit overgenomen van reeds bestaand compensatiebeleid. Daarin hebben wij niets gewijzigd. Er is een meerderheid van de Staten nodig om dit te wijzigen. Het college beveelt dit niet aan en ontraadt aanvaarding van dit amendement omdat ook in het verleden gebleken is dat een dergelijke periode praktisch noodzakelijk kan zijn.

In amendement A25 van de fracties van de PvdD en GroenLinks wordt voorgesteld de artikelen 9.3 en 9.4 aan te passen teneinde geen bouw van biomassavergistingsinstallaties ten behoeve van een agrarisch bedrijf meer toe te staan. Met het oog op een toekomstige verduurzaming van de agrarische sector is het college van mening dat er juist meer

gewerkt zal worden aan en gekeken zal worden naar het sluiten van kringlopen waaronder energie, biomassa en voederketens. Het is belangrijk dat de agrarische sector in planologisch opzicht een bepaalde ruimte krijgt. Met dit amendement wordt hun echter alle ruimte ontnomen. Dat vinden wij geen goede ontwikkeling en ontraden daarom aanvaarding van dit amendement.

Met amendement A26 van de PvdD wordt besloten artikel 4.12, lid 2.c te amenderen. Ik heb al aangegeven waarom wij dat niet willen. Wij ontraden dan ook aanvaarding van dit amendement.

Amendement A27 van de fracties van de PvdD en GroenLinks gaat over windturbines in relatie tot de EHS en de groenblauwe mantel. Op het moment dat windturbines de EHS zouden aantasten, wordt een compensatieplicht opgelegd. Wij kennen voorbeelden daarvan in onze provincie. In de groenblauwe mantel geldt geen "nee, tenzij"-principe maar een "ja, mits"-principe. Mocht het zo zijn dat windturbines terecht komen in een groenblauwe mantel en de natuur in de EHS aantasten, dan moet dat gecompenseerd worden. Dit amendement is daarmee in strijd want daarin staat dat er altijd sprake is van compensatie en dat is dus niet het geval. Dat geldt alleen maar als er sprake is van aantasting van de EHS en niet per definitie als er in de groenblauwe mantel wordt opgetreden. Wij ontraden aanvaarding van dit amendement.

In amendement A28 geeft de fractie van de PvdD aan het niet eens te zijn met de tweelaagse stallen voor scharrekippen en leghennen. Wij hebben gemotiveerd waarom wij dat wel goed vinden. Dit amendement is in strijd met opvatting van het college en wordt dan ook ontraden.

Amendement A29 is ingediend door de fractie van de SP en strekt ertoe om grote bovenregionale winkelconcentratiegebieden niet toe te staan. Gemakshalve refereer ik maar even aan de beslissing over het al of niet toestaan van een mall bij Tilburg. De SP wil deze beslissing niet in een ontheffingsregeling bij GS neerleggen maar deze regeling definitief schrappen. Mocht een dergelijke beslissing aan de orde zijn, dan moet die in deze

PS-zaal worden genomen. Ons college kan zich hierin vinden met de constatering: hoe minder ontheffingen in de verordening, hoe beter. Wij denken dat het een unieke situatie betreft en wij hebben geen enkel probleem om dit amendement dan toe te passen. Het college verzet zich niet tegen het aannemen van dit amendement.

Amendement A30 van de fractie van de SP gaat over windturbines buiten het stedelijk gebied en strekt ertoe de op de kaart aangeduide zoekgebieden te schrappen en de legenda aan te passen. Dat vinden wij geen verstandige keuze. In de commissie hebben wij vrij uitgebreid stilgestaan bij het effect voor zoekgebieden in relatie tot de afweging die gemeenten in dezen kunnen maken. Wij zouden te snel in de situatie kunnen komen dat de provincie de zoekgebieden en de locaties moet aanwijzen. Wij hebben afgesproken dat wij dat niet doen en ontraden daarom aanvaarding van dit amendement. Wij willen vasthouden aan de heldere criteria.

Amendement A31 van de fractie van de SP gaat over de grenzen van het waterbergingsgebied. In dit amendement wordt besloten om het woord "kennelijk" te vervangen door "aantoonbaar". Wij vinden dat niet onoverkomelijk en kunnen instemmen met deze verandering. Wij zijn dus niet tegen aanvaarding van dit amendement.

Amendement A32 van de SP ziet op de huisvesting van arbeidsmigranten en wil aan artikel 11.9, lid 3 toevoegen:

"e. de recreatiewoningen niet gebruikt worden voor de tijdelijke of permanente huisvesting van arbeidsmigranten en seizoenarbeiders."

In onze optiek – en zo is het ook landelijk vastgesteld – zijn recreatiewoningen alleen bestemd voor tijdelijke bewoning en nooit voor permanente bewoning; maar het is aan de gemeente om aan te geven of die tijdelijk door vakantiegangers bewoond mogen worden of door seizoenarbeiders. Het verschil tussen permanente en tijdelijke bewoning door vakantiegangers of door seizoenarbeiders ligt in de verordening vast. Er kan naar onze mening geen criterium in onze verordening worden opgenomen dat wij de verantwoording van de gemeenten in dezen kunnen overnemen. Wij ontraden aanvaarding

van amendement A32.

Met het amendement A33 van de fractie van de SP wordt besloten artikel 4.2.4 als volgt te wijzigen: "Een bestemmingsplan... en de overblijvend negatieve effecten *volledig* worden gecompenseerd....." Wij ontraden de toevoeging van het woord volledig omdat hiermee een suggestie wordt gewekt die niet correct is. In artikel 4.11 wordt uitgebreid beschreven hoe de compensatie precies moet zijn. Artikel 4.2.4 verwijst naar artikel 4.11. Er moet geen misverstand ontstaan over de mate waarin gecompenseerd moet worden.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Artikel 4.2 regelt het wat en artikel 4.11 regelt het hoe. Zo heb ik het in ieder geval begrepen. Als je spreekt over het wat, moet je zo compleet mogelijk zijn. Daarom vinden wij dat toevoeging van het woord "volledig" wel degelijk aan de orde. Het is soms ingewikkeld, maar de schade kan wel degelijk bepaald worden op allerlei manieren. Die schade moet volledig gecompenseerd worden en hoe dat gebeurt wordt vervolgens in artikel 4.11 regelt. Ik vind de toevoeging van het woord volledig wel van belang omdat er anders allerlei gesteggel kan ontstaan over de vraag of de compensatie al of niet voldoende is.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): In het artikel staat dat de negatieve waarden zoveel mogelijk beperkt worden en dat de resterende negatieve waarden waar mogelijk beperkt worden en waar mogelijk gecompenseerd worden. Ik meen dat de huidige formulering van artikel 4.2 ruimer is. Het is een verdere aanscherping van een compensatiebeginsel. Ik kan het op dit moment niet exact overzien. Daarom zou ik aanvaarding van dit amendement willen ontraden en willen vasthouden aan het compensatiebeginsel zoals wij dat hier al lange tijd kennen. Ik wil artikel 4.11 leidend laten zijn bij de verdere duiding van compensatie.

Tot slot, voorzitter, de moties. Ik begin met motie M6. In deze motie wordt het college verzocht de gebieden die op basis van attentiezones waterhuishouding zijn aangewezen en waarbij sprake is van overlapping met de groenblauwe

mantel inzichtelijk te maken, eventueel de kaarten daartoe aan te passen en deze ter kennis te brengen aan de Staten.

In feite zijn attentiezones en de groenblauwe mantels twee gescheiden zaken. Op een aantal plaatsen hebben wij om de EHS heen een groenblauwe mantel gelegd. Ook rondom de beekdalen hebben wij groenblauwe mantels gelegd. Die liggen anders dan vroeger de GHS of de AHS. Er kunnen inderdaad andere typeaanduidingen gekomen zijn. Wij hebben in de EHS ook natte natuurplekjes. Die zijn om redenen van hydrologische kwaliteit voorzien van attentiezones. Wij hebben dat verschil in de commissie met elkaar besproken. Naar onze inschatting komt de situatie waarop in deze motie wordt bedoeld, nauwelijks voor. Mocht die zich wel voordoen en de Staten willen die dan verwijderd hebben van de kaarten, dan leggen wij de kaarten aan PS voor. GS kunnen de kaarten niet aanpassen, dat moeten PS doen. De laatste zin moet dus luiden: en de kaarten daartoe aan te passen en deze ter besluitvorming aan de Staten voor te leggen. Wij kunnen dat wel uitvoeren. Bij de beschrijving van de groenblauwe mantel wordt dan misschien ook duidelijk dat deze motie eigenlijk niet veel achtergrond heeft in die zin dat de Staten bang zijn dat er teveel geregeld wordt.

De *voorzitter*: Als u zegt: wij kunnen dat wel uitvoeren, kunnen de Staten dat interpreteren dat u zegt: wij zullen dat doen?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Als de motie wordt aangenomen, voorzitter, zullen wij haar uitvoeren. Wij solliciteren echter niet naar werk. Wij hebben het druk genoeg.

Motie M7 heeft betrekking op de ruimtelijke kwaliteit. Wat in deze motie wordt gevraagd, hebben wij in feite al met elkaar afgesproken in de regionale ruimtelijke overleggen. Wij gaan samen met gemeenten voorbeelden uitwerken van hoe die kwaliteit vorm en inhoud te geven. Wij hebben afgesproken dat wij daarmee in het voorjaar zullen komen. Deze motie is naar onze mening overbodig omdat het college de hierin gevraagde actie reeds in gang gezet heeft.

De heer *Martens* (GroenLinks): Komt het college daarmee dan terug naar de commissie?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik kan toezegging dat wij de voor de gemeenten opgestelde handreiking met de commissie zullen bespreken.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Dan trekken wij motie M7 in.

De *voorzitter*: Aangezien motie M7 is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Ik dank de gedeputeerde voor zijn uitvoerige antwoord op de moties en amendementen. Dames en heren, ik hoop dat de daarmee gemoeide tijd gecompenseerd wordt door uw bijdrage in tweede termijn. Dat moet om de tijd die wij nu achterlopen weer in te halen. Ik doe dus een beroep op uw allen om uw tweede termijn kort en bondig te laten zijn. Ik kijk even rond of wij daarmee meteen kunnen beginnen of dat er behoefte is aan een kort beraad.

De heer *Van den Oord* (CDA): De CDA-fractie heeft behoefte aan een schorsing, voorzitter.

De *voorzitter*: Is vijf minuten voldoende?

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik denk dat dit te weinig is, voorzitter, wij willen graag tien minuten.

De *voorzitter*: U krijgt er zeven.

De vergadering wordt zeven minuten geschorst.

De *voorzitter*: Dames en heren, ik verlang een korte en krachtige tweede termijn. Het woord is aan mevrouw Verschuuren van de fractie van het CDA.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voorzitter! Wij handhaven onze amendementen A16, A17 en A18. In amendement A18 willen wij artikel 9.6 veranderen in artikel 9.5 en de woorden "draagt het college op" veranderen in "besluiten". Wij handhaven de passage daaronder. In de fractie

werd net gezegd dat er anders een nieuw tv-programma komt, getiteld "Boer zoekt brief" en dat proberen wij te voorkomen. Wij handhaven dit amendement.

De *voorzitter*: Ik kijk even rond. Heeft iedereen de door mevrouw Verschuuren voorgestelde wijzigingen in de tekst duidelijk meegekregen zodat wij het amendement zo dadelijk in stemming kunnen brengen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Misschien kunt u het even herhalen, voorzitter?

De *voorzitter*: "Dragen het college op om een nieuwe tekst op te nemen...." wordt veranderd in "besluiten een nieuwe tekst op te nemen....". Artikel 9.6 wordt artikel 9.5. Het gaat over amendement A18.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Bij amendement A17 wordt "draagt het college op om een nieuwe tekst" ook "besluiten een nieuwe tekst....".

De *voorzitter*: De tweede wijziging betreft amendement A17. Daar komt in plaats van "draagt het college op om" "besluiten".

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Dat geldt ook voor A16.

De *voorzitter*: Dus bij A16, A17 en A18 is "draagt het college op om" veranderd in "besluiten". Dat was het, mevrouw Verschuuren?

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Ja, voorzitter. Ik zal bij de stemmingen nog korte stemverklaringen afleggen.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik zal het niet superlang maken maar niet zo kort als mevrouw Verschuuren. Tijdens het antwoord van de gedeputeerde ontstond er een interessant debat getriggerd door de heer Wagemakers: wat doe je met de beoordeling van kwaliteit? Ik moet eerlijk zeggen dat ik het antwoord van de gedeputeerde dat hier 1300 fte zijn die dat beoordelen, eigenlijk

ongepast vind. Ik liep net even naar buiten en had natuurlijk best aan die heel aardige mevrouw van de koffie kunnen vragen wat zij er allemaal van vindt. Het gaat om de vraag wat je doet om te beoordelen of iets wel of niet inhoudelijk kan. Ik hoop dat ik daarop toch nog een iets ander antwoord krijg dan: wij hebben daarvoor zoveel formatieplaatsen.

Ik snap de wijziging van de amendementen A17 en A18. De vraag is of de Staten zelf aan het stuur willen blijven of niet. Ik zie dat als de kern van die amendementen. Ik heb al gezegd dat wij het belangrijk vinden dat de Staten zelf aan het roer blijven. Het is opvallend dat op deze twee amendementen de logo's van VVD en PvdA doorgestreept zijn. Ik leid daaruit af dat die fracties met mij van mening zijn dat je aan het stuur moet willen blijven als Staten. Laat die veertig zaken maar komen en laten wij in februari maar kijken hoe het precies is.

Ik wil nog een opmerking maken over het punt schriftelijke aanvragen of niet. In de brieven die wij deze week van de gemeenten hebben gehad, wordt gezegd dat men tien tot vijftien jaar met zo'n kwestie bezig is. Dan mogen wij toch veronderstellen dat er dossiers zijn waarin heel duidelijk naar voren komt wat er allemaal aan de hand is en moet daaruit blijken of iets wel of niet beoordeeld kan worden als een echte lopende zaak. Ik kan het niet laten maar er is een heel oud mopje waar gevraagd wordt: Hoe krijg je vijftig Nederlanders in een Volkswagen Kever? Hoe antwoord is: dan moet je een dubbeltje op de achterbank gooien. Het mopje in deze tijd luidt: Hoe krijg je gemeenten binnen een week actief? Dan moet je in deze zaal een amendement aannemen!

De *voorzitter*: Dank u wel, mijnheer Zeegers.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik ben nog niet klaar.

De *voorzitter*: Ik roep u toch echt op snelheid te maken.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik ben in ieder

geval blij dat de gedeputeerde bij twee van mijn amendementen gezegd heeft dat hij de Staten positief kan adviseren. Het amendement over de winkelconcentratiegebieden past in de filosofie dat de Staten aan het roer willen staan. Ik kwam bijna in de verleiding om het amendement uit te breiden tot de leisuraangelegenheden. Ik doe dat niet want dat wordt het te ingewikkeld. Net als mevrouw Verschuuren zal ik tijdens de stemmingen duidelijk maken hoe ik over de andere amendementen denk en desnoods een korte stemverklaring geven.

De *voorzitter*: Het woord is nu aan mevrouw Prins.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Na de eerste termijn zijn er toch nog enkele van mijn vragen blijven liggen. Ik heb gevraagd of in de nieuwe verordening rekening is gehouden met de monumentenzorg en de Monumentenwet. Ik heb ook iets gevraagd over de VAB-vestigingen die zomaar in de verordening zijn gekomen terwijl de reden daarvoor niet vermeld staat in de Memorie van Antwoord. Ik heb gevraagd of wij een verslag kunnen krijgen van de planningsoverleggen en hoe er in de praktijk wordt omgegaan met de contingenten woningbouw. Wij zijn daar zeer benieuwd naar. Ik heb ook gevraagd of er in de reactieve aanwijzingen al een bepaalde lijn te ontdekken is en of wij in de commissie eens kunnen spreken over de vraag of het beleid misschien moet worden aangepast en over welke gemeenten het gaat.

Voorzitter. Wij blijven bij onze opmerkingen in eerste termijn over amendement A18. Ik wil wel onderstrepen dat wij in de commissie het gevoel willen krijgen waar het eigenlijk om gaat. Dat hebben wij nu nog niet helemaal. Wij willen daarbij ook een goede formulering vinden.

Ik kom nog even terug op vorige week vrijdag. Nu wij alle belangen wat beter bekeken en afgewogen hebben, zijn wij tot de conclusie gekomen dat wij voor Geertruidenberg een verkeerde keuze hebben gemaakt. Wij vinden dat het daar alsnog moet doorgaan. Wij dienen daartoe een amendement in.

Motie M6 over de attentiegebieden die wij samen

met het CDA hebben ingediend, willen wij handhaven omdat in tegenstelling tot wat de gedeputeerde heeft gezegd er wel extra zaken aan de hand zijn. Er zijn extra verantwoordingen en extra verplichtingen nodig als het blijft zoals het nu in de verordening staat. Dat is de reden waarom wij onze motie handhaven.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Wagemakers.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Ik kan heel kort zijn. Wij hebben een vraag gesteld over de overzichten bij de Memorie van Antwoord over de veranderingen in de aanduiding van de kaarten. Onze vraag was of die alsnog in de kaarten verwerkt worden. Het zijn immers de eerste dingen die een gemeente bij de kop neemt om te vragen of iets wel of niet kan. Ik herhaal mijn vraag of die nog op de kaarten worden aangegeven.

Het college is duidelijk geweest over stad-land. Wij trekken dan ook ons amendement A20 in. Het was een kleinschalig iets en had ook te maken met de manier waarop je de verordening leest. Het gaat niet over bedrijventerreinen en kantoorcomplexen in stad-land. In dit geval ging het over gezondheidscentra die wel die activiteiten ontplooiën maar nu vallen onder maatschappelijk doeleinden.

De amendementen A17 en A18 zullen wij niet steunen. Wij hebben het college vanaf 19 maart gevraagd om ons de lopende zaken te geven. Het college kan die vanmiddag nog bij ons indienen. Wij willen die tegen het licht houden en als blijkt dat de ondernemers zo ver zijn dat het tot een lopende zaak gerekend kan worden, dan is het een lopende zaak. Dat was de geest van 19 maart en er is wat dit betreft niets in onze opvattingen veranderd.

Voorzitter. Wij hebben een probleem met de ontwikkeling die plaatsvindt op Brabantse Wal. Het gaat onder het mom landgoed en het gaat over een gezondheidsinstelling. Hier vindt een ontwikkeling plaats waarbij wij ons moeten afvragen of wij dat inderdaad op die manier willen. Het gaat om grootschalige gezondheids-

centra in het buitengebied waarbij eigenlijk onze regels met betrekking tot landgoederen misbruikt worden. Het klinkt niet aardig maar het is wel zo. De gedeputeerde heeft gezegd dat in de beoordeling van een en ander 1600 ambtenaren uren zitten. Dan kan je natuurlijk niets meer zeggen, dan is dat perfect beoordeeld. Dit soort zaken levert echter tegenstrijdigheden op. Mijn fractie is ervan overtuigd dat je dat niet moet willen. Hoe regel je dat? Dat is een probleem. Wij krijgen het op verordenningsniveau niet geregeld. Wij dienen een amendement in, voorzitter, over de drie landschappen van allure. Wij zijn van mening dat in die drie landschappen van allure geen ongewenste ontwikkelingen mogen plaatsvinden. Wij kunnen niet linksom zeggen dat wij gaan investeren in kwaliteit en rechtsom dingen toelaten die daar haaks op staan. Dat is een. Het tweede is dat wij op korte termijn met een voorstel komen om een dossier te maken waarin staat hoe wij als Staten willen omgaan met die grootschalige gezondheidscentra. Als wij dit allemaal toelaten, is er sprake van incidentenpolitiek en gaan wij niet zorgvuldig genoeg om met ons landschap. Wij dienen dit amendement alleen in omdat het op een aantal punten gewijzigd is en wij geen tijd hebben gehad om daarover met andere fracties te spreken.

De *voorzitter*: Aangezien het amendement A20 is ingetrokken, maakt het geen onderwerp van beraadslaging meer uit. Door het lid Wagemakers wordt het volgende amendement ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 17 december 2010; behandelende de Verordening Ruimte fase 2, 73/10; constaterende dat:

- *in de verordening zijn opgenomen regels met betrekking tot het ontwikkelen van Landgoederen;*
- *deze zijn opgenomen onder artikel 11.5 Paragraaf 1 t/m 5;*
- *tijdens de commissievergadering Ruimte en Milieu van 3 december gesproken is over deze ontwikkeling van landgoederen;*
- *de gemeenten deze ontwikkeling verder uit moeten werken in hun nieuwe bestemmingsplannen;*

overwegende dat:

- *er in Brabant sprake is van bijzondere landschappen;*
- *de ontwikkeling van landgoederen alleen kan geschieden op agrarische gronden zijnde geen natuurgronden;*
- *landgoederen altijd zorgen voor een zekere mate van landschapsaantasting;*

besluiten de volgende teksten van het voorstel bij artikel 11.5 aan te passen:

- *Onder 1 toe te voegen: Landgoederen kunnen niet gerealiseerd worden in de landschappen van allure zoals de Brabantse wal; het Groene woud en de Maashorst."*

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A34.

Dan is nu het woord aan de heer Martens van de fractie van GroenLinks.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ik kan heel kort zijn. Wij hebben vorige week in deze Staten een goed besluit genomen over de lopende zaken. Ik hoor de woordvoerders van de VVD en de PvdA opmerken dat die lopende zaken moeten worden ingediend en dan tegen het licht zullen worden gehouden. Wat ons betreft ligt er een besluit op grond waarvan GS duidelijk kunnen handelen en dat is het! Het is volgens ons klip en klaar. Als die veertig zaken niet voldoen aan het voorliggende besluit, hoeven die wat ons betreft niet ingediend te worden. Wij zullen tegen de amendementen A17 en A18 stemmen.

Het college ontraadt aanvaarding van ons amendement over natuurcompensatie en met name landschappelijke inpassing. Wij zouden het zeer betreuren als dat inderdaad gebeurt. Wij hebben het natuurlijk niet voor niets ingediend. Wij vragen de fracties dan ook om nog eens goed naar ons amendement te kijken en wel daarvoor te stemmen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik reageer kort vanaf mijn plaats. Met het aannemen van een aantal amendementen wordt de verordening sterker gemaakt. Wij zullen een en ander toelichten bij de stemmingen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdA): Wij hebben geen antwoord gekregen op onze vraag over de

nokhoogte van stallen. Daarom dienen wij daarover nu een motie in.

Wij willen niet bezuinigen op gezondheid en op een goed leefmilieu. Volgens ons zijn wij dan het beste gediend met zo weinig mogelijk megastallen. Wij zijn dus niet voor de amendementen A17 en A18. Wij vinden ook dat wij de materiële consequenties daarvan moeten dragen.

De *voorzitter*: Door het lid mw. Verstappen wordt de volgende motie ingediend.

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 17 december 2010,

kennis genomen hebbende van Statenvoorstel 73/10, Verordening Ruimte Noord-Brabant fase 2, behorende bij herzien ontwerpbesluit 73/10 EE;

constaterende dat:

- *momenteel geen regels voor maximale nokhoogten voor veestallen opgenomen zijn in de Verordening;*

overwegende dat:

- *dit mogelijkheden schept voor het stapelen van dieren, met name maar niet uitsluitend in stalsystemen voor kippen;*
- *het ontbreken van regels kan leiden tot ontsierende hoge gebouwen in het landschap;*
- *ruimtelijke regie niet alleen in bouwvlakoppervlak maar ook in hoogte gewenst is;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten

- *op korte termijn een voorstel te doen voor het invoeren van een maximale nokhoogte voor veestallen van uitbreiders, verplaatsers en nieuwvestigers en deze op te laten nemen in de Verordening Ruimte;*

besluiten de navolgende artikelen in het Statenvoorstel als volgt te amenderen:

Artikel 9.2 regels voor extensiveringsgebieden

1 .b.

binnen gebouwen ten hoogste één bouwlaag gebruikt mag worden voor het houden van dieren.

Artikel 9.3 Regels voor verwevingsgebieden

1.c.

binnen gebouwen ten hoogste één bouwlaag gebruikt mag worden voor het houden van dieren;

Artikel 9.4 Regels voor landbouwgebieden

1.c.

binnen gebouwen ten hoogste één bouwlaag gebruikt mag worden voor het houden van dieren, gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M8. Ik wil deze motie graag heel snel verspreiden. Misschien kan er wat extra capaciteit worden ingezet.

Het woord is aan mevrouw Lestrade van de fractie van D66.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik heb in eerste termijn drie punten ingebracht en de gedeputeerde is op geen van die drie punten ingegaan. Eigenlijk moet ik mijn eerste termijn gewoon herhalen. Ik heb gezegd dat het onderwerp gezondheid goed verwerkt is in de Structuurvisie. Ik vind dit onderwerp slechts op een aantal punten in de verordening terug. Ik had eigenlijk een motie voorbereid waarin ik het college vraag om dat alsnog aan te geven in een wijziging. Ik zal die motie echter indienen bij de derde wijziging omdat bij nieuwe ontwikkelingen het begrip gezondheid op een andere manier verwerkt moet worden dan nu in de verordening gebeurd is. Het is nu niet conform hetgeen wij in onze visie hebben aangegeven.

Ik heb ook gevraagd hoe het zat met de adviezen van de POC's en of het college binnen een jaar wil komen met een evaluatie van de wijze waarop de regionale ruimtelijke overleggen werken omdat wij denken dat gemeenten te veel letten op het eigenbelang en niet altijd goed samenwerken.

Voorzitter. Wij moeten schadevergoedingen gewoon accepteren. Ook ik ben van mening dat als het gaat om processen die al tien of vijftien jaar duren er ergens in de gemeentearchieven iets moet zijn te vinden waarop gemeenten een beroep moeten kunnen doen.

Ik dank de heer Wagemakers voor het nogmaals onder de aandacht brengen van de vragen die wij op 7 december gesteld hebben over de ontwikkelingen bij de Brabantse Wal. Wij hebben toen gevraagd of dit past in de definitie van landgoederen die wij hanteren en of er in het RPO gesproken is deze zorgcomplexen. De vragen van de heer Wagemakers sluiten daarbij aan.

De *voorzitter*: Ik schors de vergadering voor twee minuten dan kunnen de nu ingediende amendementen op fatsoenlijk manier verspreid worden.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Wij dienen een amendement in over Geertruidenberg.

De *voorzitter*: Door het lid mw. Prins-Afman wordt het volgende amendement ingediend:

"Amendement bij voorstel 73/10

PS besluiten in artikel 9.7. van de verordening ruimte Noord Brabant het volgende Artikel toe te voegen:

4. In afwijking van artikel 9.3. eerste lid, onder a, is op een daarna specifiek vastgelegde locatie in de gemeente Geertruidenberg, nieuwvestiging van een intensieve veehouderij toegestaan met een bouwblok van maximaal 1,5 ha."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A35.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De *voorzitter*: Voor het antwoord in tweede termijn van de zijde van het college is het woord aan gedeputeerde Van Heugten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik begrijp uw haast, maar wij weten dat haastige spoed zelden goed is. Ik probeer zo zorgvuldig mogelijk in te gaan op de amendementen en op de vragen die in eerste termijn zijn blijven liggen.

Ik doe een laatste poging. Ik zie dat de VVD in staat is om een vorige week verkeerd genomen besluit snel te herstellen, dus doe ik een poging om de VVD te laten aansluiten bij de amendementen A17 en A18 om ook dat besluit te repareren. Het programma "Boer zoekt brief" zou in Brabant best wel eens realiteit kunnen worden. Ik heb de woordvoerder van de SP horen zeggen dat de Staten zelf aan het stuur moeten blijven. Daarmee wordt gesuggereerd dat alle zaken waarin om een ontheffing wordt gevraagd bij de Staten moeten langskomen. De Staten stellen echter een verordening vast waarin wordt gezegd dat GS ontheffingen kunnen verlenen voor een aantal zaken op grond van criteria die de Staten geven. Het wordt volstrekt de omgekeerde wereld als GS al die zaken aan PS gaan voorleggen. Dat is een verkeerde rol voor PS. Ik zie al gebeuren dat de

Rekenkamer over een tijdje zegt dat er sprake was van een onduidelijke procesarchitectuur en dat de rollen van GS en PS volledig vermengd waren. Wij hebben heel duidelijk met elkaar vastgelegd wat wij willen, wat wij bedoelen en dat GS een en ander moet uitvoeren. De Staten hebben aangegeven dat zij bij nieuwvestiging in de rode en oranje LOG's graag hun wensen en bedenkingen kunnen geven. Dat kunnen wij billijken maar voor het overige is het aan GS. Dat is ook niet de strekking van het reparatieamendement. Er wordt alleen gezegd dat er juridisch brokken gemaakt worden als het zo blijft staan. Er staat nu dat er sprake moet zijn geweest van een schriftelijke aanvraag. Dan komt dus: boer zoekt brief. Een aantal zal de benodigde brief hebben en een aantal niet. Gemeenten hebben ook gezegd dat zij de onderhandelingen anders gevoerd zouden hebben als zij wisten dat dit een eis zou worden. Alle gevallen zijn gedocumenteerd. Wij hebben aangegeven welk type documenten wij hebben ontvangen. Er geen sprake van een ander criterium of van het stuur overnemen, het gaat puur om de bewijslast. Men moet kunnen aantonen dat er sprake is van een juridisch houdbaar gewekt vertrouwen tussen gemeente en ondernemer.

De heer *Zeegers* (SP): De gedeputeerde zei dat de procesarchitectuur niet zou kloppen als ik mijn opmerking gestand doe dat de Staten aan het stuur moeten blijven bij dit bijzondere dossier. Ik wil tegen de gedeputeerde een opmerking maken over de procesarchitectuur. Wat doet hij? Hij doet wat mevrouw Verschuuren niet heeft gedaan. Hij verdedigt het amendement met zeer veel verve, terwijl ik denk dat hij het oordeel van GS moet geven. Hij doet echter een poging om nadat mevrouw Verschuuren namens de CDA heeft gesproken, het amendement erdoor te drukken. Dat is ook een merkwaardige procesarchitectuur.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat doe ik absoluut niet, voorzitter. Ik verdedig onze Memorie van Antwoord en onze Nota van Wijziging. Wij hebben daarin wij klip en klaar aangegeven welke juridische, financiële en

materiële risico's de provincie Noord-Brabant loopt. Ons college is niet in staat dit te amenderen. Een meerderheid van de Staten heeft dit willens en wetens op deze manier geamendeerd. Dat probeer ik bij u over te brengen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik wil even heel duidelijk stipuleren dat het niet de bedoeling is van de VVD-fractie om bij elke ontheffing het groene dan wel het rode licht te geven. Dat is onze taak niet. Onze taak is de criteria aan te geven en het college moet die toepassen. Ons probleem zit in het feit dat wij op dit moment niet het goede gevoel hebben bij het voorstel zoals dat nu in de Memorie van Antwoord staat. De gedeputeerde spreekt al de hele tijd over schadeclaims etc. Die zijn nog helemaal niet aan de orde. Wij willen het gevoel krijgen wat goede criteria zijn om in de verordening op te nemen waaraan het college dan moet toetsen. Hoe komen wij aan die criteria? Door in ieder geval eens enkele gevallen te bekijken. Dan kunnen wij zien waar het om gaat. Het is een beetje flauw – en ik sluit aan bij de opmerking van de heer Zeegers van de SP – dat de gedeputeerde nu een beetje tekeergaat tegen ons. Wij hebben het college eindeloos gevraagd om met een omschrijving van lopende zaak te komen. Dat heeft het college niet gedaan. Dat is de reden waarom wij de vorige keer zelf het initiatief hebben genomen. En nu moeten wij binnen een week even gaan beoordelen, vaststellen – wat wij hebben vastgesteld was niet juist – en het voorstel van GS overnemen. Dat gaat niet, dat kunnen wij niet op een verantwoorde manier doen. Dat wil niet zeggen dat wij niet bereid zijn om ernaar te kijken. Als blijkt dat het criterium dat er nu in staat niet juist is, zal de VVD-fractie de eerste zijn om te zeggen dat de verordening moet worden aangepast zodat wij recht doen aan de verwachtingen die gewekt zijn.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Namens het college wijs ik mevrouw Geeraedts erop dat zij de zaken volledig omdraait. Wij hebben de Staten de criteria en de kaders aangeboden. Wij hebben tegen de commissie RM gezegd dat zij gewoon een afspraak kon maken als

zij er behoefte aan had om met ons een aantal dossiers te bekijken. Wij hebben gezegd: kom eens langs, dan kunt u zien wat er in die dossiers zit. Wij hebben in de commissie lange vergaderingen met forse uitlopen gehad om te laten zien waarmee wij bezig zijn en om het wantrouwen weg te nemen dat er hier ontheffingen worden gegeven op basis van afspraken op bierviltjes of op basis van telefoongesprekjes. Het college heeft zowel de commissie als de Staten de gelegenheid gegeven om gevoel te krijgen bij de zaken waar het om gaat. Mevrouw Geeraedts zegt dat de Staten zelf de criteria hebben aangescherpt. De Staten hebben de criteria niet veranderd. Zij zijn nog precies hetzelfde, maar de Staten hebben er een bewijslast ingebracht om aan te tonen dat men aan de criteria voldoet. Wij hebben steeds gezegd dat dit niet handig was want daarmee wordt principe “boer zoekt brief” opgeroepen en dat kan niet. Ik respecteer dat de Staten het belangrijk vinden om een goed gevoel te krijgen en de zaken die een ontheffing verdienen ook een ontheffing te geven en de zaken die het niet verdienen een ontheffing te weigeren.

Er liggen nu ontheffingsaanvragen voor. Als de verordening blijft zoals zij afgelopen vrijdag is aangenomen, moeten wij nu ontheffingsaanvragen gaan weigeren en de Staten de weigeringsbesluiten laten zien. Als de aanvragen moeten voldoen aan de criteria zoals die zijn bepaald in dit nieuwe amendement, kunnen wij de Staten in bepaalde gevallen ontheffingstoestemming laten zien. Als de Staten de besluiten niet hoeven te zien maar de onderlinge documenten, kunnen zij een afspraak met ons maken en laten wij die dossiers zien. Dat zeggen wij reeds vanaf mei. Ik kan echter niet alle dossiers kopiëren en aan alle Statenleden doen toekomen. Het is ook een kwestie van privacy.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer Van Heugten, u moet wel een goede voorstelling van de gang van zaken geven. Wij hebben gezegd dat wij dit zo snel mogelijk willen bekijken. Dat gebeurt in januari. Dan kunnen wij in de Statenvergadering van februari kijken of dit criterium niet klopt en er een ander criterium moet komen. Er is geen enkel probleem om de aanvragen die er nu liggen, nog

even aan te houden. Daarvan zal niemand wakker liggen. U suggereert nu dat u een termijn van zes weken moet halen. Er worden hier wel meer besluiten genomen die niet binnen de zes weken vallen, bovendien is de termijn acht weken. U weet ook dat daarop geen sanctie staat. Als u aan degenen die nu een aanvraag hebben ingediend meldt dat u dat besluit aanhoudt om redenen die nu bekend zijn, is er geen enkel probleem.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik laat die inschatting aan mevrouw Geeraedts zelf over. Zij heeft kennelijk een andere opvatting daarover. Het college heeft alleen aangegeven dat wij in dit huis sinds het inwerkingtreden van de verordening aanvragen hebben binnengekregen waarin gevraagd wordt om een besluit van GS of die ontheffing wel of niet verleend wordt. Wij worden halverwege december geconfronteerd met het gedrag van de Staten om het bewijslastcriterium te veranderen. Dat brengt ons in een moeilijk parket. Ik ben het met mevrouw Geeraedts eens als zij zegt dat deze Staten de verantwoordelijkheid nemen dat er voorlopig niet besloten wordt en GS zijn besluiten opschort. GS zullen dat overwegen en zullen op 7 januari alle aanvragen aan de Staten voorleggen. Dan kunnen zij daaraan nadere duiding geven.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Ik heb met verbazing geluisterd naar het amendement dat door de VVD wordt ingediend. Het CDA wil iets van vorige week repareren en nu komt de VVD zonder blikken of blozen met een amendement inzake Geertruidenberg. Laat ik duidelijk zijn, de inhoud is wat ons betreft akkoord. Als de VVD ook vindt dat die veertig gevallen als dat gerechtvaardigd is met goed vertrouwen door moeten gaan, snap ik niet waarom zij vandaag dat amendement niet wil steunen. Ik merk dat er een bepaald wantrouwen heerst. Wij willen sturen met kaders. Ik doe een beroep op u om dat het college dat vertrouwen te geven zodat het die zaken zelfstandig kan afwikkelen en wij niet op ieder individueel geval zelf gaan sturen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Als u het

idee heeft dat u bepaalde zinnen al eerder gehoord heeft, is er niets mis met uw geheugen. Wij zitten hier in een repeterend theater. Wat is hier echt aan de hand? Wij hebben op 19 maart gezegd: wij stoppen ermee en mensen die al een vergunning hebben, mensen die met een MER of met een milieuvergunning bezig zijn, worden beschouwd als een lopende zaak. Komt u er maar mee, hebben wij tegen het college gezegd. Wij hebben afgelopen week hier Statenbreed een besluit genomen. Daarop wordt plotseling massaal gereageerd in Brabant; onbegrijpelijk alsof dat allemaal nieuw is. Wij praten hier al zes maanden over. Nu geeft het college ons het idee alsof wij het niet goed gedaan hebben. Voorzitter. Wij hebben het goed gedaan, wij laten staan wat er staat. Het college komt maar met die veertig zaken. Als daarbij dingen zijn die niet kunnen, dan kunnen zij niet.

De *voorzitter*: Uw punt lijkt mij helder, mijnheer Wagemakers.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik wil de gedeputeerde graag de kans geven iets recht te zetten. De gedeputeerde sprak zojuist over geconfronteerd worden met het gedrag van deze Staten en dat dit heeft geleid tot.... Ik neem aan dat de gedeputeerde bedoelt: besluitvorming van deze Staten. Ik vind de uitspraak "geconfronteerd worden met een gedrag van deze Staten" te denigrerend en getuigen van minachting voor deze Staten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik ben het met deze correctie van de heer Heijmans volledig eens, voorzitter. Het gaat over de besluitvorming in uw Staten. Het uiten van wensen en bedenkingen in de commissie schaar ik even onder semi-besluitvorming en niet onder de titel gedrag.

Voorzitter. Mevrouw Prins heeft vragen gesteld over monumentenzorg en de Monumentenwet. Dit is ook in de commissie behandeld. Als de Monumentenwet verandert en noodzaakt tot wijziging van onze instructieregels aan gemeenten voor bestemmingsplannen, gebeurt dat auto-

matisch. De huidige verordening bevat geen overlappingen met de Monumentenwet.

Mevrouw Prins sprak over artikel 9.4 inzake VAB-vestiging en de daardoor vrijkomende woning. Naar mijn idee stond dat eerder wel in de tekst maar het ontbrak kennelijk in de versie die in de commissie besproken is. De commissie heeft ons opgedragen alle teksten nog eens goed na te kijken. Ik denk maar durf dat niet met zekerheid te zeggen dat dit de oorzaak is. Het is altijd de bedoeling geweest dat het er wel instond. Ik heb het echter niet na kunnen kijken.

Zodra de verslagen van de RPO's vrijgegeven worden, komen zij beschikbaar op internet. Daar kan men zien welke onderwerpen aan de orde zijn geweest en welke besluiten er genomen zijn. Reactieve aanwijzingen zijn GS-besluiten en staan derhalve gewoon in de besluitenlijst. Wij zullen kijken of wij de Staten nog kunnen voorzien van een overzichtje van de reactieve aanwijzingen die tot dusver hebben plaatsgevonden.

Het amendement over Geertruidenberg heb ik gelezen. Daarmee wordt iets hersteld wat vorige week fout is gegaan.

Wijzigingen op kaarten vormen altijd onderdeel van de besluitvorming. De heer Wagemakers zei in een tussenzinnetje dat de lopende zaken vanaf morgen kunnen worden ingediend. Dat is niet zo. Alle lopende zaken liggen er al. Hij vroeg ook waarom er de afgelopen weken zoveel reacties van gemeenten gekomen zijn. Nadat het amendement afgelopen vrijdag was aangenomen, hebben wij maandagmorgen met alle gemeentehuizen gebeld die bij ons een ontheffing hebben aangevraagd. Wij hebben gevraagd of men zich bewust was van dit amendement en van het feit dat daardoor in het dossier de boerenbrief moet zitten. Wij hebben gemeenten erop gewezen dat dit document op dat moment niet in het dossier zat. Zij zijn gaan zoeken en hebben toen aan de Staten laten weten wat zij van de eis vonden en welke belangen er op het spel staan. Verwijt mij nu alstublieft niet dat ik mensen opstook of via andere kanalen uw mailboxen laat vullen. Dat is niet waar. Wij willen de ontheffingen zorgvuldig afwerken.

Mevrouw Verstappen sprak over licht en geluid in de koeienstallen. Via een verordening ruimte

kunnen wij dat niet organiseren. Het zit of in de milieuvergunningen of in de Dierenwelzijnswet.

Mevrouw Lestrade vraagt hoe het gezondheidsbeginsel wordt vertaald in deze verordening. Deze verordening moet een uitvloeisel zijn van de gedachte dat wij werken aan een gezond Brabant. Daarom zijn de regels en instructies voor bestemmingsplannen zodanig opgesteld dat als de gemeenten die volgen er naar onze mening bestemmingsplannen komen die geen schade opleveren voor de volksgezondheid. Het is aan ons om op grond van deze verordening te beoordelen of er sprake is van nieuwe ontwikkelingen die leiden tot slechtere gezondheid of tot volksgezondheidsrisico's in Brabant. Bij de intensieve veehouderij worden de gezondheidsaspecten expliciet genoemd.

Het advies van de POC is aan de orde geweest en door ons becommentarieerd en waar mogelijk overgenomen. Het staat de POC vrij om ongevraagd alsnog een advies te geven over de verordening zoals die nu is vastgesteld.

Moeten de regionale ruimtelijke overleggen nog geëvalueerd worden? Ontstaat er concurrentie tussen de gemeenten? Nee, het is juist de bedoeling dat er samenwerking ontstaat tussen de gemeenten en geen concurrentie. Ik merk dat in de overleggen de discussie steeds meer gaat over werklocaties, woningbouwprogramma's en woningbouwlocaties. Het is geen nieuw fenomeen. Het bestond al maar wij hebben het een andere naam en andere structuur gegeven en het ingebed in onze verordening.

Het amendement A34 strekt ertoe de tekst van artikel 11.5 als volgt aan te passen: Landgoederen kunnen niet gerealiseerd worden in de landschappen van allure zoals de Brabantse Wal, het Groen Woud en de Maashorst. Wij ontraden aanvaarding van het amendement. Wij hebben het idee dat dit amendement wordt ingediend op basis van een incidenteel geval waar de PvdA een andere inschatting had gemaakt dan de gemeenteraad van Bergen op Zoom of mensen in dit huis die daar vanuit de diverse disciplines naar gekeken hebben. Dat kan in de ogen van het college geen reden zijn om te zeggen dat in de landschappen van allure geen landgoederen

gerealiseerd kunnen worden. Integendeel, het is ook voor de landschappen van allure misschien heel goed als daar prachtige landgoederen ontwikkeld worden. Ik nodig de heer Wagemakers graag uit om het mooie boekwerk in te zien dat ik van Natuurmonumenten gekregen heb over landgoederen in Nederland en daaraan een voorbeeld te nemen.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik word een beetje geraakt door het verwijt dat wij hier incidentenpolitiek zouden willen bedrijven. Bij landgoederen in dergelijke landschappen gaat het om verstening van die landschappen. Landgoederen zijn immers bedoeld om ruimtelijke kwaliteit te creëren en vooral om geld te creëren door mogelijkheden te bieden voor het stapelen van stenen in dit soort landschappen. Dat willen wij niet. Dat is een principieel standpunt en heeft niets te maken met wat er in Bergen op Zoom gebeurt. Wij willen het gewoon niet en daarom hebben wij alle drie de landschappen opgenomen. Ik werp dat verwijt verre van mij.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): In dat geval is de fractie van de PvdA tegen het principe dat het toevoegen van rode functies kan leiden tot een integrale betere groene kwaliteit. Dat is het principe van landgoederen. Gelukkig zijn er in Brabant een aantal goede voorbeelden dat een magere kwaliteit groen een mooie kwaliteit groen wordt door een passende verstening. Dat is het landgoederenprincipe. Als de PvdA dat geen goed principe vindt, zou ik willen aanbevelen een amendement te maken om het hele artikel over landgoederen te schrappen.

De heer *Arkes* (PvdA): De gedeputeerde heeft het mis, voorzitter, want het gaat juist om deze drie landschappen waarvan wij vorige week hebben gezegd dat wij daarin extra geld gaan steken om de landschappelijke kwaliteit en de natuur beter te maken. Daarvoor hoort dat rood niet nodig te zijn. Voor alle andere regio's in Brabant kunnen landgoederen een fantastische betekenis hebben.

De *voorzitter*: Het punt is duidelijk. Mijnheer Van

Heugten, komt u tot een afronding.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Wij denken daar anders over, voorzitter. Wij menen dat wij ook daar het rood kunnen gebruiken als impuls voor de landschappen van allure.

Motie M8 gaat over de nokhoogte van stallen. Gemeenten kunnen zelf nokhoogtes vaststellen en derhalve hoort dit daar thuis. Het is geen provinciaal belang om nokhoogten vast te leggen in de verordening.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Mag ik de gedeputeerde vragen of het nog nodig is dat wij een motie maken over het voorleggen van lopende zaken aan de commissie of zegt hij dat toe?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik moet even met het college beraden over hoe wij verder gaan met de besluitvorming over de lopende zaken. Ik kan toezeggen dat wij alle voorgenomen besluiten over de lopende zaken aan de commissie zullen presenteren. Er stonden al 19 lopende zaken geagendeerd voor de eerst volgende commissie RM. Wij zeggen toe dat wij de overige besluiten daaraan toevoegen. De commissie krijgt alle 40 besluiten voorgelegd. Ook in juridische zin moeten wij even bekijken welk type besluiten wij aan de commissie moeten voorleggen. Volgens mij moeten wij formeel heel veel afwijzigingsbesluiten voorleggen omdat de Staten de verordening op deze wijze hebben geamendeerd. Daardoor hebben wij geen andere keuze. Dat maakt het voor ons wel ingewikkeld. Ik wil mij in het college even beraden over de wijze waarop wij die aan u voorleggen, maar ik kan toezeggen dat wij op 7 januari alle aanvragen aan de commissie zullen voorleggen.

De *voorzitter*: Wij zijn nu toe aan de besluitvorming. Er is een behoorlijke hoeveelheid amendementen ingediend. Wij zullen die eerst in stemming brengen. Het begint met amendement A16 en het loopt door tot amendement A35. Dan komt het besluit in stemming en daarna twee moties onder stuk nrs. M6 en M8, want motie M7 is ingetrokken. Ook amendement A20 is ingetrok-

ken. Ik zal ook de amendementen noemen waarin wijzigingen aangebracht zijn.

Ik verzoek u de aangekondigde stemverklaringen zo kort mogelijk te houden.

In stemming komt amendement A16.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van GroenLinks tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A17.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

Voorzitter. De Provinciewet geeft aan dat je bestaande rechten moet handhaven.

De heer *Zeegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van het CDA voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A18.

De *voorzitter*: U herinnert zich dat de tekst gewijzigd is. Het gaat niet om artikel 9.6 maar om 9.5 en "dragen op" is veranderd in "besluiten". Dat was ook bij de vorige twee amendementen het geval.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van het CDA voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A19.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

Voorzitter. Om in de woorden van de VVD te spreken: wij willen niet elk individueel geval groen licht geven.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Voorzitter. Wij zijn het eens met mevrouw Verschuuren dat je niet elk individueel geval groen licht moet geven, maar dit individuele geval willen wij wél groen licht geven.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

Voorzitter. Vanwege het bijzondere geval en vanwege de rechtsgang die daarbij gevolgd is, zijn wij voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

Wij hebben dezelfde redenering als de fractie van de SP.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Voorzitter. Wij zijn voor met dezelfde stemverklaring als de fractie van GroenLinks.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van het CDA tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A21.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

Voorzitter. Wij zijn voor dit amendement. Wij hebben vorige week een betoog gehouden over verschuivende bouwblokken en dergelijke. Met verschuivende bouwblokken kun je dit niet toepassen. Als je voor dit amendement bent, kun je de bouwblokken niet meer verschuiven. Dit is een heel goed amendement. Wij constateren dat men het in Oirschot wel goed gedaan heeft, maar met zo'n amendement kan zo iets worden voorkomen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD en de ChristenUnie-SGP tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A22.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Voorzitter. In de commissie was ik een beetje bezorgd dat er sprake zou zijn van starheid. Dit amendement lijkt daartoe uit te leiden te nodigen maar doet dat uiteindelijk niet. Bij hoge uitzondering moet het kunnen, maar dan moet wel de inpassingsprocedure gevolgd worden.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en D66 tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A23.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de PvdD voor amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A24.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD en de PvdA tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A25.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en D66 tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A26.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP, de PvdD en D66 voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A27.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en D66 tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A28.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Tegen.

Voorzitter. Wij moeten kiezen tussen twee kwaden: óf meer grondbeslag vanwege meer gebouwen óf bestaande gebouwen beter benutten door er twee lagen in te maken. Die twee zaken afwegend, kiezen wij voor het laatste. Wij zijn derhalve tegen dit amendement.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

Voorzitter. Met dezelfde stemverklaring als de SP stemmen wij tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen met dezelfde stemverklaring als de SP.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het aanwezige lid van de fractie van de PvdD voor dit amendement heeft gestemd en die van de overige fracties

ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A29.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat dit amendement unaniem is aangenomen.

In stemming komt amendement A30.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de SP voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A31.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de VVD tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A32.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de ChristenUnie-SGP en D66 tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A33.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD en de PvdA tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A34.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Voorzitter. Ik was blij met de interruptie van de heer Arkes die daarmee duidelijk maakte dat wij buitengewoon voorzichtig moeten zijn met de landgoederen. Ik ben ook blij dat hij het Brabantbreed getrokken heeft en ook de Maashorst heeft vermeld. Wij zijn helemaal voor dit amendement.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden

van de fractie van het CDA, de VVD en de ChristenUnie-SGP tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A35.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Tegen.
Voorzitter. Ik snap de oproep van de woordvoerder van het CDA heel goed. Vorige week hebben wij hierover anders besloten en binnen een week doen wij het weer andersom. Het is echter wat minder dramatisch dan het andere besluit, maar wij vinden dat wij dit besluit moeten handhaven.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.
Voorzitter. Dit is vorige week inderdaad aan de orde gekomen. Wij waren voor die verplaatsing. Wij bleken echter vóór een negatief amendement gestemd te hebben. Dat was een vergissing en daarom wij blij met dit amendement.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.
Voorzitter. Wij hadden ons niet vergist. Afgelopen week hebben wij ons nog van de situatie op de hoogte laten stellen. Met de toelichting van de gemeente kunnen wij daarom nu vóór stemmen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.
Voorzitter. Wij waren vorige week niet aanwezig bij de stemmingen anders hadden wij toen al vóór gestemd.

De *voorzitter*. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en D66 voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt het geamendeerde Statenbesluit.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.
Over bepaalde punten zijn wij het vandaag niet eens geworden, óf met GS óf met een meerderheid van de Staten. Deze gereedschapskist is echter heel belangrijk en die moet vastgesteld worden. Met 80% kunnen wij wel goed vooruit en stemmen daarom vóór.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.
Voorzitter. Wij zijn tegen, met name vanwege de mogelijkheden voor autonome uitbreiders en omdat aantasting van de EHS op deze manier mogelijk gemaakt wordt.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.
Voorzitter. Onze fractie kan niet zijn voor de compensatie van de EHS. Voor de rest vinden wij de verordening goed en zullen daarom vóór stemmen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van GroenLinks tegen dit Statenvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt motie M6.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks en de PvdD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

De *voorzitter*: De griffier wijst mij erop dat motie M8 door de dictie feitelijk een amendement is.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Dan trekken wij deze motie in, voorzitter. Die verantwoordelijkheid ligt waarschijnlijk toch bij de gemeenten.

De *voorzitter*: Aangezien motie M8 is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

De *voorzitter*: Hiermee zijn wij gekomen aan het einde van de behandeling van deze verordening. Ik kijk even rond. Ik weet dat een aantal onder u niet al te lang willen wachten met het nuttigen van een hapje. De kerstlunch begint om twee uur, maar ik heb begrepen dat er nu al iets lekkers voor u klaar staat met een kopje koffie. Ik vind dat wij dat wel verdiend hebben. Ik stel echter voor de schorsing te beperken tot een kwartier. Ik verwacht u om twaalf uur terug in deze zaal.

De vergadering wordt van 11.45 uur tot 12.00 uur geschorst.

Nummer 85/10

Onderzoek over proces verkoop aandelen Essent; rapportage ZRK

De *voorzitter*: Dames en heren. Aan de orde is een duale bespreking van het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer getiteld: Onderzoek over het proces

verkoop aandelen Essent. Met het verzoek om het vandaag zo kort als enigszins mogelijk te houden, geef ik het woord aan de heer Van den Oord van de fractie van het CDA.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Ik sta hier enigszins teleurgesteld. Ik voel een beetje weerstand. Dat komt omdat wij teleurgesteld zijn door het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer (ZRK). Vorig jaar juni hebben wij een motie van de fractie van de SP ondersteund om het leerproces goed nog eens goed onder de loop te nemen. Wij hebben hier ook nog een mondelinge verklaring afgelegd dat het vooral zou gaan over het leerproces. Het rapport stelt ons teleur omdat het in dezen vrij beperkt blijft. Op het einde van het bestuurlijke rapport wordt het een beetje spannend als het gaat over de rondetafel-gesprekken. De ZRK geeft aan dat dit in de marge meegenomen is. Onze insteek was echter te leren van dit proces omdat de provincie nog veel deelnemingen heeft en in de toekomst haar rol daarin goed moet kunnen spelen.

Voorzitter. Ik zal proberen gehoor te geven aan uw verzoek om kort te zijn. Ik behandel drie punten en zal aan het einde van mijn termijn een motie indienen. U zegt terecht dat het gaat om een duale bespreking. Wij geven het college door middel van een motie een boodschap mee.

Mijn eerste opmerkingen hebben betrekking op de rol van het CDA zelf. Terugkijkend op het proces is naar de mening van mijn fractie de context breder en externer geweest dan in het rapport beschreven wordt. De context vond ook buiten deze vergadering plaats. Dat is niet vreemd met zoveel aandeelhouders. Toen er nog gesproken werd over een fusie hebben wij ook binnen onze partij op diverse momenten overleg gevoerd met zowel aandeelhouders van CDA-huize en met de provincie Gelderland als aandeelhouder van Nuon. Ik heb zelf nog een keer bij de minister aan tafel gezeten. Ik constateer achteraf dat mijn fractie er meer energie en tijd in had moeten stoppen. Ik kan het tot op de dag van vandaag nog steeds niet verkroppen dat in dit land waar wij te maken hebben met publieke aandeelhouders van twee energiebedrijven, die

overheden het niet eens hebben kunnen worden en niet hebben kunnen regelen dat die energiebedrijven bij elkaar kwamen. Ik vind dat nog steeds een blamage. Nogmaals, terugkijkend naar ons eigen functioneren, ben ik van mening dat wij er meer tijd in hadden moeten stoppen.

Een ander punt van zelfreflectie heeft betrekking op het proces dat wij nu behandelen. Achteraf gezien hadden wij vorig jaar die motie niet moeten steunen. Dat is misschien een beetje flauw, maar ik merk nu de ZRK in een politiek proces gezogen is. Dat gun ik de ZRK niet. De ZRK is een instituut dat wij hoog in het vaandel hebben staan. Zij moet haar werk goed kunnen uitvoeren. Nu zit zij zelf in een lastig parket. Ik weet dat het achteraf makkelijk praten is, maar ik wil het hier wel gezegd hebben.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Kan de heer Van den Oord duidelijk maken wat hij bedoelt met zijn opmerking dat de ZRK gepolitiseerd is?

De heer *Van den Oord* (CDA): Dat merk ik aan de manier waarop wij het rapport hebben gekregen en aan de reacties in de kranten. Ik vind het niet nodig dat het op die manier gaat. Er wordt al gesproken over moties van afkeuring en over het naar huis sturen van collegeleden. Ik vind dat dit daar niet aan gekoppeld mag worden.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Dit kan de heer Van den Oord niet menen. Vanwege het feit dat de media bepaalde zaken uit het rapport van de ZRK weergeven en vanwege reacties die sommige politieke partijen geven op het rapport, zegt hij dat het gepolitiseerd is. Dat kan hij de ZRK niet aanrekenen en ook niet kwalijk nemen. Hij moet de ZRK verantwoordelijk stellen voor wat zij gedaan hebben en dat is een rapport uitbrengen en niet voor hoe dat verder in de media en in de politiek gevallen is.

De heer *Van den Oord* (CDA): Het is goed dat de heer Heijmans dit zo scherp aangeeft. Ik ben hierin misschien niet zorgvuldig genoeg geweest. Ik constateer wel dat op dit moment de ZRK hier een politiek geheel heeft. Ik merk dat wij dat

onvoldoende scheiden. Wij kunnen dat niet verwijten aan de media en ook niet aan de ZRK.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Trekt de heer Van den Oord nu ook de natuurlijk altijd relatieve objectiviteit van de ZRK in twijfel?

De heer *Van den Oord* (CDA): Wij denken dat het beter geweest was als de ZRK geen mening had gegeven over het vierde supplemental agreement. Op die manier raakt de ZRK op een hellend vlak. Ik wil liever blijven bij wat de heer Heijmans net aangaf en een scherpe scheiding maken.

De hoofdconclusie van de ZRK is dat het geen adequaat proces is geweest. Mijn fractie herkent zich daar niet in. Wij hebben uitgebreid gesproken over de vraag hoe dat de ZRK tot dat oordeel kan zijn gekomen. Laten wij even terugkijken hoe wij het proces ervaren hebben. Er staat bijvoorbeeld dat Essent ons aan de leiband zou hebben. Wat ons betreft was het eerder omgekeerd. Wij hadden een besloten commissievergadering waarin op ons verzoek de raad van bestuur i.c. de CEO zelf ons uitleg kwam geven over het reilen en zeilen. Hij verliet de vergaderzaal als wij daarover verder wilden spreken. Onze adviseurs op juridisch en financieel terrein becommentarieerden die uitleg. Wij hebben volop informatie kunnen krijgen.

De heer *Heijmans* (SP): Natuurlijk kwam de heer Boersma van Essent als wij het belangrijk vonden dat hij iets toelichtte. Dat begrijp ik. Het zou eens anders hebben moeten zijn. De heer Van den Oord weet toch net zo goed als ik dat al die besloten commissievergaderingen en al die geheime stukken die wij in het laatste van Alex mochten inzien, in eerste instantie allemaal opgelegd waren door Essent en in tweede instantie door Essent en in derde instantie door Essent!

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Het was in eerste instantie in het belang van onze provincie, in het tweede geval in het belang van onze provincie en in het derde geval in het belang van onze provincie!

De heer *Heijmans* (SP): Nee, de provincie heeft het

belang van Essent tot haar belang gemaakt. Dat is ook het verwijt van de ZRK!

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! In het kader van de leiband kom ik even terug op de positie van Essent. Heeft de heer Van den Oord niet het idee dat de CEO zo makkelijk naar ons toe kwam omdat zowel de aandeelhouder als de voorzitter van de aandeelhouders dit verzoek deed?

De heer *Van den Oord* (CDA): De heer Boersma had een duidelijke opdracht van de Staten meegekregen. Natuurlijk zat hij daar om die opdracht uit te voeren en een en ander terug te koppelen.

Het gaat mij echter over het beeld dat neergezet wordt. Ik protesteer daartegen, want wij zijn op allerlei manier in positie gebracht om ons een goed oordeel te kunnen vormen. Ik verwijs naar Benedictus als hij over de kellenaar spreekt. Laten wij het eens op die manier bekijken: dienend zijn, dus ervoor zorgen dat anderen in de positie gebracht worden om daadwerkelijk een goed oordeel te kunnen vormen. Dat was wat ons betreft hier nadrukkelijk aan de orde.

Wij herkennen ons dus niet in de hoofdconclusie. GS zeggen dat wij moeten bezien hoe wij in de toekomst deze rol verder vorm en inhoud geven. Wij vinden de wijze waarop wij iedere keer bij het proces betrokken zijn, goed. Wij zijn volledig in staat gesteld om ons oordeel goed te kunnen vormen. Dat willen ook in de toekomst graag zo houden.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik ben het voor een groot deel met de heer Van den Oord eens. Wij hebben voldoende informatie gekregen en dat heeft toen geleid tot een besluit om Essent niet te verkopen. In die tussenliggende week – op 13 mei – heeft Essent informatie naar de Staten gestuurd die achtergehouden is en niet aan de Staten kenbaar is gemaakt. Volgens mij is dat het cruciale punt. Ik vraag de heer Van den Oord hierop in te gaan en koppel daaraan de vraag of de Staten volledig in staat zijn gesteld om het tweede debat over Essent zuiver en eerlijk te kunnen voeren.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Ik kan niet hard maken dat er informatie achtergehouden is. Als de heer *Vreugdenhil* vindt dat het wel zo is, is dat zijn mening. Wij ondersteunen die niet. Het gaat om de vraag of wij wel of niet hadden kunnen weten dat het met minder dan 80% ook tot een deal kon komen. Voor ons was dat gegeven van tevoren al bekend. Ik heb zelfs tijdens het debat hier toen iedereen verontwaardigd was over dat gegeven, gezegd dat het een paar weken daarvoor al in de krant gestaan had. Een journalist van het Brabant Dagblad had er al over geschreven.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Maar dat is toch juist de kracht van het feitenrelaas van de ZRK: De Rekenkamer geeft aan dat op 13 mei dat stuk hier per koerier is aangeleverd. Er stond nadrukkelijk op: kenbaar maken aan de Staten. En dat is niet gebeurd. Juist dat feitenrelaas stelt ons nu in staat om dit debat met elkaar te voeren.

De heer *Van den Oord* (CDA): Wij kunnen daarover blijven bakkeleien. Wij vinden dat wij voldoende in positie gebracht zijn om een goed oordeel te kunnen vormen. U weet dat wij vanaf het moment dat het fiat tot vervreemding van de aandelen gegeven werd daarin eensluidend geweest. Ik heb daaraan verder niets toe te voegen.

De *voorzitter*: Dat komt mooi uit, want u spreektijd is om.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Ik wil nog graag een motie indienen waarin wordt uitgesproken dat het een goede zaak is dat het college van Gedeputeerde Staten op korte termijn concrete voorstellen voorlegt die meer duidelijkheid verschaffen in de rollen, taken en verantwoordelijkheden in relatie tot deelnemingen.

De *voorzitter*: Door de leden Van den Oord en Arkes wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 17 december 2010; constaterende dat:

- *Provinciale Staten in hun vergadering van 5 juni 2009 de Zuidelijke Rekenkamer verzocht hebben het proces dat leidde tot vervreemding aandelen Essent te onderzoeken;*
- *de Zuidelijke Rekenkamer op 9 juni 2009 het verzoek heeft ingewilligd en op 15 november 2010 gerapporteerd heeft;*
- *het college van Gedeputeerde Staten in haar bestuurlijke reactie op het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer aangeeft dat zij zich in het merendeel van de aanbevelingen kan vinden en op korte termijn concrete voorstellen voorlegt in een nota deelnemingen en een governancecode;*

overwegende dat:

- *het belangrijk is om lering te trekken uit het vervreemdingsproces en op grond daarvan verbeteringen in te voeren;*

spreken uit dat:

- *het een goede zaak is dat het college van Gedeputeerde Staten op korte termijn concrete voorstellen voorlegt die meer duidelijkheid verschaffen in de rollen, taken en verantwoordelijkheden in relatie tot deelnemingen, en gaan over tot de orde van de dag."*

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M9.

Het woord is aan de heer Heijmans van de fractie van de SP.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! De belangrijke vraag die natuurlijk voorligt, is hoe kan het toch dat mijnheer Essed en mevrouw Van Haaften hier nog zitten. Wat is er mis met deze mensen dat zij niet in staat zijn geweest te ontsnappen, want alle andere gedeputeerden hebben weten weg te komen?

Voorzitter. Ik zeg dat met een lach, maar af en toe bekruipt mij de vraag of het allemaal wel toeval is dat de meest betrokken personen zo snel na het Essent-verhaal vertrokken zijn bij deze provincie. Het is een vraag die blijft opspelen.

Ik ga vrij kort spreken over het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer. Ik wil nog vooral twee punten aanhalen die ik zelf destilleer uit het rapport van ZRK en ik wil het college een keuze voorleggen. Wat mij betreft mag het college kiezen uit een motie van afkeuring of een motie van wantrouwen. Aan het college de keuze. Als het

college kiest voor het laatste hebben wij straks geen kerstdiner maar een afscheidsdiner. Dat zou ook kunnen.

Voorzitter. Ik ben kort over het rapport van de ZRK. Waarom? Omdat ik het een goed rapport vind, omdat ik het gedegen rapport vind, omdat ik mij herken in de zaken die door de ZRK worden aangehaald en ook omdat ik vind dat er voldaan is aan de doelstelling van het rapport: aangeven wat onze leerpunten zijn. Met het aangeven van de zes leerpunten heeft de ZRK daaraan absoluut voldaan.

Ik onderschrijf de beantwoording van de hoofdvraag, zoals de ZRK dat zegt, namelijk dat er onvoldoende zorg gedragen is voor een adequate procesarchitectuur. Maar ja, wij weten allemaal hoeveel onduidelijkheid er was rond die blokkerende minderheid en die 80%. Als dat geen onduidelijke procesarchitectuur is, weet ik het niet meer.

GS hebben gedurende het gehele proces in een te afhankelijke positie van Essent verkeerd. Ik word er een beetje triest van als de ZRK eigenlijk concludeert dat dit college ons verschillende malen op zaken heeft geantwoord en vragen heeft beantwoord, suggererende dat het antwoorden van GS zelf waren terwijl het in werkelijkheid antwoorden van Essent waren. Hoe kun je nog duidelijker zeggen dat het college toch vooral voer op de koers van Essent? Dat is een van de meest belangrijke conclusies.

Ik zie in het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer op pagina 33 het volgende staan: "Bij een besluit tot vervreemding is het van groot belang dat de aandeelhouders gezamenlijk optreden en in samenwerking met Essent een goede vervreemdingsstrategie voorbereiden." Dat is één. Ik zie vervolgens op pagina 35: "Aandeelhouders kunnen ervoor kiezen om afzonderlijk te verkopen of bij een verkoop gezamenlijk op te treden." Voorzitter. Dit zijn overwegingen die bij het begin van het proces natuurlijk gemaakt zijn door onze provincie. Onze provincie was niet zomaar een van de aandeelhouders, nee, onze provincie was echt verreweg de grootste aandeelhouder. U gaat mij toch niet wijsmaken, voorzitter, dat dit college niet

bedacht heeft dat als je voor 30% aandeelhouder bent en je verder nog 139 andere aandeelhouders hebt, waaronder aandeelhouders met 0,2%, 0,3% en 0,5%, dat je dan als provincie Brabant geen bijzondere positie opeist als aandeelhouder? Als het college dat niet gedaan heeft vanwege het feit dat wij veruit de grootste aandeelhouder zijn en wij dus het risico zouden lopen dat bijvoorbeeld 100 aandeelhouders met allemaal 0, en nog wat procent en dus met een totaal ander belang in Essent, ons als aandeelhouder met 30% zouden kunnen overrulen, was het college op dat moment geen knip voor zijn neus waard en heeft het de belangen van Brabant op dat moment verkwanseld. Het is onbegrijpelijk als dit gebeurd is. En volgens mij is dit ook niet gebeurd. Want iedereen, zowel de media als kenners als deze Staten, vonden het heel goed van dit college dat het bedongen had dat slechts bij 80% de aandelen overgedragen zouden worden. Want, zo was onze redenatie, dat doet recht aan het feit dat Brabant met 30% de grootste aandeelhouder was. Dat is de veronderstelling die niet alleen wij maar ook de buitenwereld altijd gehad heeft.

Voorzitter. Als het college destijds op grond van die 30% aandelen die de provincie had, voor Brabant geen uitzonderingspositie heeft bedongen, geen speciale positie in het hele verkoopproces, dan verdient dat absoluut een motie van afkeuring want dan heeft het college vanaf het begin de belangen van deze provincie niet goed behartigd. Ik denk dat dat duidelijk is!

Ik herhaal wat ons door mijnheer Boersma op 15 februari is voorgehouden bij het proces Maastricht. Ik lees het letterlijk voor. Volgens mij is het maar op één manier uit te leggen: "De aandelen van Essent zullen worden overgedragen aan RWE zodra er goedkeuring van de aandeelhouders verkregen is." En hoe verkrijgt u goedkeuring van de aandeelhouders? Er staat letterlijk: "Via aanmelding van ten minste 80% van de aandelen."

Dus, als er minder dan 80% van de aandelen worden aangeboden, betekent dit geen goedkeuring van de aandeelhouders. Dit is niet anders uit te leggen. Dit kan twee dingen betekenen. Óf het staat er foutief in; het had er

niet in mogen staan, iemand heeft het bedacht, misschien mijnheer Boersma zelf, óf het kan betekenen dat het college wel degelijk wist dat de aandeelhouders gezamenlijk hadden afgesproken om de positie van Brabant te markeren dat er bij minder dan 80% een blokkerende minderheid was. Het college heeft dat weggepoetst en net gedaan alsof dit niet bestond. Dat is nog erger dan het eerste; dan ben je bezig met onwaarheden en met verdoezelen en verdient het een motie van wantrouwen.

Er kunnen dus twee dingen aan de hand zijn. Het college heeft vanaf het begin een bijzondere positie voor Brabant bedongen. Als dat inderdaad zo is, wil ik graag dat die bijzondere positie duidelijk wordt. Volgens mij kan dat alleen die blokkerende minderheid zijn. Laten wij eerlijk zijn, beste mensen, wij hebben toch allemaal gedacht: wat slim van ons college: 80%, want dat is een blokkerende minderheid voor ons maar niet voor de aandeelhouder met 16% of 19%, want die zijn er ook nog. Het was allemaal zo logisch. En plotseling op 15 mei bestond dit niet meer.

Ik wil daarover graag duidelijkheid. Hebben wij als Brabant binnen de aandeelhouderscommissie een bijzondere positie bedongen op grond van het feit dat wij voor 30% aandeelhouder waren en de eerstvolgende onder dat percentage zit? Als het antwoord "nee" is, nogmaals dan verdient het college een vette motie van afkeuring. Ook al zijn de meest verantwoordelijken er niet meer, het is collegiaal bestuur. Wij keuren die handelwijze af.

Voorzitter. Ik citeer vier keer uit het rapport van de ZRK. Het eerste citaat: "Met betrekking tot de communicatie wordt besloten de partijen door middel van een coalitieoverleg te informeren." Dat wil zeggen dat wij hier een college hebben dat besluit om iets aan het coalitieoverleg mee te delen. Niet aan ons, mevrouw Lestrade, maar aan het coalitieoverleg. Het tweede citaat: "Op 2 december 2008 ontvangt de gedeputeerde via de mail een presentatie ten behoeve van het coalitieoverleg op 8 september. Deze presentatie is ook bedoeld voor de bijeenkomst van de commissie op 12 september." Dus vier dagen voordat de commissie erover gaat vergaderen, heeft het coalitieoverleg al zaken gekregen die

natuurlijk niet beschikbaar zijn voor de oppositie. Nog een ander citaat: "GS verwachten dat PS overvallen zullen worden door het nieuws dat Essent een overeenkomst is aangegaan met een strategische partner. Tegen deze achtergrond wordt voorgesteld kort na de GS-vergadering op 6 januari een coalitieoverleg te houden waarin de coalitie alvast geïnformeerd wordt."

Voorzitter. Zijn dit nu doodzonden of niet? Ik heb het college altijd beschouwd als mijn dagelijks bestuur, als een dagelijks bestuur dat de provincie bestuurt namens alle leden in deze Staten. Het dagelijks bestuur is ervoor verantwoordelijk dat wij allemaal in gelijke mate geïnformeerd worden en dat wij in gelijke mate toegang hebben tot informatie en op hetzelfde moment. Ik kom hier in dit boek vier momenten tegen waarop het college hier lijnrecht tegen gezondigd heeft. Ook dat, voorzitter, verdient afkeuring. Ik dien op dit moment nog geen moties in. Ik geef het college altijd graag de mogelijkheid om zich te verweren en zijn argumenten in te brengen. Ik wil ook de argumenten horen van andere fracties in de Staten. Ik overweeg serieus, voorzitter, om in tweede termijn óf een motie van afkeuring of eventueel een motie van wantrouwen in te dienen.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Geeraedts van de fractie van de VVD.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! De VVD-fractie heeft natuurlijk ook met grote belangstelling het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer gelezen. Dat doen wij altijd bij rapporten van de ZRK. Het rapport toont naar onze mening aan dat de besluitvorming met betrekking tot de verkoop van Essent een door de directie van Essent geregisseerd theaterstuk is geweest. In dat theaterstuk speelden GS de hoofdrol, weliswaar gesouffleerd door Essent, en de Staten dachten dat zij ook spelers waren, maar zij bleken slechts sprekende figuranten. Voorzitter. Een voorstelling die naar het oordeel van de VVD-fractie bepaald geen applaus verdient.

Het rapport van de ZRK bevat een reconstructie van het Brabantse – ik leg de nadruk op het Brabantse – besluitvormingsproces waarin de

VVD-fractie zich volledig herkent. Dat kan niet worden gezegd van de reactie van het college. Het rapport toont aan dat van de aanvang af de inspanningen van GS erop gericht zijn geweest Essent te verkopen en ook dat GS bij PS de schijn hebben gewekt dat PS daadwerkelijk invloed zouden kunnen uitoefenen op de besluitvorming en dat er geen onomkeerbare besluiten waren. Dat is gewoon een farce gebleken. Het is althans in de ogen van de VVD-fractie dan ook heel verbazingwekkend en ook verontrustend dat GS als reactie op dit proces zeggen dat het proces op een zorgvuldige en verantwoorde wijze plaatsgevonden heeft.

Ik wil op een paar punten ingaan, voorzitter. Als wij de reactie van GS lezen, dan verontrust ons dat zeer. Ik heb het woord verontrust net al gebruikt. Er zijn toch heel duidelijk met name na het "nee" van PS op 24 april dingen gebeurd waarvan het college kennelijk vindt dat die allemaal acceptabel zijn. Als wij in het rapport lezen dat GS in de vergadering van 8 mei uitsluitend spreekt over de optie verkopen – toen hadden wij dus al "nee" gezegd –, als GS dat op 12 mei ook nog eens een keer doen en zeggen: zullen wij de Deed of Acceptance tekenen want dan is dat in ieder geval geregeld en het volgende college kan daar niet meer vanaf als wij een motie van wantrouwen krijgen; als in de eerste aandeelhoudersvergadering op 11 mei 2009 met geen woord gerept wordt over het "nee" van PS en als gedeputeerde Hoes dan ook nog in de krant meldt: de verkoop gaat gewoon door, wat de Staten ook betoogd hebben.....

De heer *Arkes* (PvdA): Ik heb dat stuk van 12 mei natuurlijk ook gelezen. Ik lees daar dat er een beslispunt komt, maar in het hele rapport van bevindingen lees ik niet wat GS daarover bespreken. Mevrouw Geeraedts suggereert nu dat GS daarover gesproken hebben. Wij hebben het daarover al eerder met de Rekenkamer gehad, het zou best kunnen zijn dat GS gesproken hebben over waarom dat voorliggende beslispunt helemaal niet acceptabel was. Waar haalt zij precies vandaan wat GS daar besproken hebben?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): De Rekenkamer heeft ook de verslagen van de vergaderingen van GS gezien. Ik neem aan dat de Rekenkamer dat juist heeft overgenomen. Het staat zo in het rapport. In het rapport staat niet dat dit besloten is, maar dat erover gesproken is. Dat is het.

De heer *Arkes* (PvdA): Er staat dat er een beslispunt is voorgelegd, maar er staat niet wat de bespreking is geweest. Er staat ook niet wat de overwegingen zijn geweest waarom GS blijkbaar anders besloten hebben dan voorgesteld is, terwijl dat natuurlijk wel wezenlijk. Ik heb daarnaar gevraagd in het overleg dat wij met de Zuidelijke Rekenkamer hadden en daarop wist zij geen antwoord te geven. Blijkbaar was die informatie niet onderzocht en in ieder geval niet bekend.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik citeer even uit het rapport van de Rekenkamer. Bij de conclusie dat GS de verkoop van de aandelen wilden laten doorgaan, staat: "Illustratief vindt de Rekenkamer het feit dat GS op 12 mei 2009 hebben gesproken over het voorstel de Deed of Acceptance direct na hun besluit te ondertekenen en toe te sturen aan Essent om te voorkomen dat een eventuele motie van wantrouwen de uitvoering van het verkoopbesluit zou kunnen frustreren." Men heeft het niet gedaan; dat is wat anders. Dat hoort u mij ook niet zeggen, maar er is wel over gesproken. Ik vermeld dit in het kader van mijn opmerking dat van tevoren heeft vastgestaan dat Essent verkocht zou moeten worden. Dat is op zich nog tot daaraan toe, maar het gaat mij erom dat de Staten daarbij op het verkeerde been gezet zijn omdat was gezegd dat de Staten ertoe deden en dat er geen onomkeerbare besluiten zouden worden genomen. Op het moment suprême zeggen wij "nee" en dan blijkt dus dat dit "nee" gewoon een "ja" moet worden in de ogen van GS. Ik heb deze punten gelezen en hier vermeld en dan doet het wel vreemd aan als GS stellen alles in het werk te hebben gesteld om PS in de gelegenheid te stellen opnieuw een eigenstandige afweging te maken nadat PS eerst "nee" hadden gezegd.

De heer *Heijmans* heeft het al gezegd, de gedeputeerden van toen zijn er niet meer, maar

het is algemeen bekend dat de besluitvorming in de vergadering van 15 mei door GS zo gemanipuleerd is dat het CDA en D66 een motie konden indienen waarmee het "nee" van 24 april tegen de verkoop werd teruggedraaid. Als dan gezegd wordt dat zij eigenstandig een afweging hebben kunnen maken, is dat toch wel erg bezijden de waarheid.

Ook wij hebben ervaren dat Essent de touwtjes stevig in handen had en dat GS aan de leiband van Essent hebben gelopen. Dat blijkt ook uit het rapport van de Rekenkamer. De reactie van GS is echter niet zo. GS zeggen: Nee, dat is niet zo; GS hebben in dat proces een heel actieve rol gespeeld door zowel het voorzitterschap als het secretariaat van de aandeelhouderscommissie op zich te nemen. Door deze rol en door die positie heeft Brabant een meer dan evenredige invloed gehad. Dan komen GS bijvoorbeeld met het thema duurzaamheid aan. Als er iets niet goed geregeld is in dat hele proces, dan is dat wel het thema duurzaamheid. Wij hebben hier een contract, of een overeenkomst, of een conceptovereenkomst – langzamerhand weet je niet meer wat het allemaal geweest is – voorgelegd gekregen waarvan zelfs onze adviseurs zeiden dat het echt juridische window dressing was, want het zijn overeenkomsten waarvan de enige die ervan af kan stappen RWE is. De provincie heeft daar geen enkele invloed op.

De *voorzitter*: Mevrouw *Geeraedts*, u heeft nog drie minuten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik kan zo nog wel een tijdje door, mijnheer de voorzitter. Hoe kunnen GS nu zeggen dat zij niet aan de leiband hebben gelopen?

De kwestie van de 80% is al uitvoerig aan de orde geweest. De Rekenkamer heeft daar een bepaalde visie op die in ieder geval de VVD-fractie niet deelt. Zij heeft dat al eerder kenbaar gemaakt.

Er is ons altijd voorgehouden – de heer *Heijmans* heeft dat al uitvoerig betoogd – dat bij minder dan 80% de deal niet door zou gaan. Er stond: Dan is de overeenkomst van rechtswege ontbonden. Nu zegt de Rekenkamer dat dit niet betekende dat het

niet verkocht kon worden, want het staat partijen altijd vrij om als een overeenkomst ontbonden is, een nieuwe overeenkomst aan te gaan. Ja, dank je de koekoek, dat is natuurlijk altijd zo. Dat is een argument waarvan ik denk: dat is heel slim gevonden. Dat hadden wij allemaal moeten bedenken, maar dat hadden GS dan ook maar moeten bedenken. Dan hadden GS ook moeten zeggen: luister eens mensen, die 80% is flauwekul, want als het niet doorgaat, sluiten Essent en RWE een nieuwe overeenkomst en dan gaat de zaak wel door. Voorzitter. Als wij zo moeten gaan redeneren, kunnen wij dus niets meer, want dan kunnen wij te allen tijde van oude overeenkomsten af en nieuwe aangaan. Punt daarbij is wel dat op dat moment de zaak opnieuw terug had gemoeten naar de aandeelhouders. Dan was er sprake geweest van een nieuwe situatie waarbij wij opnieuw wensen en bedenkingen hadden moeten indienen en dan was er waarschijnlijk een geheel andere situatie ontstaan.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik denk dat mevrouw Geeraedts het heel juist verwoordt. Zij is er dus net als wij en voor zover ik weet ook GS van uitgegaan dat wij als Brabant een blokkerende minderheid hadden? Dat de instemming van Brabant wezenlijk was voor het doorgaan van het hele proces? Zou Brabant "nee" zeggen, dan zou er een nieuwe situatie ontstaan en moest er opnieuw onderhandeld worden? Begrijp ik mevrouw Geeraedts juist?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat is juist, want in het contract stond dat het contract dan van rechtswege was ontbonden. Natuurlijk staat het partijen dan vrij om een nieuwe overeenkomst aan te gaan, maar wel met nieuwe onderhandelingen en nieuwe uitgangspunten.

De heer *Heijmans* (SP): Die blokkerende minderheid zat in mijn hoofd op grond van de informatie die wij van GS en van de heer Boersma hadden gehad. Op 15 mei werd dat in een keer ontkend. Heeft mevrouw Geeraedts een verklaring voor het feit dat dit heeft kunnen gebeuren? Hebben wij ons laten verrassen? Een beetje

zelfkritiek mogen wij ook wel eens leveren. Denkt mevrouw Geeraedts dat het boze opzet was van het college? Wat is er gebeurd op 15 mei?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik heb mij ook afgevraagd wat er toen gebeurd is. In ieder geval is het een gemanipuleerde vergadering geweest op die 15de mei. Dat staat vast. De vergadering was aangevraagd door de oppositie. Die kreeg niet het eerste het woord. Dat wordt ook uitvoerig beschreven. Wij hebben toen informatie gekregen die wij daarvoor niet hadden. Die informatie heeft in ieder geval de VVD-fractie ertoe gebracht om te concluderen dat het ook buiten Brabant om zou kunnen gaan en dat wij dan terecht zouden komen in een minderheidsaandeelhouderpositie. Dat leek ons niet in het belang van Brabant. Hoe dat nu precies gegaan is, daar ben ik heel benieuwd naar maar ik weet het nog steeds niet.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Ik heb drie punten. Ik bestrijd dat op het moment dat een nieuwe situatie was alle onderhandelingen opnieuw zouden moeten gevoerd. Dat heeft te maken met de Deed of Acceptance. Die was nog door geen enkele partij ingeleverd op het moment dat wij hier debatten voerden. Dus dat klopt niet.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Nee, het was niet nodig. Als dat wel geaccepteerd was, was het enige verschil geweest dat dan ook de aandeelhouders nog iets te vertellen hadden. Nu konden Essent en RWE het samen doen.

De heer *Van den Oord* (CDA): Precies, dus zij hadden dat rondje niet nodig. Ik bestrijd dat punt. Ik vind dat mevrouw Geeraedts vandaag heel grote woorden gebruikt. Zij spreekt over gemanipuleerde vergaderingen etc. Zij heeft vorige keer ook gezegd dat het eigenlijk allemaal niet klopte, maar dan had zij toen een motie van wantrouwen moeten indienen. Dat heeft zij niet gedaan. Om nu achteraf weer terug te komen, voor wie doet zij dat nu eigenlijk? Mevrouw Geeraedts heeft geen rechte rug. Zij had het toen moeten doen. Het past haar niet om nu grote taal te spreken in dat kader.

Mijn derde opmerking is dat ik het van zowel de SP als de VVD tamelijk arrogant vind om te denken dat wij het met 30% van de aandelen bij Essent voor het zeggen hebben.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Wij hebben toen geen motie van wantrouwen ingediend. Op grond van de informatie die wij toen hadden, hebben wij uiteindelijk besloten om "ja" tegen de verkoop te zeggen. Achteraf zeggen wij dat die informatie niet helemaal juist geweest is. Wij hebben ons echter nooit op het standpunt gesteld dat het college ons bewust zou hebben misleid. Als dat wel het geval geweest was, hadden wij die motie van wantrouwen wel ingediend, maar dat gevoel hebben wij nooit gehad.

Het is eigenlijk nog triester. Wij zijn niet misleid, het college wist het zelf niet. Dat is nog veel erger. Er was gewoon sprake van onwetendheid aan de kant van het college. Die onwetendheid zat kennelijk ook bij ons. De pot verwijt de ketel! Dat het college ontwetend was, vind ik nog iets erger dan dat wij onwetend waren. Het college had er een dagtaak van kunnen maken of misschien wel moeten maken. Nogmaals, het was geen reden om een motie van wantrouwen in te dienen.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! De heer Van den Oord verwijt mevrouw Geeraedts en mij arrogantie. Hij zegt dat wij arrogant zijn om te denken dat wij met onze 30% een blokkerende minderheid zouden kunnen vormen. Zou mevrouw Geeraedts misschien aan de heer Van den Oord willen vragen hoe het kan dat mijnheer Van den Oord voor 24 april toen wij allemaal dachten die blokkerende minderheid te hebben, daarover nooit opmerkingen heeft gemaakt en heeft gezegd: nou, nou, ik vind het nogal wat dat wij als Brabant zo'n belangrijke positie krijgen? Ook het CDA dacht tot 24 april dat wij die blokkerende minderheid hadden. Arrogantie, mijnheer Van den Oord, waar haalt u het vandaan?

De *voorzitter*: De heer Van den Oord komt zelf antwoorden, geloof ik.

De heer *Van den Oord* (CDA): Ik neem de uitnodiging graag aan. Ik lees in de krant dat PS voor spek en bonen erbij gezeten hebben. Dat vind ik niet passen. Ook andere partijen hebben aandelen en doen ertoe. Om dan te stellen dat wij het niet voor het zeggen hadden, terwijl wij dachten dat dit wel zo was. Je hebt met z'n allen een bedrijf en alle belangen moeten gewogen worden.

De *voorzitter*: Mevrouw Geeraedts heeft het woord en rondt haar betoog nu af.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Wij kunnen hierover natuurlijk nog eindeloos doorgaan. Ik heb mijn punt gemaakt. Nogmaals, wij hebben ons in hoge mate verbaasd, met name over de reactie van GS op de verschillende punten. Het is dat er geen moties van verbazing bestaan, anders zouden wij die waarschijnlijk hebben ingediend. Het stoort ons in hoge mate dat dit is gebeurd.

Wij dienen de motie van het CDA en de PvdA niet mee in. Wij vinden het een motie waarmee je eigenlijk niets kunt, omdat GS zelf al gezegd hebben dat zij de aanbevelingen van de Rekenkamer overnemen. Dat doet ons wel genoegen, want eigenlijk is dat heel onlogisch als het college eerst alle conclusies verwerpt. Misschien heeft het college nog tijdig het licht gezien. Het neemt in ieder geval de aanbevelingen over; sterker nog, ook de nota van deelnemingen heeft al op de agenda van BM gestaan. De nota is nog niet behandeld maar komt nu weer op de agenda. Het is een motie waarmee wij niets kunnen. Ik vind dat een motie een zinnige opdracht aan het college moet geven, maar het college heeft dit zelf al opgepakt.

Voorzitter. Een goed rapport van de Rekenkamer en een slechte reactie van GS.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Arkes van de fractie van de PvdA.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik wil graag beginnen met een compliment aan de Zuidelijke Rekenkamer voor het onderzoek dat zij verricht heeft. Het is een moeilijke en zeer uitgebreide

exercitie geweest, zoals ook blijkt uit de omvang van het rapport en de bijlagen waarin de bevindingen staan. Wij vinden het des te jammer dat een aantal aspecten in dat rapport niet voldoende of helemaal geen aandacht is besteed. De heer Van den Oord zei het al, maar het heeft ook ons verbaasd dat de invloed van de maatschappelijke röring – die zich met name op Brabant heeft geconcentreerd – op het proces onvoldoende aan de orde komt. Gek genoeg ontbreekt ook in het rapport dat wij in het coalitieakkoord in 2007 een afspraak hebben gemaakt om de aandelen Essent te verkopen.

De heer *Heijmans* (SP): Heeft de heer Arkes een verklaring waarom vanuit de media en anderen zoveel aandacht naar Brabant uitging? Wij waren een van de aandeelhouders, weliswaar de grootste, maar met 30% maakt dat niet uit in jullie redenatie: 50% is genoeg. Was dat misschien omdat wij wél een blokkerende minderheid hadden?

De heer *Arkes* (PvdA): Volgens mij om twee redenen. Ten eerste omdat wij via onze regionale pers blijkbaar de aandacht trekken van de landelijke pers. Ten tweede omdat hier natuurlijk een echt debat plaatsvond over de vraag wat wij met die aandelen gingen doen. Ik denk dat dit in andere Staten wel eens wat minder geweest is. Voorzitter. Ik sprak over het coalitieakkoord waarin wij afgesproken hebben dat wij de aandelen Essent zouden vervreemden. Dat is echt een politieke opdracht voor dit bestuur. Dat verklaart natuurlijk ook waarom het bestuur vanaf het begin zo gericht geweest is op de verkoop van die aandelen. Dat was namelijk de opdracht van deze Staten in 2007.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik kom nog even terug op de positie van Brabant. Het is natuurlijk heel grappig dat de heer Arkes zegt dat dit via de regionale pers gaat, maar ik wil graag een serieus antwoord.

De heer *Arkes* (PvdA): De toevoeging van de heer Heijmans sloeg op de 80%. In de overeenkomst

staat inderdaad dat RWE de aandelen moesten overnemen als er meer dan 80% werden aangeboden en dat bij minder de overeenkomst niet door zou gaan. In die zin was er een blokkerende werking.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik zal niet zeggen dat er hier telkens gemanipuleerd wordt. Als ik spreek over 80%, spreek ik niet over 80% in RWE. Mijnheer Arkes, ik lees het nog een keer voor. Mijnheer Boersma heeft ons op 15 februari verteld dat goedkeuring van de aandeelhouders – dus die 140 aandeelhouders – verkregen wordt via aanmelding van ten minste 80% van de aandelen. Als je dat goed leest, kun je daaruit concluderen dat als het 79% of minder is, er automatisch geen goedkeuring is van de aandeelhouders en dus niet vanwege RWE maar omdat er te weinig aandelen aangeboden zijn. De aandeelhouders zeggen natuurlijk vanwege het belang van de grootste aandeelhouder dat zij dan hun aandelen niet aanbieden. Dat was de afspraak.

De heer *Arkes* (PvdA): Ik weet niet of die motivering erachter zit. Het klopt natuurlijk wel dat de overeenkomst niet doorgaat als er minder dan 80% wordt aangeboden. Dat stond in de overeenkomst.

De heer *Heijmans* (SP): Dat stond in de overeenkomst met RWE. Hier is op 15 februari gesuggereerd dat Brabant bedongen heeft dat het niet zo kon zijn dat als 100 ontzettend kleine aandeelhouders met 0,2% of 0,5% van de aandelen zeggen dat zij willen verkopen, ons belang van 30% daaraan ondergeschikt gemaakt wordt. De heer Arkes kan toch begrijpen dat wij als Brabant zoiets afspreken?

De heer *Arkes* (PvdA): Dat is blijkbaar in de overeenkomst terechtgekomen.

Ik vind dat het belang van het coalitieakkoord niet mag worden onderschat. Dat zet de namelijk de politieke realiteit neer.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer Arkes, mag ik u daarover iets vragen? In 2007 staat dit in het

bestuursakkoord. Dat klopt, zij het dat het verbloemd in het boekje staat, maar goed het staat erin. Moet je dat coûte que coûte blijven volhouden als in de loop der tijden de omstandigheden veranderen? Dat is namelijk het geval geweest. Daarover hoor ik u niet.

De heer *Arkes* (PvdA): Over die veranderde omstandigheden moet je inderdaad met elkaar praten. Volgens mij is dat regelmatig gebeurd. Hoe was de situatie op het moment dat wij verkochten? Was die veranderd? Ja, bijvoorbeeld omdat de Splitsingswet aangenomen was.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De heer Arkes zegt terecht dat het in de loop van de tijd in het contract terechtgekomen is. Vindt hij het niet cruciaal om van dat hernieuwde contract kennis te kunnen nemen om het debat over de vervreemding te kunnen voeren?

De heer *Arkes* (PvdA): Ik begrijp de vraag niet helemaal, voorzitter. Kan de heer *Vreugdenhil* de vraag herhalen?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Uiteindelijk is het contract zodanig aangepast dat de verkoop eventueel kon doorgaan met minder dan 80%. Wij hadden daarvan echter geen kennis. Die informatie lag ergens hier in huis maar die konden wij niet inzien. Vindt de heer *Arkes* dat cruciale informatie om mee te nemen in het debat over de vervreemding?

De heer *Arkes* (PvdA): Ik kom daarop graag terug. Dat is een onderdeel van mijn betoog.

De voorzitter: Maakt u eerst uw betoog af.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik heb nog even een vraag over het bestuursakkoord. Ik heb een redelijk geheugen. Ik herinner mij dat veel fracties hier – ook het CDA – in de hele discussie hebben gezegd: als wij niet hadden hoeven splitsen, was het een heel andere zaak geweest. Dan hadden wij waarschijnlijk niet verkocht. De heer *Arkes* hoeft zich echt niet zo gebonden te voelen aan het

bestuursakkoord en zo verbolgen te zijn.

De heer *Arkes* (PvdA): Dat is omkering van de redenering. Op het moment dat je niet gesplitst bent, kun je niet verkopen omdat je geen aandelen van je netwerkbedrijf in een commercieel circuit mag brengen omdat het een openbare voorziening is. Dat was reden om te zeggen dat er niet verkocht werd als de Splitsingswet niet door zou gaan. Dat is overigens heel cruciaal geweest in het hele debat omdat daarmee ook van rijkswege werd gestuurd op de verkoop. Het Rijk had de verkoop tegen kunnen houden door de Splitsingswet niet aan te nemen. Maar goed, dat is een inhoudelijk verhaal, dat moeten wij nu niet voeren. Het gaat nu over het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer.

Twee aspecten: die 80% en de vraag hoe GS omgegaan zijn met wensen en bedenkingen. Ik kom nu ook bij de vraag van de heer *Vreugdenhil*. Ik denk dat met het betoog van mevrouw Geeraedts inmiddels voldoende gezegd is over die 80%. Er is natuurlijk iets gek gebeurd na 24 april. Tot dat moment was duidelijk dat de overeenkomst ontbonden zou worden als er geen 80% aangeboden was. Ik ben het met mevrouw Geeraedts eens, het wordt inderdaad een beetje een semantische discussie of overeenkomst hetzelfde is als verkoop of dat dit niet het geval is. Voor ons maakt het politiek gezien niet zoveel uit. De grens lag bij 80%. Als er geen 80% werd aangeboden, zou er een totaal nieuwe situatie ontstaan. Daarover is gesproken met de Zuidelijke Rekenkamer. Het was ook helder genoeg. Daarmee kun je het verhaal dat PS op 31 maart onjuist geïnformeerd zijn niet hard maken, want op dat moment was dat gewoon de realiteit. Onder de 80%, dan gaat de overeenkomst niet door.

Het tweede punt betreft de vraag of GS ons verkeerd voorgespiegeld hebben wat zij met wensen en bedenkingen zouden gaan doen. Dat is een cruciaal punt. Ik ben het ook met mevrouw Geeraedts eens dat het college altijd gericht was op de verkoop van aandelen. Ook nadat wij onze wensen en bedenkingen op 24 april geuit hebben, is er nog steeds een inzet geweest op verkoop. Dat kun je vreemd vinden en bedenkingen bij hebben,

maar dat gebeurt natuurlijk vaker. Is er dan verkeerd omgegaan met wensen en bedenkingen? Ik kom terug op het debatje van zo-even toen ik bij de interruptiemicrofoon stond. Dat wordt o.a. geïllustreerd met het feit dat twee keer in GS gesproken is over het beslispunt om toch de Deed of Acceptance te ondertekenen. Twee keer is besloten om dat niet te doen. Waarom is dat twee keer gebeurd? Mevrouw Geeraedts heeft dat treffend aangeduid in de krant: dan zou er wel eens een motie van wantrouwen hebben kunnen komen en dan ben je als college weg. Dat is de reden waarom dat gebeurd is. Er is dus wel degelijk op dat moment met ons standpunt rekening gehouden.

Het tweede punt waarover je echt met elkaar moet praten, is na dat besluit voortdurend de intentie is geweest om toch te verkopen. Hoe kan dat? Geeft het rapport daarover voldoende helderheid? Er speelden een heleboel zaken. Allereerst bij ons eigen college van GS. Het is echter ook zo dat op het moment dat duidelijk werd dat Brabant de aandelen niet wilde verkopen, er met name vanuit Essent/RWE een proces op gang is gebracht om een supplement te creëren waarmee technische wijzigingen mogelijk waren ook onder de 80% het aanbod gestand te kunnen doen, dus de overeenkomst niet te ontbinden. Het is een aparte wijziging en die geeft ook aan wat het belang van RWE was in het verwerven van onze aandelen.

De *voorzitter*: Mijnheer Arkes, komt u tot een afronding.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik ga snel naar mijn laatste punt. Ik heb het nog niet gehad over de leiband. Een leiband moet je op twee manieren bekijken, ten eerste in het kader van informatieverschaffing. Die is voor een belangrijk deel door Essent geleid. Wij als PS hebben daarin ook energie gestoken door onze adviseurs in te schakelen. Waar wij absoluut last van hebben gehad en wat wij ons zeker nooit meer moeten laten overkomen, zijn de vele vormen van geheimhouding die wij opgelegd hebben gekregen. Daarmee wordt ten eerste een rare sfeer gecreëerd en ten tweede dat veel Statenleden niet

geïnformeerd zijn over wat er precies speelde. Dat leidt tot achterdocht en tot spanningen en dat is hartstikke fout! Dat hebben wij niet goed gedaan en daar moeten wij van leren.

Ook van het proces kunnen wij wat leren. Ook daar hebben wij gelopen aan de leiband van Essent/RWE, met name aan het einde van het traject toen wij ons gedwongen hebben gevoeld om op heel korte termijn tot besluitvorming te komen, terwijl wij best meer tijd hadden kunnen nemen om tot een besluit te komen. Wij hadden ons niet moeten laten verleiden om op 24 april al tot besluitvorming te komen als wij daarvoor meer tijd nodig hadden en wij hadden meer tijd nodig. Wij moeten daaruit leren ons niet onder druk te laten zetten door dit soort commerciële belangen. Wij zijn blij dat het beleidskader vernieuwd wordt.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Martens van de fractie van GroenLinks.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ik kan kort zijn want ik word steeds benieuwder naar de antwoorden van GS. Wij onderschrijven de vragen van de fractie van de SP. Wij zijn ook heel benieuwd of het een motie van wantrouwen of een motie van afkeuring moet zijn. Beide moties hebben wij in onze binnenzak. Afhankelijk van de reactie van GS zullen wij die al dan niet naar voren brengen.

Wij hebben wel eens gezegd dat het de fout van de eeuw geweest is dat Essent verkocht is. Wij waren vanaf het begin van mening dat dit niet had moeten gebeuren. Het is goed om te zien hoe dat verkoop proces gegaan is. Ook wij willen graag een compliment geven aan de Zuidelijke Rekenkamer voor haar goede conclusie en haar goede rapport. De fractie van GroenLinks ondersteunt alle conclusies en leerpunten en hoort graag dat GS niet alleen de leerpunten maar ook de conclusies overnemen.

Uiteraard hebben GS tijdens de persconferentie in een verklaring gezegd dat zij – ik citeer – "altijd de intentie hebben gehad om PS juist, adequaat en tijdig te informeren." Als zij niet de intentie hadden gehad om het juist, adequaat en tijdig te doen, hadden wij deze discussie vandaag niet

hoeven te hebben en hadden wij de motie van wantrouwen al kunnen aannemen.

Voorzitter. De 80% van de aandelen vormt het cruciale punt. Hebben GS wel of niet geweten dat het 80% was? Wat ons betreft is er tussen de eerste en de tweede vergadering een en ander gebeurd dat ons ertoe leidt te veronderstellen dat GS wel wisten dat 80 niet het percentage was waarmee de verkoop door zou kunnen gaan. Ik hoor graag op welk moment GS wisten dat 80% toch 50% kon zijn. Wij vonden het ook zeer opmerkelijk en bezwaarlijk dat het verkoopakkoord aangepast is. Op enig moment tussen 24 april en 15 mei is 80% veranderd in 50%; een aanpassing van het verkoopakkoord. Hebben GS dat niet eerder geweten dan op 15 mei? Als dat wel zo is, had dat meteen moeten worden verteld aan de Staten en hadden wij op 15 mei een andere discussie kunnen voeren.

De heer *Arkes* (PvdA): Beweert de heer Martens nu impliciet dat op 24 april GS inderdaad niet anders wisten dan dat 80% de grens was waarbij de overeenkomst zou worden ontbonden?

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Dat klopt.

De heer *Arkes* (PvdA): Dus dat de opmerking in het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer dat op 31 maart nog door GS werd beweerd dat onder 80% de verkoop – lees deze overeenkomst – niet doorgaat, toch correct was?

De heer *Martens* (GroenLinks): Ik denk dat het op dat moment inderdaad correct was. Het ging mij om de periode tussen de eerste en de tweede Statenvergadering.

De *voorzitter*: Mijnheer Martens, komt u tot een afronding.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Wij nemen de conclusies en aanbevelingen van het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over. Wij horen graag het antwoord van GS en besluiten daarna of het een motie van wantrouwen of een

motie van afkeuring moet worden.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Vreugdenhil van de fractie van de ChristenUnie-SGP.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ook vanuit onze fractie complimenten voor de Zuidelijke Rekenkamer die een heel goed feitenrelaas heeft neergelegd op basis waarvan wij het proces kunnen reconstrueren, politieke conclusies kunnen trekken over het gevoerde proces en voor aanbevelingen voor de toekomst.

De conclusies die de Zuidelijke Rekenkamer trekt zijn wellicht de meest harde conclusies die een Rekenkamer kan trekken. Zij zegt dat de Staten beperkt zijn in hun uitvoerende taak, dat de Staten onjuist geïnformeerd zijn en dat de verkoop moest doorgaan, ongeacht de politieke risico's. Wanneer de Rekenkamer zulke conclusies trekt, is er echt iets aan de hand is. Die conclusies worden misschien nog wel harder als GS tijdens het hele verkoopproces PS te allen tijde voorgehouden heeft dat er altijd nog "nec" gezegd kon worden en dat de Staten zeker niet in een fuik zouden zwemmen.

Wij hebben er op zich niet zoveel moeite mee als GS gericht zijn op verkoop en die gerichtheid hier heel nadrukkelijk tonen. Afspraken moeten echter worden nagekomen. Daarom hebben wij ook niet zoveel moeite met de informatieverstrekking richting het Statendebat van 24 april. Toen hebben wij met elkaar een fundamenteel debat gevoerd en op inhoudelijke gronden uitgesproken dat wij Essent niet zouden verkopen.

De heer *Heijmans* (SP): Mijnheer Vreugdenhil, het is terecht dat u zegt dat er niets mis mee is dat dit college gericht was op verkoop van de aandelen Essent. Dat stond min of meer in het bestuursakkoord. Maar vindt u het nog zo logisch dat het college met diezelfde overtuiging en eigenlijk met nog meer inzet gaat voor de verkoop van Essent als deze volksvertegenwoordiging in meerderheid zegt: niet doen?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Nee,

mijnheer Heijmans, absoluut niet. Ik was aangekomen bij 24 april. Tot dat moment hebben wij niet veel moeite met het feit dat GS die gerichtheid ten toon spreidden en met de vechtkracht die zij in dezen ontwikkelden. Dat is goed voor het politieke debat. Er is toen een fundamenteel besluit genomen. Wij constateren dat na 24 april bij GS alle registers open zijn gegaan en dat bijna alles was toegestaan om tot die verkoop te komen. Wij worden hierin gesteund door het feitenrelaas van de ZRK. Het begint eigenlijk al op 8 mei wanneer het beslippunt in GS ligt. Daarover kun je nog verschillend oordelen, maar als op 11 mei in de aandeelhouderscommissie alleen wordt gesproken over de tweede wijziging waarvan wij nu allemaal weten waarvoor die bedoeld was, en onze gedeputeerde op geen enkele wijze inbrengt dat de Staten van Brabant "nee" gezegd hebben tegen het voorliggende contract, gaat het er bij mij niet in dat het college de provincie vertegenwoordigd heeft en de belangen van de provincie heeft verdedigd. Op 13 mei wordt door Essent per koerier het gewijzigde contract naar de Staten gestuurd – ik zie het nog heel goed voor mij: op de voorpagina stond vetgedrukt "dit ter inzage leggen aan de Staten" – maar die informatie wordt achtergehouden voor de Staten. In het debat van 15 mei wordt ernaar gevraagd. Ik citeer even uit het stuk waarin aangegeven wordt dat in de Staten al naar het stuk gevraagd is en dat daarom op 19 mei GS beslissen om dit stuk voor de Staten openbaar te maken. Ik denk dat op een cruciaal moment cruciale informatie achtergehouden is voor de Staten en dat wij daardoor het debat op 15 mei niet met de juiste stukken hebben kunnen voeren. Wij hebben daardoor onze controlerende rol niet kunnen vervullen. Misschien kom ik wel heel dicht bij de woorden van mevrouw Geeraedts van de VVD-fractie dat sprak over een gemanipuleerde Statenvergadering. Als wij dat met elkaar constateren, moeten wij ons toch keer afvragen hoe dat proces is geweest en welke gevolgen daaraan kunnen worden verbonden.

Voorzitter. Ik had graag een aantal vragen gesteld aan de betrokken gedeputeerde. Dat kan niet meer. Als ik die vragen nu stel denk ik dat er geen

andere antwoorden komen dan die vanuit de Rekenkamer gegeven zijn.

De *voorzitter*: Mijnheer Vreugdenhil, staatsrechtelijk mag u alle vragen aan het college stellen. Het feit dat de betrokken gedeputeerde hier niet meer zit, mag geen reden zijn om dat niet te doen. U kent het staatsrecht.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik heb vijf minuten gekregen en binnen die tijd passen al mijn vragen niet.

De *voorzitter*: Dat is uw enige randvoorwaarde vandaag, maar niet het staatsrecht.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Misschien gaan reële randvoorwaarden en het staatsrecht hier wel mank met elkaar; misschien moeten wij daar ook nog eens over spreken.

Wij komen gestoeld op de feiten van de Rekenkamer tot de conclusie dat informatie bewust is achtergehouden. Wij kunnen ons niet voorstellen dat GS zich niet bewust waren van de consequenties van die tweede wijziging. Als wij dat kunnen zien als wij een halfuur krijgen om de stukken te lezen, kan het college dat ook. Op een cruciaal moment in het proces is informatie achtergehouden.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik wil even iets daarover vragen. Wij hebben toen ook die tweede overeenkomst bekeken. Die is hier in de Staten aan de orde geweest. Ik herinner mij dat de gedeputeerde zei: Ja, er was een aanhangsel, maar wat daar precies in staat, weet ik ook niet, maar ik geloof wel dat het mogelijk maakt dat..... Op dat moment dachten wij in ieder geval dat het gewoon gebrek aan kennis, aan wetenschap was. De heer Vreugdenhil zegt nu dat het opzettelijk achtergehouden is. Dat weet ik niet. Ik had zelf meer de indruk dat die gedeputeerde op dat moment zelf niet in de gaten had wat er precies aan de orde was. Ik vind het zeer betreurenswaardig als dat inderdaad zo is.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Die vraag

heb ik mijzelf ook gesteld. Misschien zou ik mij dat voor kunnen stellen. Op 13 mei is het contract naar de provincie gestuurd om aan de Staten kenbaar gemaakt te worden. Wij hadden op dat moment onze controlerende rol kunnen oppakken en kunnen kijken of het college het mis had en wij het contract wel goed lezen. Die controlerende rol is ons op een cruciaal moment ontnomen omdat die informatie niet beschikbaar gesteld werd. Wij hebben ernaar gevraagd in de Statenvergadering. Het college heeft toen gezegd dat het die informatie niet kon geven. Zelfs later zegt het college nog dat er eerst een collegebesluit over genomen moet worden. Dat gebeurt op 19 mei. Er was sprake van zeer hoge urgentie omdat de Staten ernaar hadden gevraagd maar de toezegging kon pas plaatsvinden na besluitvorming in GS. Als er zo wordt omgegaan met stukken die gestuurd worden naar PS, zijn wij heel ver van huis en worden wij belet in onze controlerende taak.

De *voorzitter*: Mijnheer Vreugdenhil, komt u tot een afronding.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, ik rond af. De bestuurlijke reactie van dit college dat hier achter de tafel zit, heeft ook ons ten zeerste verbaasd. Is het college na dit debat en de kritische reacties nog steeds ervan overtuigd is dat het proces van vervreemding en ontvlechting op een zorgvuldige wijze is uitgevoerd en is het college er nog steeds van overtuigd dat de Staten gedurende het proces juist geïnformeerd zijn? Op deze twee prangende vragen wil ik graag antwoord van dit college. Daarvan zal afhangen hoe wij de situatie zullen beoordelen.

De *voorzitter*: Het woord is thans aan mevrouw Verstappen van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer is lijk en helder. Het bevestigt onze eigen waarneming dat wij ons op een gegeven moment kunnen afvragen of wij hier zitten voor bezigheidstherapie of doet wat wij hier zeggen er werkelijk toe. Het moet mij

van het hart dat ik vaak het gevoel had dat ik werd toegesproken door een gedeputeerde die op ons neerkeek met een bepaalde *dédain*: jullie zijn nitwits, jullie weten niet wat er werkelijk speelt, terwijl dat misschien meer van toepassing was op die gedeputeerde zelf, als het al geen bewust manipuleren van PS geweest is. Dat zou zeer ernstig zijn.

De conclusies zijn keihard en glashelder. Wij vinden het beschamend dat sommige partijen proberen die conclusies te relativiseren, helemaal als het gebeurt met een opmerking dat de Zuidelijke Rekenkamer gepolitiseerd zou zijn. Daarmee wordt het hele rapport onmiddellijk in een verdachte hoek geplaatst en worden de potentiële krantenlezers en toehoorders op een ander been gezet. Wij vinden het heel gevaarlijk om dat zo te doen.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Er bestaat blijkbaar onduidelijkheid. De Rekenkamer politiseert niet, zij is in een politiek probleem verzeild geraakt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Als een overheid ondernemer wordt, hoe zit het dan met de belangenbehartiging, met de verschillende petten op één hoofd, vertegenwoordigd in één persoon, zoals bij het aandeelhouderschap van Noord-Brabant en het voorzitterschap van de AHC?

Als kleine partij hebben wij ons zeer benadeeld gevoeld bij het verwerven van informatie, met name als het ging om de geheime informatie waarvoor je bij tij en ontij het laatste van Alex Brul moest induiken. Ik ben blij dat de Rekenkamer dit punt heeft opgepakt en dat daaraan aandacht besteed gaat worden door het college: aanbeveling nr. 3.

Een dergelijk complex proces moet beter gestructureerd worden en beter ingekaderd worden. Wij zijn blij dat gaat gebeuren door middel van een governance code.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Lestrade van de fractie van D66.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ook wij danken de Zuidelijke Rekenkamer voor het rapport waarin alles op een rij gezet is. Het versterkt de opvatting van iedereen hier dat het een heel gecompliceerd proces was en met name ons idee dat het afhandelen van dit soort zaken niet tot de core business van de provincie en GS behoort. Van meet af aan was duidelijk dat de positie van PS zodanig was dat GS uiteindelijk hierover zouden besluiten. Over de waarde van de wensen en bedenkingen is steeds op een glijdende manier nagedacht. Bij aanvang van de coalitie was immers afgesproken dat de Essent-aandelen zouden worden verkocht. Ik denk dat GS dat wat gemakkelijker hebben gezien: wij gaan het toch doen; het is afgesproken; er komen natuurlijk wel wat wensen en bedenkingen vanuit PS, maar de werkelijke importantie van die wensen en bedenkingen is naar mijn mening niet voldoende gewogen. Dat speelt overigens bij meer dossiers op. Wat is de werkelijke waarde van de wensen en bedenkingen?

Uit het rapport blijkt dat als de positie van PS van meet af aan duidelijk was geweest, wij hieraan waarschijnlijk veel minder tijd hadden hoeven te besteden. Wij moeten ons zelf dan ook afvragen wat wij wel en niet als onze taak zien.

Ik denk dat de coalitie in principe had kunnen vertrouwen op wat er was afgesproken, maar de situatie veranderde inderdaad. Ik sluit mij aan bij de VVD wat het verhaal over de 80% betreft. In het rapport staat dat PS dit hadden moeten weten. Ik denk dat het te veel gevraagd is van een volksvertegenwoordiging om dit soort informatie op zo'n moment zo diepgaand tot zich te nemen. Dat is echt overvragen van mensen die hier officieel slechts elf uur per week dit werk doen. In die tijd hebben zij op de meest onchristelijke momenten ongeveer gebivakkeerd in de omgeving van het laasje van Alex.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik ben het voor een groot deel eens met wat mevrouw Lestrade zojuist heeft gezegd. Daarom vind ik achteraf haar optreden ook zo bevreemdend. Samen met mevrouw Lestrade heb ik op 15 mei de bijzondere vergadering aangevraagd. Zij ging maar onder één

voorwaarde akkoord, namelijk dat wij de besluitvorming niet zouden gaan overdoen. Die voorwaarde stelde zij mij. Vervolgens dient zij tot verrassing van alle fracties meteen een motie in waarmee zij de besluitvorming gaat overdoen. Nu hoor ik haar zeggen dat wij meer tijd hadden moeten hebben om de stukken te lezen, etc. Ik hoor haar zeggen dat wij zorgvuldig moeten omgaan met het proces. Er zijn hier allerlei geluiden te horen: 11 mei en enorme commotie. Als zij nu terugkijkt, is zij dan nog zo gelukkig met haar handelwijze?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Wij hebben het daar eerder over gehad. Ik heb het idee dat ik weer een deel van dat proces moet overdoen. Ik weet niet helemaal of het in dit kader past, maar ik vind wel dat de heer Heijmans recht heeft op een antwoord en dat wil ik graag geven. Wij hebben toen gezegd: oké, dat besluit is genomen; wij zijn het er inhoudelijk niet mee eens maar procedureel vind ik dat wij dit moeten doorzetten. Daarna heb ik pas het 80%-verhaal gehoord. Ik wist dat niet eerder. Ik heb ook gezegd dat het voor mij een nieuw feit was. Dat nieuwe feit heeft geleid tot die motie en dat heb ik toen ook gezegd.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Mevrouw Lestrade spreekt over procedureel. Zij is altijd erg voor procedures. Wij hebben haar indertijd erop gewezen dat wij onvoldoende de kans kregen om het nieuwe materiaal te bestuderen en toch vond mevrouw Lestrade het niet nodig om een pauze te nemen om het materiaal te bekijken. Zij is dus zelf onderdeel van de onzorgvuldige manier waarop het proces is verlopen.

De *voorzitter*: Het punt is duidelijk.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik heb ook aangegeven dat het voor ons van meet af aan een zaak van GS geweest is. Ik snap best dat ik nu word aangevallen. Wij vonden ook dat er te weinig tijd was voor het bestuderen van de spullen. De planning ging echter gewoon door.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Bijna iedereen

in deze Staten en ook daarbuiten hebben vastgesteld dat wij tot 15 mei in de veronderstelling leefden dat wij een blokkerende minderheid hadden. Volgens mij geldt dit ook voor mevrouw Lestrade. Of RWE nu met 51% wilde kopen of verkopen, deed helemaal niet ter zake. Wij veronderstelden allemaal dat wij een blokkerende minderheid hadden. Wij hadden op dat moment de tijd moeten nemen om uit te zoeken hoe het kon dat wij met zijn allen – ook mevrouw Lestrade – dachten dat wij een blokkerende minderheid hadden en dat dit door het college in een keer van tafel werd geveegd met de opmerking dat RWE genoeg neemt met 51%. U zou het uzelf kwalijk moeten nemen, mevrouw Lestrade, dat wij op een heel snelle manier een vergadering zijn ingegaan die totaal anders van opzet was en totaal anders bedoeld was en die uitgedraaid is op het overdoen van een besluitvorming die twee weken daarvoor had plaatsgevonden.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Volgens mij ben ik daarop al voldoende ingegaan. Ik snap heel goed de frustratie van de SP hierover. Ik ben ook de laatste die zegt dat het allemaal zo netjes en zorgvuldig verlopen is. Ik kom hiermee op mijn volgende punt. Onze conclusie is dat het proces veel te groot en te gecompliceerd voor GS geweest is. Ik sluit een beetje aan bij de woorden van de VVD. Ik wil even heel GS noemen en niet een specifieke gedeputeerde. Ik denk dat dit proces GS boven het hoofd is gegroeid. Ik wijs op de rolverwisseling van het voorzitterschap van de aandeelhouderscommissie en de belangenbehartiging van Brabant. Het is niet duidelijk geweest in de documenten op welk moment welke pet gedragen werd. Ik denk dat dit soort zaken te gecompliceerd was voor GS. Ik herinner mij dat ik de gedeputeerde heel specifiek gevraagd heb om aan te geven of zij ons willens en wetens op het verkeerde been heeft willen zetten, of dat zij dit echt niet wist. Bij een deel van de vergadering was ik niet aanwezig, maar ik heb begrepen dat de PS-vergadering akkoord gegaan is met de wijze waarop zij haar verdediging op dat moment heeft gevoerd. Ik ga ervan uit dat dit ook voor de heer

Heijmans voldoende geweest is.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Dat debat kan ik mij nog heel goed herinneren. Als een gedeputeerde ter verdediging zegt: juridisch kwam ik er pas vanmorgen achter wat de consequenties waren, vindt mevrouw Lestrade dat dan een scherpe verdediging, of zegt zij dat dit verschuilen achter woorden is?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Nee, dat komt dus tegemoet aan het feit dat ik denk dat GS niet in staat waren dit proces goed af te handelen, dat het GS boven het hoofd gegroeid is. Ik denk dat echt. Ik denk dat dit een te grote broek was voor GS, dat zij aan de leiband meegenomen zijn door een bedrijf dat natuurlijk heel goed weet hoe die procedures lopen. Schoenmaker blijf bij je leest!

De *voorzitter*: Mevrouw Lestrade, komt u tot een afronding.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik heb nog een vraag over de bestuurlijke reactie. Staat het college nog steeds achter zijn opmerking dat het zorgvuldig gebeurd is? Ik bedoel dan met name de dubbele rol en de informatieverstrekking. Vindt het college nog steeds dat het zijn best gedaan heeft? Ik denk dat die vraag met "ja" zal worden beantwoord, maar is het voldoende geweest? Heeft het college het gevoel gehad dat het op de juiste plek zat om de juiste dingen te doen?

Wij zijn blij dat het college in ieder geval het punt van de governancerol heeft overgenomen.

Ik ben een beetje verbaasd over het feit dat de leerpunten worden overgenomen maar de conclusies niet. Dat is toch een beetje tegenstrijdig.

De *voorzitter*: Ik schors de vergadering enkele minuten om de gedeputeerde de gelegenheid te geven de laatste puntjes op de i te zetten.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De *voorzitter*: Dames en heren. Het woord is aan gedeputeerde Jacobs.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Mijnheer de voorzitter, dames en heren. Als wij één ding kunnen leren uit het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer is het toch wel dat besturen uiteindelijk een proces is van en tussen mensen. Mensen hebben sterke maar ook minder sterke kanten. Dat geldt voor gedeputeerden, voor commissarissen van de Koningin, voor ministers, voor burgemeesters en ook voor raads- en Statenleden. Dat kan bewust of onbewust ook gevolgen hebben voor de interactie die tussen deze mensen plaatsvindt. Het gaat tenslotte over een complexe majeure en unieke zaak: de miljarden-verkoop van een deelneming. Het blijkt inderdaad dat het moeilijk is om rollen en verantwoordelijkheden in het proces goed gescheiden te houden. Dat geldt zeker wanneer er gewerkt wordt op basis van samenwerkingsdualisme; een werkwijze waarop een Brabants patent rust. Het verkoopproces van Essent is naar mijn gevoel dan ook echt een test voor dat dualisme geworden.

Aan de voorkant van het proces zijn er duidelijke kaders en procedures met elkaar afgesproken, maar gedurende de rit zijn er onbedoeld onduidelijkheden gerezen en ook bepaalde verwachtingen gewekt. Misschien komt dat omdat wij mogelijk de Staten te actief bij het proces wilden betrekken, of dat wij de Staten te veel aan de hand hebben willen nemen. Anders gezegd: er lag een heldere procesarchitectuur, maar tijdens de bouw werd het wel erg druk op de bouwplaats. Hierdoor wist mogelijkwerwijs niet iedereen meer wat er van hem en haar verwacht werd. Er vonden meer overleggen plaats. Mijnheer Heijmans, ook de coalitieoverleggen waren een element op die drukke bouwplaats.

Het onderscheid tussen GS als uitvoerder en eindverantwoordelijke en PS als opdrachtgever en toezichthouder vervaagde.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik zou even uw aandacht willen vragen voor het feit dat er misschien nog een fractie in overleg zit of zo.

De *voorzitter*: Die komt nu binnen. Maakt u zich geen zorgen, daar had ik al op gelet. Mevrouw *Jacobs* herneemt het woord.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Ik voel mij nu een stuk sterker, voorzitter.

Zoals gezegd: het onderscheid tussen die rollen vervaagde en dat trekken wij ons als projectleider van het proces aan. GS hebben ook als uitvoerder een bijzondere verantwoordelijkheid. PS hebben als opdrachtgever erop moeten kunnen vertrouwen dat GS de uitvoering in de hand houden. In onze bestuurlijke reactie hebben wij aangegeven dat wij erkennen dat er in dit intensieve en complexe besluitvormingsproces jammer genoeg zaken niet gegaan zijn zoals zij hadden moeten gaan. Als wij als GS onbedoeld daaraan hebben bijgedragen, bieden wij als college van GS daarvoor onze welgemeende excuses aan de Staten aan.

Wij zien hierin ook belangrijke leerpunten. Die vindt u terug in de nota deelnemingen. Ik kan erbij vertellen dat die nota vanochtend op SIS gezet is onder nr. 80/10 alsmede de nota governance. Beide zijn dus in uw bezit. Die nota's willen wij heel graag verder met u bespreken.

Voorzitter. Het verantwoordingsdebat heeft plaatsgevonden in juni 2009. Vandaag concentreren wij ons op de leerpunten uit het proces. Het college heeft er behoefte aan te reageren op een aantal hoofdconclusies uit het rapport van de Rekenkamer en op de opmerkingen die in eerste termijn hier gemaakt zijn. Wij stellen het zeer op prijs dat u als Staten vandaag kritisch en constructief ook onderling het debat bent aangegaan. Ik wil als huidige portefeuillehouder graag de visie van het college op een aantal punten met u delen.

Dat betreft allereerst de procesarchitectuur. De Rekenkamer verwijt het college een gebrek aan procesarchitectuur. Ik zie dat echt anders. Er was wel degelijk een heldere met uw Staten gedeelde procesarchitectuur. Samen met u zijn er duidelijke kaders gesteld, randvoorwaarden bepaald, criteria benoemd, proces- en verantwoordingsafspraken gemaakt. Ik kan daarover veel meer vertellen, maar met het oog op de klok en vanwege het feit dat dit mijn eerste termijn is, houd ik het even op hoofdlijnen als u mij dat niet euvel duidt. Wij zullen straks kijken of u behoefte heeft aan nadere informatie.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Er is een eenduidige procesarchitectuur neergezet. Het punt is juist dat bij dit soort gecompliceerde processen met meer scenario's rekening gehouden moet worden. Die waren niet opgenomen in de procesarchitectuur. Dat is volgens mij het onderliggende probleem.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Procesarchitectuur, wat een rotwoord! Die procesarchitectuur heeft ertoe geleid dat wij als Brabantse Staten vanaf de inzet van het hele proces de overtuiging hadden dat wij niet in een fuik zouden zwemmen, dat wij altijd nog "nee" konden zeggen en niet alleen "nee" voor Brabant maar voor het hele verkoopproces. Wij deden dat o.a. op grond van de uitspraak – ik citeer nogmaals – dat goedkeuring van de aandeelhouders verkregen moet worden van ten minste 80% om de aandelen te mogen verkopen. Met andere woorden: als Brabant "nee" zegt, mag Overijssel niet verkopen en mag Limburg niet verkopen. Zo stond het zwart op wit en zo heeft iedereen het uitgelegd.

De *voorzitter*: Ik stel voor dat mevrouw Jacobs antwoordt en haar betoog vervolgt.

De heer *Heijmans* (SP): Of mevrouw Jacobs geeft een andere uitleg aan die zin die ik voorlas, of mevrouw Jacobs zegt dat het toch wel een onduidelijke architectuur was want naderhand was dit helemaal verdwenen uit de argumentatie.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Er was natuurlijk een duidelijk besluit genomen in 2007 in het coalitieakkoord. Het is in 2008 in het college en in de commissies opnieuw tweemaal besproken: men zou overgaan tot verkoop van de aandelen van Essent. Dat doel stond voor ogen. Als je zo'n besluit neemt, kies je er samen voor dat pad te gaan. Aan de voorkant moet je heel goed beseffen waartoe dat zou kunnen leiden en moet je goede afspraken maken. Er worden immers verwachtingen gewekt en gaandeweg zo'n proces ontstaat er ook een commitment. Je moet in zo'n situatie altijd de mogelijkheid openhouden om eruit te stappen. Die mogelijkheid was er in dit

proces. Het is echter ook heel belangrijk te realiseren dat je je van begin tot eind moet opstellen als een betrouwbare partner in een complex geheel. Dat moet je als overheid zeker doen. Dat is in dit proces gebeurd. De heer Heijmans leest een zin voor. Het lastige is dat er heel veel zinnen op papier staan, maar de heer Heijmans duidt heel duidelijk op de betekenis van die 30%. Die 30% zijn eigenlijk de 80% waarover wij voortdurend hebben gesproken. Die 30% zijn een belangrijke factor geweest in het hele proces. De overeenkomst tussen RWE en Essent zou automatisch eindigen als er minder dan 30% van de aandelen aangeboden zou worden. De Rekenkamer heeft dat in een brief aan u heel duidelijk bevestigd. Mevrouw Geeraedts heeft daarover in de commissie BM duidelijke vragen gesteld. Dat punt is heel helder geworden. De vraag van de heer Heijmans richt zich nu op de positie van de grootste aandeelhouder, de aandeelhouder met 30%. U moet dit plaatsen in wat ik u heb geschetst over de besluitvorming tot overgaan van vervreemding van de aandelen, de kaderstelling voor het hele proces, de strategische aansturing vanuit de aandeelhouderscommissie en de operationele aansturing die bij Essent is neergelegd. Vanuit dat proces ga je met elkaar, dus ook met de grote aandeelhouders, op pad om dat traject te doorlopen. 30% kan een heel stevige positie geven. Die is ook vertaald in het voorzitterschap van de aandeelhouderscommissie en in het doorsluizen van allerlei belangrijke zaken die hier zijn ingebracht door de Staten, maar die 30% vormt naar mijn mening geen blokkade voor het vervreemdingsproces als totaal. Zo is die 30% niet te duiden.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Dan wil ik dat de gedeputeerde mij uitlegt wat er bedoeld wordt met de zin: "Aandelen mogen verkocht worden als goedkeuring van de aandeelhouders is verkregen via aanmelding van ten minste 80% van de aandelen." Leg mij nu eens gewoon uit wat daar staat.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Ik heb het niet voor mij. Als de heer Heijmans dit zo aan mij voorlegt,

is voor mij de context waarin die 80% is vastgesteld het verkoopcontract tussen RWE en Essent.

De heer *Heijmans* (SP): Dat staat erbuiten.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): RWE had er natuurlijk heel veel belang bij om zoveel mogelijk aandelen in bezit te krijgen.

De heer *Heijmans* (SP): Geachte gedeputeerde, het staat absoluut buiten het contract. Mijnheer Boersma heeft dat op 15 februari aan ons voorgelegd. Er wordt in die zin niet gesproken over het contract met RWE. Ik zou u willen aanraden om die zin nog eens goed te lezen. Het gaat om een onderlinge afspraak tussen de aandeelhouders. U zegt dat wij met die 30% voorzitter hebben mogen zijn, maar natuurlijk hebben wij met die 30% ook een uitzonderingspositie bedongen. Die komt in die zin tot uitdrukking. Nogmaals, legt u mij die zin dan eens uit.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Die zin komt uit een presentatie. Het is geen juridische taal. Goedkeuring van de aandeelhouders is verkregen via aanmelding van ten minste 80% van de aandelen. Hier wordt de vertaalslag aangegeven van de insteek dat RWE heeft gezegd dat zij minimaal 80% in zijn bezit wil hebben. Er staat hier dat als die 80% in bezit is, de aandeelhouders ook goedkeuring gegeven hebben om te verkopen.

De heer *Heijmans* (SP): Precies, de gedeputeerde zegt het juist. Als 80% van de aandelen zijn aangemeld, hebben daarmee de aandeelhouders goedkeuring gegeven. Dus als er geen 80% is aangemeld, hebben de aandeelhouders geen goedkeuring gegeven! Dat is heel logisch.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Het staat zo in het contract en daarop is dit gebaseerd.

De heer *Heijmans* (SP): Maar dat betekent...

De *voorzitter*: Mijnheer Heijmans, u heeft nu zelfs

drie keer geïnterrumpeerd, het is mooi geweest. De gedeputeerde heeft het woord.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik ga even naar de eigen koers van het college. Aan de start van het proces hebben de aandeelhouders de strategische koers bepaald en de kaders uitgezet waarbinnen die koers moest worden gevaren. De verantwoordelijkheid voor het verkoopproces zelf lag bij de raad van commissarissen en bij de raad van bestuur van Essent. De aandeelhouders hebben erop toegezien dat binnen de gestelde kaders werd gehandeld. Dat is ook gebeurd.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Misschien mag ik er even iets op zeggen, want een van die kaders was nu juist die 80%. Als de gedeputeerde zegt dat er binnen die kaders gehandeld is, dan is dat niet zo. Hoe legt zij dat uit?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Er is een periode geweest waarin veel overleg heeft plaatsgevonden omdat een aantal zaken niet helder genoeg was. Tussen 24 april en 15 mei is er ook heel veel overleg geweest. Dat traject is afgesloten met een besluit waarmee de aandeelhouders de overdracht geaccordeerd hebben. Dat ging verder dan die 80%. Er is gehandeld binnen een duidelijke opdracht. Er heeft overleg plaatsgevonden en uiteindelijk is er besluitvorming over geweest.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Toen bekend werd dat de Staten "nee" hadden gezegd, verviel dus die 80%. Waaruit blijkt nu dat de aandeelhouders toen in de aandeelhouderscommissie een nieuw besluit hebben genomen dat ook met minder dan 80% verder kon worden gegaan? Dat is immers ook een kader als gesproken wordt over procesarchitectuur. Ik begrijp dat RWE zegt: als zij zo ver meegaan, prima, maar waaruit blijkt dat nieuwe besluit van de aandeelhouders?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Ik begrijp de vraag, maar heb het antwoord niet paraat. Mevrouw Geeraedts kent mijn positie. Namens het college neem ik natuurlijk de verantwoordelijkheid voor de gang van zaken tijdens de verkoop. Ik heb

geprobeerd mij zo goed mogelijk in de materie te verdiepen. Ik zet hier het beeld neer dat daaruit is voortgekomen. Dit punt kan ik niet klip en klaar beantwoorden.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Daar heb ik wel begrip voor, voorzitter. Het gaat even om de procesarchitectuur. Het college zegt dat er een heldere procesarchitectuur was. De gedeputeerde probeert dat uit te leggen en ik probeer haar aan te geven dat die er misschien wel was tot het moment dat de Staten "nee" zeiden, maar dat die daarna in elkaar viel en dat er toen geen duidelijkheid meer was.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Mevrouw Geeraedts, daarover heb ik aan het begin van mijn betoog iets gezegd. Ik heb gezegd dat er een goede procesarchitectuur was, maar het was erg druk op de bouwplaats waardoor het moeilijk was om de rollen en de verantwoordelijkheden van de verschillende partijen helder te houden. Dat zijn leerpunten. Wij hebben die opgepakt. Er zijn nu twee nota's die wij met elkaar gaan bespreken en waarmee wij een en ander naar de toekomst richting kunnen geven. Met als doel om te kijken welke leerpunten wij hier uit kunnen halen, meen ik dat wij op de goede weg zijn. Ik voer het debat graag verder met u in de commissie.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Op dat moment had het college twee mogelijkheden: óf de weg die gekozen is met het tweede supplement óf het contract aanpassen, dat netjes aan de Staten voorleggen en daarmee de eigen procesarchitectuur die het college te voren had toegepast, in tact laten. Op dat moment heeft het college gekozen voor een andere weg en daarmee de procesarchitectuur doorsneden. Is binnen het college aan mevrouw Moons de vraag gesteld waarom daarvoor gekozen is? Volgens mij is dat de kernvraag.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik ben iemand die graag vooruitkijkt. Het was een zeer ingewikkeld en uniek proces. Wij hebben daarvan gezegd wat wij gezegd hebben. Wij moeten verder

naar de toekomst. Ik heb mij vooral gericht op investeren in de nota deelnemingen en in een goed governancebeleid. Dat ligt er nu en dat kunnen wij verder met elkaar bespreken.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik stel die vraag omdat later ook bij de carve-out van EPZ dezelfde truc en hetzelfde tweede supplement is toegepast. Ik wil graag horen of het college als zich een dergelijke situatie in de toekomst voordoet, op dezelfde manier gaat handelen en dezelfde procesarchitectuur gaat toepassen. Of zegt het college terugkijkend dat het fout gegaan is en dat de Staten toen in stelling hadden moeten worden gebracht?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik heb gezegd dat ik vond dat het erg druk was en dat daardoor rollen en verantwoordelijkheden niet helder waren. Ik vind dat daarop in de toekomst duidelijker gestuurd moet worden. Daarover ga ik graag in debat met de Staten.

De *voorzitter*: Mevrouw Jacobs, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik heb reeds gezegd dat wij het onderzoek van de Rekenkamer vooral beschouwen als een leerproces. Wij nemen de aanbevelingen grotendeels over. In onze bestuurlijke reactie hebben wij per aanbeveling onze reactie aangegeven. Aan de hand van de nota deelnemingen komen wij daarover verder te spreken met elkaar.

Voorzitter. Ook met het oog op de klok wil ik het in eerste termijn hierbij laten. In de tweede termijn zullen wij kijken of er nog belangrijke punten zijn blijven liggen.

De *voorzitter*: De procesarchitectuur van deze vergadering voorziet inderdaad in een einde tegen de tijd van de kerstlunch, maar het debat moet wel op een goede manier voortgaan. Ik kijk even rond naar de leden die het woord gevoerd hebben. Kunnen wij meteen doorsteken naar de tweede termijn of is er behoefte aan een korte schorsing? Ik zie dat wij meteen door kunnen gaan en geef

het woord aan de heer Van den Oord.

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! Ik heb gemerkt dat wij toch weer terechtkomen in de sfeer van een verantwoordingsdebat. Ondanks dat wij vorig jaar hier duidelijk hebben uitgesproken dat wij dat niet wensten, vallen wij vandaag wel een beetje in die valkuil. Ik merk ook dat weer emoties opkomen, alsof het rouwproces nog niet helemaal verwerkt is. Maar goed, dat geeft ook niets. Wat gezegd moet worden, moet ook gezegd worden. Ik denk ook dat de heer Heijmans heel oprecht is als hij over de 80% begint en dat hij er vol van overtuigd is dat het op die wijze los van het contract besproken is. Als het waar zou zijn dat dit door al die aandeelhouders samen bepaald was, ja, dan hadden zij niet hoeven te vergaderen. Dan hebben zij allemaal hun tijd verdaan. Kennelijk heeft men dat in andere provincies en gemeenten niet in de gaten gehad.

Ik heb onze motie in eerste termijn onvoldoende toegelicht. Ik wil dat toch nog even kort iets aan wijden.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! De heer Van den Oord moet het mij toch even uitleggen. Als wij een blokkerende minderheid hadden gehad van 30% had men in al die andere provincies en gemeenten niet hoeven te vergaderen. Hoor ik dat de heer Van den Oord zeggen?

De heer *Van den Oord* (CDA): Zij hadden op Brabant moeten wachten. Als Brabant een uitspraak had gedaan, konden hun tijd beter besteden. Van te voren had geen nut.

De heer *Heijmans* (SP): De heer Van den Oord heeft ongetwijfeld het rapport goed gelezen. Hij zal dan ook gelezen hebben dat er afgesproken is om gezamenlijk tegelijkertijd zoveel mogelijk besluiten te nemen? Ik denk dat hij een beetje een vreemde conclusie suggereert.

De heer *Van den Oord* (CDA): De motie is technisch van aard in die zin dat GS in feite al aangeven dat zij die aanbevelingen grotendeels overnemen en met een nota deelnemen en een nota governance

komen. Het is dus op zich weinig nieuws. Vandaag praten wij als Staten onderling met elkaar. Wij zouden het heel jammer vinden als er dan geen besluit komt wat GS hiermee moeten doen. Vandaar dat wij samen met de Partij van de Arbeid het initiatief hebben om het in deze motie formeel vast te leggen, anders hebben wij een leuk debat met elkaar gehad maar heeft het college nog geen koers van ons aangereikt gekregen, vandaar!

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Heijmans.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik heb in mijn eerste termijn een beetje grappend tegen mevrouw Van Haaften en de heer Essed gesproken. Hadden hier de direct verantwoordelijken voor het Essent-proces nog gezeten, dan had ik er geen seconde over nagedacht en had ik hier een motie van wantrouwen ingediend; alleen al op grond van het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer maar ook op grond van het laatste deel van het debat over die 80% waarin heel duidelijk wordt dat er wel degelijk sprake was van een uitzonderingspositie voor Brabant.

Voorzitter. Die meest verantwoordelijken zijn weg. Betekent dit dat je dan de zaak maar moet laten gaan? Dat vind ik niet, voorzitter. Ik vind wel dat wij een college wel degelijk mogen aanspreken en dat wij een mening mogen geven over de handelwijze van een college in een eerdere periode waarvan er weliswaar nog maar twee leden in het huidige college zitten.

Voorzitter. Op grond van de conclusies van de Zuidelijke Rekenkamer o.a. dat de proces-architectuur niet duidelijk was, dat er onjuiste informatie is verstrekt, dat het college aan de leiband van Essent heeft gelopen – ik noem maar een aantal dingen – maar ook omdat ik als oppositiepartij verschillende keren heb moeten concluderen dat het college voor coalitiepartijen andere normen liet gelden en andere omgangsvormen hanteerde – hoezo samenwerkingsdualisme? Nee, monisme dus! – en omdat ook ik vind dat onze provincie met 30% van de aandelen een absolute uitzonderingspositie had moeten eisen, dien ik de volgende motie. De gedeputeerde heeft wel gezegd dat de wij op grond

van die 30% voorzitter mochten zijn van de aandeelhouderscommissie. Ik weet niet of dat een kwestie is van mogen, het lijkt mij eerder een hell of a job om dat te moeten zijn. Nogmaals, het kan niet zo zijn dat je als grootste belanghebbende in dit bedrijf je oren moet laten hangen naar wat een aantal heel kleine aandeelhouders vindt.

De motie luidt als volgt:

*"Provinciale staten van Noord-Brabant, in vergadering
bijeen op 17 december 2010,*

gelezen hebbende:

- *het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer 85/10
Onderzoek over proces verkoop aandelen Essent;*
- *de rapportage ZRK,*
- *en gehoord hebbende de beraadslagingen en de
beantwoording van het college van Gedeputeerde Staten;*

sprekende uit:

*de handelswijze van het college van GS rond de verkoop van
Essent af te keuren,
en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: De motie is ingediend door de leden Heijmans, Martens en mw. Verstappen. Zij maakt onderdeel van beraadslaging uit en krijgt nr. M10. Ik zal zorgen dat de motie snel in circulatie wordt gebracht. Het woord is nu aan mevrouw Geeraedts.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Voorzitter! U zult begrijpen dat ik hier geen uitspraken doe over de motie. Het lijkt mij dat wij dit eerst in onze fractie moeten bespreken.

Ik heb net betoogd dat de VVD-fractie van mening is dat de Rekenkamer een uitstekende reconstructie heeft gegeven van het hele proces. Wij herkennen ons daar volledig in. Ik heb ook gezegd dat de reactie van GS verbazingwekkend is.

De heer Heijmans (SP): Voorzitter! Het verbaast mij dat mevrouw Geeraedts geen uitspraak doet over de motie. Ik heb haar namelijk in haar eerste termijn horen zeggen en was het helemaal met haar eens, dat er sprake is geweest van manipulatie van de vergadering van 15 mei. Als zij spreekt over manipulatie van een Statenvergadering,

bevreemdt het mij dat zij nog moet nadenken over het uitspreken van afkeuring daarover.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Mijnheer Heijmans, ik heb dat bij het verantwoordingsdebat ook gezegd. Dit is dus niet nieuw. Wij hebben daarvoor toen geen motie van afkeuring ingediend. Dat is de reden waarom wij ons daarover nog even moeten beraden. U hoort niets nieuws van mij.

De heer Heijmans (SP): Nee, maar mevrouw Geeraedts heeft volgens mij bijna een jaar kunnen nadenken over wat zij vandaag zou gaan zeggen. Zij heeft gesproken over manipulatie. Als ik zoiets zou zeggen, zou ik meteen nadenken over de consequentie. Als ik dit college beschuldig van manipulatie, steun ik ook een motie van afkeuring.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Mijnheer Heijmans, wat u allemaal denkt is prima, dat hoeft ik niet te denken. Laten wij het daar even op houden.

Voorzitter. Hoewel ik de positie van de gedeputeerde best begrijp omdat zij niet degene is geweest die dat proces helemaal meegemaakt, vind ik haar betoog toch een beetje magertjes. Het is politiek nu eenmaal zo dat dit college de verantwoordelijkheid heeft en dat betekent dat de leden van het college zich zo goed moeten inleven dat zij alle vragen goed kunnen beantwoorden. Het steekt de VVD-fractie enorm dat er een goed rapport van de Zuidelijke Rekenkamer ligt dat door het college op een groot aantal punten wordt afgekraakt. Daar hebben wij grote moeite mee! Ik heb daarover ook niets gehoord, behalve over het onderdeel procesarchitectuur. Ik heb al gezegd dat die procesarchitectuur prima was totdat wij "nee" zeiden. Toen zakte de hele zaak in elkaar, toen was die procesarchitectuur er niet meer. Toch houdt de gedeputeerde vol dat er een goede procesarchitectuur was. Op alle andere punten houdt zij ook vol dat het onderzoek van de Rekenkamer wel aardig is maar dat het eigenlijk onzin is wat zij schrijft. Ik wil graag horen of het college dat handhaaft of trekt het na de Staten gehoord te hebben zijn reactie op dat punt in? Het college moet zelf weten hoe het dat wil doen, maar in principe is het voor de VVD-fractie belangrijk

dat ook het college erkent dat het rapport van de Rekenkamer wat dat betreft een goed rapport is. Waarom willen wij dat? Dat zal ik u vertellen. Wij maken ons namelijk zorgen. Het is niet zo dat wij het college op de knieën willen krijgen. Dat zou wel leuk zijn overigens, maar daar gaat het ons niet zo direct om. Als het college dit proces rechtvaardigt, wie garandeert ons dan dat het college het de volgende keer niet op dezelfde manier doet, want het ziet helemaal niet dat er iets fout is gegaan? Ik geef even een voorbeeld. Wij hebben de vorige Statenvergadering een discussie gehad over het investeringsprogramma. Toen heeft mijn fractie expliciet gevraagd: "Er worden toch geen onomkeerbare besluiten genomen, college?" "Nee", zei het college, "dat doen wij niet." Nou dat hebben wij gezien bij Essent. Toen zou het ook niet gebeuren. En wat was het later? Een onomkeerbaar besluit!

Voorzitter. Ik wil graag horen of het college achter zijn reactie blijft staan of dat het die intrekt.

De *voorzitter*. De heer Arkes heeft het woord.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor haar antwoord, hoewel wij het eerste deel daarvan gemist hebben. Dat vinden wij heel spijtig. Ik hoop dat wij de volgende keer in de gelegenheid worden gesteld om vanaf het begin het antwoord te horen.

Uit de beantwoording en uit het debat blijkt duidelijk dat de cruciale periode ligt tussen 24 april en 15 mei. Daar zijn dingen gebeurd waarvan mevrouw Geeraedts terecht zegt dat op dat moment de procesarchitectuur niet meer was wat wij voorzien hadden. In die zin hebben wij als provincie de regie wel wat verloren. Dat geldt ook voor het college van GS. Wij krijgen daar ook niet goed zicht op. Dat is jammer. Ook met het rapport van de Rekenkamer krijgen wij geen goed zicht op wat de overwegingen in GS geweest zijn tijdens de vergaderingen. Wij krijgen ook geen goed zicht op wie het initiatief heeft genomen om dat supplement te maken. Wie heeft uiteindelijk gezegd dat ook minder dan 80% geen belemmering hoefde te zijn voor verkoop van aandelen? Wie heeft op dat moment gezegd: wij

willen zo graag die aandelen verkopen dus wij gaan alles in het werk stellen om daar aanpassingen te plegen? Was dat RWE? Was dat de combinatie RWE/Essent? Wij moeten constateren dat wij in flow zijn meegegaan, dat GS wensen en bedenkingen van PS gevolgd hebben maar in dat proces zijn meegegaan. Gelijktijdig constateert de Rekenkamer dat GS echt aan de leiband van die externe partij hebben gelopen. Dat is zonder meer waar. Wij hebben toen dus een slordige procesarchitectuur gehad waardoor wij op dat moment in die fuik zijn gelopen. Anderzijds zou men kunnen zeggen dat wij daarop juist wel heel goed regie gevoerd hebben en dat het de provincie Brabant was die zei: wij gaan toch kijken of wij die verkoop niet via een supplement kunnen doorzetten. Daarover is geen duidelijkheid en dat is lastig. Dat zou immers de vraag moeten beantwoorden in hoeverre GS leidend geweest zijn, of in hoeverre zij geleid werden, in hoeverre hebben GS de wensen en bedenkingen van PS daadwerkelijk serieus genomen. Dit is voor onze fractie heel lastig, maar die duidelijkheid komt niet meer. De Rekenkamer heeft die duidelijkheid niet gegeven en in het debat is dat ook niet gebeurd. Dit punt zal er altijd boven blijven hangen.

Wij doen nog geen uitspraak over de motie van afkeuring. Wij willen dat eerst in de fractie bespreken.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik vind dit heel vreemd. De heer Arkes legt een aantal prangende vragen op tafel; ook vragen die met het oog op de toekomst heel belangrijk zijn, en hij neemt er genoeg mee dat er nooit een antwoord komt. Moeten wij dan misschien mevrouw Moons gaan bevragen over hoe het precies zat? De heer Arkes neemt er dus genoeg mee dat die vraag gewoon blijft liggen en wij overgaan tot de orde van de dag?

De heer *Arkes* (PvdA): Wij hebben de Zuidelijke Rekenkamer gevraagd om dat voor ons uit te zoeken en die heeft dat óf niet gedaan of zij is er niet achtergekomen. Ik heb geen zin om de Zuidelijke Rekenkamer die vraag nog een keer te stellen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Als de heer Arkes die vraag dan zo prangend op tafel legt, moet hij dan geen initiatief nemen om te kijken of die beantwoord kan worden. Het gaat immers wel over een verkoop van €9,3 mld. en over een heel belangrijk vraagstuk! Het is niet niks.

De heer *Arkes* (PvdA): Het is voor mij in ieder geval aanleiding om te zeggen dat ik de conclusies van de Zuidelijke Rekenkamer dat het een inadequaat proces was niet met zekerheid kan ondersteunen. Aan de andere kant vind ik ook dat wij enorm veel kunnen leren van wat er gebeurd is. Dat gaan wij ook vertalen in de manier waarop wij in de toekomst met dergelijke processen omgaan. Wij kunnen ons zoals mevrouw Lestrade ook afvragen of wij als overheid überhaupt in dit soort processen verzeild moeten raken en of wij in staat zijn om die uit te voeren.

De *voorzitter*: Het woord is vervolgens aan de heer Martens van de fractie van GroenLinks.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Wij vonden het antwoord van GS teleurstellend. Het doet geen recht aan de conclusies van het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer. Wij onderschrijven die conclusies. Vandaar dat wij die motie van afkeuring mede hebben ingediend.

De *voorzitter*: De heer Vreugdenhil heeft het woord.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Wij hebben in eerste termijn twee heel concrete vragen gesteld. De VVD-fractie heeft die vragen nogmaals aan het college gesteld. De gedeputeerde verschuilt zich achter de opmerking dat er veel bouwvakkers op de bouwplaats waren. Ik vind dat veel te mager. Zoals ook blijkt uit de reactie van de heer Arkes ligt er nog een aantal fundamentele vragen op tafel, bijvoorbeeld hoe het college in de toekomst zal handelen, mede gezien de bestuurlijke reactie die op dit rapport gegeven is. In het verantwoordingsdebat en ook al daarvoor is nadrukkelijk gezegd dat het tweede supplement niet gebruikt zou worden voor majeure wijzigingen in het contract. Wij hebben er toen al voor

gewaarschuwd dat juist bij de kerncentrale EPZ het niet zo kon zijn dat dit daarvoor gebruikt werd. En wat zien wij na het verantwoordingsdebat? De carve-out van EPZ heeft plaatsgevonden via het tweede supplement! Het is dus geen eenmalige actie geweest. Het tweede supplement is nadrukkelijk benut om stappen te zetten in het vervolgproces. Dat maakt die vraag zo prangend. Waar ligt het initiatief tot het tweede supplement? Zijn wij daarin helemaal meegenomen? Of zegt het college terugkijkend: nee, dat moeten wij doen met een contractwijziging waarbij wij de wensen en bedelingen van de Staten vragen en daarmee een democratisch proces voeren? Die vraag blijft hangen. Die is nog steeds niet beantwoord. Ik zou het ontzettend onbevredigend vinden als deze bestuursperiode afgesloten wordt met die vraag boven de markt.

De *voorzitter*: Het woord is aan mevrouw Verstappen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Een democratisch proces staat of valt met goede informatievoorziening. Wij vinden het antwoord van GS volstrekt ontoereikend. Het geeft weinig vertrouwen voor de toekomst.

De *voorzitter*: Mevrouw Lestrade.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! D66 vindt het lastig om expliciet aan te geven dat wij deze motie steunen, omdat de insteek waarmee wij deze motie ondersteunen is dat wij graag willen dat het college inziet dat het dit soort dingen niet op deze manier moet doen. De gedeputeerde heeft in haar eerste termijn wel verontschuldigen aangeboden, maar ik vind dat zij niet voldoende is ingegaan op de punten die volgens de Zuidelijke Rekenkamer niet goed gedaan zijn door het college. Zij geeft een heleboel externe omstandigheden de schuld; het is druk op de bouwplaats; er is van alles gebeurd in de maatschappij. Het gaat er echter om hoe het college zichzelf positioneert in deze zaak en hoe het college zelf omgaat met moeilijke omstandigheden en hoe het zijn positie bepaalt en organiseert. Het

college is echt tekortgeschoten in zijn organisatievermogen. Ik vind het erg jammer, ik had ook liever niet hoeven doen, maar wij ondersteunen deze motie.

De voorzitter: Wij schorsen kort de vergadering voor beraad. Ik verzoek u allen niet te ver weg te gaan, want wij hervatten snel de vergadering in een poging om om half drie de bijeenkomst in deze zaal althans te beëindigen.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De voorzitter: Ik constateer dat de fractie van de Partij van de Arbeid genoeg kansen heeft gehad om binnen te komen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik begrijp dat wij toch even wachten op de fractie van de PvdA.

De voorzitter: Ik wil even weten wat er precies aan de hand is. Nog een halve minuut.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat vinden wij niet juist, voorzitter. Wij vinden dat alle partijen bij zo'n belangrijk debat aanwezig moeten zijn. Misschien kan de PvdA even gewaarschuwd worden dat zij moet komen?

De voorzitter: Dan ben ik mee bezig, maar ik moet even uitzoeken wat er precies gebeurd is. Het woord is aan mevrouw Jacobs.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Voorzitter! Ik heb er behoefte aan om nog eenmaal terug te grijpen op wat ik in eerste termijn heb gezegd. Ik heb heel duidelijk gesteld dat wij niet zo tevreden kunnen zijn over de wijze waarop het proces is verlopen. Ik heb gesproken over de ontstane drukte op de bouwplaats en over de hoeveelheid informatie en heb daarmee beknopt aan u willen zeggen dat zeker na 24 april het overzicht niet meer helemaal in beeld was. Ik heb daarbij gezegd dat de projectleider i.c. het college van GS daarvoor verantwoordelijk moet zijn en dat de Staten daarop moeten kunnen vertrouwen.

Waarschijnlijk had er op 24 april toen er een nieuwe situatie ontstond, ook gekeken moeten worden naar andere scenario's. Mevrouw Lestrade vroeg daarnaar. Maar goed, voorzitter, het is terugblikken. Ik heb met het weergeven van deze tekst nogmaals willen aangeven dat het het college spijt dat het zo gelopen is. Ik hoop dat ik daarmee de terugblik kan afsluiten.

Uit de discussie vandaag maak ik op dat wij onze reactie op het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer naar het gevoel van de Staten iets anders hadden moeten inkleuren. Die boodschap nemen wij mee uit dit debat.

Voorzitter. Wij blijven ervan overtuigd dat wij met de ervaringen uit het verleden, met de discussie van vandaag en met de nota's die er nu liggen, de nodige duidelijkheid kunnen creëren over deelnemingen van de provincie in de toekomst. Ik ben ervan overtuigd dat die deelnemingen frequenter op ons pad zullen komen. Dat hoort bij besturen in de 21ste eeuw.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Misschien kan de gedeputeerde wat nader concretiseren wat zij bedoelt met de opmerking dat het beter was geweest als het college een andere inkleuring had gegeven aan de reactie op het rapport van de ZRK?

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Ik denk dat de Staten het te beperkt vinden dat het college in zijn reactie heeft gezegd de aanbevelingen mee te nemen maar over een aantal punten van de conclusies een andere mening heeft. Wij hebben die ook op schrift gesteld.

Over en weer wordt duidelijk dat het zeer ingewikkeld en complex is. Allerlei momenten van overleggen en besluitvormingsprocessen zijn in beeld gebracht. Wij zullen met de kennis van het debat van vandaag nogmaals kijken naar de wijze waarop wij met de conclusies zijn omgesprongen. Wij zullen met hetgeen wij vandaag door u aangereikt hebben gekregen met u de discussie aangaan over de nota's toekomstige deelnemingen en governance.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Het klinkt wel

mooi, maar niet overtuigend. Een aantal conclusies van de Rekenkamer is glashelder: de leiband en onjuist geïnformeerd. De gedeputeerde kan dat anders inkleuren, maar óf zij zegt dat zij het eens met die conclusies en dus leer ik eruit óf zij zegt – en dat doet zij op dit moment – ik ben het niet eens met die conclusies. Een beetje zwanger is ook moeilijk. Als de gedeputeerde toch zegt dat zij de conclusies alleen maar een beetje anders inkleurt, zou ik haar willen aanraden de aanbevelingen ook niet uit te voeren want die vloeien voort uit die conclusies. Óf de gedeputeerde onderschrijft de conclusies en voert vervolgens de aanbevelingen uit óf zij voert de aanbevelingen niet uit want die vloeien voort uit die conclusies. Ik vind dat zij die keuze moet maken.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Waar wij gezegd hebben het niet eens te zijn met de conclusies, hebben wij aangegeven waarom wij het anders zien. Nu wordt hier de ene mening tegenover de andere gezet. De Staten leggen op een aantal punten de vinger op een andere wijze dan het college heeft gedaan. Dit allemaal gehoord hebben, gaan wij op een open manier de discussie over de beide nota's om het toekomstige beleid vorm te geven graag met u in. Ik wil heel graag met de Staten die punten verder uitdiepen. Ik denk dat wij daarbij meer baat hebben voor de toekomst dan dat het nu wordt toegespitst op de vraag of wij de aanbevelingen al of niet compleet overnemen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Wij kunnen hieruit toch niet anders concluderen dan dat de gedeputeerde de conclusies van de ZRK niet deelt? Dat heeft het college opgeschreven en dat handhaaft de gedeputeerde ook nu. Zij kan kennelijk op de vraag van de heer *Heijmans* niet antwoorden: Ja, wij delen die conclusies. Wat zij nu betoogt, is een beetje inconsistent. Nogmaals, zij zegt dat het college het eigenlijk niet eens is met die conclusies, maar dat het er nog een keer naar zal lijken en met de aanbevelingen verdergaat. Daar kunnen wij echt niets mee.

Mevrouw *Jacobs* (GS;PvdA): Mevrouw *Geeraedts*,

wij hebben geprobeerd om de punten waarover wij echt een andere mening hebben te weerleggen. Het gaat dan bijvoorbeeld over aan de leiband lopen. Die punten spelen een rol. Nogmaals, ik heb ook gezegd dat wij als college heel goed geluisterd hebben naar de inbreng van de Staten. De Staten zien het anders dan wij het hebben weergegeven. Ik zou het heel erg prettig vinden om met het oog op het formuleren van nieuw beleid voor de toekomst samen met u die discussie verder uit te diepen als wij over die nota's gaan spreken.

Voorzitter. Wij zijn ervan overtuigd dat wij met de ervaringen uit het verleden en aan de hand van die nota's samen met de Staten goed beleid kunnen maken voor de toekomst. Het is bijna kerst en ik zou wil eindigen met de opmerking waarmee ik ook ben begonnen. Bestuur is voor mensen, bestuur wordt gedaan door mensen. Het is gedaan door mensen die hier hebben gehandeld naar eer en geweten, met grote gedrevenheid en met hart voor de zaak, van alle kanten. Het onderwerp heeft het samenwerkingsdualisme getest. Als wij daarvan kunnen leren, zal ons dat verder brengen. Wij moeten met elkaar een heel belangrijke stap zetten om de rollen en taken van GS en PS ten opzichte van elkaar helder te maken. Op die wijze zal dat unieke Brabantse samenwerkingsdualisme steeds helderder worden. Dat helpt ons ook om in de toekomst op een adequate Brabantse wijze ons beleid voort te zetten. Dat is de belangrijkste les die wij vandaag hier in de provincie Noord-Brabant kunnen leren.

Dank u wel.

De *voorzitter*: Wij zijn gekomen aan het einde van de tweede termijn van de zijde van het college over de rapportage van de Zuidelijke Rekenkamer en komen nu toe aan de besluitvorming over de twee moties die naar aanleiding van deze bespreking voorliggen: motie M9 en motie M10.

Ik kijk even rond of u behoefte heeft aan een korte schorsing voor beraad.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Als alleen de SP-fractie daarom vraagt hoeft u dat niet te doen, maar ik zou u in overweging willen geven om

misschien hoofdelijk te stemmen over dit onderwerp, gezien het feit dat er in het verleden over deze materie verdeeld is gestemd. Als alleen wij daarom vragen, voorzitter, zijn wij bereid af te zien van dit verzoek.

De *voorzitter*: Ik zal dat dadelijk inventariseren. Ik constateer dat er behoefte is aan een vorm van beraad. Ik heb dat al gehoord van de fracties van de PvdA en de VVD. Ik hoop dat wij dat in termen van tijd binnen de perken kunnen houden. Het is nu vijf voor half drie op mijn horloge. Zijn vijf minuten voldoende of heeft u iets meer nodig?

De heer *Heijmans* (SP): Tien minuten, voorzitter.

De *voorzitter*: Ik denk ook een beetje aan de koks beneden. Over tien minuten zien wij elkaar terug.

De vergadering wordt van 14.25 uur tot 14.35 uur geschorst.

De *voorzitter*: Dames en heren. Ik heb u een mededeling te doen. De door de fracties van het CDA en de PvdA ingediende motie M9 wordt ingetrokken.

Mij is gemeld dat er een motie in aantocht is. Misschien mag ik mevrouw Geeraedts vragen die motie even toe te lichten? Zij wordt intussen gekopieerd zodat zij direct deel kan uitmaken van de beraadslagingen.

Zijn er nog andere mededelingen voordat wij beginnen aan de besluitvorming.

De heer *Heijmans* (PS): Mag ik een vraag van orde stellen, voorzitter? Aangezien hier buiten de twee termijnen een motie wordt ingediend, lijkt het mij reëel dat er een derde komt. Als er nu nog moties ingediend worden, moeten fracties daarop kunnen reageren.

De *voorzitter*: Ik wil die vraag graag even in beraad geven. Wie van de fracties heeft behoefte aan een derde termijn?

De heer *Van den Oord* (CDA): Voorzitter! In beginsel hebben wij geen behoefte aan een derde

termijn, maar ik ben wel benieuwd naar motie en zal desnoods interromperen.

De heer *Heijmans* (SP): Maar waar interrompeert u dan op, mijnheer Van den Oord?

De heer *Van den Oord* (CDA): Op de motie als mevrouw Geeraedts die indient.

De heer *Heijmans* (SP): Dat is dus een derde termijn.

De *voorzitter*: Ik geef zo dadelijk het woord aan mevrouw Geeraedts. U kunt via interrupties op haar betoog daarover iets zeggen indien u dat wenst. Daarna ga ik de besluitvorming organiseren.

De motie wordt nu uitgedeeld.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Excuus dat het even heeft geduurd, maar dat hoort nu eenmaal bij het parlementaire spel.

Wij hebben in eerste termijn naar voren gebracht dat wij heel teleurgesteld waren over de reactie van het college op het rapport van de Rekenkamer omdat wij als VVD-fractie ons zeer herkenden in die conclusies en wij herkenden die niet in de reactie van het college.

Zoals dat hoort, hebben wij daarover gedebatteerd en wij hebben het college de gelegenheid gegeven op daarop op een goede manier te reageren. Wij hebben immers heel duidelijk aangegeven waar onze pijnpunten zitten. Wij zijn teleurgesteld in de reactie van het college, want meer dan "het spijt ons", "misschien moeten wij dat anders inkleuren", "wij hebben goed geluisterd en het is een les naar de toekomst" hebben wij niet gehoord en dat vinden wij te weinig. Wij hebben niet gehoord dat het college de conclusies van de Zuidelijke Rekenkamer onderschrijft. Met andere woorden: er is onvoldoende afstand van genomen. Ik heb in eerste instantie gezegd dat wij daarover heel verbaasd waren, maar na het debat zijn wij daarover zelfs heel teleurgesteld. Dat betekent dat wij nu een motie indienen. Ik lees haar even voor:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant op 17 december

2010 in vergadering bijeen over rapport Zuidelijke Rekenkamer inzake proces verkoop aandelen Essent;

- kennis genomen hebbende van het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer inzake proces verkoop aandelen Essent en de reactie van GS daarop;

overwegende dat:

- *blijkens de reactie op het rapport GS de conclusies van de Rekenkamer merendeel niet onderschrijven;*
- *GS het onderschrijven van de conclusies van de Zuidelijke Rekenkamer in het debat, nog te weinig zichtbaar hebben gemaakt;*

spreken daarover hun teleurstelling uit, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze door het lid mw. Geeraedts ingediende motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M11.

Ik geef kort de gelegenheid om over deze motie vragen te stellen aan mevrouw Geeraedts.

De heer Van den Oord (CDA): Voorzitter! Ik wil graag weten wat het verschil is tussen deze motie van treurnis en de motie van afkeuring die al voorligt. Misschien kan mevrouw Geeraedts daar iets over melden? Heeft deze motie van treurnis ook betrekking op het college waarvan gedeputeerde Hoes van de VVD deel heeft uitgemaakt?

Mevrouw Geeraedts (VVD): Voorzitter! Ik meld meteen dat wij de motie van afkeuring niet steunen. In het verantwoordingsdebat hebben wij uitvoerig met elkaar gesproken over het een en ander. Wat er nu staat in het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer is, misschien op een detail na, eigenlijk niet veel nieuws. Daarom zeg ik ook dat wij dat rapport herkennen. Wij wisten eigenlijk al dat het zo was gegaan. Wij hebben toen de motie van afkeuring niet gesteund en dat doen wij nu ook niet, omdat wij daarvoor op dit moment geen motief meer hebben.

Onze pijn zit in het feit dat het college de conclusies van het rapport van de ZRK niet onderschrijft. Dat baart ons zorgen. Als je dat niet doet, kun je in een toekomstige situatie op dezelfde manier te werk gaan, ondanks het feit dat het college wel zegt dat het gaat kijken hoe wij dat met die nota van deelnemingen kunnen doen. Dat

moeten wij echter nog maar afwachten.

De heer Van den Oord (CDA): Dat ziet mevrouw Geeraedts echt verkeerd. De conclusies zijn gebaseerd op het rapport. Zoals de ZRK hier tijdens de persconferentie heeft aangegeven zijn de aanbevelingen gebaseerd op de rondetafelgesprekken. Als het college die conclusies niet onderschrijft, zij dat zo. Als u naar de toekomst wilt kijken en leren van een en ander, dan komt het op de aanbevelingen aan. Daarvoor hadden wij in eerste instantie ook een motie ingediend. Het college heeft die overgenomen. Ik vind het raar dat mevrouw Geeraedts met deze motie komt.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Hoe kun je nu als college zeggen dat je de aanbevelingen overneemt maar ik onderschrijf de conclusies niet?

De heer Heijmans (SP): Voorzitter! Ik wil graag weten of het mogelijk is dat de SP een motie van teleurstelling indient ten aanzien van de VVD, of een motie van treurnis of een motie van opperste verbazing? Ik heb straks al gezegd, mevrouw Geeraedts, u bent dit debat ingegaan na de nodige voorbereidingen. Ik weet dat u erg goed in de materie zit en ik weet ook dat u erg goed nadenkt voordat u iets zegt. U zegt dingen weloverwogen en goeddoordacht. U heeft vandaag woorden gebruikt als "een college dat manipuleert". U zegt opnieuw dat er keiharde conclusies zijn waarin eigenlijk wordt gesproken over het niet vertellen van de waarheid. Het college ontkent dat. Ik prijs de fractie van de VVD om haar duidelijke standpunten. Die laten niets te wensen over, je weet wat je daaraan hebt. Alleen maar omdat mevrouw Geeraedts het een beetje eng vindt om met een motie van afkeuring mee te gaan, verzint zij zoiets als een motie van teleurstelling. Kan het nog slapper, kan het nog zwakker, kan het nog triester?

Mevrouw Geeraedts (VVD): Mijnheer Heijmans, het is natuurlijk wel mooi dat u dit zo zegt. Laten we wel wezen: de woorden die ik nu gebruikt heb, heb ik ook gebruikt bij het verantwoordingsdebat. Precies dezelfde woorden, geen andere. Toen

hebben wij ook gezegd dat wij de motie van afkeuring niet steunden. Wij hebben ook gezegd dat wij het rapport van de Rekenkamer herkennen. Daarin staat niet veel dat wij nog niet wisten, op een paar details na die het misschien nog meer inkleuren. Dat zou kunnen, maar verder zijn die conclusies ons helemaal bekend. Het is goed dat het rapport er ligt, want het wordt in ieder geval bevestigd. De situatie van het verantwoordingsdebat is eigenlijk niet veel anders dan de situatie nu. Het enige verschil is dat het college een reactie heeft gegeven op de conclusies van de Rekenkamer. Daarin zit het verschil met het verantwoordingsdebat. Ik zal niet in herhaling vallen want de tijd dringt. Dat is de reden waarom wij zeggen dat wij teleurgesteld zijn in het feit dat het college de conclusies niet onderschrijft. Wij zijn heel blij dat het college de aanbevelingen overneemt, maar dat is wel een beetje inconsistent.

De heer *Heijmans* (SP): Het verantwoordingsdebat vond vrij kort daarna plaats toen een veel zaken nog niet uitgezocht waren. Ik had mij kunnen voorstellen mevrouw Geeraedts dat u zou hebben gezegd: bij dat verantwoordingsdebat hadden wij nog niet de beschouwende blik die wij nu hebben. Ook de vele zaken die de Rekenkamer heeft uitgezocht, hadden wij nog niet. Daarom vond u het toen misschien nodig om een motie van afkeuring te ondersteunen. Wij praten nu echter anders dan bij het verantwoordingsdebat op basis van een duidelijk rapport dat keihard een aantal zaken aantoont die u en ik onderschrijven. Dan mag toch verwacht worden dat u ook een oordeel geeft over hetgeen de Rekenkamer neerschrijft over de bevindingen, in de antwoorden op de hoofdvragen: het aan de leiband lopen, het niet juist informeren, noem maar op. Vindt u niet dat u daarover nu een oordeel moet uitspreken.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Mijnheer Heijmans, wij hebben dat oordeel in feite uitgesproken bij het verantwoordingsdebat. Als u de notulen van die vergadering leest, zult u heel duidelijk zien dat een heleboel van de dingen die hier nu aan de orde komen, toen ook aan de orde zijn geweest. Het enige wat Rekenkamer heeft gedaan, is het nog

een keer bevestigen. Nogmaals, voor ons is het enige nieuwe de reactie van het college. Daarover zijn wij teleurgesteld.

De *voorzitter*: Ik stop dit debat nu. De gedachten zijn echt gewisseld. Nee, mijnheer Heijmans, u heeft al drie keer geïnterrumpeerd.

De heer *Heijmans* (SP): Een punt van orde, voorzitter. Wat vindt u het meest vergaand: een motie van teleurstelling of een motie van afkeuring?

De *voorzitter*: Het staatsrecht voorziet niet in een gezaghebbend antwoord.

Wij gaan nu naar de besluitvorming. De fractie van de heer Heijmans heeft zojuist gevraagd om een hoofdelijke stemming. Heeft dat verzoek steun of is daar bezwaar tegen? Het is geen enkele moeite om een hoofdelijke stemming te organiseren. Oké, als daarom wordt gevraagd, zullen wij dat doen.

De heer *Arkes* (PvdA): Wat ons betreft is een hoofdelijke stemming absoluut niet nodig. Wij kunnen als fractie unaniem stemmen.

De *voorzitter*: Als het door één fractie gevraagd wordt en er is geen bezwaar tegen, wil ik dat verzoek graag honoreren.

De heer *Arkes* (PvdA): De heer Heijmans heeft keurig gezegd dat het niet hoeft als zijn fractie de enige is die dit vraagt.

De heer *Heijmans* (SP): Als er verder geen fracties zijn die daaraan behoefte hebben, trek ik met alle plezier dat verzoek in.

De heer *Martens* (GroenLinks): Wij ondersteunen het verzoek van de fractie van de SP.

De *voorzitter*: Wij gaan hoofdelijk stemmen.

Wij beginnen met nr. 45.

Dames en heren. Mag ik uw aandacht. De griffier leest uw naam op, hoort uw stem en meldt ons de uitslag.

Het woord is aan de griffier.

De *griffier*: Ik wil graag horen of u tegen of voor motie M10 stemt.

Voor deze motie hebben gestemd de leden: Van der Staak, Heijmans, Vreugdenhil, mw. Van Boxtel, Schouten, mw. Kamphorst, Martens, Van Zeeland, Van Schoonhoven, mw. Verstappen, mw. Arts, Zeegers, mw. Lestrade-Brouwer en Erciyas.

De *griffier*: Tegen de motie hebben gestemd de leden: Verrijt, Wagemakers, Erarslan, Van der Doelen, Thuis, mw. Lavrijssen, Arkes.

De heer *Arkes* (PvdA): Mag dat met een stemverklaring, voorzitter, want die mogelijkheid heb ik niet gekregen. Dat is het lastige. Wat zegt het Reglement van Orde daarover?

De *voorzitter*: Het mag.

De heer *Arkes* (PvdA): Wij zijn als fractie tegen deze motie omdat het nu geen verantwoordingsdebat is. Wij stellen het antwoord en verontschuldigingen van het college zeer op prijs. Wij zijn in het algemeen helemaal niet gelukkig met het proces, zeker niet wat er gebeurd is na 24 april, maar wij denken dat er voldoende lering uit getrokken is en daarom vinden wij een motie van afkeuring absoluut niet aan de orde.

De *voorzitter*: De griffier gaat verder.

De *griffier*: Van den Oord, mw. Prins-Afman, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, mw. Paulides-Ruitenbergh, Dörr, Voeten, mw. Geeraedts, Van Vugt, Wolters, Hoogenveen, mw. Lamers, Mulders, Van der Burgt, Van Lopik, mw. Tsoutsanis-van der Koogh, Göring, mw. Verschuuren, Van Vught, Stalknecht, mw. Van Breda, mw. Aarts-van der Loo, Smolders, mw. Wijnands en Ten Harmsen van der Beek.

De *griffier*: De motie is verworpen met 31 stemmen tegen en 14 stemmen voor. Er zijn 45 stemmen uitgebracht.

De *voorzitter*: Wij brengen nu motie M11 in stemming. Ik geef het woord aan de griffier.

De *griffier*: Voor deze motie hebben gestemd de leden: Van der Staak, Heijmans.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik wil een stemverklaring afleggen. Omdat iets beter dan niets is, stem ik voor.

De *griffier*: Vreugdenhil, mw. Van Boxtel, Schouten, mw. Kamphorst, Martens, mw. Prins-Afman, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, Van Zeeland, Voeten, mw. Geeraedts, Hoogeveen, Van Schoonhoven, Van der Burgt, Van Lopik, mw. Tsoutsanis-van der Koogh, mw. Arts, Zeegers, mw. Lestrade-Brouwer, Erciyas, Ten Harmsen van der Beek.

De *griffier*: Tegen deze motie hebben gestemd de leden: Verrijt, Wagemakers, Erarslan, Van der Doelen, Thuis, mw. Lavrijssen, Arkes, Van den Oord, mw. Paulides-Ruitenbergh, Dörr, Van Vugt, Wolters, mw. Lamers, Mulders, Göring, mw. Verschuuren, Van Vught, mw. Verstappen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Wij zijn tegen deze motie. Wij vinden het woord "teleurstelling" volstrekt ontoereikend voor het verkwaselen van onze aandelen in een energiebedrijf op een wijze die tegen de borst stuit.

De *griffier*: Stalknecht, mw. Van Breda, mw. Aarts-van der Loo, Smolders en mw. Wijnands.

De motie is verworpen met 23 stemmen tegen en 22 stemmen voor.

De *voorzitter*: Dames en heren. Hiermee komen wij aan het einde van de beraadslagingen over het rapport over de verkoop aandelen Essent.

Ik geef op zijn verzoek het woord aan de vicevoorzitter van de uw Staten, de heer Thuis.

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Wij zijn gekomen aan het eind van het kalenderjaar. Dan is het passend om een woord van dank uit te spreken. Wij hebben vandaag weer ervaren hoe

intensief het politieke werk is, hoezeer het ons bezighoudt, maar dat doet het al het hele jaar. Wij hebben een zeer indrukwekkend jaar achter de rug van thematieken die te maken hebben met heel diepgaande zaken zoals bijvoorbeeld de megastallen, maar wij maken bijvoorbeeld met de dorpenderby ook de andere kant van het spectrum van provinciale activiteiten mee.

In dit intensieve jaar was er ook een moment van grote bewogenheid toen wij kennisnamen van het overlijden van onze griffier. Zij is nog steeds niet uit ons hart verdwenen, ook al gaan de politieke activiteiten door. Ik vind het gepast om ook op dit moment daarvoor nog even aandacht te hebben.

Voorzitter, wij danken u voor het kleine geschenk dat wij hebben gekregen. Namens de leden van Provinciale Staten wil ik u voorzitter, de griffie: Alex en zijn collega's, de leden van Gedeputeerde Staten en ook de ambtenaren in ons huis buitengewoon bedanken voor de ondersteuning die zij ons dit jaar geboden hebben; is het niet om ons debat scherper te maken dan wel in de ondersteuning van de thematiek en de inhoud. Namens alle leden zeg ik hun dank hiervoor. Ik wens namens de leden van Provinciale Staten u en uw naasten hele fijne feestdagen en een zeer goede start van het nieuwe jaar. Ik ben blij dat wij dit kalenderjaar kunnen afsluiten met een maaltijd. Het was weer heel heftig vandaag. Dank u wel.

(Applaus).

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Thuis, voor uw vriendelijke woorden die door allen die door u zijn toegesproken bijzonder worden gewaardeerd.

Graag wil ik als uw voorzitter zo dadelijk ook een aantal woorden tot u spreken. U begrijpt dat ik dat liever doe tijdens de lunch dan nu. Ik merk ook op dat het in mijn spreeknotities aangekondigde apéritief wellicht beter aan tafel te nuttigen is. Ik nodig u uit om elkaar binnen enkele minuten in de Bois le Duc zaal te zien voor onze kerstlunch. Tot zo dadelijk.

De voorzitter sluit te 15.15 uur de vergadering.

Besluit 17/11

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gezien het voorstel van de griffier d.d. 23 maart 2011, nr. 2615570,
- gelet op artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering op 10/17 december 2010 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 22 april 2011

Provinciale Staten voornoemd,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, voorzitter,

mw. drs. C.J.M. Dortmans